

NA LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI • NOVEBA 2018

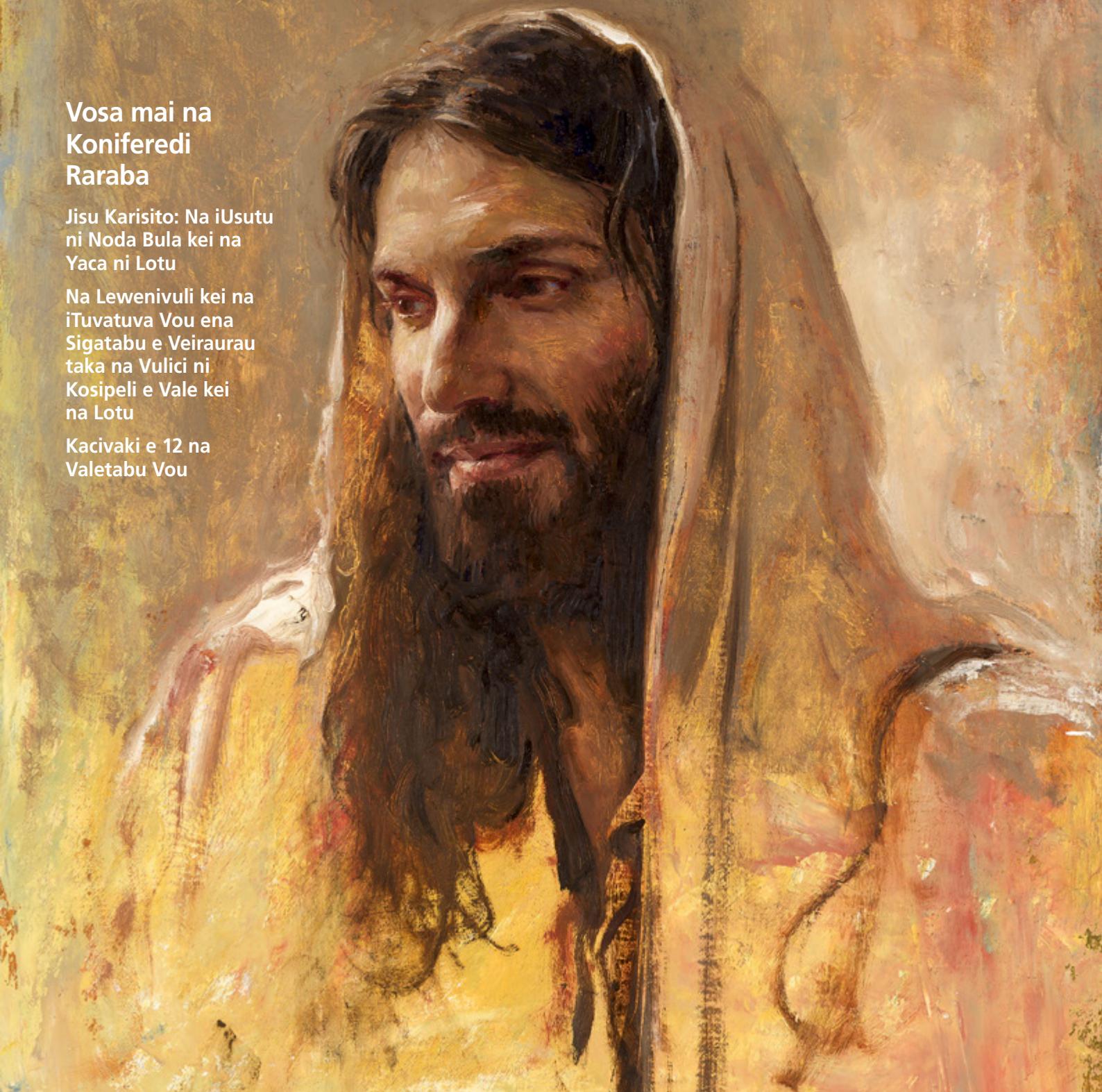
Liaona

**Vosa mai na
Koniferedi
Raraba**

Jisu Karisito: Na iUsutu
ni Noda Bula kei na
Yaca ni Lotu

Na Lewenivuli kei na
iTuvatuva Vou ena
Sigatabu e Veiraurau
taka na Vulici ni
Kosipeli e Vale kei
na Lotu

Kacivaki e 12 na
Valetabu Vou

"Au kerei kemuni nikua, ena inuinui taucoko ni yaloqu, mo masu mo kila na nomu isolisol vakayalo—me teivaki, taurivaki, ka vakatetea, vakalevu cake mai na kena o sa cakava. O ni na veisautaki vuravura ni ko cakava oqo. . . .

"Kemuni na ganequ lomani, keimami gadrevi kemuni! Keimami 'gadrevi nomuni kaukauwa, nomuni saumaki mai, nomuni iwakadinadina, nomuni rawa ni weiliutaki, nomuni yalomatua, kei na domomuni' E sega ni rawa me sokumuni o Isireli ke sega oi kemuni.

"Au lomani kemuni kau vakavinavinaka ka vakalougatataki kemuni mo ni gumatua mo biuti vuravura vakatikitiki ka vuakea na cakacaka bibi sa maqusataki tiko. Eda rawa ni cakava vata na veika kece e gadрева na Tamada Vakalomalagi me vakarautaki ko vuravura ki na iKarua ni Lako Mai nei Luvena Lomani."

Peresitedi Russell M. Nelson, "Nodra Vakaitavi na Marama ena Vakasokumuni i Isireli," 69, 70.

Vuki mai ena Dua na Veisau Taucoko, mai vei Jenedy Paige

Lewena Noveba 2018

Volumu 21 • Naba 4

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai

- 6 **iMatai ni Vosa**
Peresitedi Russell M. Nelson
- 8 **Saumaki e Titobu ka Tudei vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito**
Elder Quentin L. Cook
- 12 **Laveta Cake Kina na Ulumu ka Marau**
M. Joseph Brough
- 15 **Tura Tiko na Yavu ni Dua na Cakacaka Cecere**
Elder Steven R. Bangert
- 18 **Dou Kakua ni Rere**
Elder Ronald A. Rasband
- 21 **Soqona Vata na Ka Kecega me Duabau vei Karisito.**
Elder David A. Bednar
- 25 **Na Dina kei na iTuvatuva**
Peresitedi Dallin H. Oaks

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai

- 28 **Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu**
Peresitedi Henry B. Eyring
- 30 **Kaukauwa ka Tudei ena Vakabauti Karisito**
Elder D. Todd Christofferson
- 34 **Mai Rogoca na Domona e dua na Parofita**
Bisopi Dean M. Davies
- 37 **Duabau vei Karisito**
Elder Ulisses Soares
- 40 **Na Bukawaqa ni Keba ena Vakabauta**
Elder Gerrit W. Gong
- 43 **Na Tamata Kece Mera Taura na Yaca sa Solia mai na Tamana.**
Elder Paul B. Pieper
- 46 **Vakabauta, Lomana, Kitaka**
Elder Dieter F. Uchtdorf

Soqoni Raraba ni Marama

- 50 **E na Vukuna**
Joy D. Jones
- 52 **Na Tawamamau Vakalou**
Michelle D. Craig
- 55 **Na Marau ni Veiqaravi Valosavu**
Cristina B. Franco
- 58 **Ira na Marama kei na Vulici ni Kosipeli e Vale**
Peresitedi Henry B. Eyring
- 61 **iTubutubu kei na Gonelalai**
Peresitedi Dallin H. Oaks

- 68 **Nodra Vakaitavi na Marama ena Vakasokumuni i Isireli**
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu

- 71 **Na Raivotu ni Nodra Vueti na Mate**
Peresitedi M. Russell Ballard
- 74 **Mo iVakatava Mada**
Bonnie H. Cordon
- 77 **Na Veiqaravi ni Veivakaduavatataki**
Elder Jeffrey R. Holland
- 80 **Na iTavi ni iVola i Momani ena Saumaki**
Elder Shayne M. Bowen
- 83 **Mavoa**
Elder Neil L. Andersen
- 87 **Na Yaca Donu ni Lotu**
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu

- 90 **Tovolea, Tovolea, Tovolea**
Peresitedi Henry B. Eyring
- 93 **Na Tamada**
Brian K. Ashton
- 97 **Taura vei Keda na Yaca i Jisu Karisito.**
Elder Robert C. Gay
- 101 **Ko Sa Via Bula se Segai?**
Elder Matthew L. Carpenter
- 104 **Mo Ni Digitaka Edaidai**
Elder Dale G. Renlund
- 107 **Oqo na Kena Gauna**
Elder Jack N. Gerard
- 110 **Yalo Vakaivakatawa**
Elder Gary E. Stevenson
- 113 **Meda iVakaraitaki Usavivi ni Yalododonu Edaidai**
Peresitedi Russell M. Nelson
- 64 **Vakaitutu Raraba kei na Vakailesi-lesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Valododonu Edaidai**
- 115 **iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi**
- 116 **iTukutuku mai na Lotu**
- 121 **Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleta na Kuoramni i Talatala Qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei**

Nai Ka 188 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Mataka ni Vakarauwai, 6 ni Okotova, 2018, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.
iDolamasu: Elder Craig A. Cardon
iSogomasu: Elder Adilson de Paula Parrella
Sere ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle
ena Rara ni Valetabu; Mack Wilberg kei Ryan
Murphy, veiliutaki ena sere; Brian Mathias
kei Richard Elliott, daunioqani: "Guide Us,
O Thou Great Jehovah," *Serenilotu*, naba 83;
"The Morning Breaks," *Serenilotu*, naba 1, arr.
Wilberg; "If I Listen with My Heart," DeFord,
arr. Murphy; "High on the Mountain Top,"
Serenilotu, naba 5; "I Will Follow God's Plan,"
Nodra Sere na Lalai, 164–65, arr. Hofheins;
"Come, Come, Ye Saints," *Serenilotu*, naba 30,
arr. Wilberg.

Yakavi ni Vakarauwai, 6 ni Okotova, 2018, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks.
iDolamasu: Sharon Eubank
iSogomasu: Elder Joni L. Koch
Na sereivakatagi mai na dua na matasere
cokovata ni Koronivuli ni Veivakarautaki ki
na Kaulotu e Provo; Ryan Eggett kei Elmo
Keck, veiliutaki ena sereivakatagi; Linda
Margetts kei Bonnie Goodliffe, daunioqani:
"Na Veivanua Rogoca Tu!" *Serenilotu*, naba
264, arr. Schank; sere veitaravi: "I Will Be
Valiant," *Nodra Sere na Lalai*, 162, kei na
"The Church of Jesus Christ," *Nodra Sere na Lalai*, 77, arr. Warby; "Called to Serve," *Serenilotu*,
naba 249; "Hope of Israel," *Serenilotu*,
naba 259, arr. Schank.

Yakavi ni Vakarauwai, 6 ni Okotova, 2018, Soqoni Raraba ni Marama

Veiliutaki: Jean B. Bingham
iDolamasu: Memnet Lopez
iSogomasu: Jennefer Free
Sere ivakatagi mai na matasere ni goneya-
lewa ena veiiteki mai Pleasant Grove, Utah;
Tracy Warby, veiliutaki ena sereivakatagi;
Bonnie Goodliffe, daunioqani: "Come, Ye
Children of the Lord," *Serenilotu*, naba 58,
arr. Warby; "This Is the Christ," Faust,
Pinborough, kei Moody; "Now Let Us
Rejoice," *Serenilotu*, naba 3; "We'll Bring
the World His Truth," *Nodra Sere na Lalai*,
172–73, arr. Warby.

Mataka ni Sigatabu, 7 ni Okotova, 2018, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring
iDolamasu: Elder Allan F. Packer
iSogomasu: Elder Donald L. Hallstrom
Sere ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack
Wilberg, veiliutaki ena sereivakatagi; Richard
Elliott kei Andrew Unsworth, daunioqani:
"Marau na Tui Sau!" *Serenilotu*, naba 66;
"Redeemer of Israel," *Serenilotu*, naba 6, arr.
Wilberg; "Choose the Right," *Serenilotu*, naba
239, arr. Wilberg; "We Thank Thee, O God,
for a Prophet," *Serenilotu*, naba 19; "His Voice
as the Sound," *serenilotu* ni vanua o Amerika;
Walker, arr. Wilberg; "It Is Well with My Soul,"
Spafford kei Bliss, arr. Wilberg.

Yakavi ni Sigatabu, 7 ni Okotova, 2018, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Dallin H. Oaks.
iDolamasu: Elder Gary B. Sabin
iSogomasu: Elder Michael John U. Teh.
Sere ivakatagi mai na Matasere ni Tabernacle;
Mack Wilberg kei Ryan Murphy, veiliutaki
ena sereivakatagi; Andrew Unsworth kei
Brian Mathias, daunioqani: "In Hymns of
Praise," *Serenilotu*, naba 75, arr. Murphy;

"I Believe in Christ," *Serenilotu*, naba 134, arr.
Wilberg; "Glory to God on High," *Serenilotu*,
naba 67; "Our Prayer to Thee," Nelson kei
Parry, arr. Wilberg.

Sa Tu na Vosa ni Koniferedi

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena ini-
taneti ena veivosa e vuqa, lako ki na confere-
nce.lds.org ka digitaka e dua na vosa. Era sa
tu talega na vosa ena Gospel Library mobile
app. Na itukutuki me baleta na koniferedi
raraba ena kena vakautaki me baleti ira na
lewenilotu lokiloki sa tu ena disability.lds.org.

Ena Waqana

E liu: *Rarama kei Vuravura* (2015), mai vei
Walter Rane, e vakatabui me lavetaki.
E dakuna: iTaba mai vei Cody Bell.

Veitaba ni Koniferedi

Na itaba mai Salt Lake City a tabaka o Cody
Bell, Janae Bingham, Mason Coberly, Weston
Colton, Brian Nicholson, Leslie Nilsson, Matt
Reier, kei Christina Smith.

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Russell M. Nelson,

Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Na Kuoramu ni iApostolo Le Tinikarua:

M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Edita: Randy D. Funk

Dauvukasala: Brian K. Ashton, Randall K. Bennett, Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Donald L. Hallstrom, Larry S. Kacher, Erich W Kopischke, Lynn G. Robbins

Manidia Dairekita: Richard I. Heaton

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edita: Adam C. Olson

iVuvevuke Manidia Edita: Ryan Carr

Veivuke ena Tabaivola: Francisca Olson

Volavola kei na Edita: Maryssa Dennis, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Lori Fuller, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdoch, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Emily Chieko Remington, Mark W. Robison, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Ira Glen Adair, Julie Burdett, Thomas G. Cronin, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Marrissa M. Smith

Tabaki taumada: Joshua Dennis, Ammon Harris

Dairekita ni Tabaivola: Steven T. Lewis

Dairekita ni Veivotyavaki: Troy R. Barker

Me vakau na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yaduadua, me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakamamacala tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na taleveni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitaratarata ki na nomuni sitoa ni Lotu se ililu ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na iVolu kei na vakatataro ena parokaramu ni kompiuta ena liahona.lids.org; ena i-meli ki na liahona@ldschurch.org; se ena i-meli ki na *Liaona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na iVolu i Momani ni "kabasi" se "idusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka-Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakararawataka), Croatia, Czech, Denmark, Nekaladi, Valagi, Estonia, Fiji, Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi, Idonisia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malagasi, Masela, Mongolia, Noweli, Poladi, Potukali, Romania, Rusia, Samoa, Slovenia, Sipeni, Suviteni, Swahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urudu, kei na Vietnam. (E duidui na gauna ma taba kina ena veivosa yaduadua.)

© 2018 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyalovalo era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni saumi se yakayagatika ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na veiyalovalo eso kevaka era sega ni vakadonui mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakau yanai ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

November 2018 Vol. 21 No. 4 LIAONA (USPS 311-480) Fiji (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 507.1.5.2). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

Kedra iTuvatuva

Vakamatanivola

O Ira Era Vosa

Andersen, Neil L., 83

Ashton, Brian K., 93

Ballard, M. Russell, 71

Bangerter, Steven R., 15

Bednar, David A., 21

Bowen Shayne M., 80

Brough, M. Joseph, 12

Carpenter, Matthew L., 101

Christofferson, D. Todd, 30

Cook, Quentin L., 8

Cordon, Bonnie H., 74

Craig, Michelle D., 52

Davies, Dean M., 37

Eyring, Henry B., 28, 58, 90

Franco, Cristina B., 55

Gay, Robert C., 97

Gerard, Jack N., 107

Gong, Gerrit W., 40

Holland, Jeffrey R., 77

Jones, Joy D., 50

Nelson, Russell M., 6, 68,

87, 113

Oaks, Dallin H., 25, 61

Pieper, Paul B., 43

Rasband, Ronald A., 18

Renlund, Dale G., 104

Soares, Ulisses, 37

Stevenson, Gary E., 110

Uchtdorf, Dieter F., 46

iTuvatuva Vakaiulutaga

Bula Vakaitubutubu, 15, 61

Bula vakalou, 68

Bula vakinatina, 58, 61, 68

Cakacaka ni valetabu,

68, 113

Daubulibili, 40

Dina, 25, 107

Galala ni digidigi, 25, 104

Gonelalai, 15, 25, 61

iNuinui, 46, 90

Ira na Parofita, 18, 34

iSoqosoqo ni Veivukei, 68

iTabagone, 74

iTikotiko, 6, 8, 15, 18, 21,

58, 113

iTovo vakavanua, 15

iTukutuki Vakaraitaki, 68

iVakadinadina, 80

iVakaraitaki, 113

iVakatakila, 18, 34, 80

iVolu i Momani, 34, 68, 80

Jisu Karisito, 6, 8, 12, 15, 18,

21, 25, 30, 34, 37, 40, 43,

46, 50, 52, 55, 58, 71, 74,

77, 80, 83, 87, 90, 93, 97,

101, 104, 107, 110, 113

Josefa Simici, 37, 52, 80, 107

Kequ Yaga, 74, 97

Lewenivuli, 6, 8, 113

Loloma, 18, 37, 40, 46, 50,

55, 58, 61, 74, 77, 90, 93,

97, 110

Loloma Cecere, 55, 58, 90

Loloma soliwale, 40, 52, 97

Lotu vakamatavuvale, 8

Masu, 58

Matavuvale, 6, 8, 15, 25, 58,

61, 113

Mate, 71

Muria voli na parofita, 34

Na Bula Taumada, 93

Nodra maroroi na curuvou

mai, 37

Papitaiso, 43

Rai rabalevu, 68, 107

Reki, 12, 40, 46

Rere, 18, 101

Sakaramede, 8, 43, 90

Saumaki, 8, 21, 30, 37, 80

Siga ni Vakacecegu, 8

Solibula, 55

Tamada Vakalomalagi, 25, 40,

93, 104

Taucoko, 40

Tekinolaji, 61

Tomani tikoga, 30, 83

Tucaketale, 71, 93

Vakabauta, 6, 15, 18, 21, 25,

30, 40, 52, 83, 90, 104, 113

Vakacegu, 18, 77, 83

Vakasokumuni nei Isireli, 21,

68, 74, 80

Vakataulewa, 97

Vakatisaipeli, 12, 43, 46, 52

Veletabu, 18, 34, 113

Veika dredre, 12, 18, 30, 46,

55, 71, 83, 101

Veika me vakaliuci, 107

Veigaravi, 37, 40, 46, 50, 68,

74, 77, 97, 110

Veigaravi, 37, 40, 50, 52, 55,

74, 97

Veitokani, 37

Veitokani, 41-43, 74

Veivakabulabulataki, 110

Veivakabulai, 46, 83, 97, 101

Veivakacacani, 83

Veivakalesui Mai, 87

Veivakatovolei, 83, 90

Veivakaugeti, 52

Veivakavinakati tale, 77

Veivakavulici, 15, 58, 68

Veivosoti, 12, 77

Veivutuni, 25, 101, 104

Veiyalayalati, 30, 43, 80, 107

Vuli, 58, 113

Vuli ivolanikalou, 8, 37, 58

Vuravura ni yalo, 71

Yaca ni Lotu, 87, 113

Yalo Tabu, 18, 43, 80, 93

Yalovinaka, 61

Yavu ni veivakabulai, 25, 61,

71, 93, 104

Yavusa o Isireli, 68

Veika vakasakiti mai nai ka 188 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Sa baci yaco tale, me kaburaki yani na veisau lelevu ena koniferedi raraba. Dina ga ni duidui na itukutuku ena gauna oqo, na kedra inaki sa tautauvata tikoga: Sa vaksama maqusa nei parofita ni Kalou meda sa vakarautaki ki na iKarua ni Lako Mai ni Turaga ka sa sureti keda meda vaqaqacotaka noda vakabauti Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito.

Oqo e vica sara na veisureti bibi kei na yalayala a vakamatatataka o Peresitedi Russell M. Nelson ena koniferedi.

Cakava Me Vakalou Cake na iTikotiko

Ena nona idolavosa, a vakataki la kina o Peresitedi Nelson na kena gadrevi meda veisautaka na noda bula me yaco noda itikotiko me kena usutu na vulici ni kospeli. “Sa gauna oqo na *Lotu me kena usutu na vuuale*, tokoni ena ka e yaco ena noda tabana, tabanalevu, kei na iteki.”

- Wilika na veisau sa vakaturi tiko me yaco ena itikotiko kei na veisau

ena lotu e veitokoni kina (raica na tabana 8).

- Raica na ikuri ni itukutuku e “Na Veisau e Vukea na Vakatauvataki na Veituberi ni Kospeli ena iTikotiko vakakina ena Lotu” (tabana 117).

“Mo Biuti Vuravura”

A sureti ira na marama o Peresitedi Nelson ena soqoni raraba ni marama mera vakaitavi ena “*inaki* cecere . . . e vuravura nikua.” A yalataka, “Eda rawa ni cakava vata na veika kece e gadрева na Tamada Vakalomalagi me vakarautaki ko vuravura ki na iKarua ni Lako Mai i [Jisu Karisito].”

- Wilika na va na veisureti nei Peresitedi Nelson vei ira na marama (raica na tabana 68).

“Vakalesuya na Yaca Donu ni Lotu ni Turaga”

Sa kacivi ira na lewenilotu o Peresitedi Nelson mera cavuta na yaca ni Lotu ni iVakabula ena yaca sa solia mai na iVakabula. “Au yalataka vei

kemuni kevaka eda solia noda igu me da vakalesuya na yaca donu ni Nona Lotu na Turaga, o Koya e Nona na Lotu oqo ena sovaraka mai Nona mana kei na veivakalougatataki e uluda na Yalododonu Edaidai, me vaka eda se bera vakadua ni bau raica.”

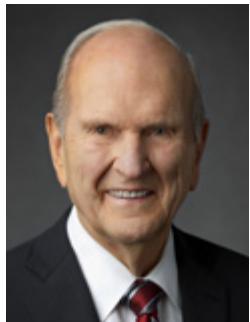
- Wilika na ivakasala nei Peresitedi Nelson baleta na yaca ni Lotu (rai-ca na tabana 87).

“Mo Tiko ena Nona Valetabu”

A mai tinia o Peresitedi Nelson na koniferedi ena nona vakaraitaka raraba e 12 na valetabu vou ka veisureti meda “lako vakawasoma . . . ki na Nona valetabu.” A kaya, “Au yalataka ni Turaga ena kauta mai na mana e kila o Koya ni ko gadrevi ni ko solibula mo veiqaravi ka sokalou ena Nona valetabu.”

- Raica na veivanua era na tara kina na valetabu sa mai vakaraitaki oqo (ena tabana 113, 116).

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai | 6 ni Okotova, 2018

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson

Nai Dola ni Vosa

Sa gauna oqo ena Lotu me kena usutu na vuvale, tokoni ena veika e yaco ena loma ni noda tabana, tabanalevu, kei na iteki.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, keimami sa nanamaki tiko meda mai soqoni vata tale ena koniferedi raraba ni Lotu ni Okotova oqo. Keimami sa veikidavaki yani ena yalololoma vei kemuni yadua. Keimami sa vakavinavinakataka vakalevu na nomuni masu veitokoni. Keimami sa mai vakila na kena mana. Vinaka vakalevu!

Sa vakavinavinakataki vakalevu na nomuni sasaga cecere mo ni muria na

ivakasala ni koniferedi raraba ni vula ono sa oti. Era vakasaqara na pere-sitedi ni Iteki e vuravura taucoko na ivakatakila me tuvai vou na kuoramni italatala qase. O ira na tagane ena vei kuoramni oqori kei ira na marama yalodina ni iSoqosoqo ni Veivukei era sa gumatua ena veiqravi vei ira na wekada turaga kei na marama ena sala cecere, ka vakalou sara. Keimami sa vakauqeti ena nomuni vinaka kei na

sasaga qaqa me kau yani na loloma ni iVakabula ki na nomuni vuvale, vei ira na wekamuni, kei na itokani ena veiqravi me vakataki Koya.

Tekivu mai na koniferedi ni Epereli, keirau sa sotava tiko kei Sis. Nelson na lewenilotu e vuravura raraba kei na veiyanuyanu. Mai Jerusalemi ki Harare, mai Winnipeg ki Bangkok, keirau a sotava na nomuni vakabauta cecere kei na qaqaco ni nomuni ivakadinadina.

E ka levu neirau marautaki ira na itabagone era sa lewena na mataivalu ni itabagone ni Turaga me vukea na soku-muni Isireli sa veiseyaki.¹ Keimami sa

vakavinavina vei kemuni! Me vaka ko ni sa vakamuria tiko na noqu veisureti ena lotu e vuravura raraba ni itabagone, ko ni sa tura tiko na itagede me keimami na muria yani. Sa laurai levu na veisau ko ni sa cakava tiko na itabagone!

Ena veiyabaki sa oti, keimami a vakacolati na matabose veiliutaki ni Lotu ena dua na taro bibi: meda kauta vakacava na kospeli ena kena savasava kei na cakacaka vakalotu kei na kena mana tawamudu, vei ira *kece* na lufe ni Kalou?

Vei keda na Yalododonu Edaidai, sa matau meda nanuma tu ni “lotu” sai koya na ka e yaco e noda valenilotu,

ka tokoni ena ka e yaco ena noda itikotiko. Sa dodonu me veisautaki na ivakarau oqo. Sa gauna oqo ena *Lotu me kena usutu na vuuale*, tokoni ena veika e yaco ena loma ni noda tabana, tabanalevu, kei na iteki.

Ena kena sa tete tiko na Lotu e vuravura taucoko, e vuqa na lewenilotu era tiko ena vanua e sega kina na valenilotu—ka na sega tiko beka ga ena veisiga ni mataka. Au nanuma kina e dua na matavuuale, ena vuku ni ka oqo, ratou sa lotu ga kina e nodratou itikotiko. Au tarogi tinadratou e taleitaka vakacava nodratou lotu tiko e nodratou itikotiko.

A sauma mai, “Au taleitaka! Sa mai vosavosa vinaka sara na watiqu ena neitou itikotiko, baleta ni kila ni na masulaka tiko na sakaramede eke ena vei Siga Tabu.”

Sa inaki tudei tu mai ni Lotu me vukei ira kece na lewenilotu me tubu nodra vakabauta noda Turaga o Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, ka vukei mera cakava ka maroroya nodra veiyalayalati kei na Kalou, ka me qaqaco ka vauci nodra vuuale. Ni sa veimedreyaki sara o vuravura nikua, ena sega ni rawarawa. O vu-ni-meca sa valuta tikoga na noda vakabauta kei keda kei na noda

vuvale ena kena kaukauwa sara. Meda bulaqaqa tiko ga vakayalo, ena gadrevi noda viribaita ka qaseta noda lalawa ka ni tuvatuva. Sa vakakina, kena gadrevi oqo meda tuva vou na mataisoqosoqo eso mera vaqaqacotaki ira noda lewenilotu kei na nodra vuvale.

Ena vuqa na yabaki, era sa cakakataka tiko mai na iliuliu ni Lotu e dua na lewenivuli cokovata me qaqaco na vuvale kei na tamata yadua ena ituvatuva *e kena usutu na vuvale* ka *tokona-na Lotu* me vulici na vunau, qaqaqacotaka na vakabauta, ka me cecere na sokalou ni tamata yadua. Na noda sasaga ena veiyabaki oqo me rokovi na Siga ni Vakacecegu—me rekitaki ka noda dui ivakadinadina vua na Kalou ni da lomani Koya—ena semati ena veisau vou sa vakatakilai yani oqo.

Ena mataka nikua sa na vakaraitaki yani e dua na vakatauvata vou sema ni ivakasala ni kospeli ena itikotiko kei na Lotu. Sa noda itavi yadua meda vaqaqacotaka na noda dui bula vakayalo. Na ivolanikalou e vakamatata taka ni sa nodra itavi taumada na itubutubu mera vakavulica na vunau vei ira na luvedra.² Sa nona itavi na Lotu me vuakea na lewenilotu yadua ena inaki tuvai vakalou o ya me tubu cake na nodra kilaka ena kospeli.

Ena qai vakamacalataka oqo o Elder Quentin L. Cook na veisau bibi oqo. Na lewe kece ni Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru era sa duabau ena vakadonui ni itukutuku oqo. Eda sa vakavinavinaka ki na veivakuqeti ni Turaga sa vakayaloqaqataka me tarai cake na ituvatuva kei na ivakarau ena vakaraitaka tiko o Elder Cook.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au kila ni bula tiko na Kalou! Sai Jisu na Karisito! Oqo na Nona lotu sa dusimaka tiko ena parofisai kei na ivakatika vei ira na Nona italai yalomalu. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- Raica na Russell M. Nelson kei Wendy W. Nelson, “Nuinui nei Isireli” (lotu ni itabagone e vuravura raraba, 3 ni Juine, 2018), Hopeofisrael.lds.org.
- Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:40; Mosese 6:58-62.

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Saumaki e Titobu ka Tudei vua na Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito

Noda inaki me da vakatauvatana na veika e sotavi ena Lotu kei na vuvale me vakalevutaki cake kina na vakabauta kei na bula vakayalo ka vakatitobutaka na saumaki vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito.

Me vaka sa tuva vakamatau ka totoka o Peresitedi Russell M. Nelson, era sa cakakataka tiko mai vakabalavu na iliuliu ni Lotu ena dua na ituvatuva me “*iustu ena matavuvale*, ka *tokona na Lotu* me vulici kina na ivunau, vakaqaqacotaki na vakabauta, ka rawa kina na sokalou cecere ni tamata yadua.” Oti qai kacivaka o Peresitedi Nelson na veisau me rawa kina “e dua na ivakatauvata vou ni ivakasala ni kospeli ena vuvale kei na Lotu.”¹

Me rawati na inaki eso oqo—e vakamacalataki ka dusimaki mai vei Peresitedi Russell M. Nelson ka segati kina na nodratou lewa na Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru—sa na moici vakaoqo na ituvatuva ni soqoni ena Sigatabu, me tekivu ena Janueri 2019.

iTuvatuva ni Soqoni ena Sigatabu

Na soqoni ni Lotu ena Sigatabu ena okati kina e dua na soqoni 60 na miniti ni sakaramede, ka vakanamata vua na iVakabula, cakacaka vakalotu ni sakaramede, kei na itukutuku vakayalo. Ni oti na gauna ni veisau kalasi, era na lakova na lewe ni Lotu e dua na kalasi 50 na miniti ka na veisau e vei-Sigatabu:

- Ena vakayacori na wilivola ni Sigatabu ena imatai kei na ikatolu ni Sigatabu ni vula.
- Na soqoni ni veikuoramu ni Matabete, iSoqosoqo ni Veiyukei, kei na Goneyalewa ena vakayacori ena ikarua kei na ikava ni Sigatabu.
- Ena vakatau vei bisopi na soqoni ena ikalima ni Sigatabu.

Ena vakayacori e veimacawa na soqoni ni Lalai ena 50 na miniti vata

oqo ka na vakayacori kina na lagasere kei na kalasi.

Me baleta na ituvatuva ni soqoni ena Sigatabu, era sa dau raica tiko na iliuliu e cake ni Lotu ena veiyabaki ni dau dre-dre sara vei ira eso na lewenilotu vaka-mareqeti, na ituvatuva tolu na auwa ni lotu ena Sigatabu. E dau vakakina oqo vei ira na itubutubu era se ka lalai na gone, gone ena Lalai, lewenilotu qase, lewenilotu vou, kei na so tale.²

Ia e vuqa tale na ka me baleta na vei-sau oqo mai na kena vakalekalekataki walega na ituvatuva ni soqoni ni Sigatabu. Sa vakadinatinataka ena vakavina-vinaka o Peresitedi Nelson na levu ni ka sa rawati ena nomuni yalodinatataka na ituvatuva eso sa oti. Sa nodra gagadre o koya, kei ira kece na veiliutaki ena Lotu, me ra kauta mai na reki cecere vakosipeli vei ira na itubutubu, gonelalai, itabagone, sega ni vakawati, itabaqase, lewenilotu vou, kei ira era vakavulica tiko na daukaulotu ena dua na sasaga vakatauvatataki—yavutaki ena matavu-vale, ka tokona na Lotu. Na inaki kei na veivakalougatataki e veiwekani kei na veisau oqo kei na veisau eso sa yaco oti e oka kina na veika oqo:

- Vakatitobutaki na saumaki vei Tamada Vakalomalagi kei na

Turaga o Jisu Karisito ka vaqaqacotaki na vakabauti Rau.

- Vaqaqacotaki na tamata yadua kei na matavuvale ena lewenivuli yavutaki ena matavuvale, tokona na Lotu ka cau ena bulataki kospipeli ena mamarau.
- Rokova na siga ni Vakacecegu, ena vaknamata ki na cakacaka vakalotu ni sakaramede.
- Vukei ira na luvena taucoko na Tamada Vakalomalagi ena yasa ruarua ni ilati ena cakacaka ni kaulotu ka ciqoma na cakacaka vakalotu vakakina na veiyalayalati kei na veivakalougatataki ni valetabu.

Vulici ni Kospipeli, Yavutaki ena Matavuvale Tokona na Lotu

Na ituvatuva ni Sigatabu oqo ena rawa kina eso na gauna ni lotu vakamatauvale kei na vuli kospipeli mai vale ena Sigatabu, se ena so tale na gauna vakatau ki na tamata yadua kei na matavuvale. E rawa ni vakayacori e dua na bogi ni itaviqaravi ena Moniti se dua tale na gauna. O koya qo, me ra na dau vagalalataka tikoga kina na iliuliu na bogi ni Moniti mai na veisoqoni kei na itaviqaravi ni Lotu. Ia na gauna e vakayagatataki ena lotu vakamatavuvale, vuli kospipeli kei na itaviqaravi baleta na tamata yadua

kei na matavuvale sa dodonu me tuvai me vaka na nodra dui gagadre.

Ena vakavinakataki cake sara vaka-levu na vuli kospipeli vakamatavuvale kei na tamata yadua mai vale ena lewenivuli veisemati ka ivurevure vou ni *Lako Mai Mo Muri Au* baleta na tamata yadua kei na matavuvale ka semati vata kei na veika e vakavulici ena Wilivila ni Sigatabu kei na Lalai.³ Ena Janueri, era sa na vulica na kalasi ni Wilivila ni Sigatabu ni itabagone kei na itabaqase kei ira na Lalai na Veiyalayalati Vou. Na ivurevure vou ni vuli e vale *Lako Mai, Mo Muri Au* baleta na tamata yadua kei na matavuvale—e kovuta talega na Veiyalayalati Vou—e caka me vukei ira na lewenilotu me ra vulica mai vale na kospipeli. E vakamacalataka: “Na ivurevure oqo e baleta na tamata yadua kei na matavuvale ena Lotu. E sa caka mai me vukei iko nomu vulica na kospipeli —ke o vulica duadua se kei na nomu matavuvale. . . . Na idusidusi ena ivurevure [you] oqo e tuvai ena ituvatuva . . . ni veimacawa.”⁴

Ena muria na ituvatuva vakamacawa vata oqo na lesoni vou ni Lalai ena *Lako Mai, Mo Muri Au*. Ena laurai na kalasi ni itabaqase kei na itabagone ena imatai kei na ikatolu ni Sigatabu me ra tokona na ivurevure vou e vale ni *Lako*

Mai, Mo Muri Au. Ena ikarua kei na ikava ni Sigatabu, era na tomania na itabaqase ena Matabete kei na iSoqosoqo ni Veivuke na vulici ni nodra ivakavuvuli na iliuliu ni Lotu, ka vakabibitaki nodra itukutuku walega oqo na parofita.⁵ Era na vulica na goneyalewa kei na cauravou Matabete i Eroni na ulutaga vakosipeli ena Sigatabu oqori.

E vakarautaki ena ivurevure vou ni vuli e vale na “Vakasama eso ni Vuli iVolanikalou kei na Lotu Vakamatuvale.”⁶ Na ituvatuva ni veimacawa e koto kina na vakasama ni vuli kei na taviqaravi ena vukea na tamata yadua kei na matavuvale. Na *Lako Mai, Mo Muri Au* baleta na tamata yadua kei na matavuvale e koto talega kina e vuqa na ivakaraitaki ka na vukea me vakavinakataki na vuli vakatamata yadua kei na matavuvale, vakauasivi vei ira na gonelalai.⁷ Sa na veisoliyaki yani na ivurevure vou oqo ki na matavuvale yadua ena Tiseba ni yabaki oqo.

Sa vakauqeti keda o Peresitedi Nelson, mai na imatai ni nona vosa vei keda na lewe ni Lotu ena Janueri, me da vakarau ki na iKarua ni Lako Mai nei Jisu Karisito ena noda lakova na salatu ni veiyalayalati.⁸

Na ituvaki ni vuraura sa gadrevi vakalevu cake tikoga kina me vakatitobutaki na saumaki ka vaqaqacotaki na vakabauti Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki. Sa vakarautaki keda na Turaga, mai na tuva kei na tuvatuva, baleta na

veigauna dredre eda sa donumaka tu oqo. Ena veiyabaki eda sivita, sa tuberi keda na Turaga me da sotava na kauwai eso me vaka na:

- Sa mai vakabibitaki tale ena tolu na yabaki sa oti na rokovi ni Siga ni Vakacecegu kei na cakacaka vakalotu tabu ni sakaramede.
- Ena veidusimaki ni bisopi, era sa vananamata na kuoramu ni italatala qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei vaqaqacotaki ena inaki ni Lotu⁹ ka ra vukei na lewenilotu me ra cakava ka maroroya na veiyalayalati tabu.
- Sa taurivaki na ivakarau cecere ka savasava ni veiqraravi.
- Ni da tekivu ena noda nanuma tiko na ivakataototi, sa yaco me tiki yaga sara ni salatu ni veiyalayalati na veiyalayalati ni valetabu kei na veiqraravi ni tuvakawa.

Na veisau sa kacivaki ena mataka nikua sa ivakaraitaki ni veituberi ena bolebole ni noda gauna.

Na lewenivuli sa matau tu vei keda sa dau vakabibitaki kina na Lotu ena Sigatabu. Eda kila ni vinaka noda veivakavulici ka levu na lewenikalasi vakarau tu vakayalo, ena vinaka noda Lotu ena Sigatabu. Eda kalougata ni vakavuqa ni dau vakalevutaka ka vaqaqacotaka na saumaki na Yalo ena veigauna ena Lotu.

E gadrevi me vakauqeta vakaukauwa sara na rokovi kei na itovo Vakalotu ni matavuvale vakakina ni tamata yadua na lewenivuli tokoni vaka-Lotu. Eda kila na igu vakayalo kei na saumaki titobu tudei ena rawa mai vale. Ena vica na yabaki sa oti, a vakadeitaki kina me baleti ira na cauravou kei na goneyalewa ni veikauqetni Yalo Tabu e vakavuqa ni dau salamuria na vuli ivolanikalou kei na masumasu e vale. Noda inaki me da vakatauvatana na veika e sotavi ena Lotu kei na vuvale me vakalevutaki cake kina na vakabauta kei na bula vakayalo ka vakatitobutaka na saumaki vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito.

Ena iwase tokoni vaka-Lotu, yavutaki ena vuvale ni veisau oqo, e dolavi tu vei ira na tamata yadua kei na matavuvale

me ra vakanulewataka ena masumasu na ivakarau kei na gauna me na qai vakayagataki kina. Me vaka, ni na vakanlougatataki kina vakalevu na matavuvale tauoko, vakatau ena noda dui gagadre ena ganita beka vakavinaka sara me ra soqoni vakailawala na uabula sega ni vakawati, cauravou goneyalewa itabaqase, itubutubu sega ni vakawati, vuvale dua ga kena lewenilotu, lewenilotu vou,⁹ ni sa oti na sokalou ena Sigatabu ena veimaliwai vakosipeli ka vaqaqacotaki ena nodra vulica vata na ivurevure yavutaki ena vuvale, ka tokoni vaka-Lotu. Oqo me na vakayacori ga ena kena iwalewale era gadрева.

Ena vuqa na veiyasai vuraura, era dau digitaka eso me ra tiko ga e valenilotu ni oti na soqoni ni Sigatabu me ra veimaliwai ka veimaraautaki. E sega ni dua na ka ena veisau e kacivaki oqo me na vakacacana na iwalewale vakasakiti ka veivakayautaki oqo.

Me vukea nodra vakavakarau ki na Siga ni Vakacecegu, eso na tabanalevu era sa vakau itukutuku ena loma ni macawa ena imeli, tukutuku vakau ena talevoni (teks), se midia ena initaneti. Ena vuku ni veisau oqo, keitou sa vakatura kina vakabibi na mataqali veitaratara vakaqoqo. Na veisureti oqo ena vakananuma vei ira na lewenilotu na ituvatuva ni soqoni ena Sigatabu ni macawa oya, oka kina na ulutaga ni leseni vakalasi sa roro mai, kei na veivosaki vakosipeli tomani mai vale. Kena ikuri, ena vakarautaki talega ena soqoni ni itabaqase ena Sigatabu na itukutuku me semati rau vata na vuli ena Lotu kei na vuvale e veimacawa yadua.

Ena gadrevi me vakasamataki ena masumasu na lotu ni sakaramede gauna ni kalasi me vakabibitaki kina na veika vakayalo mai na veika tale eso vakaveiliutaki. Me vaka, na veika me kacivaki e rawa ni qai vakayacori ena veisureti e loma ni macawa se ena dua na parokaramu tabaki. Me dau cabori na idolamasu kei na isogomasu ni soqoni ni sakaramede, na ikarua ni soqoni me qai cabori ga na isogomasu.¹⁰

Me vaka sa kacivaki taumada, na ituvatuva vou ni Sigatabu ena qai tekivu sara ena Janueri 2019. E vica na vuna. E rua na ka bibi duadua, taumada, me

soli na gauna me veisoliyaki kina na [ivurevure] *Lako Mai, Mo Muri Au* baleta na tamata yadua kei na matavuvale ka, ikarua, me solia na gauna vei ira na peresitedi ni iteki kei na bisopi me ra vakarautaka na ituvatuva ni soqoni, na gagadre me levu cake na tabanalevu era soqoni ena mataka.

Ni ra vaqara na ivakatakila o ira na iliuli, na idusidusisa ciqomi ena vica na yabaki sa oti sai koya me vaqaqacotaki na soqoni ni sakaramede, rokovi na Siga ni Vakacecegu, ka ra vakayaloqaqataki ka vuksi na itubutubu kei na tamata yadua me ra kitaka me ivurevure ni kaukauwa vakayalo ka vakalevutaki na vakabauta ena nodra vuuale—me vanua ni reki kei na mamaru.

Veivakalougaatataki Matalia

Na cava na ibalebale ni veisau oqo vei keda na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidei? Eda sa yalodei ni ra na vakalougaatataki na lewenilotu ena veisala matalia eso. E rawa ni siga ni vuli kei na vakavulici ni kospeli na Sigatabu ena lotu vakakina e vale. Ni ra vakaitavi na tamata yadua kei na matavuvale ena veivosaki vakamatavuvale, tuvakawa, veiqravi, sokalou yadua, kei na gauna marautaki vakamatavuvale, ena yaco na Siga ni Vakacecegu me ka taleitaki.

E dua na matavuvale mai Brazil eratou lewena e dua na iteki a vaka-tovolei kina na ivurevure vou ni *Lako Mai, Mo Muri Au* baleta na vuuale. E tukuna kina o Fernando, e dua a lesu mai na kaulotu, ka rau nodratou itubutubu e lewe va na gone kei na watina o Nancy: “Ena gauna e tavoci kina ena neitou iteki na parokaramu ni *Lako Mai, Mo Muri Au*, sa dua na ka noqu taleitaka, kau nanuma sa vakarau veisau na ivakarau ni neitou vulica na ivolanikalou e vale. A yaco dina ena noqu vuuale, ia me vaka niu iliuli ni Lotu au raica na kena yaco talega ena veivuvale tale eso. . . . E vuksi keitou me keitou veivosakitaka vakavinaka sara na ivolanikalou ena neitou vuuale. A titobu cake na neirau kila kei na watiqu na ulutaga a vulici. . . . A vuksi keitou . . . me keitou vakalevutaka neitou kila na kospeli, ka vuksi neitou

vakabauta kei na neitou ivakadinadina. . . . Au wasea kina noqu ivakadinadina . . . niu kila ni a vakauqeti mai vua na Turaga me rawa ni kauta mai vakalevu na vakabauta, ivakadinadina, kei na rarama ki na matavuvale na kena vulici vinaka na ivakavuvuli kei na ivunau era tu ena ivolanikalou . . . ena dua na vuravura sa lutu sobu tikoga.”¹²

Ena veiiteki ka a vakatovolei kina e vuravura raraba, e cecere na veika e tukuni me baleta na ivurevure vou ni vuuale ni *Lako Mai, Mo Muri Au* E vuksi era wasea ni ra toso sara mai na wili ivolanikalou ki na vulici sara ni ivolanikalou. E vakilai raraba talega ni laveta na vakabauta na veika a sotavi ka totoka na votukana ena tabanalevu.¹²

Saumaki Titobu ka Tudei

Na inaki ni veisau eso oqo me titobu ka tudei nodra saumaki na uabula kei na itabatamata e tubucake tiko oqo. Na imatai ni tabana ena ivurevure ni tamata yadua kei na matavuvale e dusia: Na inaki ni vuli kei na vakatavulici ni kospeli sai koya me vakatitobutaka na noda saumaki ka vuksi keda meda vakataki Jisu Karisito vakalevu cake.

. . . Kena ibalebale oqo noda vakararavi vei Karisito me veisautaka na yaloda.”¹⁴ E vuksi na kena “tete yani kina rumu ni vuli ki na lomana kei na itikotiko ni tamata yadua. E gadrevi me vakayacori tikoga, na sasaga ena siga yadua me kilai vakatitobu ka bulataki na kospeli.

Na saumaki dina e gadrevi kina na veivakayararatataki ni Yalo Tabu.”¹⁵

Na takete bibi duadua ka ulumatau ni veivakalougaatataki ni saumaki titobu ka tudei sai koya na ciqomi ena kilikili ni veiyalayalati kei na cakacaka vakalatu ena salatu ni veiyalayalati.¹⁶

Keimami nuitaka mo ni dau veivosaki ka vakasaqara na ivakatakila ena vakayagataki ni veisau oqo—ena noda sega ni raibaleta na maka se tovolea me da vauca na tamata yadua se matavuvale. Ena qai soli yani na ikuri ni itukutuku ena veitaratara tale eso e muri, oka kina e dua na ivola ni Mataveiliutaki Taumada kei na veika e salavata kaya yani.

Au vakadinadintaka ena nodra veisoli vakasama na Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramau ni iApositolo Le Tinikarua ena Valetabu, ka ni oti nona vakatakekere vua na Turaga na noda parofita lomani me baleta na ivakatakila me tosoi na veisau oqo, a ciqomi e dua na veivakadeitaki kaukauwa vei keimami kece. O Russell M. Nelson na noda Peresitedi ka parofita bula. Na veika sa mai kacivaki nikua ena basika kina na veivakalougaatataki cecere vei ira era ciqoma na veisau ka segata na veituberi ni Yalo Tabu. Eda na voleka cake vei Tamada Vakalomalagi kei na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, o koya au kena ivakadinadina tudei. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, "Vosa iDola," *Liaona*, Nove. 2018, 8.
2. Eda sa kila talega ni ena vuravura taucoko, sa vakalekalekataki na iwase levu ni veika dau vakayacori ena itukutuku, vuli, kei na veivakamarautaki sara mada ga.
3. Ena vakarautaki na lewenivilu oqo ena kompiuta ka na taba talega.
4. Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuvale (2019), vi.
5. Raica na "Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Kuoram ni iTalatala Qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei," *Liaona*, Me 2018, 140. Sa na sega ni ikarua kei na ikatolu ni Sigatabu; ia sa na veivosakitaki na itukutuku ni koniferedi raraba ena ikarua kei na ikava ni Sigatabu.
6. Raica naCome, Follow Me—For Individuals and Families, 4. Era na vaka tulewataka na tamata yadua kei na matavuvale se na tiki cava ni vuli kospipeli e vale, yakavi vakamatuvalve, kei na taviqaravi vakamatavuvale me lotu vakamatavuvale (ka ra sa vaka tiko e levu me *yakavi vakamatavuvale*). Me vaka ni ra na vaka tulewataka na tamata yadua kei na matavuvale, erau sa veisosomitaki na *yakavi vakavuvale* kei na *yakavi ni lotu vakamatavuvale* ena veisau sa mai kacivaki.
7. Raica naCome, Follow Me—For Individual and Families, 29.
8. Raica na Russell M. Nelson, "Ni Da Toso Vata Yani ki Liu," *Liaona*, Epe. 2018, 7.
9. Raica na *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* ena (2010), 2.2. Na ilesilesi vakalou "e okati kina na nodra yukei na lewenilotu me ra bulataka na kospipeli i Jisu Karisito, vakasoqoni vata o Isireli ena cakacaka ni kaulotu, nodra kauwaitaki na dravudravua kei na vakaleqai, ka rawati na nodra vaka bulai na mate ena kena tara na valetabu ka caka na veicacakaka vakalotu vakaveisomikitaki." Raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 110, ka tu kina na itukutuku ni kena vakesui na idola e gadrevi.
10. Dau kauwaitaki ira na gone e sega ni lewenilotu na nodra itubutubu se era sega ni dau lotu e veigauna. E rawa talega ni ra soqoni vata kei na dua na matavuvale o ira era sega ni vakawati kevaka e ganiti ira kece.
11. Ena sega ni dau vakayacori na idola ni soqoni ena ikarua ni soqoni.
12. Matavuvale nei Fernando kei Nancy de Carvalho, Brazil.
13. Na tamata yadua kei na matavuvale era a vakaitavi ena vakatovotovo, ena ivakatauvu, era dau vulica wasoma na kospipeli ka vakaibalebale nodra vuli ivolanikalou kei na veivosaki vakosipeli e vale. Era tukuna ni levu cake nodra veivosaki vakosipeli kei na matavuvale kei ira na lewe ni tabanalevu ka taleitaka na vulica na ivolanikalou vata ga kei ira nodra matavuvale. E dina sara oqo baleti ira na itabagone.
14. *Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuvale*, v; raica talega 2 Korinica 5:17.
15. *Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuvale*, v.
16. Russell M. Nelson, "Ni da Toso Vata ki Liu," 7.

Mai vei M. Joseph Brough

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou

Laveta Cake na Ulumu ka Marau

Ni da sotava na veika dredre ena sala ni Turaga, meda sa laveta cake na uluda ka reki tiko.

Na 1981, au a gole yani kei tamaqu, rua na itokani voleka, vakagade ki Alaska. A namaki me keitou ro ena dua na drano vakatikitiki ka kabata yani eso na veitokai tua totoka. Me vakamamadataki na ilakolako ena veika keitou dui kauta tiko, keitou a tawana eso nai usana ena kato, sosoga kina eso na ka malumu vaka na meteresi, dregata ena tape duiroka lelevu, ka kolataka mai na katubaleka ni neitou waqavuka me taudonu ena tikina namaki.

Ena gauna keitou sa ro yani kina, keitou vakasaqaqara, e ka ni rarawa ni sega ni dua na kateni keitou kunea.

Keitou a qai kunea ga e dua. A tiko kina e dua na sitovu kasi, tavulen, so na loli kamica, ka vica na pakete ni Saluwaki ni Bani—ia e sega na bani. E sega na sala me keitou veitaratara yani ki na dua tale na vanua, ia ena lesuvi keitou tale mai na neitou waqavuka ni oti e dua na macawa.

Au a vulica e rua na lesioni bibi mai na ka sa yaco oqo: Dua, kua ni kolotaka na kemu e katubaleka. Kena i karua, eso na gauna eda na sotava na veika dredre.

Ena levu na gauna, na noda imatai ni vakanananu ni da sotava na veika dredre eda kaya "Cava me yaco kina

vei au?" Noda taroga na vuna, ena sega ni kauta tani na dredre. Sa gadreva na Turaga meda vorata na bolebole, ena Nona kaya "ni veika kece oqori ko [ni] na yalomatua kina, ka vinaka cake."¹

Eso na gauna ena kerea na Turaga meda cakava na ka dredre, ka so na gauna na noda bolebole eda vakavuna ga o keda se o ira na tani ena nodra vakayagatata na nodra galala. A sotava o Nifai na ituvaki ruarua oqo. Ni sa kerei iratou na luvena o Liae me lesuva na peleti vei Lepani, a kaya, "Raica e rau sa vosa kudrukudru na tuakamu, ka kaya ni sa rui dredre na ka au gadreva vei rau, raica au sa sega ni gadreva vei rau na ka oqo, ia sa ivakaro ga ni Turaga."² Ena dua tale na gauna, rau a taurivaka na taci Nifai na nodrau galala me rau yalana na nona: "Ka sa yaco ni rau sa tauri au, raica e rau sa cudru vakalevu sara, ka rau sa vesuki au ena dali, ni rau sa segata me rau kauta tani na noqu bulu."³

A sotava o Josefa Simici na ka dredre ena Valeniveivesu e Liberty. E a sega na vakacegu ka yolorarawa, a qai tagi o Josefa, "Oi kemuni na Kalou, ko ni sa tiko evei?"⁴ E sega ni vakabekataki ni so vei keda e vakataki Josefa.

Eda sotava kece na dredre: e mate noda daulomani, sere ena vakamau, na gone e lako sese tu, tauvimate, veivakatovolei ni vakabauta, sega na cakacaka, se dredre tale eso.

A veisau dina na yaloqu niu a rogoça na vosa oqo nei Elder Neal A. Maxwell ena Kuoramu ni Le Tinikaru, ena nona a sotava na mate na leukemia. A kaya, "Au a vakanananu tiko vakabibi sara ka yaco mai e13 na vosa ni ivakasala veivakadeitaki ki na noqu vakasama: 'Au solia vei iko na leukemia mo vakavulici ira noqu tamata ena dodonu.'" A qai vakamacalataka ni ka oqo a vakalougatataki koya ena "kila me baleta na dina cecere ni gauna tawamudu. . . . Ni raici vakaoqo na gauna tawamudu ena vuakea meda toso tale ena 100 na yatu, ka na rawa ni dredre sara."⁵

Me vuakea noda ilakolako ka qaqaa ena gauna dredre ka raica vakaoqo na gauna tawamudu, au vakatura e rua na ka. E dodonu meda na sotava ga

na dredre, imatai, noda veivosoti tiko, kei na ikarua, meda soli keda vua na Tamada Vakalomalagi.

Noda vosoti ira era vakavuna beka na dredre kei na noda vakaduavatataki "[keda] ki na lewa ni Kalou"⁶ e rawa ni dredre. Ena dau mosi sara na noda dredre ni a vakavuna dua noda lewe ni vuvale, itokani voleka, se o keda sara ga.

Au a vulica na veivosoti niu se bisopi gone, ena nona a wasea na noqu peresitedi ni iteki, o Bruce M. Cook, na italanoa oqo. A vakamacalataka:

"Ena mua ni veiyabaki ni 1970, keimami a dolava kei na vica na itokani e dua na bisinisi. Dina ga ni keitou sega ni cala vakalawa, eso na vakatulewa malumalumu, vata kei na bolebole ni bula vakailavo, a vakavuna me keitou lusi.

"Eso na daunibisinisi era veilewataki keitou mera taura lesu na ilavo a lusi. Na nodra daunivakasala vakalawa e veiqraravi tale tikoga ena matabisopi ni noqu matavuvale. A ka dredre dina meu tokona na turaga e sa via saga tiko me vakarusai au. Au sa tekiu meu cati koya dina sara kau sa vakatokai koya me sa noqu meca. Ni mai oti e lima na yabaki na veilewai, sa yali kece na neitou iyau, kei na neitou vale.

"Ena 2002, keirau mai kila vakaveiwatini ni sa na yaco na veisau ena

mataveiliutaki ni iteki au daunivakasala tiko kina. Ena neirau ilakolako ena dua na gade lailai ni bera na veivakagalalataki oya, a tarogi au o watiqu se ocei beka au na digitaka me noqu daunivakasala keu sa na peresitedi vou ni iteki. Au a sega ni via vosa kina, ia a cike tikoga o watiqu. E qai yaco mai, ki na noqu vakasama e dua na yaca. A qai tukuna mai na yacai koya na daunivakasala vakalawa ka vakavuna vakalevu sara na veika dredre keitou a sotava ena 20 na yabaki sa oti. Ni sa cavuta mai o koya, sa vakadeitaka mai na Yalo ni dodonu me daunivakasala o daunivakasala vakalawa oya. Au na vosota rawa beka na turaga oqo?

"Ena gauna sa kacivi au kina o Elder David E. Sorenson meu sa peresitedi ni iteki, a solia vei au e dua na auwa meu digitaki rau na daunivakasala. Au a tagi, niu sa vakaraitaka ni sa vakarautaka oti na Turaga na ivakatakila oya. Niu sa cavuta na yaca ni turaga o ya au kaya ni noqu meca, na cudru, yaloca, kei na veicati a tu e lomaqu a takali vakasuri. Ena gauna o ya, au sa kila kina na vakacegu e tadu vata mai kei na veivosoti ena Veisorovaki i Karisito."

Sa kena ibalebale, ni o noqu pereistedi ni iteki a "vosoti" koya, vakataki Nifai ni gauna makawa.⁷ Au kila ni o

Peresitedi Cook kei nona daunivakasala e rau sa iliuli ni matabete bula dodo-nu ka rau veilomani. Au a vinakata meu vakataki rau.

Ena yabaki e liu, ena gauna ni gade luluqa mai Alaska, au vulica na noda beitaki ira eso ena ka eda sotava—e sega ni wali ni leqa—na nona kolotaka o pailate na kakana e tautuba. Ia, ni keitou sa sotava na wawale ni yago, sega na kakana, tauvimate, kei na moce ena qele ena loma ni cava levu ka ubi walega ena tavuleni, au a vulica “ni na sega ni dredre vua na Kalou e dua na ka.”⁸

Vei kemuni na itabagone, e gadreve vei kemuni na Kalou na ka dredre. Dua na goneyalewa yabaki 14 a vakaitavi ena qito basketball. E nona tatadra me qito basketball e koronivuli torocake vakataki tacina qase. A qai kila o koya ni rau sa kacivi na nona itubutubu me rau laki liutaka na kaulotu mai Guatemala.

Ni sa yaco yani, a kila o koya ni so na nona kalasi ena caka ena vosa vak-Sipeni, na vosa e se bera mada ni kila. A sega sara ga ni dua na timi ni yalewa ena nona koronivuli. A vakaitikotiko o koya enai ka 14 ni tabavale e cake ka taqomaki vinaka. Ka kenai usutu, a sega ni rawa vua me lako taudua i tautuba ena vuku ni nona taqomaki.

Rau a rogoci koya na nona itubutubu ni dau tagi ka moce yani ena vica na vula. A rarawa kina na yalodrau! Rau sa mani lewa me rau sa vakauti koya lesu vei buna me laki vuli kina.

Ni curu yani o marama watiqu ki na rumu nei neirau goneyalewa me tukuni vua na itukutuku, a raici koya ni teki-duru tiko ena masu ka cegai tu na iVola i Momani ena loga. A vakasolokakana na Yalo vei watiqu, “Ena daumaka o koya,” ka biuta tale o watiqu na rumu.

Keirau sa sega tale ni rogoce me tagi ka moce. Ena gugumatua kei na veivuke ni Turaga, a sotava yani na tolu na yabaki o ya ena qaqa.

Ni sa cava na neirau kaulotu, au a tarogi luvequ yalewa ke sa na lako tiko ki kaulotu. A sauma mai “Sega, Ta, au sa kaulotu oti.”

Sa vinaka tu vei au o ya! Ia ni ot tok a e ono na vula, a vakayadrati au na Yalo ena bogi ena vakasama oqo: “Au sa kacivi luvemu yalewa me sa na kaulotu.”

Au a kaya lesu “Tamaqu Vakalomalagi sa levu sara na ka sa cakava o koya.” Au a vakadodonutaki sara mai vua na Yalo kau sa kila kina ni nona veiqaravi ni kaulotu sa gadrevi mai vua na Turaga.

Au a qai kauti luvequ yalewa me keirau vakasigalevu. Ena dela ni teveli, au a kaya, “Ganzie, o kila beka na vuna daru tiko kina eke?”

A kaya mai, “Io, Ta. Iko kila tiko ni dodonu meu na laki kaulotu. Au sega ni via lako, ia au sa na lako.”

Ena vuku ni sa solia na lomana vua na Tamada Vakalomalagi, a qaravi Koya ena taucoko ni yalon, igu, vakasama, kei na kaukauwa. A vakavulica vei tama-na na sala me cakava na veika dredre.

Ena lotu e vuravura raraba ni itabagone nei Peresitedi Russell M. Nelson ni itabagone, a kerea o koya eso na ka dredre vei ira na itabagone. A kaya o Peresitedi Nelson: “Nai kalima ni noqu veisureti vei iko o ya mo kilai ka duatani mai vei vuravura. . . . Sa gadreve na Turaga mo irairai, vosa, itovo, ka isulu-sulu vakatisaipeli dina i Jisu Karisito.”⁹ E rawa me ka dredre o ya, ia au kila ni rawa mo cakava—ena reki.

Me nanumi tiko ni “sa sucu na tamata me rawata na marau.”¹⁰ Mai na veika kece a sotava o Lai, a kune reki tiko.

Nanuma tiko ni o Alama a “bikai koya na yaluma”¹¹ baleti ira na tamata mai Amonaia? A kaya vua na agilos, “Ko sa kalougata ko iko, Alama; o koya, mo laveta cake kina na ulumu ka marau . . . ni ko sa yalodina ni muria na ivakaro ni Kalou.”¹² A vulica o Alama na dina cece-re: ni sa rawa meda reki ni da maroroya na ivakaro. Mo nanuma tiko ni gauna ni ivalu kei na ibolebole a sotavi ena gauna nei Kavetani Moronai, “e sega mada ni bau dua na gauna me ra a marau vakalevu kina na tamata i Nifai.”¹³ Eda rawa ka dodonu meda kune reki ni da sotava tiko na ka dredre.

A sotava na iVakabula na ka dredre: “Na vuravura . . . ena vuku ni nodra caka ca, era na okati koya me ka wale; o koya e ra sa vakankuitataki Koya kina, ka sa vosota ga, ka ra sa yaviti Koya, ka sa vosota ga. Io, era kasiviti Koya, ka sa vosota ga, ena vuku ni nona yalololoma kei na nona dau vosoti ira vakadede na luve ni tamata.”¹⁴

Ena vuku ni yalololoma vinaka o ya, a sotava rarawa o Jisu Karisito na Veisorovaki. Sa yaco kina, me kaya o Koya vei keda yadua, “Dou na kunea e vuravura na rarawa: ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumalumutaki vuravura.”¹⁵ Ena vuku i Karisito, eda sa rawa talega ni rawai vuravura.

Ni da sotava na veika dredre ena sala ni Turaga, meda sa laveta cake na uluda ka reki tiko. Sa madigi tabu oqo meu ivakadinadina ki vuravura, au sa kaya ni noda iVakabula e bula tiko ka dusimaka tiko na Nona Lotu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 122:7.
2. 1 Nifai 3:5.
3. 1 Nifai 7:16.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 121:1.
5. Neal A. Maxwell, “Revelation,” *First Worldwide Leadership Training Meeting*, Janu. 11, 2003, 6.
6. 2 Nifai 10:24.
7. 1 Nifai 7:21.
8. Luke 1:37.
9. Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), hopeofisrael.lds.org.
10. 2 Nifai 2:25.
11. Alama 8:14.
12. Alama 8:15.
13. Alama 50:23.
14. 1 Nifai 19:9.
15. Joni 16:33.

Mai vei Elder Steven R. Bangerter
Ena Vitudusagavulu

Tuva Tiko na Yavu ni Dua na Cakacaka Cecere

Na lesioni e vakavulici ena ivakarau eda yavutaka ena noda itikotiko, dina ni lailai ka rawarawa, era sa ka bibi cake tikoga ena vuravura nikua.

Ni da sa itubutubu e Saioni, sa vakalou na noda ilesilesi meda vakayadrati ira na lueda ena yalololoma kei na dina ki na reki, rarama, kei na dina ni kospipeli i Jisu Karisito. Ni da susugi ira na lueda, eda sa tauyavutaka na ivakarau ena noda itikotiko ka tara cake na iwalewale ni veitaratara kei na itovo ena noda veimaliwai vakavuvale. Ni da cakava, na ivakarau eda tauyavutaka e dodonu me vakatikora na itovo vinaka kaukauwa, tudei vei ira na lueda ka ra vakatawai ena kaukauwa mera vorata rawa na bolebole ni bula oqo.

Ena vuqa na yabaki sa dau marautaka na noqu matavuvale na laki keba vakayabaki ena Ulunivanua cecere e Uintah ena tokalau vualiku kei Utah. Keitou lakova e 20 na maile (32 na km) ena gaunisala soso veivatu me yaco ki na buca drokadroka totoka, ena kena babavatu cecere, ka no e loma na kena uciwai batabata, ka makare. Ena veiyabaki, sa nuitaki me vakadeitaki na yaga ni vunau ni kospipeli ka vakayacori e lomadra na luvei keirau kei na makubui keirau, keirau dau kerea kei Susan na ono na luvei keirau kei na nodra vuvale mera vakarautaka

vakalekaleka na ulutaga e bibi baleta na yavu ni vuuale e kena usutu na Karisito. Keimami kumuni vata ena dua na lotu vakavuvale ena vanua lokuci, ka cauraka na neimami dui itukutuku.

Ena yabaki oqo, e ratou vola na makubui keirau na nodra itukutuku ena vatu, ka vakayadudua, era a qai buluta veitikivi, me vakaraitaka tiko na yavu dei sa tauyavutaki kina e dua na bula marau. E solegi e loma ni ono ni

nodra itukutuku na dina tawayavalati rawa, ka tawamudu ni o Jisu Karisito na vatu ni tutu ni yavu o ya.

Ena vosa nei Aisea, "O koya oqo sa kaya kina na Turaga ko Jiova, Raica, au sa viritaka mai Saioni na vatu ni yavu, na vatu sa vakatovolei, na vatu ni tutu ni vale sa talei, na yavu sa dei sara."¹ O Jisu Karisito na vatu ni tutu sa talei ena yavu kei Saioni. Sai Koya a vakatakila oqo vei Parofita Josefa Simici: "O koya mo dou kakua kina ni oca ena cakacaka-vinaka, ni dou sa tuva tiko na yavu ni dua na cakacaka cecere. Ia ena tubu mai ena veika lalai na veika cecere."²

Na lesioni e vakavulici ena ivakarau eda yavutaka ena noda itikotiko, dina ni lailai ka rawarawa, era sa ka bibi cake tikoga ena vuravura nikua. Na cava na ka lalai ka rawarawa, ni sa tauyavutaki, ena cakava e dua na cakacaka cecere ena nodra bula na lueda?

A vosa o Peresitedi Russell M. Nelson ki na dua na ivavakoso levu mai Toronto, Kenada, ka veivakananumi bibi kina vei ira na itubutubu baleta na ilesilesi tabu meda vakavulici ira na lueda. Ena vica na ilesilesi bibi a tukuni, a vakamatatataka o Peresitedi Nelson na noda itavi na itubutubu meda vakavulici ira na lueda mera kila na vuna eda kania kina na sakaramede, na inaki levu ni noda sucu ena veiyalayalati, na bibi ni vakavakarau ka ciqoma na veivakalougatataki vakape-teriaki, ka uqeti ira na itubutubu mera

Na itukutuku e matataka tiko na yavu ni bula marau, kei Jisu Karisito sa kena vatu ivakadei ni yavu o ya.

liutaka na nodra wilika vata vakavuvale na ivolanikalou.³ Ena sasaga oqo, sa kerei keda na noda parofita lomani meda cakava noda itikotiko me “vanua tabu ni vakabauta.”⁴

Ena iVola i Momani, a vola o Inosi na nona vakavinavinaka cecere baleta na ivakaraitaki nei tamana, a “vakuvalici [koya] ena nona vosa, kei na veisusugi kei na veivunauci ni Turaga.” Ena yaloluluvu levu a kaya o Inosi, “Me vakalougaatataki ga na yaca ni noqu Kalou ena ka oqo.”⁵

Au vakamareqeta na ivakarau lalai ka rawarawa keirau sa mai cakava tiko ena neirau itikotiko ena 35 na yabaki ni neirau vakamau. E vuqa na neitou ivakarau sa matata sara ia e vakaibalebale. Me ivakaraitaki:

- Ena veiyakavi niu yali mai vale, au dau kila ena veidusimaki nei Susan, ena taura o luvequ tagane ulumatua na ilesilesi, ka sega tale ni dau kerei, me na liutaka na matavuvale ena vulici ni ivolanikalou kei na masu vakamatavuvale.⁶
- Dua tale na ivakarau—keitou na sega ni biuta neitou itikotiko se vosa oti ena talevoni ke sega ni keitou kaya, “Au lomani iko.”

- Sa kalougata na neitou bulu ena kena vakatikitikitaki e dua na gauna tudei me marautaki na veivakatarogi vei ira yadua neirau cauravou. Ena dua na veivakatarogi au a tarogi noqu cauravou baleta nona gagadre me laki kaulotu. Ni toso na veivosaki, keirau a veigaluvu vakalailai, a qai kala mai liu ka kaya mai vakamaluia, “Ta, o nanuma tiko niu a se lailai ka sa tekiu kina na veivakatarogi ni tama?” Au a kaya, “Io.” “Ia,” a kaya, “Au a yalataka kina vei iko niu na kaulotu, o a qai yalataka ni o iko kei Na drau na laki kaulotu gauna drau sa qase kina.” Oti o ya a mai dua tale na veigaluvu. “E dredre tiko beka vei kemudrau e dua na ka ena tarova nomudrau laki kaulotu—baleta meu rawa ni veivuke kina?”

Na ivakarau savasava vakamatavuvale e oka kina na masu, wili ivolanikalou, lotu vakamatavuvale, kei na tiko ena soqoni ni Lotu, dina ga ni ra ka lalai ka rawarawa, e bulia na itovo ni loloma, veidokai, duavata, kei na veitaqomaki. Ena yalo e lako vata kei na sasaga oqo, era sa taqomaki na lveda mai na gasau vidi ni tevoro sa umanaki tu vakalevu ena ivakarau ni vuravura nikua.

Eda veivakananumi ena ivakasala matua nei Ilamani vei rau na lunvena: “Mo drau nanuma mo drau tara na nomudrau yavu ena uluvatu ni noda Dauveivueti, o koya na Karisito na Luve ni Kalou; ia ni sa vakaliwava mai na tevoro na nona cagi kaukauwa, io, kei na nona moto ena covulaca, io, ni sa liwavi kemudrau na nona uca cevata kecega kei na nona cava kaukauwa, ena sega ni rawai kemudrau me dreti kemudrau sobu ki na ikeli ni rarawa kei na yaluma tawacava rawa, ni sa dei sara na uluvatu drau sa tara kina, ka sai koya na yavudei ia kevaka sa tara cake na tamata ena yavu oqo, ena sega sara ni bale rawa.”⁷

Ena vica na yabaki sa oti, niu a se bisopi cauravou kina, a kerea e dua na qase me keirau veivosaki. A vakamacalataka na nona a biuta na Lotu kei na ivakarau dodonu ni nona itubutubu ni a se cauravou kina. A vakamacalataka vakamatata nona sotava na rarawa ni nona bulu ni vakasaqara matewale na reki tawamudu, ena loma ni marau lekaleka e solia o vuravura. Ia oqo, ni sa yacova mai na yabaki ni qase, sa sotava na vinaka, ka vakawasoma na vosa malua ni Yalo ni Turaga e dusimaki koya lesu tiko ki na lesoni,

itovo, vakanananu, kei na veitaqomaki vakayalo ni se gone kina. A vakaraitaka nona vakavinavinkaka ki na nodrau ivakarau na nona itubutubu, ka kaya ena vosa vou, na ka a kaya o Inosi: “Me vakalougaatataki ga na yaca ni noqu Kalou ena ka oqo.”

Na ka au raica, ni nona lesu mai na turaga oqo ki na kospeli sa nodra ivakarau e vuqa ka ra cakava tiko na luve ni Kalou era biubiu mada vakalailai, ka ra lesu tale mai ki na ivakavuvuli kei na nodra itovo ni itabagone. Ena gauna vakaoqori, eda vakadinata na vuku nei koya a vola na vakaibalebale, a kerei ira na itubutubu, “Vakatavulica na gone ena sala e dodonu me lako kina, ia ni sa qase mai, ena sega ni lako tani mai kina.”⁸

Na itubutubu yadua era na sotava na veilecayaki kei na veituyaki ni itagede ni gugumatua kei na qaqaço ni ra susu gone. Ia, ni ra vakabauta na itubutubu ka vakavulici ira na gone e veigauna, vakadodonu, ena loloma ka cakava nodra igu mera vupei ira ena ilakolako oqo, era na ciqoma na inuinui cecere ni sorenikau a teivaki ka na kadre e yalodra kei na nodra vakasama na luvedra.

E kila vinaka o Mosese na bibi ni kena gadrevi na veivakavulici wasoma. A vakasalataka “Mo ni gumatua ni vakavulica vei ira na luvemuni na [vosa oqo], ka dau vosataka ni kemuni sa tiko ena nomuni vale, ni kemuni sa lako voli talega ena sala, ka ni kemuni sa koto sobu, ni kemuni sa duri cake.”⁹

Eda sa tekiduru vata kei ira na luveda ena masu vakamatavuvale, eda karoni ira ena noda sasaga me vakaibalebale noda wili ivolanikalou, ka vosota, ni da qaravi ira ni da vakaitavi vata ena lotu vakamatavuvale, ka tagicaki ira ena masu eda cakava vakai keda yadua ki lomalagi. Isa, na noda gadрева na sorenikau eda teivaka tiko me ti na wakana e yalodra kei na nodra vakasma na luveda.

Au vakabauta ni sega soti me tarogi era sa “ciqoma tiko” beka na gone ni da veivakavulici, me vaka na sasaga ni vulici na ivolanikalou se me caka na lotu vakamatavuvale se tiko ena Muavata kei na soqoni tale eso ni Lotu. E sega ni lomataro taki ni

gauna vakaoqori era sa kila na bibi ni itaviqaravi oqori ia meda tarogi na itubutubu eda sa vakabauta vakavinaka tiko beka meda muria na ivakasala ni Turaga meda gu ka bulataka, vakavulica, ka veivakauqeti, ka namaka na inaki e veivakauqeti kina na kospeli i Jisu Karisito. Na sasaga e muataki ni da vakabauta—noda vakadinata ni yaco na siga na sorenikau a teivaki ni ra se gone ena tete na wakana ka buroro ka tubu.

Na veika eda veivosakitaka, na ka eda vunautaka ka vakavulica ena vakadeitaka na veika ena yaco vei keda. Ni da tauyavutaka na ivakarau savasava e vakavulica na vunau i Karisito, ena vakadinatinataka na Yalo Tabu ni sa dina na noda itukutuku

ka vakabulabulataka na sorenikau ni kospeli sa teivaki titobu e yalodra na luveda ni da sasagataka tiko yani. Au sa vakadinatinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Aisea 28:16.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 64:33.
3. Raica na tabana ni Facebook nei Neil L. Andersen, vakau ena Aug. 19, 2018, facebook.com/lds.neil.l.andersen.
4. Ena Sarah Jane Weaver, “President Nelson Urges Members in British Columbia to ‘Teach the Children,’ ” *Church News*, Sept. 23, 2018, 11.
5. Inosi 1:1.
6. Raica na Dallin H. Oaks, “Lewa ni Matabete ena Matavuvale kei na Lotu,” *Liaona*, Nove. 2005, 24–27.
7. Ilamani 5:12
8. Vakaibalebale 22:6
9. Na iVakaru 6:7.

Mai vei Elder Ronald A. Rasband
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Dou Kakua ni Rarawa

Ni kakua ni yalolailai, kemuni na taciqu kei na ganequ. Io, eda bula tiko oqo ena veigauna dredre, ia ni da tiko ga ena sala ni veiyalayalati, e sega ni gadrevi meda rere.

A u semata noqu ivakadinadina ki na itukutuku nei Peresidi Russell M. Nelson kei Elder Quentin L. Cook ni se qai oti toka bale-ta na lomavata kei na duavata ni Mata-bose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru. Au kila ni itukutuku vakatakilai mai oqo sa vakasama ka lewa ni Turaga ka na kalougata ka qaqaco kina na tamata yadua, matavuvale, kei na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ki na itabatamata muri mai.

Ena vica na yabaki sa oti, dua na luvei keirau yalewa kei watina a taroga vei au kei Sister Rasband e dua na ka bibi, e vakauqeta na bula: “E se vinaka ka vuku sara mera sucu mai na gone ki na vuravura sa ca tu vakaoqo ka rerevaki eda bula tiko kina?”

O ya e dua na taro bibi vei ta kei na me rau vakasamataka vata kei ira na luedrau lomani sa vakamau. Keirau rogoa rawa na rere ni rau vosa tiko ka vakila ni rere na yalodrau. Keirau a sauma ena ivakadei “Io, e vinaka cake,” ka keirau wasea na ivakavuvuli bibi ni kospeli kei na veivakauqeti ni yalo keirau kei na veika e sotavi ena bula.

Na rere e sega ni ka vou. E ratou a tiko na tisaipeli i Jisu Karisito, ena Wasawasa o Kalili, ka ratou rerevaka

na “cagi levu, kei na biau” ena buto ni bogi.¹ Oi keda na Nona tisaipeli nikua, eda dau rere talega. O ira na tabagone qase era rerevaka mera vakayacora na yalayala ni vakamau. Na vakamau vou, vakataki luvei keirau, e ratou rerevaka na vakaloveni mai ki na vuravura butobuto tikoga. Era rerevaka na dau-kaulotu e vuqa na ka, vakabibi nodra vosa vei ira na tani. Era rere na yada mera bula duadua yani. Era rere na itabagone ni ra sega ni ciqomi; era rere na gonevuli ena imatai ni siga ni vuli; era rere na vuli e univeisiti ena siga ni veitarogi. Eda rerevaka na druka, cakitaki, rarawa, kei na veika tawakilai. Eda rerevaka na cagilaba, uneune, kei na bukawaqa e yanaraka noda vanua kei na noda bula. Eda rerevaka noda sega ni digitaki, ka kena ikarua, eda rerevaka meda digitaki. Eda rerevaka ni da sega soti ni vinaka; eda rerevaka ni Turaga e sega ni vakalougatataki keda. Eda rere meda veisau, ka rawa ni yaco noda rere me vakadomobula. Au sa okata beka na tamata yadua?

Vakatekivu mai liu sara, na rere sa yalana na kedra inaki na luve ni Kalou. Au dau taleitaka na italianoa kei Ilaisa ena 2 ni Tui. A tala o Tui Siria e dua na mataivalu “a ra sa lako ena bogi, ka buku na druadrau ni koro.”² A nodra

inaki mera vesuka ka vakamatei parofita Ilaisa. Eda wilika:

“A sa sou na tamata ni Kalou ena mataka, ka curu yani, ka raica, sa buku na druadrau ni koro e na ivalu kei na ose kei na qiqi-ni-valu. A sa kaya vua na nona cauravou, Isa, noqu turaga! a cava me daru cakava!”³

O ya e vosa ni rere.

“A sa kaya [o Ilaisa], Kakua ni rere: ni ra sa lewevuqa era sa tiko kei kedu-ru, ka lewe lailai era sa tiko kei ira.”⁴

Ia a sega ni yaco e kea o koya.

“A sa masu ko Ilaisa, ka kaya, Kemuni Jiova, mo ni vakayadrata mada na matana me rai rawa ko koya. A sa vakayadrata na matana na cauravou ko Jiova; a sa rai ko koya; ka raica sa oso na ulunivanua ena ose kei na qiqi bukawaqa, era tiko vakavolivoliti Ilaisa.”⁵

Ena tiko beka se sega na noda qiqi bukawaqa me mai kauta laivi noda rere ka valuta noda tevoro, ia na lesoni e matata. Sa tiko kei keda na Turaga, sa nanumi keda ka vakalougatataki keda ena sala e rawa ga Vua. Na masu ena kaciva mai na kaukauwa kei na ivakatakila eda gadрева me usutu ni noda vakasama o Jisu Karisito kei na Nona solibula veisorovaki. Sa kila tu na Turaga ni so na gauna eda na vakila na rere. Au sa sotava oti ka vakakina o iko, oqori na vuna sa tukuni tikoga ena ivolankikalou na ivakasala ni Turaga:

"Mo dou marau kina, ka kakua ni rere."⁶

"Drau vakararavi tikoga mai vei au ena vakasama kece, kakua ni vakanatiqa, ka kakua ni rere."⁷

"Ni kakua ni rere, na qele ni sipi lalai."⁸ Au taleitaka na vinaka ni "qele ni sipi lalai." Ena Lotu oqo eda na lewe lailai beka ena sala e wilika kina o vuravura na veivakauqeti, ia ni da dolava na matada vakayalo, "ni ra sa lewevuqa era sa tiko kei keda ka lewe lailai era sa tiko kei ira."⁹ Na noda iVakatawa dauloloma, o Jisu Karisito, e tomana, "Laiivi vuravura kei eli me rau cokovata ka saqati iko, ni kevaka ko sa tarai cake ena noqu uluvatu, ena sega sara ni rawa ni ra qaqa."¹⁰

E vakasavi tani vakacava na rere? A yaco vei cauravou lailai, ni tucake tu e yasai llaisa, na parofita ni Kalou. Sa yalataki vakatautauvata vei keda. Ni da rogoci Peresitedi Russell M. Nelson, ka da muria na nona ivakasala, eda sa tucake tu e yasai parofita ni Kalou. Nanuma na vosa nei Josefa Simici: "Ni sa oti na ivakadinadina kece sara e tutuni me baleti koya, sai koya oqo na ivakadinadina, na kena iotioti me yaco va eda idai, me keirau tukuna me baleti koya: Ni bula dina tiko!"¹¹ E bula tiko o Jisu Karisito. Ni da lomani Koya kei na Nona kospipeli e takali na rere.

Na noda gagadre me "tiko ga kina kei keda na Yalona"¹² ena cemuria tani na rere meda raica vakatawamudu cake na noda bula oqo. A vakasala kina o Peresitedi Nelson, "Ia ena veisiga ka lako mai, ena sega ni rawa na bula tiko vakayalo ke sega na cakacaka veituberi, veidusimaki, ka veivakacegui ni Yalo Tabu."¹³

A kaya na Turaga, baleta na veika ca ena robota na vanua ka na vakaukauwataka na yalodra e vuqa: "Ko ira na noqu tisaipele era na tudei tu ena veivanua tabu, ka sega ni yavalati rawa."¹⁴

Oqo na kena ivakasala vakalou: "Dou kakua ni rarawa, ni, ena gauna sa yaco kina na veika oqo, mo dou kila sara ni sa vakayacori na veika kecega sa yalataki vei kemudou."¹⁵

Mo tu ena veivanua tabu—kakua ni rarawa—ka na yaco na ka sa yalataki tu. Meda raica mada na veika yadua oqo baleta na noda rere.

iMatai, mo tu ena veivanua tabu. Ni da tu ena veivanua tabu—o ya ena noda itikotiko savasava, noda valenilotu vakatabui, kei na noda valetabu vakalou—eda vakila na Yalo ni Turaga. Ena saumi mai na noda taro ni lomaleqa se na vakacegu me na kauti ira vakanikitiki. Oqo na Yalo e cakacaka. Na veivanua tabu oqo ena matanitu ni Kalou eke sa gadrevi meda rokova, dokai ira na tamata, meda uasivi ena bulataka na kospipeli, ka nuitaka meda kauta laivi noda rere ka vakasaqara na kaukauwa veivakabulai i Jisu Karisito ena Nona Veisorovaki.

E sega na tikina ni rere ena veivanua tabu oqo ni Kalou se ena yalodra na Luvena. Na vuna? Ena vuku ni loloma. Na Kalou e lomani keda—e veigauna—ka da lomani Koya. Ni da lomana na Kalou ena takali na rere kecega, kei na Nona loloma sa volita na veivanua tabu. Vakasamataka mada. Ni da sa gumatua ena noda dinata tiko na Turaga, ke da lakose mai na Nona sala e mua ki na bula tawamudu, ni da taroga se vakabekataka na keda inaki ena Nona ituvaluva vakalou, ka da vakanata

na rere me dolavi ira na nona itokani —o ya na yalolailai, cudru, lomaleqa kei na luluqa—ena biuti keda na Yalo, ka sega vei keda na Turaga. Ke o kila na ituvaki oqo, o na kila ni sega ni vinaka mo tiko kina. Kena veibasai, ni da tu ena veivanua tabu, eda na vakila na loloma ni Kalou, ka "sa kauta tani na rere na loloma e taucoko."¹⁶

Na ikarua ni yalayala "Dou kakua ni rarawa."¹⁷ Se cava sara na levu ni ca kei na ka vakanati e robota na vuravura, sa yalataki tu vei keda ena noda yalodina e veisiga vei Jisu Karisito na "vakacegu ni Kalou, sa uasivia na ka kecega e kilai rawa."¹⁸ Ni sa lako mai na Karisito ena taucoko ni kaukauwa kei na lagilagi, na butobuto, vakaduiduile, kei na lewa tani ena otu.

E liu sara a parofisaitaka na iApositolo o Paula na noda gauna oqo, ka kaya vua na cauravou o Timoci:

"Mo kila talega na ka oqo, ni na yaco eso na gauna ni veivakararawataki ena veisiga mai muri.

"Ni ra na daulomani ira walega na tamata, era na dauvinakata na ilavo, era na daubole, era na viavialevu, era

na dauvosavakacaca, era na talaidredre kivei ira na nodra qase, era na sega ni vakavinavinaka, era na sega ni yalosavasava, . . .

“. . . era na lomana vakalevu na marau a ra na lomani koya na Kalou vakalailai.”¹⁹

Nanuma oqo, “ni ra lewe vuqa era sa tiko kei kedaru” ena yasa ruarua ni ilati, o ira sa lomana na Turaga ena taucoko ni yalodra, igu, vakasama, kei na kaukauwa, “ka lewe lailai era sa tiko kei ira.”²⁰ Keda sa gumatua ena nuitaka na Turaga kei na Nona sala, keda sa cakava na Nona cakacaka, eda na sega ni rerevaka na toso ni vuravura oqo se lomaleqa kina. Au kerei kemuni mo ni kauta tani na veiuqeti kei vuravura kei na kena oga ka vakasaqaqara vakayalo ena nomu bula. Lomana na ka e lomana na Turaga—oka kina na Nona ivakaro, na Nona veivale tabu, na noda veiyalayalati tabu kei Koya, na sakaramede ena Siga ni Vakacecegu yadua, noda veivosaki ena masu, ko na qai sega ni lomaleqa.

iOtioti ni vakasama: nuitaka na Turaga kei na Nona yalayala. Au kila ni Nona yalayala kece ena yaco. Au kila me vaka niu tu oqo e matamuni ena soqoni tabu oqo.

Sa vakatakila na Turaga: “Ia ko ira sa yalomatua ka vakabauta na dina, ka ra sa taura na Yalo Tabu me nodra

idusidusi, ka ra qai sega ni rawai—au sa kaya vakaidina vei kemudou, era na sega ni tamusuki sobu ka biu ki na bukawaqa, raica era na tu ena siga ko ya.”²¹

Oqo na vuna meda sa kakua ni lomaleqa ena veika vakatani nikua, maivei ira ena valelevu cecere, maivei ira era vosacataka na sasaga dina kei na veiqaravi yalodina vua na Turaga o Jisu Karisito. Na kakavaki, yaloqaqa, kei na loloma e lako mai na yalo e sega ni vakaogai ena veivakaleqai se ka vakatani. O Peresitedi Nelson, e “nuinui vinaka baleta na veimataka

vou,” ka kaya tale, “Kevaka me na tu na inuinui me rawa ni da vulona na vuqa na domo kei na vuku vakatamata ka valuta tiko na dina, sa dodonu ga meda vulica na ciqoma na ivakatakila.”²²

Me ciqomi na ivakatakila, e dodonu meda vakaliuca na bulataka na kospeli ka vakauqeta mera yalodina ka bula vakayalo na tamata vakakina vei keda.

O Spencer W. Kimball a dua vei ira na parofita niu se cauravou. Ena veiyabaki sa sivi oqo, niu sa kacivi meu iApositolo, au a kune vakacegu ena iseuvu ni nona vosa ena koniferedi raraba ni Okotova 1943. A uabaleti sara ena nona kaci; au kila vinaka na ka o ya. A kaya o Elder Kimball: “A levu sara na noqu vakasama kei na masu, kau lolo ka masu tikoga. A veisaqasaqa na veivakanananu au a vakasamatata tu—na voqa ni domo era kaya mai: ‘Ena sega ni rawa mo cakava. O sega ni kilikili kina. E sega vei iko na kila’—ka sa qai dau yaco mai na vakasama qaqo: ‘Mo na cakava na ilesilesi—mo na vakarautaki iko mo cakava, kilikili kaya, ka rawata na kena ilavaki.’ Ka toso na ivalu oqo.”²³

Au a taura e yaloqu na ivakadinadina yalo savasava ni iApositolo oqo ka na yaco me ka 12 ni Peresitedi ni Lotu qaqa oqo. Sa kila o koya mena vakanadakuya na nona rere “ka cakava na ilesilesi” ka me na vakararavi ga vua na Turaga me qaqaco me rawa ni “gumatua, kilikili, ka lavaki kina.” Eda rawa talega. Ena toso

ga na ivalu, ia eda na sotavi ira ena yalo ni Turaga. Eda na “sega ni lomaleqa” baleta ni da tu vata kei na Turaga ka tutaka na Nona ivakavuvuli kei na Nona ituvatuva tawamudu, eda sa tu ena vanua tabu.

Sa vakacava beka na taro nei luvequ yalewa kei vugoqu a veilutuki ka titobu, ena veiyabaki sa oti me baleta na rere? Rau a raica vakabibi na neitou veivosaki ena bogi o ya; rau a masu ka lolovaka ka yaco vei rau na kena isau. Na marau kei na reki vei rau kei keirau, na tukadra budra na gone, ni rau sa vakalouugatataki ena vitu na gone totoka ka toso ki liu ena vakabauta kei na loloma.

Me sa yalomuni, taciqu kei na ganequ. Io, eda bula tiko oqo ena gauna rarawa, ia ni da tiko ga ena sala ni veiyalayalati, e sega ni gadrevi meda rere. Au sa vakalouugatataki kemuni ni ko ni cakava, o na sega ni lomaleqa ena gauna eda bula tiko kina se na veivakaleqai e yaco mai. Au vakalouugatataki kemuni mo ni digia mo tu ena veivanua tabu ka sega ni yavalati rawa. Au vakalouugatataki kemuni mo ni vakadinata na yalayala i Jisu Karisito, ni bula tiko, sa wanonovi keda, kauwaitaki keda ka tu e yasada. Ena yaca ni noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Marika 4:37.
2. 2 Tui 6:14
3. 2 Tui 6:15
4. 2 Tui 6:16
5. 2 Tui 6:17
6. Vunau kei na Veiyalayalati 68:6.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36
8. Vunau kei na Veiyalayalati 6:34.
9. 2 Tui 6:16
10. Vunau kei na Veiyalayalati 6:34.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 76:22.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
13. Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” se *Liaona*, Me 2018, 96.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 45:32.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 45:35.
16. Moronai 8:16.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 45:35.
18. Filipai 4:7.
19. 2 Timoci 3:1–2, 4
20. 2 Tui 6:16
21. Vunau kei na Veiyalayalati 45:57.
22. Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” 96.
23. Spencer W. Kimball, ena Conference Report, Oct. 1943, 16–17.

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Soqona Vata na Ka Kecega me Duabau vei Karisito

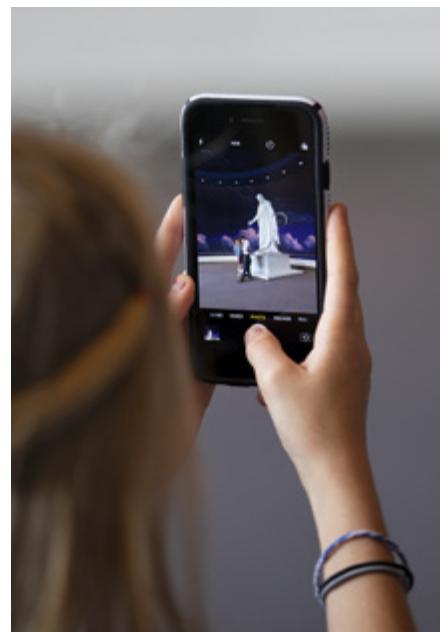
Na kaukauwa ni nona kospeli na iVakabula me veisautaki keda ka vakalouugatataki keda ka drodro mai ena noda kila ka bulataka tiko na veiwekani ni vunau, ivakavuvuli, vata kei na ivalavala.

Na dali e dua na iyaya ni cakaca-ka yaga ka da kila vakavinaka. E caka na dali mai na veitiki ni isulu, na kau, waya, se so tale na ka era muloni se tobe vata. E talei kina ni so sara na ka e sega ni namaki e rawa ni ra tali vata ka yaco me kaukauwa sara. Koya gona ni ra semati ka vauci na veika rawarawa wale tu ga ena rawa kina e dua na iyaya ni cakacaka vakasakiti.

Me vaka ni rawata na dali na kena kaukauwa mai na veitikina lalai era tali vata, sa vakakina na kospeli i Jisu Karisito, ni na vakarautaka na ivakaraitaki cecere duadua ni dina ka solia na veivakalouugatataki levu duadua ni da muria na ivakasala nei Paula me da “soqona vata na ka kecega vei Karisito, na veika mai lomalagi kei na veika e vuravura.”¹ E bibi sara kina, ni vakasokumuni oqo ni dina, e kena itakele ka vananamata ga vua na Turaga o Jisu Karisito baleta ni o Koya “na sala, na vu ni dina, kei na vunibula.”²

Au masuta me na vakararamataki keda yadua na Yalo Tabu ena noda

vakasamataka na sala me yaga kina ena noda vulica ka bulataka e veisiga ena noda dui bula na Nona kospeli vakale sui mai na ivakavuvuli ni soqona vata na ka kecega me duabau vei Kariisito.

Dua na Gauna ni iVakatakila

Eda bula donumaka e dua na gauna ni ivakatakila ni Lotu vakalesui mai nei Jisu Karisito. Na veisau vakairogorogo sa mai kacivaki nikua e dua ga na kena inaki raraba: me vaqaqacotaki na vakabauti Tamada Vakalomalagi kei na Nona iTuvatuva vakakina na Luvena, o Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki. Na ituvatuva ni soqoni ena Sigatabu e sega walega ni vakalekalekataki. Ia, sa vakalevutaki cake na madigi kei na itavi ni tamata yadua kei na matavavele me vakayagataki noda gauna me vakataucokotaki na rekitaki ni Siga ni Vakaceceg e vale kei na Lotu.

Ena Epereli sa oti, a sega ni veisautaki walega na ituvatuva vakaisoqosoqo ni kuoramu ni matabete. Ia, a vakabititaki ka vaqaqacotaki ena dua na ivakarau cecere ka tabu na ivakarau ni veiqaravi vei ira na tacida kei na ganeda.

Me vaka na kena rawati na iyaya ni cakacaka kaukauwa ka tudei mai na veiwa lalai tobei vata ena dali, na iwalewale lalai veiwеканi sai ira na sasaga vakaduavatataki me vakamatari vakavivaka cake, na ivurevure, kei na cakacaka ni Lotu vakalesuimai ni iVakabula,

na kena itavi bibi: me vukea na cakacaka ni Kalou, me vakavuna nodra vakabulai ka bua vakacerecerei na Luvena. Yalovinaka kakua ni vakasamataka ga na veika ena vakayagataki ena ka sa kacivaki. Kakua ni laiva me vakalatia na inaki raraba vakayalo ni veisau oqo na kena iwalewale matailalai.

Eda gadreva me levu cake e vuraura na vakabauti ni ituvatuva ni Tamada kei na nona itavi veivueti na iVakabula, me vakadeitaki na veiyalayalati tawamudu ni Kalou.³ Na noda inaki duadua me da idewadewa ni saumaki tikoga vua na Turaga me taucoko noda loloma ka mana noda qaravi ira na tacida kei na ganeda.

Vidai ka Wasei

Ena so na gauna ni da lewena na Lotu eda dau vida, wasea, ka vakayagataka na kospeli ena noda bua, ena noda ituvatuva babalavu ni ulutaga me vulici, na cakacaka me caka. Ia na iwalewale oqori ena rawa ni vakaqiqotaka noda kilaka kei na noda rai. Sa dodonu me da qaqarauni baleta na rai vakafarsi ena ituvatuva e rawa ni vakayawaki keda mai vua na Turaga.

Na inaki kei na veivakasavasavataki, na marau kei na reki, na saumaki tikoga kei na veitaqomaki e yaco mai na noda “solia na [yaloda] vua na Kalou”⁴ka “ucui Koya tiko ena [keda] irairai”⁵ena sega ni rawati walega ena noda cakava ka toqa na veika kece vakayalo e dodonu me da cakava. Ia, na kaukauwa ni nona kosipeli na iVakabula me veisautaki keda ka vakalou-gatataki keda ena drodro mai na noda kila ka bulataka na veiwеканi ni kena ivunau, ivakavuvuli, kei na ivalavala. Ena gauna ga eda sa *soqona vata kina me duabau na ka kecega vei Karisito*, ka vakanamata tudei Vua, sa na qai rawa vua na dina vakosipeli me vaku-duavatataki keda me da vaka na ka e vinakata vei keda na Kalou⁶ka vosota vagumata ki na ivakataotioti.⁷

Vulica ka Semata na Dina Vakosipeli

Na kosipeli i Jisu Karisito e uasivi ka vakasakiti na kena totoka na dina “semati donu”⁸ ka tali vata. Ni da vulica ka sema na dina ni kosipeli vakalesui mai, eda na kalougata ni da ciqoma na ivakarau ni rai vakamareqeti ka levu cake noda bua vakayalo mai na mata e rawa ni raica na veivakayarayarataki ni Turaga ena noda bua kei na daliga e rawa ni rogoca na Domona.⁹ Na ivakavuvuli ni *soqona vata me duabau ga—io vei Koya*—e rawa ni vuksi keda me da veisautaka na ituvatuva me dua-vata, cokovata ka tauoko. Meu cavuta mada e dua na ivakaraitaki vakaivunau kei na ivakaraitaki vaka-Lotu ni ka au vakatura tiko.

iVakaraitaki 1. Na ikava ni yavu ni vakabauta e dua na ivakaraitaki cecere ni soqona vata na ka kecega me duabau vei Karisito: “Keimami vakabauta ni sa yavu ni ivakavuvuli kei na cakacaka vakalotu ni Kospeli na: ai matai, vakabauta na Turaga ko Jisu Karisito; ai karua, veivutuni; ai katolu, papitiso ena tabadromuci e wai me bokoci kina na ivalavala ca; ai kava, Na veitabaki ni liga me baleta na isolisolni Yalo Tabu.”¹⁰

Na vakabauta dina e vakanamata vua ena vukuna na Turaga o Jisu Karisito —Vua me vaka ni Luvena Vakalou e Duabau ga na Tamada kei na Vukuna ena itavi veivueti a mai qarava. “Ni sa

sauma ko koya na veika sa gadrevi ena lawa, ka sa kaya kina me nona ko ira kece era sa vakabauti koya; ia ko ira era sa vakabauti koya era na taura matua na veika vinaka kecega; o koya sa dau valataka kina ko koya na veika me baleti ira na luve ni tamata; ka sa tiko mai lomalagi ka tawamudu.”¹¹ Noda cakacakataka noda vakabauti Karisito sai koya na noda *nuitaka* ka vakadinati Koya ni sa noda iVakabula, na Yacana, kei na Nona yalayala.

Na imatai ka isau ni noda *nuitaka* na iVakabula sai koya na veivutuni ka gole tani mai na ca. Ni da cakacakataka noda vakabauta na Turaga, eda na vagolei, lako mai, ka vakararavi Vua. Na veivutuni sai koya na *vakanuinui* ka *vakararavi* vua na Dauveivueti me cakava ena vukuda na veika eda sega ni rawa ni cakava. Sa dodonu vei keda yadua me da “[*vakararavi*] vakataba-kidua sara ena nona vinaka o koya sa kaukauwa sara me veivakbulai”¹²

baleta ena nona “cakacaka dodonu, kei na loloma cecere, kei na loloma soliwal-e na Meseia Tabu”¹³ sa rawa kina me da yaco me tamata vou vei Karisito¹⁴ ka na yaco me da lesu tale ka laki bula ena iserau ni Kalou.

Na cakacaka vakalotu ni papitaiso ena tabadromuci me bokoci kina na ivalavala ca e gadрева me da *nuitaki* Koya, *vakararavi* Vua, ka *muri* Koya. E tukuna o Nifai “Au kila ni kevaka dou na *muria na Luvena* ena lomamudou taucoko, ka sega ni ia na veivakaisini kei na veidabui ena mata ni Kalou, ia ena gagadre dina, ka veivutunitaka na nomudou ivalavala ca, ka vakadinadi-na vua na Tamada ni sa lomamudou mo dou taura na yacai Karisito, ena papitaiso—io, ni dou *sa muria na nomudou Turaga ka nomudou iVakabula* ki na wai, me vaka na nona vosa, raica, ena qai soli vei kemudou na Yalo Tabu; io, ena qai yaco mai na papitaiso ena bukawaqa kei na Yalo Tabu.”¹⁵

Na cakacaka vakalotu ni veitabaki ena liga baleta na isolisoli ni Yalo Tabu e gadrevi me da *nuitaki* Koya, *vakararavi* Vua, *muri* Koya, ka *toro tikoga* Vua kei na veivuke ni Nona Yalo Tabu Me vaka e tukuna o Nifai, “Ia oqo . . . au kila mai na veika oqo ni kevaka ena sega ni vosota na tamata me yacova na ivakataotioti, ka muria na nona ivakarau na Luve ni Kalou Bula, ena sega ni vakabulai ko koya.”¹⁶

Na ikava ni yavu ni vakabauta e sega walega ni vakatakila na ivakavuvuli taumada kei na cakacakaka vakalotu ni kospeli vakalesui mai. Ia, na itukutuku vakauqeti oqo ni vakabauta e soqona vata na ka kecega me duabau vei Karisito: *vakabauti* Koya, *vakanuinui* Vua, *muri* Koya, ka *toso ki liu* vata Kaya—io vei Koya.

Vakaraitaki 2. Au vinakata ena gauna oqo meu vakamacalataka na kena sa soqoni vata na ka kecega me duabau vei Karisito ena veiparokaramu kei na veiqaravi eso ni Lotu. E rawa ni vakaraitaki eso na ikuri ni ivakamacala, au na vakayagataka ga e vica sa digitaki.

Ena 1978, a vakaroti ira na lewe ni Lotu o Peresitedi Spencer W. Kimball me ra tara cake na igu vaka-Saioni e vuravura raraba. A vakasalataki ira na Yalododonu me ra tikoga ena nodra veivanua ka tauyavutaka na veiiteki kaukauwa ena nodra vakasoqona na matavuvale ni Kalou ka vakavulica vei ira na sala ni Turaga. A vakuria ni na qai tara e vuqa tale na valetabu ka yalataka na veivakalougatataki vei ira na yalododonu ena veivanua cava ga era bula kina e vuravura.¹⁷

Ni sa levu cake na iwiliwili ni iteki, sa vakaukauwataka cake na gagadre me vakayacori na nodra veitikotiko na lewenilotu “me vanua era na taleitaka na lewe ni matavuvale me ra dau tiko kina, na vanua e rawa ni ra vaqaqacotaka kina nodra bula ka kunea kina na loloma, na veitokoni, ka dau vakavina-vinakataki ka vakayaloqaqtaki kina.”¹⁸ A yaco kina, ena 1980, na cokoti vata ni veisoqoni ena Sigatabu me tolu na auwa me “vakabitaki tale na itavi vakatamata yadua kei na matavuvale baleta na vulici, bulataki, kei na vakavulici ni kospeli.”¹⁹ Na vakabitaki oqo ni

matavuvale kei na itikotiko a vakadeita-ki tale ena “Na Matauvuale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba” ka a tavoca o Peresi-tesy Gordon B. Hinckley ena 1995.²⁰

Ena Epereli 1998, a kacivaka kina o Peresitedi Hinckley na tara ni vuqa tale na veivaletabu lalai, sa vakavole-kataki mai kina vei ira na Yalododonu Edaidai yadudua kei na veimatauvuale e vuravura raraba na veicakacakaka tabu vakalotu ni vale ni Turaga.²¹ Ia sa mai vakavinakataki cake na veimadigi ni tubu vakayalo kei na veivakatoroca-ketaki ka kena ilutua na tubu ni bula rawati koya vakayago ena kena mai tavoci na iLavovure ni Vuli ena 2001.²²

Ena nona gauna ni veiliutaki, sa dau vakauqeti ira vakavuqa na yalododonu o Peresitedi Thomas S. Monson me ra lako “ka veivueti” ka vakabibitaka ni sa dua vei ira na itavi lesi vakalou ni Lotu na nodra kauwaitaki na dravudravua kei na vakaleqai. Ni tomani tiko na vakabibitaki ni vakavakarau vakaya-go, sa tekivutaki na Veiqaravi ni Bula Rawati Koya ena 2012.

Ena loma ni vica vata na yabaki sa oti, sa mai vakabibitaki ka vaqaqacotaki na ivakavuvuli bibi eso baleta na kena caka na Siga ni Vakacecegu me gauna marautaki e vale vakakina ena lotu,²³ ka sa vakarautaki keda kina ki na ituatuva ni soqoni ni Sigatabu sa kacivaki ena soqoni oqo ni koniferedi raraba.

Ena ono na vula sa oti, era sa vaqaqacotaki ka vakataudonutaki na

veikuoramu ni matabete ki na veimatai-soqosopo me rawa kina e dua na iwale-wale cecere ka bibi cake ni veiqaravi.

Au vakabauta na veitaravi kei na gauna ni iwalewale eso oqo ena veita-bayabaki e rawa ni yukea noda raica e dua na cakacaka duavata rabailevu ka ra sega ni tu vakataki ira ka duidui. “Sa vakatakila na Kalou e dua na iwalewale ni toso ki liu vakayalo me baleta na tamata yadua kei na matavuvale mai na cakacaka vakalotu, ivakavuvuli, parokaramu, kei na itaviqaravi ka yavutaki ena **matavuvale ka tokona na Lotu**. Era tu na parokaramu kei na veimata-isoqosopo ni Lotu me vakalouga-tataki ira na tamata yadua kei na matavuvale ka ra sega ni cava ga vei ira.”²⁴

Au masuta me rawa ni da vakadina-ta ni cakacaka ni Turaga e dua na cakacaka ni vuravura raraba ka sa vakayacori tiko me itakele ni matavuvale ena veitokoni ni Lotu. Au kila ka vakadinadina-taka ni sa vakatakila tiko mai ka na qai vakatakila tale mai na Turaga e vuqa na veika cecere ka bibi me baleta na Matanitu ni Kalou.”²⁵

Yalayala kei na iVakadinadina

Au tekivuna noqu itukutuku ena noqu vakacilava na kaukauwa e buli ena kena muloni vata se tobei vata me dua na dali na veiwa lalai. Ena ivakarau vata oya, au yalatataki ni na vakabasi-ki na ivakarau ni rai, na inaki, kei na mana e levu cake ena noda vulica ka

bulataka na kospeli vakalesui mai i Jisu Karisito ni da segata me da soqona vata me duabau na ka kecega vei Karisito—io vei Koya sara mada ga.

Na madigi tauoko kei na veivaka-lougatataki e tawamudu e teku mai, ena rawa ka vakainaki ni, ka tudei ena vukuna na Turaga o Jisu Karisito. Me vaka e vakadinadina-taka o Alama: “Ni sa sega ni rawa ni dua tale na sala me rawa kina na veivakabulai, ena vukui Karisito duadua ga. Raica, sai koya na bula kei na rarama kei vuravura.”²⁶

Au cavuta ena reki na noqu ivakadina-taka bula ena dina vakalou ka dina bula ni Tamada Tawamudu kei na Luvena Lomani, ko Jisu Karisito. Ena noda iVakabula, eda na kunea na reki. Ena Vukuna eda na vakadeita-ka na “vakacegu ena vuravura oqo, kei na bula tawamudu ena vuravura sa bera mai.”²⁷ Au vakadinadina-taka ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Efeso 1:10
2. Joni 14:6
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:21–22
4. Ilamani 3:5.
5. Alama 5:14
6. Raica na Maciu 5:48; 3 Nifai 12:48
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:29
8. Efeso 2:21
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 136:32
10. Yavu ni Vakabauta 1:4.
11. Moronai 7:28
12. 2 Nifai 31:19.
13. 2 Nifai 2:8
14. Raica na 2 Korinica 5:17.
15. 2 Nifai 31:13; vakamatatataki.
16. 2 Nifai 31:16
17. Raica na Spencer W. Kimball, “The Fruit of Our Welfare Services Labors,” *Ensign*, Nove. 1978, 76.
18. iDusidusi me baleti ira na mataveiliutaki ni iteki kei na matabisopi, ena “Church Consolidates Meeting Schedules,” *Ensign*, Maji 1980, 73.
19. iDusidusi, ena “Church Consolidates Meeting Schedules,” 73.
20. Raica “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Me 2017, 145.
21. Raica na Gordon B. Hinckley, “New Temples to Provide ‘Crowning Blessings’ of the Gospel,” *Ensign*, Me 1998, 87–88.
22. Raica na Gordon B. Hinckley, “The Perpetual Education Fund,” *Liaona*, Julai 2001, 60–62, 67.
23. Raica na Russell M. Nelson, “Na Siga ni Vakacecegu me Ka Rekitaki,” *Liaona*, Me 2015, 129–32.
24. *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 1.4 vakamatatataki.
25. Yavu ni Vakabauta 1:9.
26. Alama 38:9
27. Vunau kei na Veiyalayalati 82:14.

Mai vei Peresitedi Dallin H. Oaks

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Dina kei na iTuvatuva

Ni da vakasaqara na dina baleta na lotu, e dodonu meda taurivaka na ivakarau vakayalo e ganita na vakadidike o ya.

Na ivakatakila nikua e tukuna ni ibalebale ni dina o ya na “kena kilai na veika ena kedra ituvaki ena gauna oqo, kei na kedra ituvaki ena veigauna sa otí, kei na kedra ituvaki ena veigauna e se bera mai” (Vunau kei na Veiyalayalati 93:24). Oqori e dua na ibalebale uasivi ni ituvatuva ni veivakabulai kei “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba.”

Eda bula donuya tiko na gauna sa vakarabailevutaki sara ka vakatetei yani na itukutuku. Ia e sega ni itukutuku taucoko oqo e ka dina. E gadrevi meda qaqlauni ni da vakasaqara na dina ka digitaka na ivurevure ni vakadidike o ya. Meda kakua ni veilecayaki ena irogorogo vakavuravura se lewa me ivurevure donu ni dina. Meda qarauna noda vakararavi tiko ki na itukutuku se ivakasala mai vei ira na dauveivakamarautaki rogo, dauqito kilai levu, se ivurevure tawakilai ena initaneti. Na kila-ka ni dua na cakacaka me kakua ni tauri me kila-ka ni dina ena ulutaga tale eso.

Meda qarauna talega na inaki ni ile nei koya e solia na itukutuku. Oqo na vuna sa vakarota kina na ivolanikalou meda qarauni ira na betevakailasu (rai-ca na 2 Nifai 26:29). Ke sega ni tukuni se kilai na ivurevure, meda sa qarauna talega na itukutuku oqori.

Na noda lewa me na yavutaki ena itukutuku ni ivurevure era dodonu ena kena iulutaga ka galala mai na veika ca e rawa ni yaco mai ena yalo ni kocokoco.

I.

Ni da vakasaqara na dina baleta na lotu, meda sa taurivaka na iwalewale vakayalo dodonu ni vakadidike: o ya na masu, ivakadinadina ni Yalo Tabu, ka vulica na ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita nikua. Au dau rarawa

niu rogoca na itukutuku ni dua sa yali nona vakabauta na lotu ena vuku ni ivakavuvuvi vakavuravura. Vei ira era dau rai vakayalo tu e liu sa rawa mera vakaleqai ena veika ga era vakavuna mera mataboko kina vakayalo. Me vaka e kaya o Peresitedi Henry B. Eyring, “Nodra leqa oqo e sega ni vakavuna na ka era nanuma ni ra raica; ia ena ka era sega ni raica rawa.”¹

Na iwalewale ni vakadidike vuku e muataki keda ki na ka eda vakatoka me dina ni vakadidike. Ia na “dina ni vakadidike vuku” oqo e sega ni ka ni bula taucoko. Vei ira era sega ni kila “ena vuli kei na vakabauta” (Vunau kei na Veiyalayalati 88:118) sa yalani na nodra kila na veika dina ka rawa mera vakadeitaka vakaibalebale ena vakadidike vuku. Sa yaco kina na yalani ni ka wale mera saga na dina.

A kaya o Peresitedi James E. Faust: “Vei ira sa [papaitaiso] era sa solia na yalodra tawamudu me lewai ena sasaga walega ena ivurevure vakavuravura ni vuli. Eda vakadinata ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sa tiko kina na taucoko ni kospipeli i Karisito, na kospipeli sai usutu ni ka dina kei na veivakararamataki tawamudu.”²

Eda kunea na dina kei na reki gugumatua ni da sa kila ka cakacaka ena dina me baleti keda, na ibalebale ni bula oqo, kei na vanua eda lako kina ni da sa mate. Na dina oqo e sega ni

vulici rawa ena sala vakavuravura se nodra vakadidike vuku.

II.

Au na vosa oqo ena dina ni kosipeli vakalesui mai sa ka bibi sara ki na vunau ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Yalovinaka vakasamataka vakavinaka na dina oqqo. Era vakamacalataka vakalevu na noda vunau kei na kena cakacaka, oka kina na kena mera kilai vinaka.

E tiko e dua na Kalou, sa Tama dauloloma ni yaloda kece era sa bula se o ira ena mai bula.

Na tagane se yalewa e tawamudu. Ni bera ni da mai sucu e vuravura, eda a bula taumada vakayalo vaka tagane kei na yalewa ena iserau ni Kalou.

Eda se qai rogoca oti ni ra lagata na Matasere ni Tabernacle ena Rara ni Valetabu “I Will Follow God’s Plan.”³ Oqo na ituvatuva sa tauyavutaka na Kalou me rawa vei ira kece na Luvena vakayalo mera tubu tawamudu. Na ituvatuva o ya sa ka bibi vei keda yadua.

Ena ituvatuva o ya, a bulia na Kalou na vuravura oqo me vanua vei ira na Luvena lomani vakayalo mera mai sucu eke ka vakayago ena veimadigi mera tubu tawamudu ni ra digidigi dodonu.

Me vakaibalebale cake, na digidigi vakayago mena caka ena tadrua ni veika e vinaka kei na butobuto. Ena

tiko na veisaqasaqa, ia ena tiko kina o vu-ni-meca, ka cemuri tani mai ni a veisaqasaqa, me rawa ni temaki ira na luve ni Kalou mera saqata na ituvatuva ni Kalou.

Na inaki ni ituvatuva ni Kalou o ya me solia vei ira na Luvena na madigi mera digitaka na bula tawamudu. Ena rawati ga oqo ena sotavi ni bula vakayago eke, ia ni oti na mate, ka tubu ena bula tarava ena vuravura ni yalo.

Ena ilakolako ni bula oqo, eda na vakadukai mai na ivalavalca ena noda muria na veitemaki ni vu-ni ca, ka na yaco meda mate. Eda a ciqoma na ibolebole oqo ni da vakararavi ki na ivakadei ni ituvatuva ni Kalou na Tamada ni na vakarautaka e dua na iVakabula, na Luvena Duabau, ena vakabulai keda ena tuaketale vakalomagi ena bula vakaituvaki ni oti na mate. Na iVakabula sa vakarautaka talega e dua na veisorovaki me sau ni nodra vakasavasavataki na tamata mai na ca ena ilavaki ena nona vosa. Na ilavaki oqori e oka kina na vakabauta na Karisito, veivutuni, papitaiso, na isolisolni Yalo Tabu, kei na cakacaka vakalotu e vakayacora na matabete.

Na ituvatuva cecere ni bula marau ni Kalou sa vakatautauvatataka na lewa tawamudu kei na loloma veivueti eda na rawata mai na Veisorovaki i Jisu Karisito. Sa rawa talega kina meda vakavou ka tamata vou vei Karisito.

Na Kalou dauloloma sa dodoliga mai vei keda yadua. Eda kila ni Nona loloma ga kei na Veisorovaki ni Luvena Duabau Ga, ena “vakabulai na tamata kecega kevaka eda sa talairawarawa ki na lawa kei na cakacaka vakalotu ni [Nonal Kospeli]” (Yavu ni Vakabauta 1:3; vakamatatataki).

Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e kilai vakavinaka ni Lotu e kena iusutu na matavuvale. Ia na ka e sega tiko ni kilai vinaka ni iusutu ni noda matavuvale e raici matua kina na ka e uasivia cake mai na veiwekani vakayago. Na bula ni veiwekani Tawamudu sa ka bibi talega kina noda vulica na veika va Kalou. “Na matavuvale e sa lesi mai vua na Kalou.”⁴ Ena ruku ni ituvatuva cecere ni noda Dauniveibuli dauloloma, na ilesilesi ni Nona Lotu vakalesui mai o ya mera vuksi na Luve ni Kalou mera rawata na kalougata cecere vakalou ni bula vakacerecerei ena matanitu vakasile-sitieli, e rawati duadua ga ena nodrau vakamau tawamudu e dua na tagane kei na dua na yalewa (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 131:1–3). Keitou vakadeitaka na ivakavuvuli ni Turaga ni “e tiki bibi na noda ituvaki vaka yalewa se tagane kei na keda inaki ena bula taumada, bula oqo kei na tawamudu” kei na “nodrau vakawati na tagane kei na yalewa sa yaga ki na Nona ituvatuva tawamudu.”⁵

Kena itinitini, na loloma ni Kalou sa cecere ni, vakavo ga e vica sa lomadra dina mera luve ni veivakarusai, sa vakarautaka na icavacava lagilagi ki na Luvena kecega. “O ira kece na Luvena” era oka kina o ira sa mate. Eda cakava na cakacaka baleti ira ena cakacaka ni veisosomitaki ena valetabu. Na inaki ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai o ya me ra rawata na Luvena na itagede cecere ni lagilagi, o ya na vakacerecerei se bula tawamudu. Vei ira era sega ni gadreva se via rawata o ya, sa vakarautaka na Kalou na bula lagilagi ena kena matanitu lailai sobu.

Vei koya sa kila vinaka na dina tawamudu oqo ena kila vinaka na vuna era vakasama kina vaka oya ka da cakava na veika eda cakava na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

III

Au na tukuna mada eso na ivakarau ni dina tawamudu oqo, ena kilai vinaka ga ena rarama ni ituvatuva ni Kalou.

iMatai, eda doka na galala ni tamata yadua. E vuqa sa kila tiko na sasaga cecere ni Lotu vakalesui mai me tutaki na bula galala vakalotu e Amerika kei vuravura taucoko. Na sasaga oqo e sega ni vunautaka na noda ile, ia me vaka na Nona ituvatuva, e sagai mera vuksi na luvena taucoko na Kalou mera rekitaka na galala ni digidigi.

iKarua, eda sa tamata daukaulotu. Eda dau tarogi ena so na gauna na vuna eda talai ira kina na daukaulotu ki na veimatanitu, vakakina vei ira na lewevuqa era lotu Vakarisito. E dau tarogi vei keda na vuna e solia kina e milioni vakamiloni na dola ena veivuke ni matatamata raraba era sega ni lewe ni noda Lotu kei na vuna eda sega ni semata oqo ki na noda cakacaka ni kaulotu. Eda cakava oqo baleta eda sa kila ni tamata kece sa luvena na Kalou—era sa tacida kei na ganeda—ka da gadreva meda wasea na noda iyau vakayalo, vakayago vei ira yadua.

iKatolu, na bula sa ka tabu vei keda. Na noda yalayala ki na ituvatuva ni Kalou eda sa saqata kina na vakalutu gone kei na laba ena loloma.

iKava, eso era lomaleqataka na veika e tutaka tiko na noda Lotu me baleta na vakamau kei ira na gone. Noda kila baleta na ituvatuva ni veivakabulai sa vakatakila mai na Kalou ena gadrevi kina meda saqata na ile kei na lawa ni gauna oqo me vakasuka se veisautaki na vakamau dodonu ka me veisautaki ka vakatanitaka se vukica na ituvaki vaka tagane se yalewa se tavulona na kedrau duidui na tagane kei na yalewa. Na noda kila me baleta na veiwakan i vakayago, ituvaki, kei na cakacaka ni tagane kei na yalewa sa ka bibi ki na kena qaravi na ituvatuva cecere ni Kalou.

iKalima, sa tiko talega na noda vakasama matata baleti ira na gone. Eda raica na nodra sucu ka susugi cake na gone sa tiki ni ituvatuva ni Kalou ni sa itavi tabu rekitaki vei ira e soli vei ira na kaukauwa me ra vakaitavi kina. E noda rai, ni ulu ni noda iyau e vuravura

ka vakakina mai lomalagi sai ira na luveda kei na noda kawa. Koya gona, eda sa vakavulica ka gumatuataka na ivakavuvuli kei na ivakarau e vuavuvi vinaka sara mera vakatorocaketaki ka marau na gone—o ira kece.

iOtioti, eda sa luvena lomani na Tamada Vakalomalagi, sa vakavulici keda ni yago ni tagane kei na yalewa, na vakamau ni dua na tagane kei na yalewa, kei na nodra sucu ka susugi na gone era sa ka bibi ki na Nona ituvatuva cecere ni bula marau. Na noda tutaka na veika bibi oqo sa vakavuqa me vakavurea na kena saqati na Lotu. Eda sa sega ni tarova rawa. Na veisaqasaqa sa tiki ni ituvatuva, kei na veisaqasaqa kaukauwa nei Setani sa ravuta na veika sa bibi sara ena ituvatuva ni Kalou. Sa saga o koya me vakarusa na cakacaka ni Kalou. E vakayagataka o koya na iwalewale me vakarogocataka na iVakabula kei na Nona lewa vakalou, me bokoca na mana ni Veisorovaki i Jisu Karisito, ka vakadaroya na veivutuni, me vakalasuya na

ivakatakila, ka saqata na dina ni tamata yadua. Sa saga talega me veilecayaki na tagane kei na yalewa, vakacacana na vakamau, vakadaroya na vakaluveni—vakabibi na itubutubu era susuga na luvedra ena dina.

IV.

Na cakacaka ni Turaga sa toso ga ki liu se cava ga na tuvai vakavuqa ni veisaqasaqa sa vorati keda ni da saga tiko meda bulataka na ivakavuvuli ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonui Edaidai. Vei ira era rawai ena veisaqasaqa o ya, au vakatura kina oqo.

Nanuma na ivakavuvuli ni veivutuni sa rawati ena kaukauwa ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Me vaka a kaya o Elder Neal A. Maxwell, mo kakua ni maliwai ira “era sa saga ga mera veisautaka na Lotu ka sega ni veisautaki ira.”⁶

Me vaka e veivakauqeti kina o Elder Jeffrey R. Holland:

Taura matua na veika o sa kila rawa tu ka va kaukauwa tiko me yacova ni ra yaco mai na ikuri ni kila-ka. . . .

“... Ena Lotu oqo, na veika eda kila sa ka bibi cake tikoga mai na kena eda sega tu ni kila.”⁷

Vakabauta na Turaga o Jisu Karisito sa ikoya na imatai ni ivakavuvuli ni kospeli.

iOtioti, vakasaqara mo vuksi. O ira na noda ililiu ni Lotu era lomani kemuni ka saga mera veidusimaki vakayalo ka vuksi iko. Esa vakarau-taki tu e vuqa na ivurevure me vaka na kena e kune ena LDS.org, kei na iyariagi veitokoni tale eso ni vulici ni kospeli ena itikotiko. Ka ra sa kacivi talega na turaga kei na marama dau-veiqravi mera veivuke ena loloma.

Na Tamada Vakalomalagi dauloloma, e gadreva vei keda na Luvena me noda na reki ni sa inaki ni noda buli. Na icavacava rekitaki o ya sai koya na bula tawamudu, sa rawati ena noda gu ki liu ena ka e vakanoka noda parofita, o Peresitedi Russell M. Nelson, me “salatu ni veiyalayalati.” A kaya oqo ena imatai ni nona vosa ni sa Peresitedi ni Lotu: “Mo tiko ga ena sala ni veiyalayalati. Ni ko dinata mo muria na iVakabula ena nomuni veiyalayalati kei Koya ka maroroya na veiyalayalati oqori ena dolava na katuba ki na kalougata vakayalo yadua kei na madigi me nodra na tagane, yalewa, kei ira na gone ena veivanua kecega.”⁸

Sa noqu ivakadinadina vakalou ni veika au sa cavuta sa ka dina, ka sa rawati ga ena ivakavuvuli kei na Veisorovaki i Jisu Karisito, sa cakava rawa o Koya ena ituvatuvu cecere ni Kalou, na Tamada Tawamudu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Henry B. Eyring, *To Draw Closer to God: A Collection of Discourses* (1997), 143.
2. James E. Faust, “The Abundant Life,” *Ensign*, Nov. 1985, 9.
3. “I Will Follow God’s Plan,” *Children’s Songbook*, 164–65.
4. “Na Matavuale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Me 2017, 145.
5. “Na Matavuale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” 145.
6. Neal A. Maxwell, *If Thou Endure It Well* (1996), 101.
7. Jeffrey R. Holland, “Kemuni na Turaga, Au sa Vakabauta,” *Liaona*, Me 2013, 94; vakamatatataki ena ituvaki taumada.
8. Russell M. Nelson, “Ni da Toso Vata Yani ki Liu,” *Liaona*, Epe. 2018, 7.

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai | 6 ni Okotova, 2018

Vakaraitaka o Peresitedi Henry B. Eyring
iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Kemuni na taciqui kei na ganequ, au sa na kacivaka yani vei kemuni ena gauna oqo o ira na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki ni Veimataisoqosoko ni Lotu me baleta na nomuni laveliga ni veitokoni.

Sa vakaturi meda tokoni Russell Marion Nelson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; Dallin Harris Oaks me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Henry Bennion Eyring me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

Kemuni o ni saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Dallin H. Oaks me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua kei M. Russell Ballard me Peresitedi Vakatawa ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Dua e saqata me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni ira na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson,

Dale G. Renlund, Gerrit Walter Gong, kei Ulisses Soares.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kevaka e dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei ira ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakatakilaka vata ga.

Sa vakaturi me da tokoni Brook P. Hales, ka sa kacivi me veiqraravi vaka Vitusagavulu ni iWasewase.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kemuni o ni saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da vagalalataki ira oqo ena vakavinavina mai na nodra veiqraravi yalodina Elders Mervyn B. Arnold, Craig A. Cardon, Larry J. Echo Hawk, C. Scott Grow, Allan F. Packer, Gregory A. Schwitzer, kei Claudio D. Zivic mai na Vakaitutu Raraba ena

Vitusagavulu ka solia vei ira na itutu vakaemeritesi.

Oi kemuni o ni via duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavina-vinaka vei ira na Veitacini iLiuliu oqo ena vuku ni nodra veiqraravi vakasakiti, yalovinaka ni vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da vagalalataki ira oqo mai na Vitusagavulu ni iWasewase: B. Sergio Antunes, Alan C. Batt, R. Randall Bluth, Hans T. Boom, Fernando E. Calderón, H. Marcelo Cardus, Paul R. Coward, Marion B. De Antuñano, Robert A. Dryden, Daniel F. Dunnigan, Jeffrey D. Erikson, Mervyn C. Giddey, João Roberto Grahl, Richard K. Hansen, Todd B. Hansen, Michael R. Jensen, Daniel W. Jones, Steven O. Laing, Axel H. Leimer, Tasara Makasi, Alvin F. Meredith III, Adonay S. Obando, Katsuyuki Otahara, Fred A. Parker, José C. Pineda, Gary S. Price, Miguel A. Reyes, Alfredo L. Salas, Netzahualcoyotl Salinas, Michael L. Southward, G. Lawrence Spackman, William H.

Stoddard, Stephen E. Thompson, David J. Thomson, George J. Tobias, Jacques A. Van Reenen, Raul Edgardo A. Vicencio, Keith P. Walker, kei Daniel Yirenya-Tawiah.

Kemuni o ni gadreva mo ni duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavina-vinaka ki na nodra veiqraravi uasivi, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni ira na vo ni Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki Raraba ni Mataisoqosoqo me vaka era sa dui tu kina ena gauna oqo.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakatakilaka vata ga.

Sa dodonu vei kemuni o ni saqata e dua na veivakaturi mo ni veitaratara kei na nomuni peresitedi ni iteki.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, vinaka vakalevu na nomuni veivakabuti tiko ga kei na masu ena vukudra na iliuliu ni Lotu. ■

Mai vei Elder D.Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Kaukauwa ka Tudei ena Vakabauti Karisito

Me toso na kaukauwa ka tudei tu ena vakabauti Karisito, e gadrevi na kospeli i Jisu Karisito me curuma na lomana kei na yalona e dua.

Ena itukutuku makawa ni Veiyalayalati Makawa, eda wilika na veigaua veitaravi ena nodra rokova na nodra veiyalayalati kei Jiova na luvei Isireil ka qaravi Koya ka so tale na gauna ena nodra vakanadakuya na veiyalayalati oya ka qaravi matakau se o Peali.¹

Na veiliutaki nei Eapi e a dua na gauna ni vukitani ena vualiku ni matanitu o Isireli. Na parofita o Ilaijia ena dua na gauna a tukuna vua na Tui o Eapi me soqoni ira na tamata i Isireli kei ira na parofita se bete i Peali ena Ulunivanua o Kameli. Ni ra soqoni vata mai na tamata, a sa kaya vei ira o Ilaijia, “E bogi vica mada kemuni na lomalomarua tiko kina? [se ena vosa tale eso, “Ni naica mo ni qai lewa kina vakadua?”] kevaka sa Kalou ko Jiova, mo ni muri koya: ia kevaka ko Peali, mo ni muri koya. A ra sa sega ni kaya vua edua na vosa ko ira na tamata.”² A qai vakarota o Ilaijia me okoya kei ira na parofita i Peali me talaka edua na pulumokau ka biuta ena dela ni buka ena nodrau dui icabocabo ni soro, ia “me kakua ni viri kina na buka waqa.”³ Ka, “Mo ni masu ki na yaca ni nomuni kalou, ia ka’u na masu ki na yaca i Jiova: ia na Kalou sa vosa mai ena

buka waqa, me Kalou ga ko koya. A ra sa vosa kecega na tamata, ka kaya, Sa vinaka na vosa.”⁴

O ni na nanuma ni o ira na bete i Peali era a kailavaka nodra kalou tawabula ka vica na aua me vakauta sobu mai na bukawaqa, ia “sa sega na domo e rorogo, se dua e vosa mai, se dua e rogoca.”⁵ Ni sa gauna nei Ilaijia, a vakinakataka okoya na icabocabo ni soro ni Turaga sa talaraki, vakotora kina na buka kei na imadrali, qai vakarota me sui kece ena wai, sega ni vakadua, ia

me vakatolu. E sega ni vakatitiqataki ni okoya se dua tale na kaukauwa vakatama ena rawa ni utura na bukawaqa.

“Ia ena gauna sa dauvakacabori kina nai soro ni yakavi, sa toro kina ko Ilaijia na parofita, ka kaya, Kemuni Jiova na Kalou i Eparama, kei Aisake, kei Isireli, me kilai mada edaidai ni kemuni sa Kalou e Isireli, ka ni'u sa nomuni tamata talega koi au, ka sa nomuni vosa ka’u sa cakava kina na ka kecega oqo. . . .

“Sa qai lutu sobu mai na buka waqa i Jiova, ka kania nai soro kama, kei na buka, kei na datu, kei na kuvuniqe, ka dramica na wai ena keli.

“Ia ni ra sa raica ko ira na tamata kecega, era sa cuva vakatoboicu: a ra kaya, Sa Kalou ga ko Jiova; Sa Kalou ga ko Jiova.”⁶

Edaidai ena kaya beka o Ilaijia:

- E dua ga vei rau, na Kalou na Tamada Vakalomalagi, e bula tiko, se segai, ia ke bula tiko o Koya, qaravi Koya.
- Edua ga vei rau, o Jisu Karisito e Luve ni Kalou, na Dauveivueti ni kawatamata sa tucaketale, se segai, ia ke o Koya dina, muri Koya.
- Edua ga vei rau, na iVola i Momani e sa vosa ni Kalou, se segai, ia ke sai koya dina, ia “toro voleka cake vua na Kalou ena [vulica kei na] muria na kena ivakavuvuli.”⁷
- Edua ga vei rau, o Josefa Simici a raica ka rau veitalanoa kei na Tamanan kei na Luvena ena siga ni vulaitububu oya ena 1820, se segai, ia ke

dina, ia muria na lewa vakaparofita, oka kina na idola ni veivauci ni o au, o Ilaijia, a vakatikora vua.

E kaya o Peresitedi Russell M. Nelson ena koniferedi raraba se qai oti ga: “E sega ni dodonu mo lecava baleta na ka e dina [raica na Moronai 10:5]. E sega ni dodonu mo lecava ko cei mo vakabauta dina. Mai na ivakatakilā vei iko, ko rawa ni ciqoma kina nomu ivakadinadina vakai iko ni Vola i Momani e vosa ni Kalou, o Josefa Simici e dua na parofita, ka ni sai koya oqo na Lotu ni Turaga. Veitalia ga na cava era kaya se cakava na tani, ena sega ni dua e kauta tani rawa na ivakadinadina e kau ki lomamu kei na nomu vakasama baleta na veika dina.”⁸

Ena nona yalataka o Jemesa ni Kalou “sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata” era vakasaqara Nona vuku,⁹ e a vakasalataka talega okoya:

“Ia me kerekere ena vakabauta, me kakua ni vakatitiqa. Ko koya sa vakatitiqa, sa vaka na ua ni waitui, sa cagina ena cagi ka veitubuyaki.

“Ia me kakua ni nanuma na tamata ko ya ni na rawata e dua na ka mai vua na Turaga.

“A tamata lomalomaru, sa yameke-meke e na nona ivalavala kecega.”¹⁰

Na noda iVakabula, ena yasana ka dua, a ivakaraitaki uasivi ni yalodei. E a kaya o Koya, “Sa sega ni biuti au ko Tamaqu me'u tiko duadua ga; ni'u sa kitaka *tikoga* na ka sa vinakata ko koya.”¹¹ Vakasamataka na ivakamacala eso oqo mai na ivolanikalou baleti ira na turaga kei na marama ka, vaka na iVakabula, era kaukauwa ka tudei:

Era “sa saumaki ki na vakabauta dina; ka sa sega ni via gole tani mai kina, ka ni ra sa tudei sara ka yalodina, ka sega ni yavalati rawa, ia era sa gadreva sara ena yalo gu mera muria tikoga na ivunau ni Turaga.”¹²

“Ia era sa yalodina sara, ka dauvakau-nuinui vua na Kalou.”¹³

“Ka raica, ko ni sa kila vakai kemuni ga ni ko ni a sa vakadinadinataka, ni o ira kecega era sa mai kila na dina . . . ni ra sa kaukauwa ka tudei ena vakabauta, kei na veivakbulai era sa sereki kina.”¹⁴

“A ra sa qarava matua na nodrai vakavuvuli na iapositolo kei na veilomani, kei na dovi madrai, kei na masumasu.”¹⁵

Me toso na kaukauwa kei na tudei ena vakabauti Karisito, e gadrevi na kospipeli i Jisu Karisito me curuma na lomana kei na yalona e dua, kena ibalebale ni kospipeli e sega walega ni yaco me dua ga vei ira na veisau ena bula ni dua na tamata, ia esa vakananata titobu ni nona bula kei na itovodei. E kaya na Turaga:

“Au na solia talega vei kemudou na yalo vou, io ka'u na vakacuruma ki na lomamudou na yalo vou: au na kauta tani talega maivei kemudou na yalo datu, ka solia vei kemudou na yalo vakalewe.

“Ka'u na vakacuruma ki na loma-mudou na yaloqu, ka vagolei kemudou mo dou muria na noqu vunau, ia dou na vakabauta na noqu lewa ka cakava.

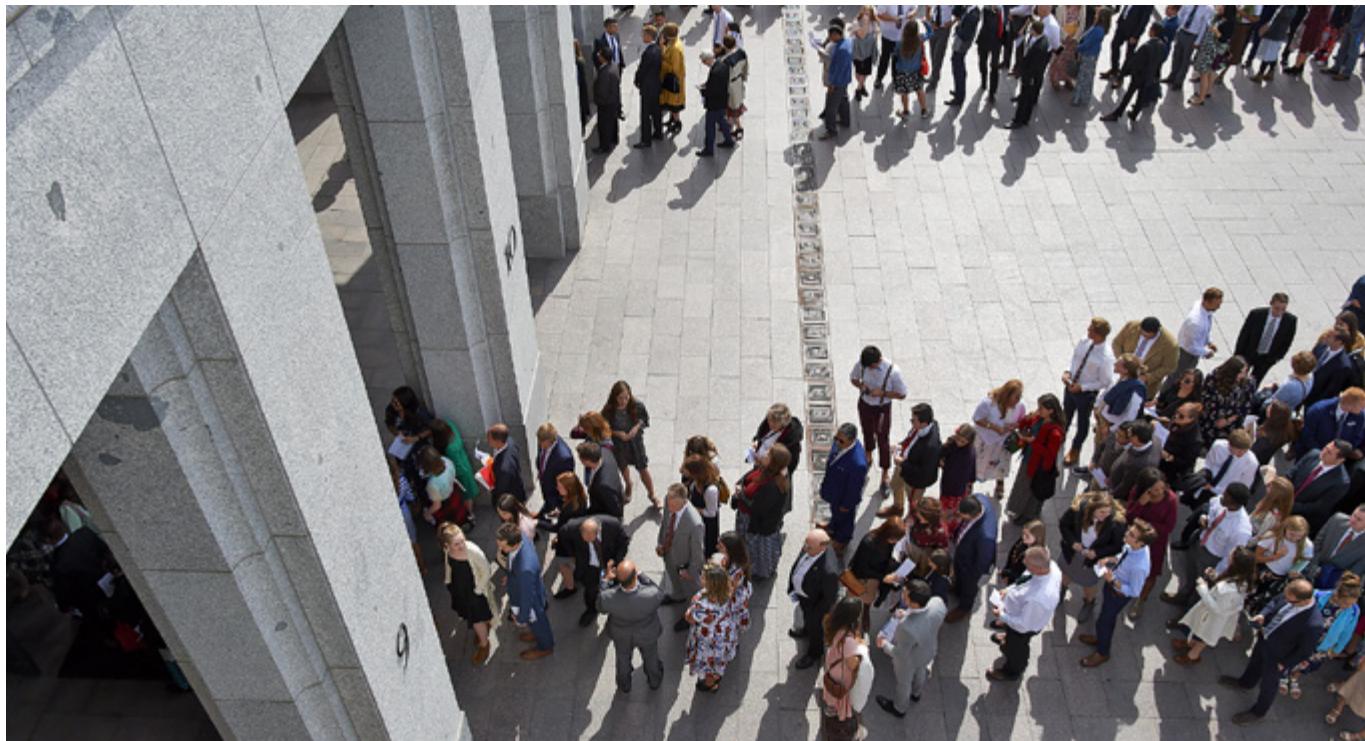
“Ia . . . dou noqu tamata, koi au talega ka'u na yaco me'u nomudou Kalou.”¹⁶

Oqo na veiyayalayati eda cakava ena noda papitaiso kei na cakacaka vakalotu ena valetabu. Ia eso e se sega ni ciqoma vakataucoko na kospipeli i Jisu Karisito kina nodra bula. Dina ga, vaka e kaya

o Paula, era a “bulu vata kaya kina [kei Karisito] ni da sa papitaisotaki,” era se calata tiko na tikina me “vaka sa vakaturi cake tale mai na mate na Karisito . . . , meda sai . . . valavala vaka talega kina e na [dua na] bula vou.”¹⁷ Na kospipeli e se sega ni vakasavasavataki ira. Era se sega ni dei vei Karisito. Era dau digidigi baleta na ivakavuvuli kei na ivunau era na muria kei na vanua kei na gauna era na veiqaravi kina ena Lotu. Ena kena veibasai, sa ikoya na maroroi ni nodra veiyayalayati ena yalodina ko ira era “na digitaki me vaka na veiyayalayati”¹⁸ era na levea na veivakacacanu ka tudei tu ena vakabauti Karisito.

Vuqa vei keda ena gauna oqo e raici keda ni da tomanika e na vakaitavi vakarairai ena veiqaravi vakosipeli ena dua na yasana kei na dua na taraicake vakataucoko, yalodina vaKarisito ki na loma ni Kalou ena yasana kadua. Ena loma ni tomanika oya, na itukutuku vinaka ni kospipeli i Jisu Karisito e curu ki na lomada ka taukena na yaloda. Ena sega beka ni yaco vakasauri, ia e dodonu meda toso kece tiko yani ki na ituvaki kalougata oya.

E veibolei ka bibi sara meda kaukauwa ka tudei tikoga ni da raici keda ni

da sa vakasavasavataki “ena lovo buka-waqa ni veivakararawataki,”¹⁹ edua na ka ena yaco vei keda kece vakatotolo se vakamalua ena bula e vuravura. Ni sega na Kalou, na veika sotavi butobuto oqo e kauta mai na yalolailai, taqaya, kei na lomaca. Ni tiko na Kalou, na vakacegu e sosomitaka na vutugu, sau-tu e sosomitaka na tiko yavavala, kei na inuinui e sosomitaka na yaluma. Na dei tikoga ni vakabauti Karisito ena kauta mai na Nona loloma dei vakalou kei na veitokoni.²⁰ OKoya ena veisautaka na veivakatovolei ki na veivakalougatataki ka, ena vosa i Aisea, “solia . . . nai sala vakaiukuuku mei sosomi ni dravusa.”²¹

Me'u tukuna mada e tolu na ivaka-raitaki ka'u kila vakai au:

Edua na marama e tauvi koya edua na mate veivakamalumalumutaki ka bibi sara, ka sega ni bula rawa mai na veiqraravi vakavuniwai, veivakalouga-tataki vakamatabete, kei na lolo kei na masumasus. Ia, nona vakabauta na kaukauwa ni masu kei na dina ni lolo-ma ni Kalou vua e sega ni vakalailaitaki rawa. E toso ga ki liu okoya e veisiga (ka so na gauna e veiaua) qarava tiko na veikacivi ena Lotu ka,qarava nona matavuvale gone vata kei na watina, dau matamamarau vakalevu. Nona

yalololoma vei ira na tani e titobu, ni vakasavasavataki mai na nona rarawa, ka dau vakayali koya vakavuqa ena veiqraravi vei ira na tani. E toso tiko nona tudei, ka ra yalo marau na tamata nira tiko kei koya.

Edua na turaga ka tubu cake ena Lotu, a veiqraravi vaka-daukaulotu tudei, ka vakawatitaka dua na marama totoka a kurabui ni so na tacina a teki-vu vakalewa na Lotu kei na Parofita o Josefa Simici. Ni oti edua na gauna era-tou a biuta na Lotu ka tovolea me uqeti koya me muri ratou. Me vaka e dau yaco wasoma vakaoqo, eratou a binia vua na ivola volai eso, katokatoni, kei na vidio ra cakava na dauvakalelewa, levu vei ira a lewe ni Lotu taumada sa lututani. Eratou a vosa vakacacataka nona vakabauta na tacina, ka tukuna tiko vua ni sa rawai rawarawa ka vaka-calai okoya. A sega vei koya na isau ni nodratou veivakasewasewani, ka tekivu me yavavala na nona vakabau-ta ena ruku ni veisaqati kaukauwa. A vakananuma okoya me sa cegu na laki lotu. A veitalanoa okoya kei watina. A veitalanoa okoya kei ira na tamata e nuitaki ira. A masulaka okoya. Ni vakasamataka vakatitobu okoya ena lomaleqa ni lomana, a nanuma lesu na

gauna a vakila kina na Yalo Tabu ka a ciqoma dua na ivakadinadina ni dina ena Yalo. A tinia okoya, “kevaka me'u yalodina vei au, ia me'u vakadinata ni sa tarai au vakavica na Yalo ka sa ka dina na ivakadinadina ni Yalo.” E sa nona edua na yalomarau kei na vaka-cegu vakavoui ka wasea kei na watina kei na luedrau.

Edua na tagane kei watina ka dau muria matua ena mamaraun na nodratou ivakasala na Veitacini ena nodrau bula a vakararawataki ni sotava na dredre me rau vakaluveni. Erau a sauma na ilavo levu ena cakacaka kei ira na vuniwai maqosa ka, oti edua na gauna, a vakalougatataki ena dua na luedrau tagane. Ia, ka ni rarawa, ni oti ga edua na yabaki, na gone a mavoa ena dua na vakacalaka ka sega ni nona cala edua ka vakavuna me sega ni vakila koya, ka mavoa levu na nona mona. E soli vua na veiqraravi uasivi, ia era sega ni vakadeitaka rawa na vuniwai na veika ena yaco emuri. Na gonelailai ka rau saga ka masulaka vagumata na veiwatini me kauta mai ki vuravura sa kau tani, ka rau sega ni kila se na vakasukai tale mai vei rau. Oqo erau sasaga me qarava na gagadre bibi ni nodrau gone kei na sotavi ni

nodrau itavi tale eso. Ena gauna dredre levu duadua oqo, erau sa gole vua na Turaga. Erau vakararavi ena “madrai ni bula” erau ciqoma mai Vua. Erau vuksi mai vei ira na itokani yalololoma kei na matavuvale ka vakaukauwataki ena veivakalougatataki ni matabete. Erau sa veivolekati sara, ka sa titobu ka taucoko cake sara nodrau dua bau oqo mai na duatani tale na gauna.

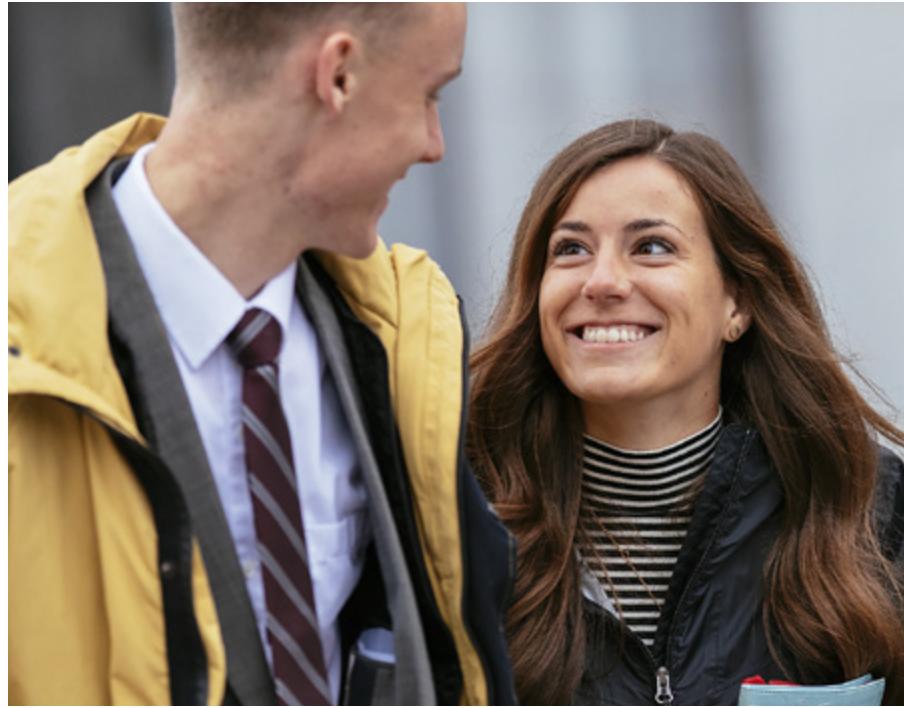
Enai ka 23 ni Julai, 1837, na Turaga a dusimaka edua na ivakatakila ki na Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo e Le Tinikarua ena gauna oya, o Thomas B. Marsh. E oka kina na veika oqo:

“Ka dau masulaki iratou na wekamu na Le Tinikarua. Mo vunauci iratou vakaukauwa ena vuku ni yacaqu, me ratou vunauci ena vuku ni nodratou ivalavala ca kece sara, ka mo yalodina tiko ga vei au kei na yacaqu.

“Ia ni sa oti na nodra vakatovolei, kei na nodra vakararawataki, raica, koi Au na Turaga, au na qai lako yani vei iratou ka vakataudeitaki iratou, ia kevaka eratou na sega ni vakaukauwataka na lomadratou, ka vakadomoqataki iratou vei au, eratou na saumaki mai, ka’u na vakabulai iratou.”²²

Au vakabauta na ivakavuvuli e cavuti ena veitikina oqo e kovuti keda kece. Na veitemaki kei na veika rarawa eda sotava, kei na veivakatovolei cavaga e raica na Turaga me vakacolata, e rawa ni veituberi ki na noda saumaki dina kei na vakabulai. Ia oqo e yaco ke, ka kevaka ga, eda sega ni vakaukauwataka na yaloda se vakadomodomqataki keda vei Koya Kevaka eda kaukauwa ka tudei, veitalia na ka ena yaco mai, eda rawata na saumaki ka a nakita na iVakabula ni a kaya O Koya vei Pita, “Ia ni ko sa saumaki tale, mo vakataudeitaki ira na wekamu,”²³ na saumaki e taucoko ka sega ni luluqa rawa. Na vakabulai yalataki sai koya na veivakabutui kei na veivakasavasavataki ena-ivalavala ca ni mavoa ni yaloda, ka yaco me da sa vakalou.

Au nanuma na ivakasala nei tinaqu: “Kania kemu kakana-draudrau; ena vinaka vei iko.” Era sa dina na tinada, ka ena vakasama ni tudei ena vakabauta, na “kania kemu kakana-draudrau” oya mo masu tikoga, kana-magiti mai

na ivolanikalou e veisiga, veiqraravi ka sokalou ena Lotu, vakayagataka na sakaramede ena savasava e veimacawa, lomana na wekamu, ka taura cake nomu kauveilatai ena talairawarawa vua na Kalou e veisiga.²⁴

Nanuma tikoga na yalayala ni veika vinaka ena yaco mai, e gauna oqo ka sa bera mai, vei ira era sa kaukauwa ka tudei ena vakabauti Karisito. Nanuma “na bula tawamudu, kei na nodra reki na yalododonu.”²⁵ “Oi kemuni kece sa savasava na lomamuni, ni laveta cake na ulumuni ka ciqoma na vosa talei ni Kalou, ka tugana ki yalomuni na nona loloma; ni ko ni na rawata, kevaka sa dei na nomuni vakasama, me sega ni mudu.”²⁶ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Bible Dictionary, “Baal.”
2. 1 Tui 18:21
3. 1 Tui 18:23
4. 1 Tui 18:24
5. 1 Tui 18:29
6. 1 Tui 18:36, 38–39.
7. iVakamacala Taumada ki na iVolā i Momani.
8. Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 95.
9. Raica na Jemesa 1:5
10. Jemesa 1:6–8
11. Joni 8:29; vakamatatataki.
12. 3 Nifai 6:14; raica talega na Alama 27:27.
13. Alama 57:27.
14. Ilamani 15:7–8.
15. Cakacaka 2:42.
16. Isikeli 36:26–28; raica talega na 2 Korinica 3:3.
17. Roma 6:4.
18. Raica na Josefa Simici—Maciu 1:22–23; raica talega na Maciu 24:24–25.
19. 1 Nifai 20:10; raica talega na Aisea 48:10.
20. Me vaka a kaya na Turaga vei Josefa Simici ka yabaki 22 ni oti na yali ni tiki ni ivakadewa ni iVolā i Momani: “A sega ni dodonu mo rerevaka vakalevu na tamata mai vua na Kalou. . . . Ke a qai dodoka yani na ligana ka tokoni iko mai na gasau vidi waqa kecega ni meca; ka qai tiko kei iko ena veigauna kecega ni nomu leqa” (Vunau kei na Veiyalayalati 3:7–8). A vakadatinatataki o Alama ni oti nona saumaki “Ia au sa dauvukei ena gauna ni noqu vakatovolei kei na gauna kecega ni noqu leqa, io, mai na veimataqali veivakararawataki kecega; io, e sa sereki au na Kalou mai vale ni veivesu, kei na veivakabulataki, kei na mate; io, ka’u sa laiva vua na noqu veivakabuti, ia ena qai sereki au vakaidina sara ko koya. Ia au kila ni na vakaduri au cake tale ko koya ena siga mai muri, me’u tiko vata kaya ena lagilagi” (Alma 36:27–28).
21. Aisea 61:3
22. Vunau kei na Veiyalayalati 112:12–13.
23. Luke 22:32.
24. Raica na Luke 9:23. E vakananuma vei keda o Peresitedi Russell M. Nelson, “E sega ni dua na ka e dolavi lomalagi me vaka na sema vata ni savasava e sinai, talairawarawa taucoko, vakasaqaqara yalogu, kana e veisiga mai na vosa i Karisito ka tu ena iVolā i Momani [raica na 2 Nifai 32:3], kei na soli gauna wasoma ki na valetabu kei na tuva kawa” (“iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” 95).
25. Inosi 1:3.
26. Jekope 3:2.

Mai vei Bisopi Dean M. Davies
iMatai ni Daunivakasala ena Matabisopi Veiliutaki

Mai Rogoca na Domona e dua na Parofita

Kevaka eda vaqaqacotaka ki na noda bula na ivakarau ni rogoca ka muria na domo ni parofita bula, eda na tamusuka na veivakalougatataki tawamudu yalataki.

Ni vosa tiko baleta na Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yaldo-donu Edaidai, na Turaga e a kacivaka:

“Ka dua tale, na itavi ni Peresitedi ni itutu ni Matabete Levu sai koya me vakatulewa me baleta na lotu taucoko, ka me vakataki Moses—

“... Io, me daurairai, dauvakatakila, dauvakavakadewa, ka parofita, *ka tu vua na isolisol kece ne Kalou ka solia vua na iliuli ni lotu*” (Vunau kei na Veiyalayalati 107:91–92; vakamatatataki).

Au sa vakalougatataki ni'u vakadindinataka e so na isolisol ni Kalou kivei ira Nona parofita. E rawa niu wasea mada vei kemuni e dua na ka tabu vakaoya au a sotava? Ni bera ni'u kacivi ki na noqu itutu oqo, au a veivuke ena raici kei na tokoni ni vei vanua-digitaki ni vei valetabu mai muri. Sa qarauni matua sara na takosovi ni iyalavavanua kei Amerika ni oti na 11 ni Sepiteba, 2001. E vakavuna me, taura e rua ki na tolu na auwa vei ira e vuqa na lewenilotu me takoso mai Vancouver, Kenada, ena ilakolako ki na Valetabu e Seattle Washington. A vakatura o Peresitedi

Gordon B. Hinckley, ka a Peresitedi ni Lotu ena gauna oya, ni dua na valetabu e Vancouver ena vakalougatataki ira na lewe ni Lotu. A vakadonui edua na vakasaqaqara vanua, ka oti na neitou vakadikeva eso na vanua taukena na Lotu, e a laurai talega eso tale na vanua-digitaki e Vancouver ka sega ni taukena na Lotu.

E laurai edua na vanua-digitaki toto-ka ka toka ena iwasewase-vakalotu veitikivi kei na Trans-Canadian Highway. E vanua maqosa na kena sala, ka teivaki ena vei vuni-paini totoka ni Kenada, ka toka vinaka sara ka rawa ni laurai votu ki na udolu na daukau motoka era veilakoyaki.

Keitou a kauta cake na vanua-digitaki kei na iyaloyalo kei na mape ki na bose vakavula ni Komiti ni Vanua-digitaki ni Valetabu. E a vakadonuya o Peresitedi Hinckley me keitou biuta vaka konitaraki ka vakacavara na vakadidike e ganita. Ena Tiseba ni yabaki oya, keitou ripotetaka lesu ki na komiti ni sa vakacavari na vakadidike, ka keitou a vakasaqara na veivakadonui me sa qaravi yani na kena voli. Ni rogoca oti na neitou ripote, e a kaya o Peresitedi Hinckley, “Au vakila ni dodonu me'u raica na vanua-digitaki oqo.”

Ena mua ni vula oya, rua na siga ni oti na Siganisucu, keitou gole ki Vancouver kei Peresitedi Hinckley; Peresitedi Thomas S. Monson; kei Bill Williams, edua na daudroini vale-tabu. E a sotavi keitou mai o Paul Christensen, na peresitedi ni iteki e kea, ka kauti keitou ki na vanua-digitaki. E a suasua vakalailai ka kabukabu ena siga oya, ia o Peresitedi Hinckley e a lade ga mai na motoka ka tekivu taubaleta-ka wavoki na vanua-digitaki.

Ni oti edua na gauna e kea, au tarogi Peresitedi Hinckley ke via raica okoya eso tale na vanua-digitaki ka a sa vakasamataki tu. E kaya okoya io, ena taleitaka oya. Mo ni kila, na raici ni vei vanua-digitaki tale eso, keitou a rawa kina ni veidutaitaka na nodra ivakarau talei.

Keitou a wavokiti Vancouver vakarivirivi ka vakaraica na vei vanua tale eso, ka yaco lesu tale yani ki na itekivu ni vanua-digitaki. A kaya o Peresitedi Hinckley, “Oqo edua na vanua-digitaki totoka.” E a qai taroga okoya, “E rawa ni tou lako ki na valenisoqoni ni Lotu rauta ni dua-na-ikava na maile (0.4 km) mai ke?”

“E rawa saraga, Peresitedi,” keitou a sauma yani.

Keitou vodo tale ena motoka ka draiva yani ki na valenilotu voleka. Ena

neitou yaco yani ki na valenilotu, e a kaya o Peresitedi Hinckley, "Gole ena imawi eke." Keitou a gole ka muria na gaunisala me vaka sa vakaroti. A sa tekiwu cabe vakalailai na gaunisala.

Ni qai yaco ga na motoka ena ulu ni delana, a kaya o Peresitedi Hinckley, "Kele na motoka, kele na motoka." E a qai dusi yani okoya ki na imatau ki na dua na tiki ni qele ka kaya, "Vakacava na vanua oqo? Oqo na vanua me toka kina na valetabu. Oqo na vanua e vinakata na Turaga me toka kina na valetabu. Dou taura rawa li?" Dou taura rawa li?"

Keitou a se sega mada ni raica na vanua oqo. E a tiko sara e loma ka toka tani mai na gaunisala levu, ka sega ni volitaki tiko. Ena neitou sauma yani ni keitou sega ni kila, e a dusi o Peresitedi Hinckley ki na vanua oya ka kaya tale, "Oqo na vanua me toka kina na valetabu." Keitou a tiko me vica na miniti ka qai gole ki na iroro-ni-waqavuka ena ilakolako lesu.

Na siga ka tarava, keirau a kacivi kei Brother Williams kina valenivolavola nei Peresitedi Hinckley. E a sa droinitaka tu okoya na ka kece ena dua na tiki ni pepa: na veigaunisala, na valenilotu, gole ena imawi eke, na x e toqa na vanua ni valetabu. E a taroga okoya na cava keirau sa kunea rawa. Keirau a tukuna vua ni a digitaka okoya edua na vanua dredre dina. Eratou taukena e lewe tolu na tamata: dua mai Kenada, dua mai Idia, ka dua mai Jaina! Ka sega ni tiko ena vanua iwasewase-vakalotu.

"Ia, cakava na nomu maqosa tauoko," e a kaya okoya.

Sa qai yaco na caka mana. Ena loma ni vica na vula keitou sa taukena na vanua oya, qai muria nona solia na veivakadonui na siti o Langley, e British Columbia me tara na valetabu.

Ni vakasamataki na ka oqo, au yalomalua ni'u qai kila ni dina ga e tu vei Brother Williams kei au na kilaka vakavuli ka vakacakacaka ena veivoli qele kei na droinitaki valetabu, o Peresitedi Hinckley e a sega ni vulica oya; ia e tu vua edua na ka cecere cake sara: na isolisolni raivotu vakaparofita. E a raica rawa okoya na vanua me duri kina na valetabu ni Kalou.

Ni vakaroti ira na Yalododonu eliu ena itabagauna oqo na Turaga mera tara edua na valetabu, e a vakaraitaka o Koya:

"Ia me tara e dua na vale me noqu me vaka na kena ivakarau au na vakatakila vei iratou.

"Ia kevaka era na sega ni tara na noqu tamata me vaka na ivakarau ka'u na vakatakila . . . , au na sega ni ciqoma mai ligadra" (Vunau kei na Veiyalyalati 115:14–15).

Me vakai ira na Yalododonu eliu, sa vakatakila keda edaidai: na Turaga e a sa vakatakila ka tomana tiko me vakatakila vua na Peresitedi ni Lotu na ivakarau me dusimaki kina na matanitu ni Kalou ena noda siga. Ia, vei keda yadua, e vakarautaka okoya na veidusimaki ki na ivakarau e dodonu meda dui bulataka, me rawa ni ciqoma talega na noda ivakarau na Turaga.

Ena Epereli 2013 au a vosa baleta na veisasaga ena kena vakarautaki na yavu ni valetabu me rawa ni vorata na cava kei na draki rerevaki ena sotavi. Ia na yavu esa itekitekivu walega. Edua na valetabu e tara mai na vuqa na buloko ni vale, ka cokoti vata me vaka na ivakarau ni kena droinitaki taumada. Me yaco na noda bula me vale ni Kalou ni da sa tara yadua tiko

me vaka e a vakatavulica na Turaga (raica na 1 Korinica 3:16–17), eda na rawa ni tarogi keda, "Na buloko ni vale cava me da tuvana me rawa ni cakava na noda bula me totoka, vakaturaga, ka veivorati ki na cava ni vuravura?"

Eda rawa ni kunea na isau ni taro oqo ena iVola i Momani. Me baleta na iVola i Momani, e a kaya na parofita ko Josefa Simici: "Au a tukuna vei ira na veitacini ni iVola i Momani e ivola dodonu duadua e vuravura, ka vatu ivakadei ni noda lotu, ka na toro voleka cake vua na Kalou e dua na tamata ena nona muria na kena ivakavuvuli mai na dua tale na ivola." (ai vaka-macala taumada ni iVola i Momani). Ena ivakamacala taumada ni iVola i Momani, eda vulica ni "o ira era rawata na ivakadinadina vakalou mai vua na Yalo Tabu [ni iVola i Momani e vosa ni Kalou] era na kila talega ena kaukauwa vata oqori ni sa iVakabula kei vuravura ko Jisu Karisito, ni o Josefa Simici sa Nona dauvakatakila [ka parofita ni Vakalesuitale], kei na Lotu i Jisu Karisito Ni Yalododonu Edaidai, sai koya na nona matanitu na Turaga, ka sa tauyavutaki tale e vuravura."

Oqo gona eso na buloko ni vale yaga ni noda vakabauta kei na ivakadinadina yadua:

1. O Jisu Karisito e iVakabula kei vuravura.
2. Na iVola i Momani e vosa ni Kalou.
3. Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e matanitu ni Kalou e vuravura.
4. O Josefa Simici edua na parofita, ka ra tu na noda parofita bula e vuravura edaidai.

Ena veivula sa qai oti ga, au a vakarorogo ki na ivunau ni koniferedi raraba kece nei Peresitedi Nelson teki-vu mai na gauna e a kacivi taumada kina okoya me dua na iApositolo. Na itavi oqori e sa veisautaka noqu bula. Ni'u vulica ka vakasamataka na 34 na yabaki ni isoqoni ni vuku i Peresitedi Nelson, e a basika mai na nona ivakavuvuli na vei ulutaga matata ka tudei. Na ulutaga yadua oqo e semati ki na vei buloko ni vale ka a tukuni oti se edua tale na buloko ni vale bibi ni noda valetabu yadua. Era oka kina na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito; veiyutuni; papitaiso me bokoci na ivalalava ca; na isolisolni Yalo Tabu; veivueti vei ira na mate kei na cakacaka ni valetabu; rokova na Siga ni Vakaceceg; tekivu ena vakanananutaki ni itinitini; tikoga ena sala ni veiyayalat. O Peresitedi Nelson e sa vunautaka kece oqori ena loloma kei na yalodina.

Esa valuivakadei ka buloko ni vale ni Lotu kei na noda bula o Jisu Karisito. Oqo na Nona Lotu. O Peresitedi Nelson e Nona parofita. Na ivakavuvuli i Peresitedi Nelson e vakadinadinataka ka vakatakila ki na noda tikovinaka na bula kei na itovodei i Jisu Karisito. E tukunikataka okoya ena loloma kei na kila vinaka na itovo matau ni iVakabula kei na Nona ilesilesi. E wasea wasoma ka vagumataua nona ivakadinadina ni ra sa kacivi vakalou o ira na parofita bula—na Peresitedi ni Lotu—ka a vei-qaravi e rukudra okoya.

Ia oqo, nikua, e sa noda na dodonu me tokoni *koya* me parofita bula ni Turaga e vuravura. Eda sa matau ki na nodra tokoni na iliuli ni Lotu ena ivakarau vakalou ni da laveta na ligada ki na sikuea me vakaraitaka noda veiciqomi kei na veitokoni. Eda qai cakava ga oqo ena vica na miniti sa oti. Ia na veitokoni dina e lako sivita sara na ivakatikilakila vakayago oqo. Me vaka e volai ena Vunau kei na Veiyayalat 107:22 na Mataveiliutaki Taumada me na “tokoni ena nodra veiyakabauti, nodra yalodina, kei na nodra masumasu na lewenilotu.” Eda yaco me tokona vakataucoko ka vakaidina na parofita bula ni da taracake na ivakarau ni veiyakabauti ena nona vosa, ena vakabauta me cakacakataka, ka qai masulaka tiko na veiyakalougataki ni Turaga ki vua.

Ni'u vakananumi Peresitedi Russell M. Nelson, au yalovakacegu ena vosa ni iVakabula ena Nona a kaya, “Ia kevaka era na muria na domoqu ko ira na tamata, kei na domodra na noqu italai ka'u sa digitaka me ra liutaki ira na noqu tamata, raica, au sa kaya vakadina vei kemudou, era na sega sara ni vakayavalati rawa mai na nodra tikina” ((Vunau kei ma Veiyayalat 124:45).

Ni ra vakarogoci ka vakamuri na parofita bula ena kauta mai kivei keda na veisautaki-bula uasivi. Eda sa vakaukwataki. Eda sa vakadeitaki cake ka yaldoi. Eda rogoca na vosa ni Turaga. Eda vakila na loloma ni Kalou. Eda na kila na bulataki ni noda bula me vakainaki.

Au lomani kau tokoni Peresitedi Russell M. Nelson kei ira kece era sa kacivi me parofita, daurairai, ka daunivakatakila. Au vakadinadina ni tu vua na isolisolni ka a vakatikora na Turaga e buradelana, ka'u vakadinadinataka ni kevaka eda vakaqaqacotaka ki na noda bula na ivakarau ni rogoca ka muria na domo ni parofita bula, ena taraicake noda bula me vaka na iwalewale vakalou ni Turaga vei keda, ka da na tamusuka na veiyakalougata-taki tawamudu. Na veisureti sa soli tu vei keda kece. Mai rogoca na domo-na e dua na parofita; io, lako mai vei Karisito mo bula kina. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Ulisses Soares
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Duabau vei Karisito

Kemuni na noqu itokani lomani ena cakacaka ni Turaga, au vakabauta ni rawa ka dodonu me vinaka cake na noda kidavaki ira mai na itokani vovou ki na Lotu.

Ni bula vinaka, kemuni na taciqui kei na ganequ. Keimami dau kaya ena vosa vaka Potukali ni Brazil, "Boa tarde!" Au vakila na veivakalouga-tataki ni da soqoni vata ena koniferedi raraba vakasakiti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena nona veidusimaki na noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson. Au qoroya na madigi cecere e donumaki keda yadua me da rogoca na domona na Turaga mai vei ira na Nona italai e vuravura ena veisiga e muri oqo eda bula donuya.

Na noqu vanua o Brazil sa rui vutuniyau ena ivurevure ni yaubula. E dua vei ira na Uciwai na Amazon, e dua vei ira na uciwai levu ka balavu duadua e vuravura. Erau cokovata kina e rua na uciwai, na Solimões kei na Negro. E talei, ni rau ddrodro vata ena vica na maile ni se bera ni qai veisola na wai, me vaka ni duidui na vanua erau sucu mai kina, duidui na kedrau totolo, katakata, kei na veika mai lomaniqele era tu kina. Ni oti e vicavata na maile, sa qai veisola na wai, ka yaco me dua na uciwai duidui mai na kedrau ivuvu. Ni rau sa sota na tikina e rua oqo, sa yaco me dua na Uciwai kaukauwa sara na Amazon, ni gauna e yacova yani kina na Wasa Atalanitika, e biliga lesu na waitui ka rawa ni kune na waidroka

ena loma ni vicavata na maile ki loma ni wasaliwa.

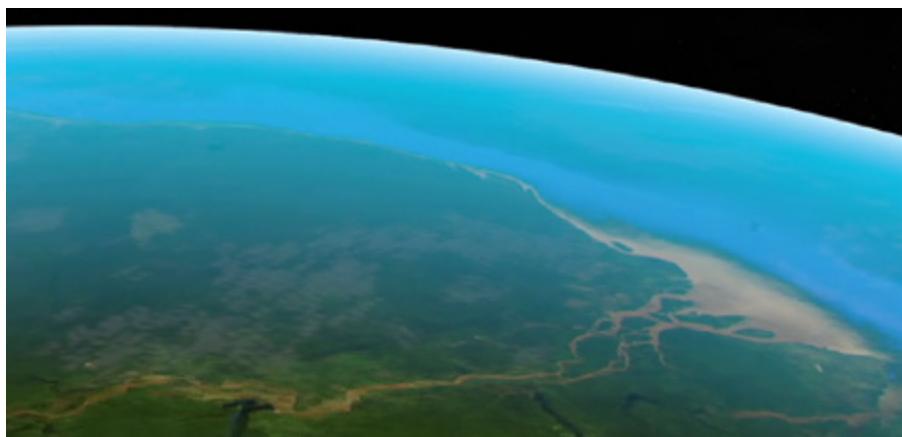
Ena dua na ivakarau vata oqo ena nodrau ddrodro vata na Uciwai e rua na Solimões kei na Negro me rau vaku-vuna na Uciwai levu na Amazon, era lako vata mai na luve ni Kalou ena Lotu i Jisu Karisito vakalesui mai na ituvaki duidui ni bula, na itovo vakavanua, kei na itovonibula, me ra tauyavutaka na ilawalawa Yalododonu i Karisito oqo. Kena ilutua, ni da veivakayaloqaqataki, veitokoni, ka veilomani, eda cokovata me bulia e dua na kaukauwa levu ni

vinaka e vuravura. Ni da dau muri Jisu Karisito, ddrodro vata ena uciwai ni vinaka oqo, ena rawa ni da vakarautaka na "wai bulabula" ni kosipeli ki na dua na vuravura karamaca.

Sa vakauqeti ira tiko Nona parofita na Turaga me ra vakavulica vei keda na ivakarau e rawa ni da veitokoni ka veilomani kina vakai keda me rawa ni da duavata ena vakabauta kei na inaki ni muri Jisu Karisito. E vakavulica o Paula, na iApositolo ni Veiyalayalati Vou, "ni sai Karisito ga dou sa vaksulumi kemudou kina . . . : ni dou sa duabau ga koi kemudou kecega, ena vukui Karisito Jisu.¹

Ni da yalataka ena gauna ni papitaiso me da muria na iVakabula, eda sa vakinadinatata kina e matai Tamada ni sa lomada me da taura na yaca i Karisito.² Ni da segata me da taura na Nona itovo vakalou ena noda bula, eda sa duatani kina mai na keda ituvaki e liu, ena Veisorovaki i Karisito na Turaga, ka na tubu cake ga na noda lomani ira na tamata kecega.³ Eda na kauwaitaka dina sara na nodra tiko vinaka kei na bula marau na tamata kecega. Eda na veiraci ni da veitacini ka veiganeni, ni da luve ni Kalou ka tu na keda ivuvu vakalou, na itovo ni bula, ka da rawa ni yacova. Eda na gadreva me da veikauwaitaki ka veivuketaka na noda icolacola.⁴

Sai koya oqo na ka e vakamacalataka o Paula me loloma cecere.⁵ E dua na parofita ena iVola i Momani, o Momani, e vakamacalataka ni loloma savasava i

Me vakataka na Uciwai kaukauwa na Amazon, e kuitaka lesu na waitui ni yacova yani na Wasa-wasa Atlantic, era sa vakarautaka na daumuri Jisu Karisito na "wai savasava" ni kosipeli ki na dua na vuravura sa karamaca tu.

Karisito,⁶ sai koya na ivakarau ni loloma cecere, vakaturaga, ka kaukauwa duadua. Na noda parofita ena gauna oqo, o Peresitedi Russell M. Nelson, a vakamacalataka e dua na ivakaraitaki ni loloma savasava oqo me veiqaravi, e dua na iwalewale vakanamata ka savasava cake ni nodra lomani ka kauwaitaki na tamata kecega me vaka a vakayacora na iVakabula.⁷

Vakasamatata mada na ivakavuvuli oqo ni loloma kei na veikauwaitaki, me vaka na iVakabula, ena nodra vakaya-loqaqataki, vuksi, ka tokoni o ira era se qai saumaki mai kei ira sa tekivu vakaraitaka nodra taleitaka na Lotu.

Ni ra lako tani mai vuravura na itokani vou oqo ka ciqoma na kospeli i Jisu Karisito, lewena Nona Lotu, sa yaco me ra Nona tisaipeli, era sa sucu vou tale ena Vukuna.⁸ Era vakanadakuya e dua na vuravura era kila vinaka ka digia me ra muri Jisu Karisito, ena vu ni yalodra, ka curuma e dua na “uciwai” me vaka na Uciwai kaukauwa na Amazon—e dua na uciwai ka ivakaraitaki qaqa ni vinaka kei na dodonu ka drodrova yani na iserau ni Kalou. E vakamacalataka na iApositolo o Pita me “itabatama-ta digitaki, a matabete vakaturaga, a matanitu yalataki, a tamata sa taukena na Kalou.”⁹ Ni ra curma yani na uciwai vou oqo o ira na itokani vou, taumada era na vakila beka ni ra lakosese. Era kunei ira na itokani vou oqo ni ra muloni ena dua na uciwai e duatani na kena ivuvu, na kena ivakarau ni katakata, kei na kena wainimate—na uciwai e tu ga na kena ivakarau ni bula, na itovo tudei, kei na ivosavosa. Ena vakadrukai ira beka na bula vou vei Karisito oqo. Vakasamatata mada vakalailai na ivakarau ni lomadra ni ra qai rogoca vakadua na vosa “FHE,” “BYC,” “Sigatabu ni lolo,” “papitaiso ena vukudra na mate,” “tolu-enadua,” kei na so tale.

E rawarawa sara na kila na vuna era na nanuma kina ni sega ni nodra tikina oqo. Ena veigauna vakaqori, era na taroga beka, “E dua beka noqu tikina eke? E rauti au beka na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. E gadrevi au beka na Lotu? Au na kunea beka na itokani vou era tuvakarau me ra veivuke ka tokoni au?”

Kemuni noqu itokani lomani, ena gauna vakaqori, o keda eda tu ena veivanua duidui ni ilakolako balavu vakatisaipeli oqo sa dodonu me da dodoka na liga loloma ni veitokani vua na noda itokani vou, ciqomi ira ena vanua era tu kina, ka vuksi ira, lomana ka okati ira ki na noda bula. O ira kece na itokani vou oqo era luvrena tagane kei na yalewa vakamareqeti na Kalou.¹⁰ E sega ni rawa ni da vakayalia e dua mada ga vei ira baleta, me vaka na Uciwai na Amazon ka dau vakararavi ki na kena veitabana lalai ka vakani koya mai, eda gadrevi ira me vaka ga na levu ni nodra gadrevi keda, meda rawa ni yaco me dua na igu kaukauwa ni vinaka ena vuravura.

O ira na noda itokani vou era kauta vata mai kei ira na taledi va-Kalou, na yalo nanamaki, kei na vinaka ki na Lotu. Na nodra nanamaki ki na kospeli e rawa ni veidewavi, ka na vuksi keda me da vakabulabulataka noda dui ivakadinadina. Era kauta talega mai na ivakarau ni rai bulabula ki na noda kilaka baleta na bula kei na kospeli.

Eda sa vakavulici mai ena dua na gauna balavu ena ivakarau me da vuksi ira kina noda itokani vou me ra kidavaki ka lomani ena Lotu vakalesui mai nei Jisu Karisito. Era gadrevi e tolu na ka me ra kaukauwa ka yalodina tiko kina ena nodra bula taucoko.

Taumada, era gadrevi na tacidra kei na ganedra ena Lotu era kauwaitaki ira dina, na itokani dina ka yalodina e rawa ni ra dau gole kina ena veigauna, ka ra lako vata, ka sauma nodra taro. Ni da lewenilotu sa dodonu me da dau yadra tiko ka vaqara na mata vou ni da lotu tiko se tiko ena itaviqaravi, se cava ga na noda itavi, ilesilesi se kauwai. E rawarawa na veika eda rawa ni cakava me ra vuksi na itokani vou oqo me ra vakila ni ra vakamareqeti ka taleitaki ena Lotu, me vaka nodra kidavaki vakavinaka, matadredredre vei ira, dabe vata ena sokalou kei na lagasere, vakamacalataka ira vei ira na vo ni lewenilotu, kei na so tale. Ni da dolava na yaloda vei ira noda itokani vou ena sala eso oqo, eda sa cakacaka tiko ena yalo ni veiqaravi. Ni da qaravi ira me vaka na iVakabula, era na sega ni “vulagi tiko ena noda lomanibai.” Era na vakila ni ra na rawa ni vakaitokani, ka bibi sara, ni ra na vakila na loloma ni iVakabula mai na noda veikauwaitaki yalodina.

iKarua, na itokani vou e gadrevi e dua na itavi—dua na madigi me qaravi ira na tani. Na veiqaravi e dua na duru cecere ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Sa ikoya na sala me vaqaqacotaki kina noda vakabauta. Na itokani vou kece e ganiti koya na madigi oya. E dina ni nodra itavi ga na bisopi kei na matabose ni tabanalevu me kacivi ira ni oti ga nodra papitaiso, ia e sega ni dua na ka e rawa ni tarovi keda ena noda sureta noda itokani vou me da veiqaravi vei ira tale eso.

iKatolu, na itokani vou me “vakani ena vosa vinaka ni Kalou.”¹¹ E rawa ni da vuksi ira me ra taleitaka ka matau ena ivolanikalou ni da wilika ka veitalanua vata kei ira ena kena ivakavuvuli, vakaibalebaletaka na italanua ka vakamacalataka na veivosa e dredre. E rawa talega ni da vakavulici ira ena ivakarau me ra dusimaki yadudua kina ena vuli ivolanikalou. Me kena ikuri, e rawa ni da tarai ira yani na noda itokani vou ena nodra veivale ka sureti ira mai ki na noda, ena taudaku ni veisoqoni tuvai ni Lotu kei na itaviqaravi, ka vuksa me ra sobu yani ki na uciwai kaukauwa ni veitokani ni Yalododonu.

Ni da vakadinatinataka na veisau kei na dredre era cakava na noda itokani vovou ena nodra mai lewena na matavuvale ni Kalou, me vaka ni ra tacida ka ganeda, e rawa ni da wasea na ivakarau eda ulabaleta kina na bolebole eso vakaoqori ena noda bula. Oqo ena vuakea me ra kila ni ra sega ni tu duadua ka na vakalougaatataki ira na Kalou ni ra cakacakataka nodra vaka-bauta Nona yalayala.¹²

Ni rau sa veisola na Uciwai na Solimões kei na Negro sa yaco me kaukauwa na Uciwai na Amazon. Ena iwalewale vata, ni da veisola dina kei ira noda itokani vou, sa na kaukauwa ka tudei cake na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai vakalesui mai. Keirau sa vakavinavinaka vakalevu kei na noqu daulomani o Rosana, vei ira kece era a vuksi keirau me keirau veisola ena uciwai vou oqo ena vuqa na yabaki sa oti, ni keirau ciqoma na kospipeli i Jisu Karisito ena neirau vanua ko Brazil. Ena loma ni veiyabaki, era sa veiqraravi vakadina vei keirau o ira na tamata vakasakiti oqo ka ra vuksi keirau me keirau drodro tikoga yani ena buladodonu. Keirau sa vakavinavinaka vakalevu vei ira.

Era kila vinaka na parofita ena Ra kei Vuravura na ivakarau me ra taladrodro tikoga kina ena yalodina ena uciwai vou oqo ni vinaka ki na bula tawamudu o ira na itokani vovou oqo. Kena ivakaraitaki ni sa raica rawa na noda veisiga ka kila ni da na sotava na veibolebole vata,¹³ a okata eso na ikalawa bibi oqori ena iVola i Momani o Moronai:

“Ni ra sa papitaisotaki oti, ka sa soli vei ira na isolisolika ra muria ka vakasavasavataki ena kaukauwa ni Yalo Tabu; era sa wili me lewe ni lotu i Karisito; a sa volai na yacadra, me ra na daunamu-ka vakani ena vosa vinaka ni Kalou, me ra tiko ga kina ena sala dodonu, ka vakauqeti me ra daumasu tiko ga ka vakararavi tabakidua ki na loloma i Karisito, o koya sa vakatekivuna ka sauma tale ga na nodra vakabauta.

“Era sa dausoqoni vata wasoma na lewe ni lotu, me ra lolo ka masu ka veivosakitaka baleta na tiko vinaka ni yalodra.”¹⁴

Kemuni na noqu itokani lomani ena cakacaka ni Turaga, au vakabauta

ni rawa ka dodonu me vinaka cake sara na ka eda rawa ni cakava ena noda kidavaki ira mai na itokani vovou ki na Lotu. Au sureti kemuni mo ni vakasamataka na veika eda rawa ni cakava me da veimaroroi, veiciqomi, ka veivuke vei ira me tekivu sara ga ena Sigatabu oqo. Qarauna mo ni kakua ni vakatara me vakatilati ena nomuni kidavaki ira na itokani vovou ena gau-na ni soqoni kei na itaviqraravi ni Lotu na nomuni veikacivi. Ni sa ka talei ena mata ni Kalou o ira oqo, ka ra sa ka bibi cake sara mai na veiparokaramu kei na itaviqraravi. Kevaka eda veiqraravi vei ira na itokani vou ena yalo e vakasinaiti tu ena loloma savasava me vaka na iVakabula, au yalataka vei kemuni, ena Yacana, ni na vuksi keda o Koya ena noda sasaga. Ni da veiqraravi ena yalodina, me vaka na iVakabula, era na vuksi na noda itokani vou me vaka na nodra gagadre me ra tudei, ka yalodina tiko ki na ivakataotioti. Era na duavata kei keda me yaco me da tamata qqa ni Kalou ka ra na vuksi keda me da kauta mai na wai savasava ki na vuravura sa gadreva tu vakalevu na veivakalougaatataki ni kospipeli i Jisu Karisito. Era na vakila na lube ni Kalou oqo ni ra “sega ni vulagi tiko se kai tani, era sa koro vata ga kei ira era sa lotu.”¹⁵ Au yalataka vei kemuni ni ra na vakadinatinataka na iserau ni iVakabula ena Nona Lotu. Era na drodro vata yani kei keda me vaka e dua na uciwai

ki na tobu ni veika vinaka kecega me yacova ni ra sa ciqomi ena lomaserena na Turaga o Jisu Karisito, ka rogoca na Tamada ni kaya, “Dou *na* rawata kina na bula tawamudu.”¹⁶

Au sureti kemuni mo ni vaqara na veivuke ni Turaga ena nodra lomani na tani me vaka na Nona lomani keda. Me da muria na ivakasala nei Momani, “Oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou masuta na Tamada ena yalomudou tauoko mo dou vakasinaiti ena loloma oqo, ka sa solia vei ira era sa muria na Luvema o Jisu Karisito.”¹⁷ Au sa vakadinatinataka na veidina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Kalatia 3:27–28; vakamatatataki.
2. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:37
3. Raica na Mosaia 3:19.
4. Raica na Mosaia 18:8
5. Raica na 1 Korinica 13.
6. Moronai 7:47.
7. Raica na Russell M. Nelson, “Veiqraravi ena Kaukauwa kei na Lewa ni Kalou,” *Liaona*, Me 2018, 68–75.
8. Raica na Mosaia 27:25.
9. 1 Pita 2:9
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 18:10
11. Moronai 6:4; raica talega na “Ena Rawa Vakacava niu Cakacaka Vata kei ira na iLiulu ni iTeki kei na Tabanalevu?” *Vunautaka Noqu Kospipeli: E Dua na iDusidusi ki na Veiqraravi Vakauloturev*. (2018), lds.org/manual/missionary.
12. Raica na 1 Nifai 7:12
13. Raica na Momani 8:35.
14. Moronai 6:4–5
15. Efeso 2:19
16. 2 Nifai 31:20; vakamatatataki.
17. Moronai 7:48

Mai vei Elder Gerrit W. Gong
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Bukawaqa ni Keba ena Vakabauta

*Vei ira sa vakasaqara, vakadonuya, ka bulataka, na cadra mai ni
vakabauta, ena so na gauna, ena yaco mai se lesu rawa mai.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, e sega beka ni ka totoka me ciqomi tikoga na ivakatakila mai lomalagi mai vei Peresitedi Russell M. Nelson kei ira na noda iliuliu ni Lotu era veisureti meda bula ena sala vou ka savasava cake,¹ ena itikotiko kei na lotu, ena taucoko ni yaloda, vakasama, kei na kaukauwa?

Ko ni sa bau cakava beka e dua na ka o a sega ni vakarau tu kina se liga lala tu ia ko ni a kalougata kina ni ko a tovolea?

E a vakakina vei au. Me vaka oqo. Ena vica na yabaki sa oti, o Elder Richard G. Scott, dua na lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, a veisureti, “Gerrit, e rawa beka ni o mai droini vata kei au?”

E kaya o Elder Scott ni droini e dau vuksi koya me vakadidike ka buli ka vou. A vola vakaoqo: “Na sasaga meu buli ka vou, ke yaco mada mera sega soti ni vinaka. . . . Na buli veika vou ena vakasucuma na yalo ni vakavina-vinakataka na bula kei na ka sa semata

na Turaga kivei keda. . . . Ke o sa digidigi vakavuku, e sega ni gadrevi me taura e levu na gauna.”²

E vakamacalataka o Peresitedi Henry B. Eyring na nona raitayaloyalo maqosa ni a uqeti ena “dua na yalo ni loloma,” oka kina “na loloma nei Dauniveibuli sa namaki ira na Luvena mera na vakataki Koya—mera buli-ka ka tara cake.”³ Na cakacaka ni buli veika vou nei Peresitedi Eyring sa vakarautaka na “rai cecere, vakayalo baleta na ivakadina kei na vakabauta.”⁴

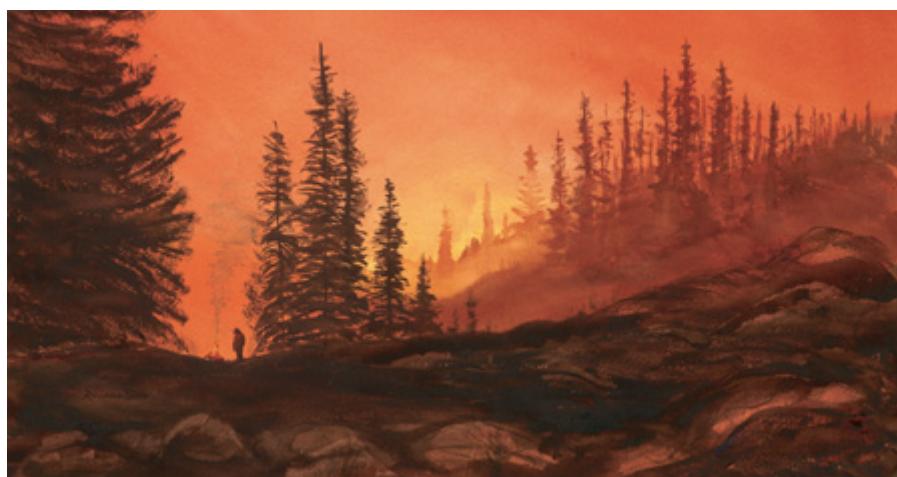
Na droini maqosa nei Peresitedi Boyd K. Packer sa vakaraitaka e dua na itukutuku bibi ni kospipeli: “Na Kalou sai Koya na Dauniveibuli ni lomalagi kei vuravura kei na veika kecega era sa tu kina, ni veika bula kece sa ivakadina ni veibuli dusimaki vakalou, ka sai [koya oqo] na taucoko ni cokoti vata na veika bula, vakadidike vuku, kei na kospipeli i Jisu Karisito.”⁵

E kaya o Alama, “Na veika kece sa vakaraitaka ni dua na Kalou.”⁶ Era lagata na Lalai, “Niu rogoca na sere ni manumanu vuka seu raica na karakarawa sara ni lomalagi, . . . au marau niu bula tu ena vuravura totoka oqo sa bulia na Tamaqu Vakalomalagi vei au.”⁷ E marautaka o Daunivola Victor Hugo na “duavata mana ni tamata kei na veika kece ena taucoko gugumatua oqo, mai na matanisiga ki na veika somidi. . . . Na manumanu vuka kece era sa semati tawamudu tu. . . . Na o kasi kubou era sa kalokalo cokovata.”⁸

Sa kauti keda lesu ki na veisureti nei Elder Richard G. Scott.

“Elder Scott,” au a sauma, “Au gadreva meu na dauvakadidike sara ka daubuli-ka. Au qoroya niu raitayalotaka nona droinitaka na Tamada Vakalomalagi na o lelevu kei na veiroka ni lomalagi kei na wai. Ia”—au cegu balavu sara—“Elder Scott,” au a kaya, “Au sega ni kila tu na droini ena wairoka. Au leqataka deu vakacudrui iko mo tovolea mo via vakavulici au.”

A matadredredre o Elder Scott ka vakarautaka me keirau na sota. Ena siga a lokuci, a vakarautaka na pepa, iboro, kei na barasi. A droinitaka na kena vatuka ka vakasuasuataka vei au na kena pepa.

Campfire at Sunset, maivei Elder Richard G. Scott

Keirau a cakava me ivakaraitaki na nona droini wai rokataki ka vakatoka *Bukawaqa ni Keba ni sa Dromu na Siga*. Ni toso na droini, keirau a veivosakitaka na vakabauta—ena kena vakilai na rarama kei na kata-kata vinaka ni bukawaqa ni keba, sa vakanaadakui na butobuto kei na veilecayaki—ni so na gauna e bogi balavu, ka galili, ka yaco na noda bukawaqa ni keba ena vakabauta me inuinui ka ivakadei. Sa na kida ga mai na rarama. Noda bukawaqa ni keba ena vakabauta—vakanananu, veika a sotavi, kei na isolisoli ni vakabauta na vinaka ni Kalou kei na loloma veivueti ena noda bula—eda sa qaqaco kina ena loma ni bogi.

Sa noqu ivakadinadina—vei ira sa vakasaqara, vakadonuya, ka bulataka—na cila mai ni vakabauta, ena so na gauna, ena yaco mai se lesu mai. Ena cila mai na rarama ni da gadreva ka vakasaqara, ni da vosota ka talairawawa ki na ivakaro ni Kalou, ni sa gole na yaloda ki na loloma soliwale ni Kalou, veivakbulai, kei na veiyalayalati.

Ni keirau tekiu droini, sa veivaku-ueti o Elder Scott, “Gerrit, ena dua ga na lesoni o na rawa ni droinitaka e dua na ka o na via maroroya ka nanuma tiko.” E dina o Elder Scott. Au mareqeta na droini ni bukawaqa ni keba ena vakabauta a vuksi au o Elder Scott meu droinitaka. Na noqu maqosa ni droini a vakaiyalayala ga, ia na nanumi tiko ni bukawaqa ni keba ena vakabauta e veivakaujeti ena lima na sala.

iMatai, na noda bukawaqa ni keba ena vakabauta e ujeti keda meda kune reki ena veikabuli sa savasava.

Eda kune reki ni da raitayalotaka, vulica, ka cakava na veika vou kilikili e yaga. E dina oqo ni da vakatitobutaka noda vakabauta ka nuitaka na Tamada Vakalomalagi kei na Luvema o Jisu Karisito. E sega ni taucoko noda lomani keda ga meda vakabulai keda rawa. Ia o Tamada Vakalomalagi e lomani keda vakalevu cake ka kilai keda cake mai na noda loloma se kilai keda. Sa rawa meda vakararavi vou na Turaga ka kakua ki na noda yalomatua.⁹

Sai iko duadua beka ga a sega ni sureti ki na dua na soqo ni siganisucu?

ni Kalou e kaukauwa cake mai na ivau ni mate—vakayago se vakayalo.¹⁰ Na Veisorovaki ni noda iVakabula sa tawayalani ka tawamudu. Oi keda yadua eda dau lakose ke malumalumu koso. Eso na gauna, eda dau gole tani. Na Kalou sa vakadeitaka vei keda, ena vanua cava ga eda tu kina se cava eda sa cakava, e sega ni tarova nomu lesu. Sa wawa tu o Koya me mokoti keda.¹¹

iKarua, noda bukawaqa ni keba ena vakabauta e vakayaloqaqataki keda meda veiqravu ena sala vou, maqosa vakayalo, cecere, ka savasava cake e vakasinaiti ena Yalo.

Era kauta mai na cakamana kei na kalougata ni veiyalayalati veikaroni—eda vakila kina na loloma ni Kalou ka saga na veiqravu vei ira eso ena yalo vata oqo.

Dua na gauna sa oti, keirau a sotava kei Sister Gong e dua na tama kei nona matavuvale a vakalougatataki mai vua e dua na matabete yalodina a gole vei nodratou bisopi ka kerea ke rawa me itokani dauveituberi kei koya na tama o ya. Na tama oqo a sega tu ni lotu ka sega ni taleitaka na laki veituberi ena vuvale. Ia ni sa veisau na lomai tama o ya, a gole yani kei itokani matabete oqo me rau tekiu sikova “nodrau” vuvale. Ni oti e dua na veisiko, o watina—ka se sega tale tu ga ni lotu—a tarogi watina tagane ena veika sa yaco. A vakadeitaka o tama, “E rairai au a vakila e dua na ka”—ka gole yani ki valenikuro me dua na mena bia.¹²

Ia ena veimuri ga mai na veika kece; veika vinaka e sotavi, na veiqravu. veisau ni yalo, kalasi vakavakarau ki valetabu, gole ki lotu, ka vauci vaka-matavuvale ena valetabu savasava. Vakasamataka na nodra vakavinavinaka na gone kei na makubudra vei tamadra kei tinadra vakakina vei itokani turaga dauveiqravu sa itau nei tamana me loloma ka veiqravu vei ira na tamata.

Na ikatolu ni bukawaqa ni keba ena vakabauta: o ya na reki ni kosipeli buli vou kei na kalougata ena yaco mai ni da vakasaqara meda lomana na Turaga kei ira na tamata ena taucoko ni yaloda kei na lomada.

Sa veisureti na ivolanikalou meda cabori keda vakataucoko nikua kei na

mataka ena icabocabo ni loloma kei na veiqrarvi. Ena Veiyalayalati Makawa, na iVakarua e vakasalataki keda meda “lomani Jiova na nomuni Kalou” ena lomamu, yalomu, kei na nomu kaukauwa taucoko.¹³ E veimasuti o Josua mo ni, “Lomani Jiova na nomuni Kalou, . . . muria na nona sala kecega, . . . vaka bauta na nona ivakaro, . . . ka kabitikoya, ka . . . qaravi koya ena lomamu ni taucoko.”¹⁴

Ena Veiyalayalati Vou, a cavuta kina na iVakabula na ivakaro cecere e rua: “Mo lomani Jiova na nomu Kalou e na lomamu taucoko, kei na yalomu tau coko, kei na nomu kaukauwa taucoko, kei na nomu nanuma kecega, . . . kei na kai nomu me vakataki iko.”¹⁵

Ena iVola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito, a cakacaka o Tui Penijamini “ena nona igu taucoko kei na yalona taucoko” ka tauyavutaka na tiko sautu ena vanua.¹⁶ Ena Vunau kei na Veiyalayalati, me vaka era sa kila tu na daukaulotu, sa kerea na Turaga meda qaravi Koya ena “yalomudou taucoko, igu, vakasama kei na kaukauwa.”¹⁷ Ni ra sa yaco na Yalododonu ki Jackson County, a

vakarota na Turaga mera rokova na Siga ni Vakacecegu ena nodra lomana “na Turaga na nomu Kalou ena lomamu taucoko, nomu igu taucoko, vaka sama, kei na kaukauwa; io mo qaravi koya ena yacai Jisu Karisito.”¹⁸

Eda rekitaka na veisureti meda solia na yaloda taucoko meda vakasaqara na sala e cecere ka savasava cake meda lomana na Kalou kei ira era tiko voliti keda ka qaqaco noda vakabauta na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito ena yaloda kei na itikotiko kei na lotu.

iKava, noda bukawaqa ni keba ena vakabauta e vakayaloqaqataka meda tauyavutaka na ivakarau tudei ni bula dodonu e vakatitobutaka na vakabauta kei na ka vakayalo.

Na itovo savasava, ivakarau dodonu, se sala masulaki e oka kina; na vuli ivolanikalou; lolo; nanuma na iVakabula kei na veiyalayalati ena cakacaka vakalotu ni sakaramede; wasei ni kospeli maivei ira na daukaulotu, valetabu kei na tuva kawa, kei na veiqrarvi; vola tiko vakavuku na nomu ivolaniveisiga; kei na veika vakaoqori.

Ni sema na ivakarau dodonu kei na gagadre vakayalo, rau sa yaco vata mai

na gauna kei na kena tawamudu. Na rarama kei na bulu vakayalo ena yaco mai ni vakamuri na veiitovo vakalotu e vakavolekati keda vei Tamada Vakalomalagi kei noda iVakabula, o Jisu Karisito. Ni da lomana na yalo kei na ivola ni ivakaro, na veika tawamudu ena curuma mai na lomada me vaka na tegu mai lomalagi.¹⁹ Ena talairawarawa e veisiga kei na savai ena wai bulu, eda na kune vinaka, vakabauta, kei na qaqaco meda sotava na ibolebole ni veisiga ena kospeli ni vosota, raimatua, kei na reki.

iKalima, ni da sa ivakarau tudei uasi vi ni da vakasaqara na sala vou ka savasava cake meda lomana na Kalou ka veivukei vakai keda meda sotavi Koya, noda bukawaqa ni keba ena vakabauta e vakauqeti keda meda nanuma tiko ni bula uasivi sa tu vei Karisito, sega oi keda se bula uasivi ni vuravura.

Na veisureti ni Kalou sa sinai ena loloma kei na veimadigi vinaka baleta ni sai Jisu Karisito “na sala, kei na vu-ni-dina, kei na vu-ni-bula.”²⁰ Vei kemuni sa vakaicolacola bibi, e sureti kemuni, “Dou lako mai vei au,” kei kemuni sa lako yani Vua, sa yalataka, “Kau na vakacegui kemudou.”²¹ “Dou lako mai vei Karisito, ka mo dou vakataucokotaki vua, . . . ka lomana na Kalou ena nomudou igu, vakasama kei na nomudou kaukauwa kecega, sa na qai rauti kemudou na nona loloma soliwale, ia na nona loloma soliwale dou sa vakataucokotaki ena vuku i Karisito.”²²

Ena ivakadei oqo “ena nona loloma soliwale dou sa vakataucokotaki ena vuku i Karisito” ni oqo talega na vakacegu, sautu, kei na yalayala meda gu ki liu ena vakabauta ka nuidei vua na Turaga ni sega ni yaco na veika eda a nuitaka tu, namaka, se sa dodonu me noda, ka sega kina noda cala, ena gauna mada ga eda sa vakayacora noda itavi uasivi.

Ena vuqa na gauna kei na ituvaki, eda na vakila na vakaloloma, veilecayaki, se takiveiyaga. Ni da sasaga ena yalodina meda lomana na Kalou ka veiqrarvi vei ira na wekada, eda na vakila na loloma ni Kalou ka gadreva meda uqeti vata kei wekada ena noda bula ena sala vou ka savasava cake.

Ena yalololoma, a vakauqeti keda na iVakabula ka yalataka meda: “toso ki

liu ka tudei vei Karisito, ena taucoko ni nomudou vakauinui, ka mo dou lomana na Kalou kei ira na tamata kecega.”²³ Na vunau i Karisito, na Veisorovaki ni iVakabula, kei na taucoko ni lomada meda muria na Nona sala ni veiyalayalati ena vupei keda meda kila na Nona dina ka sereki keda.²⁴

Au vakadinadina taka na taucoko ni Nona kospeli kei na Nona yavu ni bula marau sa vakalesui mai ka vakavulici tiko ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalodonu Edaidai, ena ivolanikalou tabu, vakakina vei ira na parofita maivei Parofita Josefa Simici kivei Peresidi Russell M. Nelson nikua. Au vakadina dinataka ni Nona sala ni veiyalayalati e veimuataki ki na isolisolii cecere e yalatata na Tamada Vakalomalagi: “Dou na rawata kina na bula tawamudu.”²⁵

Me sa noda na Nona veivakalou-gatataki kei na reki gugumatua ni da lomavinaka ka nuitaka ka solibula ena noda bukawaqa ni keba ena vaka-bauta, sa noqu masu ena yaca tabu savasava i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Russell M. Nelson, “Na Veigaravi,” *Liaona*, Me 2018, 100.
2. Richard G. Scott, *Finding Peace, Happiness, and Joy* (2007), 162–63; cavuti ena *Elder Richard G. Scott Art Exhibit: A Self-Guided Tour* (tikidua, 2010).
3. *A Visual Journal: Artwork of Henry B. Eyring* (ivolalailai, 2017), 2.
4. *A Visual Journal*, 28.
5. Boyd K. Packer, *The Earth Shall Teach Thee: The Lifework of an Amateur Artist* (2012), ix.
6. Alama 30:44.
7. “My Heavenly Father Loves Me,” *Children’s Songbook*, 228–29.
8. Victor Hugo, *Les Misérables*, vakadewa. Julie Rose (New York: Random House, 2008), 728.
9. Raica na Na Vosa Vakaibalebale 3:5–6.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:44.
11. Raica na Luke 15:20.
12. Vakadonui me vakayagataki na ka e sotavi.
13. Na iVakarua 6:5.
14. Josua 22:5.
15. Luke 10:27.
16. Vosa i Momani 1:18.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 4:2.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 59:5.
19. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:45–46.
20. Joni 14:6.
21. Maciu 11:28.
22. Moronai 10:32.
23. 2 Nifai 31:20.
24. Raica na Joni 8:32.
25. 2 Nifai 31:20.

Mai vei Elder Paul B. Pieper
Ena Vitusagavulu

Mera Taura na Tamata Kecega na Yaca sa Solia na Tamana

*Na yaca ni iVakabula sa dua ga na kaukauwa ka bibi.
Sa yaca duadua ga sa rawa kina na veivakabulai.*

Ena vica na macawa sa oti, au a vakaitavi ena nodra papitaiso e vica na gone yabaki walu. Era a tekivu vulica na kospeli i Jisu Karisito maivei ira na nodra itubutubu kei na qasenivuli. Na sorenikau ni nodra vaka-bauti Koya a tekivu me buroro. Ia oqo era sa gadreva mera muri Koya ki na wai ni papitaiso mera sa lewe ni Nona Lotu vakalesuimai. Niu sarava nodra marautaka, au vakasamataka e vaka-cava beka na levu ni nodra kila e dua

na inaki bibi ni nodra veiyalayalati ni papitaiso: nodra dina mera taura kivei ira na yaca i Jisu Karisito.

Mai na ivakatekvu, na Kalou sa dau tukuna tikoga na kena vakaliuci na yaca i Jisu Karisito ena Nona ituvatuva baleti keda. Na agilos i vaka-vulica na isevu ni tamada, o Atama, “O koya, mo dau kitaka kina na veika kecega ko vakayacora ena yaca ni Luvena, ia mo veivutuni ka masuta tikoga na Kalou ena yaca ni Luvena me tawamudu.”¹

Na parofita ni iVola i Momani o Tui Penijamini a vakavulici ira nona tamata, “Ni na sega ni soli e dua tale na yaca se na sala se ivakarau mera na vakabulai rawa kina na luve ni tamata.”²

A kaya tale na Turaga na dina oqo vei Parofita Josefa Simici: “Raica, sai Jisu Karisito duadua ga na yaca sa solia ko Tamada, ka ni sa sega sara tale e dua na yaca e soli me ra bula kina na tamata.”³

Nikua, e vakavulica o Peresitedi Dallin H. Oaks ni “o ira sa vakabauta na yaca i Jisu Karisito . . . ka cakava na nona veiyalayalati . . . sa rawa me nodra na solibula veisorovaki i Jisu Karisito.”⁴

Na Tamada Vakalomalagi e gadreva me vakamatatataka ni yaca i Luvena, o Jisu Karisito, e sega ni dua ga na yaca ena maliwa ni lewevuqa. Na yaca ni iVakabula sa dua ga na kaukauwa ka bibi. Sa yaca duadua ga sa rawa kina na veivakabulai. Ni vakamatatataki na dina ena veitabagauna, sa vakadeitaka na Tamada Vakalomalagi vei ira kece na Luvena ni sa tiko na sala lesu Vua. Ia ni sa vakadeitaka na sala e sega ni kena ibalebale ni noda lesu e yaco ga vakai koya. E kaya na Kalou ni sa gadrevi meda cakava: “Raica na tamata kece sa dodonu me ra *taura* na yaca sa solia ko Tamaqu.”⁵

Ni gadrevi me rawati na kaukauwa veivakabulai e lako mai na yaca i Karisito, e dodonu meda “vakomalumalumutaki [keda] vua na Kalou . . . ka lako mai ena yalo raramusumu kei na yalo e bibivoro . . . ka [lomada] *meda taura* vei [keda] na yaca i Jisu Karisito” ka sa rawati kina, me vakataki ira noqu itokani yabaki walu, “me ra na ciqomi ki na nona lotu ena papitaiso.”⁶

O ira kece era gadreva dina mera *taura* na yaca ni iVakabula mera sa kili-kili mera ciqoma na cakacaka vakalotu ni papitaiso me ivakadinadina bula vua na Kalou ni sa nodra lewa.⁷ Ia na papitaiso sa kena itekivu ga.

Na vosa *taura* e sega ni ka wale. E vosa e cakacakataki e vica na kena ibalebale.⁸ Vakakina, noda yalayala meda *taura* na yaca i Jisu Karisito e gadrevi na cakacaka ka vica tiko na kena basoga.

Me vakataka, dua na ibalebale ni vosa *taura* o ya mo *taura* vaka se ciqoma ki yagomu, me vakataka noda

taura e dua na gunu. Ni da sa *taura* vei keda na yaca i Karisito, eda sa yalataka meda *taura* na Nona ivakavuvuli, Nona itovo, kei na Nona loloma vakatitobu sara ki lomada me sa qai tiki ni keda ituvaki. Sa bibi kina na veisureti nei Peresitedi Nelson vei ira na itabagone qase mera “[vakasaqara] ena masumasu ena gumatua mera kila na itutu kei na yaca *yadua* [ni iVakabula] me vakaibalebale ki na [nodral] bula *yadua*”⁹ ka kania na vosa i Karisito ena ivolanikolou, vakabibi na iVola i Momani.¹⁰

Na ikarua ni ibalebale ni vosa *taura* o ya mo ciqoma na itutu ni dua na tamata se karona na dina ni dua na vakasama se ivakavuvuli. Ni da sa *taura* vei keda na yaca i Karisito, eda sa ciqomi Koya me noda iVakabula ka karona tikoga na Nona ivakavuvuli me idusidusi ni noda bula. Ena veivakatulewa bibi eda cakava, sa rawa meda *taura* na Nona kosipeli ni sa dina ka talairawarawa kina ka bulataka ena taucoko ni yaloda, igu, vakasama, kei na kaukauwa.

Na vosa *taura* e kena ibalebale talega meda duavata ki na dua na yaca se inaki. E vuqa vei keda eda sa sotava oti na gauna meda *taura na* ilesilesi ni cakacaka se *taura cake* e dua na inaki se isoqosoqo. Ni da sa *taura* vei keda

na yaca i Karisito, eda sa *taura* kina na ilesilesi ni tisaipeli dina, eda sa tutaka na Nona inaki, ka da sa “tu ka vakadinnadinataki [Koya] ena veigauna kecega, kei na veika kecega, kei na veivanua kecega [eda] sa tiko kina.”¹¹ Sa kaci kina o Peresitedi Nelson “ki na goneyalewa *yadua* kei na cauravou *yadua* . . . mera lewena na mataivalu itabagone ni Turaga me vukea na sokumuni nei Isireli.”¹² Eda sa vakamuduo taucoko meda *taura* na kaci vakaparofita meda taurivaka na yaca ni Nona Lotu vakalesuimai a vaka-takila mai na iVakabula: Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.¹³

Ena gauna eda sa *taura* kina na yaca ni iVakabula, meda kila tiko ni inaki i Karisito kei na Nona Lotu sa dua ga ka tautauvata. E rau sega ni tawasei rawa. Vakakina, na noda bula vakatisaipeli vua na iVakabula ka lewenilotu gumatua ena Nona Lotu sa sega ni tawasei rawa. Kevaka eda sa malumalumu ki na dua na noda yalayala, na noda yalayala ki na kena ikarua ena luluqqa, me vaka ga na bogi e dau tarava mai na siga.

Eso era sega ni via *taura* na yaca i Jisu Karisito kei na Nona inaki baleta ni ra nanuma ni ka qiqo, yalani, ka vaka-tabakidua. Na kena dina, na noda *taura* na yaca i Karisito e veiserekia ka veiva-kararamataki ruarua. E vakayadrata na

gagadre eda a vakila ni da ciqoma na ituvatuva ni Kalou ena loma ni noda vakabauta na iVakabula. Ni bula tiko na gagadre oqo e yaloda, eda na kunea na inaki dina ni noda isolisolai vakalou kei na taledi, sotava Nona loloma veivaka-ukauwataki, ka tubu noda kauwai ki na nodra bula na tamata. Ni da sa taura vei keda na yaca ni iVakabula, eda sa taura dina kina na veika vinaka kece ka yaco meda vakataki Koya.¹⁴

Sa ka bibi meda nanuma tiko ni noda taura na yaca ni iVakabula sa yaco me veiyalayalati dina—tekivu ena veiyalayalati eda vakayacora ena papitaiso. E vakavulica o Peresitedi Nelson, “[Ni dal yalataka meda muria na iVakabula ena noda cakava na veiyalayalati kei Koya ka qai maroroya tiko na veiyalayalati oqori ena tadola kina na katuba ki na veivakalougatataki vakayalo yadua kei na madigi sa vaka-rautaki tu.”¹⁵ Dua na madigi cecere ni noda taura vei keda na yaca ni iVakabula ena papitaiso o ya na kena rawati na cakacaka vakalotu e tarava ena sala ni veiyalayalati, meda veivakadeitaki. Niu taroga e dua noqu itokani yabaki walu na kena ibalebale vua me taura na yaca i Karisito, a sauma mai, “Sai kena ibalebale me sa tu vei au na Yalo Tabu.” E dina o koya.

Na isolisolai ni Yalo Tabu e ciqomi ena veivakadeitaki ni oti noda ciqoma na cakacaka vakalotu ni papitaiso. Na isolisolai oqo sa dodonu kei na madigi me yaco na Yalo Tabu me noda itokani ena veigauna. Keda vakarorogo ka muria na Nona vosa malua, ka rogo vinaka, ena vakanikori keda tiko ena sala ni veiyalayalati eda curuma ena papitaiso, vakaroti keda ni da temaki meda drotani, ka uqeti keda meda vei-vutuni ka tudonu tale. Sa noda inaki ni oti na papitaiso me tiko ga kei keda na Yalo Tabu me rawa ni da tomana tiko na ilakolako ena sala ni veiyalayalati. Na Yalo Tabu ena tiko walega kei keda ni da itagedetaka na noda bula me savasava ka galala mai na ca.

Ena vuku ni ka oqo, sa vakarautaka na Turaga na sala meda vakavoutaka tiko na mana savasava ni noda papitaiso ena dua na cakacaka vakalotu—na sakaramede. Ena veimacawa eda rawa

ni “vakadinadinataka . . . ni sa *lomada [meda] taura na yaca ni Luve[nal]*”¹⁶ ni da dadoliga yani ka *taura* na ivakata-karakara ni yago kei na dra ni Turaga e ligada—na madrai kei na wai—ka *tau* rivaka ki na vu ni yaloda. Me isau, na iVakabula sa vakayacora tale Nona veivakasavasavataki mana ka rawa meda sa uqeti tikoga ena Yalo Tabu. E sega beka ni ivakadinadina oqo ni loloma tawayalani e kune ga ena yaca i Jisu Karisito? Me vaka ni da sa taura na Yacana kivei *keda*, sa taura o *Koya* na noda ivalavalala ca ia sa “dodo tiko ga yani na Ligana loloma veivueti”¹⁷ ka ovici keda ena liga ni Nona loloma.¹⁸

Na sakaramede e veivakananumi e veimacawa ni noda *taura* na yaca i Jisu Karisito sa bula ka tomani noda yala-yala, sega ni soqoni e yaco vakadua ga ena siga ni noda papitaiso.¹⁹ Sa rawa meda tomani ka reki wasoma tiko “ena isolisolai tabu o ya, era sa kila na tamata eso, me sa bokoci noda ivalavalala ca ka *taura* na yagona kei na dra.”²⁰ Eda sega ni kurabui ni gauna era sa kila kina na luve ni Kalou na kalougata, kaukauwa vakayalo e rawa ni tadu mai ni tauri na yaca i Karisito, ka ra vakila na reki ka ra dau gagadre mera curuma e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou.²¹

Ni da muria na sala oqo ni veiya- layalati sa vakalou, na noda yalayala kei na sasaga meda taura na yaca i Jisu Karisito ena vakaukauwataki keda meda “maroroya na [Yacana] me volai tiko ga e [lomada].”²² Eda na lomana na Kalou kei ira na wekada ka vakila e dua na gagadre meda qaravi ira. Eda na maroroya Nona ivakaro ka lomada meda volekat Koya ni da curuma na ikuri ni veiyalayalati vata kei Koya. Ni da raica ni da sa malumalumu ka luluqa meda cakava noda gagadre dodonu, eda na kerea meda qaqaco e lako duadua ga mai na Yacana, ka na lako mai me vuksi keda. Ni da gu ena yalodina, ena yaco meda na raici Koya ka tiko vata kei Koya, ka da na raica ni da sa vakataki Koya, sa mai rawa kina meda lesu ki na iserau nei Tamada.

Sa dina na yalayala ni iVakabula: o ira sa “vakabauta na yacai Jisu Karisito, io me ra qarava na Tamada ena yacana, ka vosota ena vakabauta na yacana ki na ivakataotioti”²³ era na vakabulai ena matanitu ni Kalou. Au reki vata kei kemuni, ni kalougata tawavakatauvata-ni rawa oqo sa rawa ga ena noda taura na yaca i Jisu Karisito, o koya au sa vakadinadina kina, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 5:8.
2. Mosaia 3:17.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 18:23.
4. Dallin H. Oaks, "Taking upon Us the Name of Jesus Christ," *Ensign*, May 1985, 82.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 18:24; ikuri vakamatatataki.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 20:37; ikuri vakamatatataki.
7. E vakavulica o Peresitedi Dallin H. Oaks: "Eda sa taura na yaca ni noda iVakabula ni gauna eda sa lewena kina na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaaidai. . . Ni da sa vakabauta dina na Karisito, lotu Vakarisito, eda marau ni da sa taura na yacana vei keda" ("Taking upon Us the Name of Jesus Christ," 80).
8. Ena dikisenari ni Initianeti na Merriam-Webster, e tiko kina e 20 na ibalebale ni cakacakataki ni vosa *taura*, sa ituvaki ni kena vakayagataki na vosa ena malanivosa "taura vei keda na yaca i Jisu Karisito" (merriam-webster.com/dictionary/take).
9. Russell M. Nelson, "Prophets, Leadership, and Divine Law" (lotu e vuravura raraba ni itabagone qase cake, Jan. 8, 2017), broadcasts_lds.org.
10. Raica na Russell M. Nelson, "Na iVola i Momani: Ena Vakacava na Bula ni Seg?" *Liaona*, Nove. 2017, 60–63.
11. Mosaia 18:9.
12. Russell M. Nelson, "Hope of Israel" (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), hopeofisrael_lds.org.
13. "Au vakayacora oqo baleta ni a uqeta noqu vakasama na Turaga ena bibi ni yaca sa virikotora o Koya me baleta Nona Lotu, io na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaaidai. Sa tu e matada na cakacakma meda vakatudonutaki keda ki na Nona lewa" (Russell M. Nelson, ena "The Name of the Church" [official statement, Aug. 16, 2018], mormonnewsroom.org).
14. Raica na Moronai 7:19.
15. Russell M. Nelson, "Ni da Toso Vata Yani ki Liu," *Liaona*, Epe. 2018, 7.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77; ikuri vakamatatataki.
17. 3 Nifai 9:14; raica talega na Alama 5:33–34.
18. Raica na 2 Nifai 1:15.
19. "Ni da sa vakadinadintaka ni sa *lomada* meda taura na yaca i Jisu Karisito, eda sa vakatakila tiko na noda yalyala meda cakava na ka kece eda rawata meda rawata na bula tawamudu ena matanitu nei Tamada. Eda vakaraitaka tiko na noda ilesilesi—na noda gumatua tiko meda saga na—bula vakacerecerei ena matanitu vakasilesitieli. . ." ". . . Na ka eda vakadinadintaka e sega ni noda *taura* kivei keda na yacana ia ni sa *lomada* ga meda cakava vakakina. Ena vakasama oqo, na noda ivakadinadina e sema ki na veika eso ni mataka se ituvaki na kena rawati e sega ni ka ni vakasama yadua, ia sa vakatau ki na lewa se ituvatua ni iVakabula vakai Koya ga" (Dallin H. Oaks, "Taking upon Us the Name of Jesus Christ 82–83).
20. "Turaga na Tamada," *Sere ni Lotu*, naba 100.
21. Raica na Mosaia 5; 6; 18; 3 Nifai 19.
22. Mosaia 5:12.
23. Vunau kei na Veiyalayalati 20:29.

Mai vei Elder Dieter F. Uchtdorf

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Mo Vakabauta, Lomana, ka Kitaka

Eda rawata na bula vakaikuri ena noda mai tisaipeli dina i Jisu Karisito—ena muri ni Nona sala ka vakaitavi voli ena Nona cakacula.

Na taciqu kei na ganequ lomani, sa ka taleitaki dina meu dua vata kei kemuni ena soqoni ni koniferedi raraba totoka nikua: ni vakarorogo ki na itukutuku veivakauqeti eso; rogoca na matasere totoka ka vaka-sakiti oqo ni daukaulotu, ka matataka na udolu na daukaulotu e vuravura taucoko—o ira na lueda—ka vakabibi ena noda duavata ena vakabauta nikua, ni tokona tale na noda Peresitedi ka parofita lomani, o Peresitedi Russell M.

Nelson, na Mataveiliutaki Taumada, kei ira na Vakaitutu Raraba ena Lotu. Sa siga rekitaki dina meu duavata kei kemuni nikua.

Na tui makawa o Solomone a dua na tamata rawaka saraga vakaikoya ena itukutuku ni veigauna.¹ E vaka me tu vua na ka kece—ilavo, kaukauwa, dokai, rokovi. Ia ni oti na veiyabaki ni nanumi koya-vakaikoya kei na veivakalasai, a vakadeitaka vakacava na Tui o Solomone na nona bula?

"Sa ka wale na ka kecega,"² kaya o koya.

Na tamata oqo, ka tu vua na ka kecega, a yaco me vakasesewani, yalo-vakatani, ka tawamarau, veitalia na ka kece a taukena tu.³

E dua na vosa vaka-Jamani, na *Weltschmerz*. Ni vakamacalataki vakamamada, e kena ibalebale na yolorarawa e vu mai na ora voli ni sa rui lolovira na vuravura ki na kena ivakarau eda nanuma me vakakina.

De rairai e tiko vakalailai vei keda kece na *Weltschmerz*.

Ni sasaga yani vagagalu ki na mua ni noda bula na yolorarawa. Ni vaka-tawana na noda veisiga na rarawa ka vaka yaco tatadra bibi ki na noda

veibogi. Ni curuma na vuravura wavoliti keda na leqa kei na vakatulewa tawadodonu, vakakina na nodra bula eda lomana. Ni da lako curuma vakaikeda ena galili na salatu ni leqa tubukoso, ka vakabutotaka na mosi na noda buladei ka vakaseva noda yalomalua—eda na rairai temaki meda duavata kei Solomone ni sa tawayaga na bula ka sega ni vakaibalebale.

Nai Nuinui Levu

Na itukutuku vinaka oya, ni sa tiko na inuinui. Esa tiko na iwali ki na ni bula *Weltschmerz* e lala tu ka vaka-waleni. Esa tiko na iwali ki na veivakayalolailaitaki kei na lomaleqa titobu duadua sara madaga o na vakila.

Sa kune na inuinui oqo ena kaukau-wa veisautaki ni kospipeli i Jisu Karisito kei na qaqaco ni veivueti ni iVakabula me vakabulai keda mai na noda mate vakayalo.

“Au sa lako mai,” a cauraka o Jisu, “me rawa vei ira na bula, ia me rawa vakalevu sara.”⁴

Eda rawata na bula vakaikuri oya sega ni mai na raici ni noda gagadre se rawaka vakaikeda ia mai na bula vakatisaipeli dina i Jisu Karisito—kena muri ni Nona sala ka vakaítavi voli ena Nona cakacaka. Eda kunea na bula vakaikuri ni da guilecavi keda ka tutaka voli na sasaga cecere i Karisito.

Na cava mada na sasaga i Karisito? Sai koya meda vakabauti Koya, loloma me vaka a dauloloma, ka kitaka me vaka a kitaka o Koya.

O Jisu a “lako voli ka dau caka vinaka.”⁵ E a maliwai ira na dravudravua, na vakuwai, na tauvimate, kei na madua. A qaravi ira na vakaleqai, na malumalumu, kei na tawaveitokani. A vakayagataki gauna kei ira; a veivosaki kei ira. “A sa vakabulai ira ko koya.”⁶

Na vanua kece e lakova, a vaka-tavulica na iVakabula na “itukutuku vinaka”⁷ ni kospipeli. A wasea o Koya na dina tawamudu e vagalalataki ira vaka-yalo ka vakayago talega na tamata.

O ira ka vakadeitaki ira ki na sasaga i Karisito sa vakila na dina ni yalayala ni iVakabula: “Ia ko koya yadua ena vakayalia na nona bula ena vukuqu ena maroroya.”⁸

A cala o Solomone, na taciqu kei na ganequ—sa sega ni “ka wale” na bula. Ki na kena veibasai, esa rawa ni vakainaki, vakaibalebale, ka veivakacegui vakalevu.

Sa sudra yani na ligi ni veivakabulai i Jisu Karisito kivei ira kece ka qarai Koya. Au sa kila ena tawavakatitiqa ni sa rawa ni veisautaka na yaloda,⁹ vama-lumutaka noda mosi, ka vakatawana noda bula ena “marau levu sara.”¹⁰ na noda vakabauta ka lomana na Kalou ka sasaga voli meda muri Karisito.

Vakabauta, Lomana, Kitaka

Vakaidina, meda sa kitaka e levu cake mai na kila vakamatata tu ga na kospipeli me rawa ni yaco kina na veivakayarayaratiki veivakabulai oqo ki na noda bula. Sa dodonu meda vakayagataka ena noda bula—cakava me tiki ni keda ituvali kei na ka eda cakava.

Meu vakatututaka mada ni bula vakatisaipeli sa tekivu ena tolu na vosa rawarawa:

Vakabauta, lomana, ka kitaka.

Na vakadinata na Kalou sa muataki ki na vakabauti Koya kei na taraicake ni vakararavi ki na Nona vosa. Na vakabauta esa vakatubura na yaloda meda lomana na Kalou kei ira na tani. Ni sa tubu na loloma oya, eda sa vakauqeti meda vakatamuria na iVakabula ni da

tomana na noda ilakolako levu ena salatu vakatisaipeli.

“Ia,” o kaya, “e vaka me rawarawa tu oya. Era sa rui drakidrakita na leqa ni bula eso, na noqu leqa saraga, sa rui raraba sara me mai dua na ivakamaca-la walega. O sega ni rawa ni walia na *Weltschmerz* ena tolu na vosa rawarawa: *Vakabauta, lomana, kitaka.*”

E sega ni veivakabulai na vosa vakayalomatua. Sai koya na loloma ni Kalou e veivueti, veivakataudeitaki, ka veivakabulai.

Sa kilai iko na Kalou. Ko sa Luvena. Sa lomani iko o Koya.

Kevaka madaga o nanuma ni o sega ni lomani, ena dolele yani vei iko o Koya.

Ena siga saraga oqo—ena veisiga—sa dolele yani o Koya, ka gadreva me vakabulai iko, laveti iko cake, ka sosomitaka na lala ni yalomu ena reki tudei. Sa gadreva o Koya me taviraka laivi na butobuto cavaga e vakabuwawataku tu na nomu bula ka vakatawana ena rarama tabu ka serau ni Nona lagilagi tawacava.

Au sa sota kaya oqo vakataki au.

Ka sa noqu ivakadinadina vaka iApositolo ni Turaga o Jisu Karisito ni o ira kece ka lako mai vua na Kalou—o ira kece ka *vakabauta, lomana, ka kitaka* vakaidina—sa rawa ni sota kaya na ka vataga.

Eda Vakabauta

Sa vakatavulici keda na ivolanikalou “kevaka sa sega na vakabauta sa dredre sara meda vinakati [mai vua na Kalou]: o koya sa torova na Kalou e dodonu me vakabauta ni sa bula ko koya.”¹¹

Kivei ira na so, sa dredre na cakacataki ni vakabauta. So na gauna e vakalatilati na noda qaciqacia. De dua eda nanuma baleta ni da sa kilaka, tamata vuli, se matau voli, e sega ni rawa ni da vakabauta tu na Kalou. Ka da tekivu raica na lotu me ivakavuvuli lialia.¹²

Mai na ka au sota kaya, na vakabauta e sega soti ni vaka e dua na droini eda digova ka qoroya ka da mai veivosakitaka ka vakiakila. Esa vaka tu e dua na isiviyara eda kauta ki na iteitei ka, mai na buno ni yadreda, buli bukebuke ena qele ena taura na itei ka vakavuana me na tudei.¹³

Toro voleka yani vua na Kalou, ka na toro voleka mai vei kemudou ko Koya.¹⁴ Oqo na yalayala kivei ira kece ka vakasaqara mera vakabauta.

Eda Loloma

E vakatakila na ivolanikalou ni levu ga ni noda lomana na Kalou kei ira na Luvena, na noda bula marau cake.¹⁵ Na loloma e tukuna o Jisu, e, sega ni loloma volai ena ivola, kaburaki laivi, se toso-ki-na-so-tale-na-ka. E sega ni mai loloma e tukunikataki ka qai guilecavi. E sega ni loloma vakataka “qai tukuna vei au ke tiko e dua na ka meu kitaka”.

Na loloma e tukuna tiko na Kalou oya na mataqali e curuma na yaloda ni da yadra ena mataka, tiko vata kei keda ena siga taucoko, ka vakacerea na lomada ni da masu ena vakavinavinaka ni sa cava ni siga.

Oqo na loloma tawavakamacalataki e tiko vua na Tamada Vakalomalagi me baleti keda.

Sai koya na yalololoma tawayalani oqo e vakatarai keda meda raici ira vakamatata cake na tani ena kedra itu-vaki dina. Ena iloilo ni loloma savasava, eda raici ira na tamata tawamate era rawaka ka kilikili vakayalo ka luvena tagane kei na yalewa daulomani na Kalou Cecere.

Ni da rai curuma rawa na iloilo oya, eda sega ni rawa ni vakatanitaka, vaka-walena, se vakasewasewana e dua tale.

Eda Kitaka

Ena cakacaka ni iVakabula, sa vaku-vuqa “ena dau rawa na veika lelevu” mai na veika lalai ka rawarawa.¹⁶

Eda kila ni sa gadrevi na vakatovotovo tomani me rawa ni da vinaka kina ena cavaga. Se vakatagitaki na clarinet, caqeti na polo ki na matamata, ripeat-aki motoka, se na vukaci sara madaga ni waqavuka, sai koya na vakatovotovo voli eda na yaco meda vinaka tikoga kina.¹⁷

Na isoqosoqo a tauyavutaka na noda iVakabula e vuravura—Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai—sa vuksi keda meda cakava na veika oqori. Esa vakatura na vanua meda vakato-votovotaka kina na bulataki ni ivakarau a vakatavulica ka vakalougaataki ira na tani ena sala a vakayacora.

Vaka lewe ni Lotu, sa soli vei keda na veikacivi, itavi, kei na madigi eso meda dolele yani ena yalololoma ka qaravi ira na tani.

Wale toka ga oqo, a vatikora na Lotu e dua na iwalewale vakavoutaki ni veiqravai, se nodra qaravi ka lomani na tani. A ka levu na kena vakasamataki me navuci se cava me vakatokai kina na iwalewale duatani oqo.

Dua na yaca ka nanumi oya nai *vakatawa*, ka veisotari vata kei na veisureti i Karisito: “Vakani ira na noqu sipi.”¹⁸ Ia, a koto e dua na kena itagole: na vakayagataki ni vosa oya ena vakatokai au me dua na *ivakatawa i Jamani*. Kena itinitini, au sa duavata sara kei na vosa na *veiqravai*.

Na Cakacaka Oqo Esa baleti Keda Kece

Sa dina sara, e sega ni ka vou na iwalewale oqo. E sa vakarautaka e dua na madigi vakavoutaki ka maucokona meda vakatovotovotaka kina na ivunau ni iVakabula “mo dou veilomani,”¹⁹ na sala maucokona me tutaki ka vakatovotovotaki kina na inaki ni Lotu.

Vakasamataka mada na cakacaka vakaulotu; na wasei ni kospeli ena doudou, yalomalua, kei na nuidei esa dua na ivakaraitaki totoka ni veiqravai ki na nodra gagadre vakayalo na tani; ocei ga o ira.

Se qaravitavi ena valetabu—na qarai ni yaca ni tubuda kei na dulaki ni vei-vakalougaataki tawamudu vei ira. Sa dua dina na sala vakalou ni veiqravai.

Navuca na cakacaka ni nodra vaqrai na dravudravua kei na vakaleqai, na vueti cake ni liga sa salulu tu, se vakalougaataki ira voli na tauvimate ka mavoa tu. E sega li oqo ni cakacaka saraga eso ni veiqravai savasava a vakatovotovotaka na Turaga ena Nona lako voli e vuravura?

Kevaka o sega ni lewe ni Lotu, au sa sureti iko mo “lako mai ka raica.”²⁰ Lako mai ka tomani keimami. Kevaka o sa lewe ni Lotu ka sega ni vakaitavi dei tu ena gauna oqo, au sureti iko: yalovinaka lesu mai. Keitou gadrevi iko!

Lako mai, vakuria na nomu kaukauwa ki na neitou.

Mai na nomu taledi, sasaga, kei na ivakarau vakasakiti eso, ko na veivuke me keitou bula vinaka ka mamara cake. Ni vakalesui, keitou na vuksi iko vakakina mo bula vina-ka ka mamara cake.

Lako mai, vuksi keitou ni tara ka vaqaqacotaka na ivakarau ni veivakabulai, yalovinaka, kei na loloma veivueti ki na luvena taucoko na Kalou. Ni da sa sasagataka kece tiko meda vaka na tamata vou ni “sa lako tani na veika

makawa” ka “sa yaco me vou . . . na ka kecega.”²¹ Sa vakaraitaka vei keda na iVakabula na yasa meda mua kina—rai liu ka rai cake. Kaya o Koya, “Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu ivunau.”²² Meda sa cakaca-ka vata kece ni yaco me vakataka na tamata sa nuitaka na Kalou.

Oqo na mataqali vakarau ni kospeli eda gadreva me bucina ena Lotu kece i Jisu Karisito. Eda saga ni vaqaqacotaka na Lotu me dua na vanua eda veivoso-vosoti kina. Ka da vorata na veitemaki meda vaqara cala, kakase, kei na nodra beci na tani. Ka da veivueti ka veivukei vakaikea ni yaco me da vinaka sara, mai na noda veidusi voli vakatani.

Meu sureti kemuni tale mada. Lako mai ka raica. Veitomani kei keitou. Keitou sa gadrevi iko.

Tamata Vakacalai

O na raica ni vakatawana tu na Lotu oqo eso na tamata rakeroko saraga esa bau kila o vuravura. Era dau veikidavaki, loloma, yalovinaka, ka lomasoli. Era sa daucakacaka, solibula vakarawara-wa, ka qaqta tu ena so na gauna.

Ka ra sa vakacalai mosimosi talega.

Era sa cakacala.

Ena toso ni gauna era tukuna na ka eso e sega ni dodonu vei ira. Era kitaka na ka era nuitaka me a kua.

Ia era tautauvata tu ena ka oqo—era vinakata mera cakavinaka ka toro volekata na Turaga, na noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Era sa saga tiko mera vakadodonutaka.

Era *vakabauta*. Era *lomana*. Era *kitaka*.

Era vinakata mera kua so ni yaloko-cokoco, yalo loloma vakalevu, vakaisu-waki, ka vakataki Jisu vakalevu cake.

Na iWalewale Matailalai ni Bula Marau

Io, sa rawa ni dredre na bula ena so na gauna. E dau yacovi keda taucoko vakaidina na yalolailai kei na lomaqa.

Ia sa dolea na kospeli i Jisu Karisito na inuinui. Ena Lotu i Jisu Karisito, eda tomani ira na so ka qara na vanua eda rawa ni vakataukeitaki kina—na vanua ni tubu, eda rawa vata ni *vakabauta*, *lomana*, ka *kitaka*.

Veitalia na noda duidui eso, eda qara meda veiyalonni vaka luvena tagane kei na yalewa na Tamada Vakaloma-lagi daulomani.

Au sa vakavinavinakataka vakalevu niu dua na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododnu Edaidai ka kila tu ni sa lomani ira na luvena na Kalou me solia vei ira na iwalewale matailalai ni bula marau e vakaibalebale ena bula oqo kei na sala mera sotakaya kina na reki tawamudu ena itikotiko lagilagi ena bula sa bera mai.

Au sa vakavinavinaka ni solia vei keda na Kalou na sala meda vakabula na veimate vakayalo kei na *Weltschmerz* ni bula.

Au vakadinadintaka ka laiva vei kemuni na noqu veivakalougatataki ni da sa *vakabauta* na Kalou, ni da sa *lomani* Koya ka *lomani* ira na Luvena ena yaloda taucoko, ka sasagataka meda *kitaka* me vaka esa dusimaka na Kalou, eda na vakabulai ka kunea na vakacegu, kei na bula marau e vakaibalebale. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. A vakaraitaka e dua na vakadidike ena msn.com ni sai kalima ni tamata vutuniyau duadua me bula tu o Solomone. “Vaka

e tukuni ena iVola Tabu, a vakanulewa tu na Tui o Solomone mai na 970 BK ki na 931 BK, ka donuya na gauna oqo e tukuni ni a ciqoma o koya e 25 na tani koula ena yabaki yadua ni 39 na yabaki a veiliutaki kina, ka sa na rawa kina e bilioni vata na dola ena 2016. Salavata na iyau tawakinocirawa e rawati mai na ivakacavacava kei na veivoli, na iyau taucoke nei koya na ililu uvaivolatabu oqo sa rawa ni sivia na \$2 na tirilioni ena ilavo edai” (“The 20 Richest People of All Time,” Apr. 25, 2017, msn.com).

2. Raica na Dauvunau 1:1–2.
3. Raica na Dauvunau 2:17.
4. Joni 10:10.
5. Cakacaka 10:38.
6. Maciu 12:15; raica talega na Maciu 15:30.
7. Na vosa na *kospeli* sa koto na vuna ena dua na vosa ni Kirisi ka kena ibalebale dina na “itukutukutu vinaka” (raica na Bible Dictionary, “Gospels”).
8. Maciu 16:25.
9. Raica na Isikeli 36:26; Jeremaia 24:7.
10. 1 Nifai 8:12.
11. Iperiu 11:6.
12. Raica na 2 Nifai 9:28.
13. Raica na Joni 15:16.
14. Raica na Jemesa 4:8.
15. Raica na 4 Nifai 1:15–16.
16. Alama 37:6
17. Sa vakabauta o Aristotle ni “sa mai na cakavinaka duadua esa vakatakilai kina na tamata dodonu” (*The Nicomachean Ethics*, trans. David Ross, rev. Lesley Brown [2009], 28).
18. Raica na Joni 21:15–17.
19. Joni 15:12.
20. Joni 1:39
21. 2 Korinica 5:17
22. Joni 14:15

Mai vei Joy D. Jones

Peresitedi Raraba ni Lalai

Me Baleti Koya

Noda kila o cei kei na vuna me da qaravi ira kina na tani ena vuakea noda kila na ivakaraitaki cecere duadua ni loloma, na yalodina vua na Kalou.

Ena bogi vakairogorogo oqo au vakaraitaka na noqu iloloma kei na vakavinavinaka vei kemuni yadua, na taciqu lomani. Se cava ga na noda yabaki ni bula, vanua eda tu kina, se ituvaki cava ga, eda soqoni nikua ena duavata, ena kaukauwa, ena inaki, ka vakadinadinataka ni da lomani ka liutaki tiko mai vua na Tamada Vakalomalagi, noda iVakabula, o Jisu Karisito; kei na noda parofita bula o Peresitedi Russell M. Nelson.

Ni keirau se veiwatini gone, a kacivi keirau kei watiqu na bisopi me keirau sikova ka qarava e dua na matavuvale sa sega tu ni mai lotu ena vica vata na yabaki. Keirau ciqoma ena lomasoli na ilesilesi ka lako ki nodratou vale ena vica na siga ka tarava. E matata sara tu ga vakasigalevu vei keirau ni ratou sega ni taleitaka na veisiko mai ni Lotu.

Ena neirau veisiko tarava, keirau a kauta yani e dua na peleti bisikete, keirau yalodei ni na vakawaicalataka na yalodratou na bisikete jokeliti. E sega ni vakakina. Erau vosa mai vei keirau na veiwatini mai na katuba lawalawa, ka vakamatatataka mai vei keirau ni keirau sega ni ciqomi. Ni keirau draiva lesu i vale, e vaka me keirau nanuma ni na vinaka cake beka kevaka keirau a kauta na iVaka-lomavinaka na Rice Krispies.

Na lailai ni neirau rai vakayalo sa vakavuna me vakatubu rarawa na neirau sasaga matewale. E sega ni dau logavinaka na noda sega ni ciqomi. Ni toso na gauna sa tekivu me keirau taroga, “*Na cava* daru cakava tiko kina na ka oqo. Na cava na nodaru inaki?”

Oqo na ka e dikeva rawa o Elder Carl B. Cook: “Ia, na veiqravu ena Lotu sa rawa ni veibolei kevaka eda sa kerei meda cakava e dua na ka e vakarerei keda, kevaka eda sa vakacauoca ena veiqravu, se da kacivi meda cakava e dua na ka eda sega taumada ni taleitaka.”¹ Keirau vakila tiko na dina ni vosa nei Elder Cook ena gauna keirau lewa kina me keirau qara na veidusimaki mai Vua e dua e cecere cake nona rai mai vei keirau.

O koya, ni oti na vakamamasu yalodina kei na vuli, keirau qai ciqoma na isaunitaro na cava na *vu ni* neirau veiqravu. Sa veisau na ka keirau kila, veisau na yalo, sa sobu na ivakatakila.² Ni da vakasaqara na veidusimaki mai na ivolanikalou, e vakavulica vei keda na Turaga me vakarawarawataki ka vakaibalebale vakalevu cake na veiqravu vei ira na tani. Oqo na tikina keirau wilika ka veisautaka ruarua na yalo keirau kei na neirau iwalewale: Mo lomana na Turaga na nomu Kalou ena lomamu tauoko, nomu igu tauoko,

vakasama, kei na kaukauwa; io *mo qaravi koya* ena yacai Jisu Karisito.”³ E dina ni kilai vinaka tu na tikina oqo, e vaka me vosa vei keda ena dua na ivakarau e vou ka bibi.

Keirau vakila ni keirau a segata tiko ena yalodina me keirau qarava na matavuvale oqo ka qarava na bisopi, ia me keirau tarogi keirau kevaka keirau a veiqravu dina tiko ena dela ni loloma vua na Turaga. E vakamatatataka na duidui oqo na Tui o Penijamini ena nona kaya: “Raica au sa kaya vei kemuni, au sega ni via dokai ena noqu kaya ni’u sa qaravi kemuni ena noqu bula tauoko, *niu sa vakayacora ga na itavi sa lesia vei au na Kalou*.”⁴

O cei dina beka a qarava tiko na Tui o Penijamini? Na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula. Noda kila o cei kei na vuna me da qaravi ira kina na tani ena vuakea noda kila ni ivakaraitaki cecere duadua ni loloma sai koya na yalodina vua na Kalou.

Ni sa veisau tiko noda vakanamata, sa vakatalega kina noda masu. Sa tekivu me keirau nanamaki ki na neirau veisiko ki na matavuvale lomani oqo baleta na neirau lomana na Turaga.⁵ Keirau cakava tiko ena Vukuna. E vakavuna o Koya me sega ni dredre na dredre. Ni oti e vicavata na vula na neirau dau tu ga e matani katuba, sa tekivu me ratou vakacurumi keirau ki loma. Sa yaco, me keitou masu vata ka veitalanoataka na kospipeli. Sa tekivu buroro e dua na isema vakaveitokani tudei. Keitou a qarava ka lomani Koya tiko ena neitou lomani ira na Luvena.

E rawa beka ni o nanuma lesu e dua na gauna o a qarava kina e dua e vakaleqai tu ena sasaga yalodina ka qai vakila ni a sega ni kauwaitaki nomu igu se sega beka ni marautaki se sega sara ga ni vinakati? Ena gauna oya, o a taroga beka na yaga ni nomu veiqravu? Kevaka sa vakakina, me vakaisosomitaka na nomu vakatitiqa se na nomu mosi na vosa i Penijamini na Tui: “Dou sa qarava tikoga kina na nomudou Kalou.”⁶

Me da kua ni dau yaloca, ia e rawa ni da tara cake, ena noda veiqravu, e dua na isema ni veiwekani uasivi kei na Tamada Vakalomalagi. Na noda loloma kei na yalodina Vua ena uabaleta na

gagadre me da kilai ka vakavinavinakataki ka na vakanata me drodro mai vei keda ka drodro yani mai vei keda na Nona loloma.

Ena so na gauna eda na veiqravivi taumada baleta ni noda itavi ka icolacola, ia na veiqraravi oqori e rawa ni vakavuna noda dreta mai e dua na ka cecere cake e tu vei keda, ka na vakavuna me da veiqraravi ena "ivalavalauasivi cake"⁷—me vaka ena veisureti nei Peresitedi Nelson ki na dua na "iwalewale vou ka savasava cake ni nodra kauwaitaka ka qaravi na tani."⁸

Ni da vakanamata ki na veika kece sa vakayacora vei keda na Kalou, ena drodro na noda veiqraravi mai na yalo e vakavinavinaka. Ni sa yaco me da sega ni kauwaitaka noda vakalevulevui ena noda veiqraravi, eda na raica ni sa inaki ni noda veiqraravi me vakaliuci na Kalou.⁹

E vakavuvulitaka o Peresitedi M. Russell Ballard, "Ena gauna duadua ga eda sa lomana kina na Kalou kei Karisito ena yaloda taucoko, noda nanuma kecega kei na noda vakasama sa na qai rawa ni da wasea na loloma oqo vei ira na wekada ena ivalavalauvakayalo vinaka kei na veiqraravi."¹⁰

E vakamatatataka na vuku vakalou oqo na imatai ni ivakaro ena iVakaro e Tini: "Koi Au na Turaga na nomu Kalou. . . . Me kakua vei iko na kalou tani, koi au duadua ga."¹¹ Na vakayataktaki ni ivakaro oqo ena vuakea me da kila ni *kevaka* eda biuti Koya me liu duadua, ena donu na veika kece

tale—noda veiqraravi sara mada ga vei ira na tani. Ni sa dabeca o Koya na itutu cecere duadua ena noda bula ena noda lewa vakataki keda, sa na qai rawa ni vakalougatataka noda bula me da vinaka ka ra vinaka kina na tani.

E kaya na Turaga, "Ia mo drau vakaliuci au ena nomudrau nanuma kecega."¹² Eda yalataka e veimacawa me da kitaka oqori—me da "dau nanumi koya tikoga."¹³ E rawa beka ni yaco ena veika kece eda cakava na vakanamata vakalou oqo? E rawa beka ni dua na madigi me da vakaraitaka kina noda loloma kei na yalodina Vua na noda cakava e dua na cakacaka beci? Au vakabauta ni rawa ka na vakakina.

E rawa ni da kitaka me sala ni noda vakalagilagi Koya na veika yadua ena noda ituvatuvu ni cakacaka. E rawa ni da raica na cakacaka yadua me madigi dokai ni qaravi Koya, kevaka sara madaga sa voleka ni oti na kena gauna, na itavi, se na veisautaki daipa.

Me vaka e tukuna o Amoni, "Io, au kila niu sa ka walega; kau sa tamata malumalumu sara; o koya au na sega ni dokadokai au kina, au na dokadokataka ga na noqu Kalou, niu sa rawa ni kitaka na ka kecega ena nona kaukauwa."¹⁴

Ni sa yaco me ka bibi duadua ena noda bula na qarava noda Kalou, eda sa vakayali keda, ia ena yaco na gauna me da kunei keda.¹⁵

Na iVakabula e vakatavulivulitaka na ivakavuvuli e rawarawa ka matau "O koya me caudre vakakina nomudou

rarama e matadra na tamata me ra raica nomu ivalavalau vinaka *ka vakarokorokotaka na Tamamudou* sa tiko mai lomalagi."¹⁶

Meu wasea mada vei keda eso na vosa yalomatua a kunei ena lalaga ni dua na nodra vale na gone vakaloloma mai Calcutta e Idia: "Ni o yalovinaka, era na beitaki iko beka na tamata ni o kocokoco, na inaki vuni. Ia mo yalovinaka tikoga. Na veika o taracake ena vica vata na yabaki, e rawa ni vakarusa e dua, ena dua ga na bogi. Tara tikoga. Na vinaka o kitaka nikua, vakawasoma, era na guilecava ni mataka na tamata. Cakavinaka tikoga Solia e vuravura na nomu vinaka duadua, ena sega beka ni veirauti. Solia tikoga na nomu vinaka duadua. O na raica, ni sa oti na veika kece, sa na qai vo ga o iko kei na nomu Kalou . . . ."¹⁷

Kemuni na taciqu, sa na qai vo ga o keda kei na Turaga. Me vaka e tukuna o Peresitedi James E. Faust: "Na cava na ka e gadrevi vakalevu duadua e vuravura" . . . . 'E sega ni gagadre levu duadua e vuravura taucoko sai koya me na tiko ki na tamata kecega na isema ni veiwekani yadua e veisiga kei na iVakabula?" Ni tiko na veiwekani vakaoqo e rawa ni sereka na veika vakalou e tu e lomada, ka sega na ka ena vakavinatkata cake noda bula ni yaco me da kila ka ciqoma na keda isema vakalou vua na Kalou."¹⁸

A vakasalataka vakakina na luvena o Alama: "Ia mo vakaliuca na Turaga ena nomu cakacaka kecega, ka vakarorogotaka vua na nomu sala kecega; mo

dau nanuma tikoga na Turaga; ia mo lomani Koya ena gauna taucoko.”¹⁹

Sa vakavulici keda vakakina o Peresitedi Russell M. Nelson, “Ni da sa kila taucoko na Nona soli Koya ena Veisorovaki, sa na kovuta na solibula cava ga eda sa cakava ena yalo ni vakavinavinaka ena madigi dokai me da qaravi Koya.”²⁰

Kemuni na taciqu, au vakadinadina-taka ni gauna e cakacaka kina *vei* keda e *lomada* o Jisu Karisito ena mana ni Nona Veisorovaki, sa na tekivu me vakayagataki keda me vakalouga-taki ira eso tale. Eda qaravi ira, ia eda vakayacora vakakina ena noda lomana ka qaravi Koya. Sa yaco me da vaka e tukuna na ivolanikalou: “Na tamata yadua me vukea na wekana, ia me caka na ka kecega ena mata sa vakata-bakidua ki na lagilagi ni Kalou.”²¹

Rairai sa kila tu na neirau bisopi ni oqori na lesoni keirau na vulica kei watiqu mai na veisasaga donu kena inaki, ia sega ni uasivi sara, me keirau qaravi ira kina na Luvena tagane kei na yalewa na Kalou. Au wasea noqu ivakadinadina dei ena vinaka kei na loloma e wasea vei keda o Koya ni da segata me da veiqrarvi ena Vukuna. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Carl B. Cook, “Veigaravi,” *Liaona*, Nove. 2016, 110.
2. Raica na Mosai 5:2.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 59:5; vakamatatataki.
4. Mosai 2:16; vakamatatataki.
5. Raica na 1 Nifai 11:22.
6. Mosai 2:17.
7. 1 Korinica 12:31.
8. Russell M. Nelson, “Veigaravi; *Liaona*, Me 2018, 100.
9. Raica na Maciu 6:1–4, 33.
10. M. Russell Ballard, “Kune Marau ena Veigaravi Loloma,” *Liaona*, Me 2011, 47.
11. Na Lako Yani 20:2–3.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77, 79.
14. Alama 26:12.
15. Raica na Maciu 16:24–25.
16. 3 Nifai 12:16; vakamatatataki.
17. Vakavuqa ni dau vakacaucatuki kina o Mother Teresa; raica na Kent M. Keith, *The Paradoxical Commandments* (1968).
18. James E. Faust, “A Personal Relationship with the Savior,” *Ensign*, Nove. 1976, 58–59.
19. Alama 37:36.
20. Russell M. Nelson, “Na Veisorovaki,” *Liaona*, Nove. 1996, 35.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 82:19.

Michelle D. Craig

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Goneyalewa

Na Tawamamau Vakalou

Na tawamamau vakalou e rawa ni tosoi keda meda cakacaka ena vakabauta, muria na veisureti ni iVakabula meda caka vinaka, ka solia ena yalomalumalu na noda bula vei Koya.

Niu a se qai tekivu vuli , keimami dau taubale ki vale ena dua na sala buluti ka veigoleyaki e yasa ni dua na delana. E dua tale na sala, sega ni bulu, e vakatokai na “sala ni gonetagane.” Na sala ni gonetagane e salatu ena qele ka cabeta vakadodonu na delana. E lekaleka ia e icabecabe levu sara. Niu se goneyalewa lailai, au kila niu lakova rawa na sala cava ga era rawata na gonetagane. E bibi cake, au kila niu sa bula tiko ena veisiga e muri kau na gadrevi meu cakava na veika dredre, vakai ira na painia—kau

vinakata meu tu vakarau. Koya gona ena veigauna eso, au dau vakalutulutu e dakudra noqu ilala mai na sala buluti, luvata noqu ivava, ka cabeta e yavaqu na sala ni gonetagane. Au via vakau-kauwataka tiko na qeteqete ni yavaqu.

Niu a se goneyalewa ni Lalai, oya na ka au nanuma meu cakava meu vaka-räu kina. Nikua sa duatani na noqu kila! Me duatani mai na cabe salatu e delana ena yavaqu, au sa kila niu rawa ni vakarautaka na yavaqu me lako ena salatu ena yavalati mai na veisureti ni Yalo Tabu. Ni na Turaga, mai vua Nona

parofita, esa kacivi keda yadua meda bula ka kauwai ena “sala cere ka tabu cake” ka me “kalawa cere cake.”¹

Na kaci eso vakaparofita oqo meda yavalala, ka sema vata kei na kila e yaloda ni da rawa ni cakava ka levu cake, e dau bulia vagauna e lomada na ka a vakatoka o Elder Neal A. Maxwell na “tawamamau vakalou.”² Na tawamamau vakalou e yaco ni da vakatautauvatataka “na ka sa ikeda ki na ka sa tu vei keda na kaukauwa me da *yacova*.”³ Oi keda yadua, kevaka eda dina, ena tawani na maliwa o tu kina ka da kila o cei o ikeda, evei kei na ka eda vinakata me da *yacova*. Eda tagica na rawaka yadua e uasivi cake. Eda na vakila tiko na ka oqo baleta ni da luvena yalewa kei na tagane na Kalou, sucu ena Rarama i Karisito ia ka bula tiko ena dua na vuravura tawasavasava. Eda na vakila ni oqo nai isolisol va-Kalou ka solia na gu ni yalo ni vakaitavi.

E dodonu meda ciqoma ka vakila na tawamamau vakalou ka uqeti keda ki na sala cecere, ia meda raica ka levea na ivadi i Setani—koya dau veivakaya-lolailaitaki. Sa ikoya oqo na vanua talei ka na marautaka ko Setani me lade yani kina. E rawa meda digia ka lako ena sala cecere cake ka muataki keda meda vakasaqara na Kalou kei na Nona vakacegu kei na loloma soliwale, se meda vakarorogo vei Setani, ka bololaki keda ena vei itukutuku ka sega ni tauoko: rawa ka vakarauta, maqosa vakarauta, lagilagi vakarauta, dua ga na ka sa rauta. Na noda tawamamau e rawa ni yaco me vakalou—se veivakarusai.

Cakacaka ena Vakabauta

E dua na sala eda rawa ni kila kina na tawamamau vakalou mai na ivadi i Setani ni tawamamau vakalou e muataki keda ki na cakacaka yalodina. Na tawamamau vakalou e sega ni veisureti me tiko ga ena noda toba maravu, ka sega talega ni muataki keda ki na taqaya. Au sa vulica na gauna au vakaciri-ciri voli kina ena vakanananu ni veika kece ga e *segā* ni koi au, au sega ni dau toso ki liu, kau dau kunea ni dredre cake meu vakila ka muria na Yalo.⁴

Ni se cauravou, a vakila vakalevu o Josefa Simici na nona malumalumu eso

ka leqataka na “veika bibi me baleta na [nona] bula vakayalo.” Ena nona vosa, “au sa lomaleqa sara vakalevu, baleta niu sa kila na noqu cala, ka . . . ka luvuci au na rarawa ena vuku ni noqu ivalavala ca ka vakakina ena ivalavalaca ni vuravura.”⁵ Oqo e muataki koya me “vakasama sara vakatitobu ka veilecayaki vakalevu.”⁶ E rogo matau beka na ka oqo? O dau sega ni logaloga vinaka se rarawataka beka nomu malumalumu?

Io, ko Josefa e *cakava* e dua na ka. E wasea, “au sa dau kaya vakavuqa e lomaqu: A cava beka me *caka*? ”⁷ E yavala ena vakabauta o Josefa. E vuki ki na ivolanikalou, wilika na veisureti ena Jemesa 1:5, ka vuki vua na Kalou me vuksi. Na raivotu ka qai yaco e udu mai kina na Vakalesuitale. A ka levu na noqu vakavinavinaka ena nona tawamamau vakalou o Josefa, na nona gauna ni kida kei na veilecayaki e biligi koya ki na cakacaka yalodina.

Muria na Veivakayarayaratāki mo Caka Vinaka

E dau vakayagatata wasoma ko vuravura na tawamamau me iulubale ni nanumi-koya ga, na vuki ki loma ni vakanananu ka ki muri ka duri duadua ena ko cei koi *Au*, *ko cei ka sega ni koi Au*, kei na ka *Au* vinakata. Na tawamamau vakalou e yavalati keda meda

muria na ivakaraitaki ni iVakabula, “ka a lako voli ka dau caka vinaka.”⁸ Ni da lako tu ena salatu ni tisaipeli, eda ciqoma na veibiligi vakayalo me tarai ira yani na tani.

E dua na italanoa kau rogoca ena vica na yabaki sa oti a vuksi au meu kila ka yavala ena veivakayarayaratāki ni Yalo Tabu. E wasea o Sister Bonnie Parkin, na Peresitedi Raraba ni iSoqosoko ni Veivukei vakacegu na ka oqo:

“O Susan . . . e dua na dauculacu-la totoka. O Peresitedi [Spencer W.] Kimball e tiko ena [nona] tabanalevu. Ena dua na Sigatabu, a raica o Susan ni dua nona sutu vou. Ko tamana e qai kauta ga mai . . . eso na isulu silika vakasakiti. E nanuma ko Susan ni rawa ni caka mai na isulu oya e dua na neketai totoka me lako vata nona sutu vou o Peresitedi Kimball. Ena Moniti a cakava sara okoya na neketai. E ologa ena pepa malumu ka taubale cake ki na vale nei Peresitedi Kimball.

“Nona gole voleka yani ki matanikatuba, e vakasauri nona tuvakadua ka vakanananu, ‘Ko cei mada koi au meu mai cakava e dua nona neketai na parofita? Ena rairai levu tu beka na nona.’ Sa nanuma ni a cala na ka e a cakava, ea tu vuki me lesu.

“E na gauna vata oya a dolava na katuba o Sister Kimball ka kaya mai, ‘Oe, Susan!’

“Ni veirikayaki ena veilecayaki, e kaya yani o Susan, ‘Au a raici Peresitedi Kimball ena nona sutu vou ena Sigatabu. E se qai kauta ga mai ko tamaqu eso na sulu silika mai Niu Yoka . . . kau mani cakava mai e dua nona neketai.’

“Ni se bera ni vakuria o Susan, a tarovi koya o Sister Kimball, taura na tabana ruarua, ka kaya: ‘Susan, kua ni dau tarova na vakanananu lomasoli.’”⁹

Au taleitaka o ya! “Kua ni dau tarova na vakanananu lomasoli.” So na gauna ni dau yaco mai na vakanananu meu cakava e dua na ka vua e dua, au dau veinanuyaka ni veivakayarayaratataki se noqu nanuma ga. Ia kau vakananumi, “Ia raica, sa veisureti ka veivakayarayaratataki tikoga ki na vinaka na veika sa mai vua na Kalou; a sa uqeti mai vua na Kalou na veika kecega sa sureta ka vaka-yayaratataki na tamata me ra caka vinaka ka lomana na Kalou ka qaravi koya.”¹⁰

Ke ra veivakayarayaratataki vakadodo-nu se vakila ga me veivuke, na caka-caka vinaka e sega ni lutucala; ni “sa sega ni mudu na loloma”¹¹—ka sega ni vakanulewa cala.

E vakawasoma ni dau gauna cala, ka vakavudua meda kila na revurevu ni noda cakacaka lailai ni veiqravi. Ia ena gauna lalai eso, eda na kila ni da sa iyaragi ena liga ni Turaga ka da na vakavinavinaka ni kila ni na Yalo Tabu ka cakacaka tiko vei keda e ivakatakila-kila ni veivakadonui ni Kalou.

Kemuni na taciqu, koi kemuni kei au e rawa ni da kerea na Yalo Tabu me vakaraitaka vei keda “na veika kece me da kitaka,”¹² dina mada ni kena irairai ni sa sinai tu na ka meda cakava. Ni da vakayarayaratataki, e rawa ni da biuta tu na veleti ena siqi se initaneti sinai ena bolebole ka tagica noda vakanamata me rawa ni da wiliwili vua e dua na gone, siko itokani, mei gone vei wekamu, se veiqravi e valetabu. Kua ni tau-ri au cala—au dau tuva matautaka na ka, au taleitaka niu toqa laivi na ka eso. Ia e dau yaco mai na vakacegu ena kila ni *kemu* levu e sega sara ni tautauvata kei na *cakacaka* vaka levu. Niu yavalati ki na tawamamau ka lewa meu muria na veivakayarayaratataki e veisautaka na ivalalava ni noqu vakanananu baleta “noqu gauna,” kei na noqu raici ira na

tamata, sega ni ra vakaosooso, ia era inaki ni noqu bulu.

Na Tawamamau Vakalou e Tuberi Keda vei Karisito

Na tawamamau vakalou e tuberi keda ki na yalomalua, ka sega kina na lomalomani koya se na yalolailai ka lako mai na veivakatautauvatataki ka da dau lailai sobu ga kina. Na marama maroroi-veiyalayalati e tu ena duidui lelevu kei na ibulibuli; nodra matavu-vale, nodra ka sotavi ni bulu, kei na duidui ituvali.

E dina, eda na lutu koso kece mai na noda iyacoyaco vakalou, ka tu eso na dina ena kilaka ni da *tuduadua* eda sega ni yaga. Ia na itukutuku vinaka ni kosipeli ni ena loloma soliware ni Kalou, eda *qai* yaga. Ena kaukauwa i Karisito, eda na rawata na ka kecega.¹³ Sa yalataka na ivolanikalou ni da na “lomani talega ka vuksi ena gauna e yaga kina.”¹⁴

Na dina veivakurabuitaki oya ni noda malumalumu eso e rawa ni veivakalougatataki ni lokumi keda ka vukici keda vei Karisito.¹⁵ Na tawamamau e yaco me vakalou ni da toro ena yalomalua vei Jisu Karisito kei na noda gagadre, ka sega ni tu suka ni lomalo-mani keda.

E dina, ni cakamana i Jisu e teki-vu vakalevu ena kena kilai na lailai, gagadre, guce, se tawayaga. Nanuma na ibulimadrai kei na ika? O ira yadua na dauvola Kosipeli era tukuna ni a veivakani mana o Jisu vei ira na udolu ka ra muri Koya.¹⁶ Ia na italanoa e tekivu mai na nodra kila na tisaipeli na nodra takiveiyaga; ni ra kidava ni tu ga vei ira e “lima na ibuli madrai parile, ka rua na ika: ia ka yaga vakacava oqo vei ira na lewe vuqa vakaoq?”¹⁷ Eratou donu na tisaipeli: e *sega* ni tu vei iratou na kakana veirauti, ia eratou solia na ka e tu vei iratou vei Jisu ka vakarautaka na cakamana *O Koya*.

O sa bau vakila ni nomu taledi kei na isolisoli e rui lailai ki na itavi e matamu? Au vakakina. Ia ko iko kei au e rawa ni daru solia na ka e tu vei kedaru vei Karisito, ia Ko Koya ena vaklevutaka na nodaru igu. Na ka o rawa ni solia e levu cake mai na ka e veirauti—ke tu mada ga na malai vakayago kei na malumalumu—ke o vakararavi ki na loloma soliware ni Kalou.

Na dina ni koi keda yadua eda yawa me dua na itabatamata mai na iTutuvakalou—eda luvena yadua na Kalou.¹⁸ Ni sa cakava ot i O Koya vei ira na parofita kei na tamata wale kei na marama ena veiyabaki sa sivi, e nakita vakakina na Tamada Vakalomalagi me veisautaki keda.

E vakamacalataka o C. S. Lewis na kaukauwa me veisautaka ena sala oqo: “Mo vakananuma ni o iko me dua na vale e bulu tiko. Sa qai lako mai na Kalou me taravou tale na vale. Ni se qai tekivu, ko na rawa beka ni kila na ka e via cakava O Koya. Sa vakavinakataka mai na sala ni wai, ka tarova na turu ni wai mai na delavuvu ni vale, kei na so tale na ka, ka o kila vinaka tu o iko ni cakacaka oqo a dodonu ga me caka ka sega ni o kurabui kina. Ia, oqo sa tekivu me tukituki mai na veiyasana kece ni vale ka sa vaka e momosi sara vei iko. . . [Mo raica,] E sa tara tiko o Koya e dua tani sara na vale mai na ka o nanuma tiko. . . . Ko a nanuma ni ko na tara [tiko] me dua na vale lailai toka ga ka rairai vinaka, ia o Koya e vinakata me tara e dua na valenitui. E nakita me lako mai ka mai bulu tiko kina o Koya.”¹⁹

Me baleta na isoro veivakaduavataki ni noda iVakabula, eda sa rawa ni buli me veiraurau kei na cakacaka ka tu e matada. Era sa vakatavulica na parofita, ni da cabeta na salatu vakatisaipeli, e rawa ni da vakasavasavataki mai na loloma soliwale nei Karisito. Na tawamamau vakalou e rawa ni tosoi keda meda cakacaka ena vabantua, muria na veisureti ni iVakabula meda caka vinaka, ka solia ena yalomalumalu na noda bula vei Koya. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, ena Tad Walch, “‘Na iTukutuku ni Turaga E baleti Keda Kece’: E Vosa o Peresitedi Nelson baleta na Veisiko ki na Vuravura,” *Deseret News*, Epe. 12, 2018, deseretnews.com.
2. Neal A. Maxwell, “Yaco mo Tisaipeli,” *Ensign*, June 1996, 18.
3. Neal A. Maxwell, “Yaco mo Tisaipeli,” 16.
4. “Na yaloilai ena malumalumu kina na nomu vakabauta. Kevaka o toroya sobu na veika o namaka, ena luluqa na nomu gagadre, ka dredre vakalevu cake vei iko mo muria na Yalo” (“Na cava na Noqu iNaki vaka Daukaulotu?” *Vunautaka Noqu Kospeli: E Dua na iDusidusi ki na Veigaravi Vakaoulotu* rev. ed. [2018], lds.org/manual/missionary).
5. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 28.
6. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:8
7. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:10.
8. Cakacaka 10:38
9. Bonnie D. Parkin, “Veigaravi Yadua: Tabu ka Talei” (Brigham Young University devotional, Feb. 13, 2007), speeches.byu.edu.
10. Moronai 7:13
11. 1 Korinica 13:8
12. 2 Nifai 32:5
13. “Au sa rawata na ka kecega ena vuku i Karisito o koya sa vakaukauwataki au” (Filipai 4:13).
14. Iperiu 4:16
15. “Ia kevaka era na lako mai vei au ko ira na tamata, au na vakaraitaka vei ira na nodra malumalumu. Au sa solia vei ira na tamata na malumalumu me ra vakayalomalumalumutaki ira kina; ia sa rauti ira vinaka na tamata kecega era sa vakayalomalumalumutaki ira vei au na noqu loloma soli wale; ni kevaka era sa vakayalomalumalumutaki ira vei au, ka vakabauti au, au na qai vakayacora me vu ni nodra kaukauwa na veika malumalumu.” (Ica 12:27; vakamatatakti.)
16. Raica na Maciu 14:13–21; Marika 6:31–44; Luke 9:10–17; Joni 6:1–14
17. Joni 6:9
18. E vakatavulica o Peresitedi Boyd K. Packer: “Ia e vica na itabatamata ena nomu kawa vakayago, se vakaevei na mataqali tamata o matataka, na vakasakiti ni yalomu sa rawa ni toqai ena dua na iyatu. Ko sa dua na luve ni Kalou!” (“Vei Ira Na Goneyalewa kei na Cauravou,” *Ensign*, Me 1989, 54).
19. C. S. Lewis, *Mere Christianity* (1960), 160.

Mai vei Cristina B. Franco

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

Na Marau ni Veigaravi Yalosavu

Eda sa yalataka vua na Tamada mai Lomalagi ni da na qaravi Koya kei ira na tani ena loloma ka cakava na Nona lewa ena ka kecega.

Ni mai cava na koniferedi rara-ba sa otí, e levu na tamata era torovi au ena taro vata ga: “Era logaloga vinaka li na idabedabe oya?” Na noqu isaunitaro e tautauvata ena veigauna kecega: “O ira na idabedabe oya era logaloga vinaka sara ga ke sega ni o vosa.” E dina oqo, donu? Na noqu idabedabe e sega so ni logaloga

vinaka ena koniferedi oqo, ia au vakinavina-naka dina ena veivakalougatataki kei na dokai ni vosa vei kemuni ena yakavi edaidai.

Ena so na gauna ni da veigaravi tiko, eda laki dabe ena idabedabe duidui eso. Eso era idabedabe dakoba ia ka so tale e sega, ia eda sa yalataka vei Tamada mai Lomalagi ni da na qaravi Koya kei ira na tani ena loloma ka cakava na lomana ena ka kecega.

Ena vica na yabaki sa otí, era vulica na itabagone ena Lotu ni “nomu ‘vakateku ena veigaravi vua na Kalou’ [Vunau kei na Veiyalayalati 4:2], o sa sema tiko ki na ilakolako uasivi duada. O sa vuakea tiko me vakatotolotaki Nona cakacaka na Kalou, ia e ka uasivi, marautaki, ka totoka na ka e sotavi.”¹ E ilakolako eda rawata kece—se yabaki cava—ka ilakolako ena kauti keda ena ka e tukuna na noda parofita lomani ni “salatu ni veiyalayalati.”²

Ka ni rarawa, e seva, ni da bula tiko ena vuravura nanumi koya vakaikoya ka ra dau taroga wasoma na tamata, “E ka ni cavai vei au?” ka sega ni taroga, “Au na rawa ni vuakei cei nikua?” se “Au rawa ni vuakea vakavinaka cake vaka-cava na Turaga ena noqu veikacivi?” se

"Au sa solia tiko beka noqu ka kecega vua na Turaga?"

E dua na ivakaraitaki uasivi ni veiqaravi yalosavu ki na noqu bula o Sister Victoria Antonietti. O Victoria e dua na qasenivuli ni Lalai ena noqu tabana niu a tubu cake tiko mai Argentina. Ena veiyakavi ni Tusiti, ni keimami dau lai soqoni ena Lalai, e dau kauta mai vei keimami e dua na keke jokeliti. Era taleitaka kece na keke—io, o ira kece vakavo ga oi au. Au cata na keke jokeliti! E dina ni dau via wasea vei au na keke, au dau vakasuka e veigauna na nona isolisoli.

Dua na siga ni sa veiwaseyaka oti na keke jokeliti vei ira na vo ni gone au tarogi koya, "Na cava ko sega ni kauta tale mai kina e dua na mataqali duidui—vaka na moli se vanila?"

Ni dredre oti vakalailai, ea tarogi au, "Vakacava *mo* tovolea mada e dua na tikina lailai? Na keke oqo e waki vata kei na dua na isaluwaki talei, kau yatalaka ni o tovolea, ko na taleitaka!"

Niu veiraiyaki, au kurabui, ni vaka era taleitaka kece na keke. Au mani vakadonuya meu tovolea. E rawa ni o kilakila mada na ka e yaco? Au a taleitaka! O ya na imatai sara ga ni gauna au a taleitaka kina na keke jokeliti.

A taura toka e vica na yabaki emuri meu qai kila na isaluwaki vuni ni keke jokeliti nei Sister Antonietti. Keitou dau sikovi tinaqu e veimacawa kei iratou na luequ. Ena dua na veisiko oqori, keirau a marautaka tiko kei Nau e dua

na tiki ni keke jokeliti, kau talanoataka tiko vua na noqu mai taleitaka na keke jokeliti. Ea qai vakaramataki au ena vo ni italanoa.

"Mo raica, Cris," a kaya ko nau, "Ko Victoria kei na nona matavuvale e sega ni levu nodratou ivurevure, ia ena veimacawa e dau digia o koya na saumi basi me kauti koya kei na va na luvena ki na Lalai se me volia na isaluwaki me caka keke jokeliti kina ki na kalasi ni Lalai. E dau digia ga o koya na keke jokeliti mai na basi, ka ratou dau taubaletaka na sivia na rua na maile [3 na km], dua na mua, se draki cava ga."

Ena siga oya au qai qoroya vakalevu cake na nona keke jokeliti. E bibi cake, niu vulica ni isaluwaki vuni ni keke nei Victoria na nona loloma vei ira ka qaravi ira tiko kei na nona solibula yalosavu e vukui keimami.

Niu vakananuma lesu na keke nei Victoria e vukei au meu nanuma na solibula yalosavu ni italanoa ni gauna ka a vakatavulica na Turaga vei ira na nona tisaipeli ena Nona lako ki na valeniyau ni valetabu. Kemuni kila na italanoa. A vakatavulica o Elder James E. Talmage ni a tu kina e 13 na kato, "kina loma ni vei kato oqori era vakalutuma kina na tamata nodra isolisoli ena inaki [duidui] ka vakatakilai [ena] volavola ena kato." E vakaraici ira ko Jisu na laini ni dausolika, ka wili kina na duidui mataqali tamata. Eso era solia nodra isolisoli ena "dina ni inaki" ka so

tale era vakalutuma "na ibinibini siliva kei na koula," ka nuitaka me laurai, kilai, ka qoroi ena nodra isolisoli.

"Mai na kedra maliwa na lewe vuqa e dua na yada, o koya e . . . vakalutuma ki loma ni kato ni iyau e rua na ilavo parasa ka vakatokai na peni; na nona isolisoli ka tautauvata ni lailai sobu mai na veimama ni dua na sede vaka Amerika. E kacivi iratou yani na Nona tisaipeli na Turaga ki Vua, vaka-raitaka na yada dravuadravua-bikai kei na nona ivalavala, ka kaya: 'Au sa kaya vakaidina vei kemudou, Na yada dravuadravua oqo sa biuta vakalevu ki na kato ni lavo, ko ira kecega era sa biuta vakalailai ga: Ni ra sa biuta kina eso ko ira kecega mai na nodra ka e vuqa; ia ko koya oqo, sa dravuadravua, ka sa biuta na ka kecega, io na nona ka kece e bula kina' [Marika 12:43–44]."³

Na yada e sega ni rairai ni taura e dua na idabedabe kilai ena itikotiko ni nona gauna. E taura o koya e dua na ka bibi cake: na nona inaki e savasava, ka solia na ka kece e rawa ni solia. E rairai ni solia e lailai mai vei ira eso tale, ka levu cake mai vei ira tale eso, ka duidui mai vei ira eso tani tale. Ena mata ni so, na ka e solia e tawayaga, ia ena mata ni iVakabula, na "kila ni nanuma kei na inaki ni lomada,"⁴ sa solia o marama na nona ka kecega.

Oi kemuni na taciqu, eda sa solia tiko li noda ka kecega vua na Turaga ka sega ni tarova? Eda sa solia tiko li noda gauna kei na taledi mera rawa ni vuli me lomana na Turaga ka muria Nona ivunau na itabatamata tubu mai. Eda sa veiqaravi tiko li vei ira wavoliti keda kei ira ka da lesi meda taqomaka ena gumatua—solibulataka tiko na gauna kei na igu ka rawa ni vakayagataki ena so tale na sala? Eda sa bulataka tiko li na ivunau lelevu e rua—meda lomana na Kalou ka meda lomani ira na Luvena.⁵ Vakawasoma na loloma oya e vakavatukanataki ena veiqaravi.

E vakatavulica o Peresidi Dalin H. Oaks: "Na noda iVakabula e soli Koya ki na veiqaravi yalosavu. E vakatavulica ni oi keda yadudua e dodonu meda muri Koya ena noda tarovi keda mai na malele yalo ni nanumi koya me rawa ni da qaravi ira na tani."

E tomana:

"E dua na ivakaraitaki kilai ni noda soli keda me qaravi ira na tani . . . oya na solibula ka ra cakava na itubutubu baleti ira na luedra. O ira na tina era vosota na mosi ka vakayalia nodra ka bibi kei na logavinaka me vakasucuma ka susuga na gone yadudua. O ira na tama era moica nodra bula kei na nodra veika bibi me tokona e dua na matavuvale. . . .

" . . . Eda marautaki ira talega ka ra qarava na lewe ni matavuvale vakaleqai vayago kei na itubutubu qase. O ira na itavi oqori era sega ni taroga, e ka ni cavai vei au? Na veika kece oqo e gadrevi ga kina na kena biu vakatikitiki ni logaloga vinaka yadua me veiqravi yalosavu. . . .

"[Ia] ko ira kecega oqo era vakaraitaka na ivakavuvuli tawamudu ni da na marau cake ka vakasinaiti cake ni da cakacaka ka veiqravi ena ka eda solia, ka sega mai na ka eda ciqoma.

"Na noda iVakabula e vakatavulici keda meda muri Koya ni da cakava na solibula ka gadrevi meda soli keda ena veiqravi yalosavu vei ira na tani."⁶

E vakatavulica vakakina o Peresitedi Thomas S. Monson ni "e rairai ni da veitaratara ena matanavotu kei na noda

Dauveibuli, eda na sega ni tarogi, 'E vica na itutu ko a taura?' ia o koya ga 'E vica na tamata ko a vuakea?' E yaco, ni da sega ni rawa me da lomana dina na Turaga me yacova sara ni da sa na qaravi Koya ena noda qaravi ira na tamata."⁷

Dua tale na ivosavosa, kemuni na taciqu, ena sega ni yaga kevaka eda dabe tiko ena noda idabedabe dakoba se voraki ni vakacavara na bose ena idabedabe lobi veveka e muri. Ena sega mada ga ni yaga, ke gadrevi, me da kalawa yani ki na valeniwawa me da laki vakadula na gone e tagi. Na ka ga e yaga ni da lako mai kei na gagadre me

veiqravi, me da raici ira eda qaravi ira tiko ka marau ni kidavaki ira, ka vakatilikai keda vei ira ka da wasea vata na idabedabe lobi—toro yani ena veiwekani dina ga ni da sega mada ga ni lesi me qaravi ira. Ia ena qai yaga dina sara ga ni da cakava na ka kece eda cakava kei na isaluwaki bibi ni veiqravi waki vata kei na loloma kei na solibula.

Sa yaco meu kila mai ni ke sega mada ni da kila na buli keke jokeliti e rawa ni da qasenivuli ni Lalai gugumata ka daudina, baleta ni oqo e sega ni baleta na keke. Oqo na loloma ka tu mai na daku ni cakacaka.

Au vakadinadinataka ni loloma oya e yaco me tabu mai na solibula—na solibula ni dua na qasenivuli ia ka levu cake sara mai na icavacava ka solibula tawamudu ni Luve ni Kalou. Au soli ivakadinadina ni bula tiko o Koya. Au lomani Koya ka gadреви meu biuta tani na gagadre ni nanumi koya ga meu loloma kina ka veiqravi me vaka e cakava O Koya. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Veilutaki Raraba ni Cauravou, "Na Cakacaka Kurabuitaki Oqo," *Liaona*, Janu. 2015, 49.
2. Russell M. Nelson, "Ni da Toso Vata Yani ki Liu," *Liaona*, Epe. 2018, 7.
3. James E. Talmage, *Jesus the Christ* (1916), 561.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 33:1
5. Raica na Maciu 22:37, 39.
6. Dallin H. Oaks, "Veiqravi Segi na Nanumi Koya Ga Vakataki Koya," *Liaona*, Me 2009, 93, 96.
7. Thomas S. Monson, "Na Nanamaki Levu" (lotu ni Brigham Young University Janu. 11, 2009), 6, speeches.byu.edu.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Ira na Marama kei na Vulici ni Kosipeli e Vale

Na iVakabula sa nomu ivakaraitaki uasivi ni nomu cakava na itavi bibi ena Nona tuvana me matata vakavinaka sara kina na vuli kosipeli ena itikotiko.

Kemuni na ganequ lomani, e ka talei na soqoni vata kei kemuni. Oqo e gauna marautaki ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Sa sovaraka tiko mai na Turaga na kila-ka ena Nona Lotu me vaka a yalataka ni na cakava.

O nanuma tiko na Nona kaya: “A cava na kena dede me dukadukali tiko kina na wai ni uciwai sa kui? Ia na kaukauwa cava ena tarovi lomalagi? Raica sa sega ni rawa vua na tamata me dodoka yani na ligana malumalumu me tarova kina na kui sobu ni uciwai na Misuri ena kena sala tudei, se me tarova na kena wai me tuva cake tale, ia sa sega tale ga ni rawa vua me tarova vakakina na Kalou Kaukauwa, me kakua ni sovaraka na kilaka mai lomalagi ena uludra na Yalododonu Edaidai.”¹

E tiki talega ni wasei mai ni kila-ka ni Turaga e sema ki na Nona sovaraka mai vagumatua na dina tawamudu ki na vakasama kei na yalodra na Nona tamata. Sa vakamatatataka kina o Koya ni o ira na luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi sa nodra ilesilesi taumada na mana ni kena vagumatuataki. Dua na ivakadinadina ni cakamana oqo na

Nona liutaka na Nona parofita bula me vakaliuca vakabibi na vakavulici ni kosipeli ena itikotiko kei na loma ni matavuvale.

O na taroga beka, “Era na yaco vakacava na marama yalodina mera gutaka mada na vupei ni Turaga me sovaraka na kila-ka vei ira na Nona Yalododonu?” E sauma kina na Turaga e “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba.” O nanuma tiko na vosa, ia o na raica beka

na kena ibalebale vou ka kila ni Turaga sa kila oti tu na veisau totoka oqo, sa yaco tiko nikua. Ena ivakaro raraba, a lesi ira na marama mera ulu ni qasenivuli ni kosipeli ena matavuvale ena Nona kaya: “Sa nodra itavi taumada na tina me ra susugi ira cake na lvedra.”² Oqo e oka kina na veisusugi ena dina ni kosipeli kei na kila-ka.

E tomani tale ena ivakaro: “Era sa vakacolati kina na tama kei na tina me ra veivukei vakatautauvata.”³ E rau sa tautauvata ena itavi, tautauvata ena igu me rau tubu vakayalo kei na rawati na kila-ka, ka rau sa duabau ena veivukei vakai rau. E rau sa tautauvata ena ivotavota vakalou mera rau bula cecere. Ia, rau na sega ni bula cecere vakai rau yadua.

Cava na vuna, vua e dua na luvena yalewa na Kalou e duabau ka tautauvata ena vakawati me nona ilesilesi taumada me veisusugi ena gacagaca bibi duadua mera ciqoma na tamata, o ya na kila na dina mai lomalagi? Au sa raica kina, oqo na ivakarau ni Turaga vakatekiu mai na gauna a buli kina na matavuvale e vuravura.

Me vakataka, o Ivi a ciqoma na kila-ka a gadreva o Atama me kania na vua ni vunikau ni kila-ka baleti rau me rau maroroya na vunau taucoko ni Kalou ka me rau bulia e dua na matavuvale. Au sega ni kila na vuna a yaco kina e liu vei Ivi, ia o Atama kei Ivi e rau duabau uasivi sara ena gauna a sovaraki kina vei Atama na kila-ka.

Dua tale na ivakaraitaki ni nona vakayagatata na Turaga na nodra isolisoli ni veisusugi na marama o ya na sala a vaqaqacotaki iratou kina na luvei Ilamani. E oso na noqu itilotilo niu wili-ka na itukutuku kau nanuma na vosa malua ivakadei nei tinaqu niu biubiu mai vale ki na veiqaravi vakamataivalu.

A vola kina o Ilamani:

“Era sa vakavulici vakavinaka mai vei ira na tinadra, ni kevaka era sega ni vakatitiqa, ena vakabulai ira na Kalou.

“Ia era sa tukuna lesu mai vei au na nodra vosa na tinadra, ka kaya: Keimami sa sega ni vakatitiqataka ni ra kila tu na tinai keimami.”⁴

Au sega ni kila taucoko na vuna e solia kina na Turaga na ilesilesi taumada ni veisu ena matavuvale vei ira na marama yalodina, ia au vakadinata ni sa baleta na nomuni igu ni loloma. Ena taura na loloma cecere mo vakila cake na gagadre ni dua tale mai na nomu. Oqori na loloma uasivi i Karisito vua na tamata o na tubera. Na yalo ni loloma oqori e tadu mai vua e dua na tamata sa digitaki me veituberi ka sa tu vua na mana ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Na ibole ni iSoqosoqo ni Veivukei, sa dau ivakaraitaki nei tinaqu, ka veivakauqeti vei au: “Sa Segu ni Mudu na Loloma.”

Ko ni sa luvena yalewa na Kalou, ka sa tu e lomamuni na gugumatum Cecere mo ni kila na gagadre ni tamata ka lomani ira. Ena qai yaco kina, mo ni dau rogoa tikoga kina na vosa malua

vinaka ni Yalo. Ena rawa ki na Yalo me dusimaka nomu vakasama, na ka o kaya, kei na ka o cakava mo tubera na tamata me sovaraka mai na Turaga na kila-ka, dina, kei na yaloqaqa vei ira.

Kemuni na marama ko ni rogoci au tiko ko ni sa tiko ena vanua talei ena nomuni ilakolako ni bula oqo. Eso era goneyalewa lalai era tiko ena soqoni raraba ni marama ena imatai ni gauna. Eso era goneyalewa sa vakavakarau tiko mera dauveituberi e gadreva na Kalou mera vakataka. Eso se qai vakamau vou se bera ni vakalveni, eso na tina vou e dua se levu na isolisoli. Eso ko ni sa tinadra na itabagone kei na so tale sa laki kaulotu na luvemuni. Eso sa tiko na luvemuni era sa malumalumu na nodra vakabauta ka ra sa yawa sara mai vale. Eso e tiko duadua e sega na nomuni itokani yalodina. Eso e budra na gone.

Ia, se cava sara na kemuni ituvaki yadua, ko ni sa tiki—e tiki bibi—ni matavuvale ni Kalou kei na nomuni matavuvale, ena siga ni matak, ena vuravura oqo, se ena vuravura ni yalo. Na ilesilesi ni Kalou vei iko o ya mo tubera e vuqa na Nona matavuvale ena nomu rawata ena nomu lomana ka vakabauta na Turaga o Jisu Karisito.

Na nomu ibolebole dina o ya mo kila o cei mo tubera, vakacava, kei na gauna cava. O gadreva na veivuke ni Turaga. E kila na yalodra na tamata, ka kila na gauna era sa vakarau kina mera ciqoma nomu veituberi. Nomu masu ena

vakabauta sa idola mo rawa-ka. Sa rawa mo vakararavi ki na Nona veidusimaki.

A veivakayaloqaqataki: “Kerea na Tamada ena yacaqu ena vakabauta, kei na vakanuinui ni na soli vei kemudrau, ka na soli vei kemudrau na Yalo Tabu, ka sa vakatakila na veika kecega ka na ganita vei ira na luve ni tamata.”⁵

Me ikuri ni masu, na vulica vagumata na ivolanikalou me na tiki ni nomu tubu qaqaco mo veituberi. Oqo na yala-yala: “Dou kakua ni lomaocaocataka na ka mo dou kaya; ia mo dou kumuna cake ena nomudou vakasama e veiguna na vosa ni bula, ka na qai soli vei kemudou ena kena auwa na veika me tukuni me ganita na tamata yadua.”⁶

Mo qai taura e vuqa na gauna mo dau masu, vakasama titobu, ka vakana-numa na veika vakayalo. Ena yaco na kila-ka baleta na dina me sovaraki vei iko ko na qai tubu ena kaukauwa mo veituberi ena nomu vuvale.

Ena yaco na gauna o na vakila ni nomu gumatua mo vulica me vinaka nomu veituberi ena berabera. Ena taura na vakabauta mo vosota tiko. Sa vakauta mai na iVakabula vei iko na veivakayaloqaqataki oqo:

“O koya mo dou kakua kina ni oca ena cakacaka vinaka, ni dou sa tura tiko na yavu ni dua na cakacaka cece-re. Ia ena tubu mai ena veika lalai na veika cecere.

“Raica, sa gadreva na Turaga na yalo kei na vakasama sa vakarau tu; ia ko

ira sa vakarau tu ka talairawarawa era na kania na veta ni vuata ena vanua ko Saioni ena veisiga mai muri.”⁷

Na nomuni tiko ena bogi nikua sa ivakadinadina ni sa lomamu mo ciqoma na veisureti ni Turaga mo veituberi. E dina oqo vei koya e gone duadua e tiko ena bogi nikua. O sa na kila o cei mo na tubera ena nomu matavuvale. Kevaka o masu ena yalodina sara, ena votu mai e dua na yaca se matana e dua. Kevaka o na masu mo kila na ka mo cakava se kaya, o na vakila na kena isau. Na gauna ga o talairawarawa kina, na nomu kaukauwa ni veituberi ena tubu. O na vakavakarau ki na siga mo na tuberi ira kina na luvemu vakai iko.

Era na masu na tina ni itabagone mera kila na sala mera tubera e dua na luedra tagane se yalewa e dau dredre nodra tuberi. O na masu mo kila o cei e rawa ni veivakauqeti vakayalo e gadreva o luvemu ka na ciqoma. Na Kalou ena rogoča ka sauma na nodra masu vakaídina oqo na tina lomaleqa, ka na tala mai na veivuke.

Vakakina, vei budra na gone ena bogi nikua e yalararawa ena vuku ni oca kei na dredre era vakavuna na luvena kei na makubuna. Ena rawa mo yaloqqa ka dusimaki mai na

veika era a sotava na matavuvale ena ivolanikalou.

Mai na gauna i Ivi kei Atama, ki na Tama o Isireli, ki na veimatavuvale yadua ena iVola i Momani, sa dua kina na lesioni ivakadei me baleta na ka me caka baleta na nodra rarawa na gone muacala: kua ni guce ena loloma.

Eda sa vakayaloqaqataki ena ivakaraitaki ni iVakabula ni sa vakabula na yalodra cidroi na luvena vakayalo na Tamada Vakalomalagi. Dina ga ni o ira kei keda eda vakamosi yalo, na liga ni iVakabula sa tuberi keda tikoga.⁸ A vosa ena 3 Nifai baleti ira na ganena kei na tuakana vakayalo, a guce kina o Koya me tuberi ira: “Oi kemuni . . . na mataqali i Isireli, au a nanuma vaka-vica meu vakasoqoni kemuni vata ka maroroi kemuni me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana, ka karoni kemuni.”⁹

Oi kemuni na marama ena ituvaki yadua ni bula oqo, ena ituvaki yadua ni matavuvale, ki na ivakarau kece ni bula, na iVakabula sa nomuni ivakaraitaki uasivi mo ni tiki cecere ni Nona cakacaka me vakaceceretaki na vulici ni kospipeli ena itikotiko kei na vuvale.

O ni na kauta na lomamuni sa dauloloma ki na kena veisau na itaviqaravi

kei na itovo ena nomu matavuvale. Oqo ena kauta mai na tubu vakayalo e cecere. Ni ko masu vata ka masulaki ira nomu matavuvale, o na vakila na nomu loloma kei na loloma ni iVakabula vei ira. Sa na yaco me nomu tikoga vakalevu na isolisololi vakayalo oqo ni ko vaka-saqara. Era na vakila nomu matavuvale ni ko masu ena vakabauta cecere.

Ni ra soqoni na matavuvale mera wilika e cake na ivolanikalou, o sa na wilika oti ka masulaka mo vakarautaki iko. O na kunea na gauna mo masuta na Yalo me vakararamataka na nomu vakasama. Ia, ni sa nomu gauna mo wiliwili, era na vakila na matavuvale ni ko lomana na Kalou kei na Nona vosa. Era na tuberi maivei Koya kei na Yalona.

Na veivakauqeti vata oqo ena tadu mai ni ra soqoni na matavuvale ni ko masu ka tuvanaka. Ena rawa ni taura na sasaga kei na gauna, ia ena mana. Au nanuma na lesioni a vakavulica o tinaqu niu a se gone. Au se vakasamataka rawa tiko na mape duiroka a cakava ena vanua a lakova voli na iApositolo Paula. Au vakasamataka na gauna kei na igu me cakava rawa kina o tinaqu. Ia siga edai au sa mai vakalugatataki ena nona loloma vei koya na iApositolo yalodina o ya.

Ko ni na kunea yadua na sala mo ni cau ki na sovaraki ni dina ki na nomuni matavuvale ena Lotu vakalesuimai ni Turaga. Oi kemuni yadua ko ni na masu, vuli, ka vakasama vakatitobu mo kila na cecere ni nomuni cau oya. Oqo ga au kila: oi kemuni yadua, sa cakacaka vata kei ira na luvena tagane na Kalou, me sa tiki cecere mana ni vuli kospipeli ka bulataka me maqusataki na kumuni o Isireli ka vakarautaki na matavuvale ni Kalou ki na lesu lagilagi mai ni Turaga o Jisu Karisito. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 121:33
2. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Me 2017, 145.
3. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” 145.
4. Alama 56:47–48.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 18:18.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 84:85.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 64:33–34.
8. Raica na 2 Nifai 19:12, 21.
9. 3 Nifai 10:4

Mai vei Peresitedi Dallin H. Oaks
iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na iTubutubu kei na Gonelalai

Na nona ituvatuva cecere ni marau na Tamada Vakalomalagi e tukuna vei iko o cei o iko kei na inaki ni nomu bula.

Kemuni na ganequ lomani, sa dua na ka vakasakiti na soqoni vou ni koniferedi raraba ni Lotu oqo baleti kemuni na marama yabaki 8 lako cake. Eda sa rogoca na itukutuku veivakauqeti mai vei iratou na marama iliuli vakakina mai vei Peresitedi Henry B. Eyring. Keirau taleitaka kei Peresitedi Eyring na cakacaka ena ruku ni nona veidusimaki o Peresitedi Russell M. Nelson, ka da sa vakanamata ki na nona vosa vakaparofita.

I.

O ira na gone na noda isolisol vakamareqeti duadua mai vua na Kalou—o ira na noda tubu tawamudu. Ia eda bula ena dua na gauna era sa sega ni vinakata e levu na marama me ra vakasucu se susu gone. E levu na itabagone qasecake era vakadaroya tu na vakamau me yacova ni sa rawa vinaka na veika ni bula vakayago. Sa tubucake sivia ena rua na yabaki na ivakatauvata ni vakamau ena YDE, ka lutu na

iwiliwili ni sucu ena Lotu. O Amerika kei na so tale na matanitu sa voleka mai me lailai sara na gone era matua cake me ra uabula ka veisosomitaki yani vei ira na qase era sa na vakacegu mai na cakacaka.¹ E sivia na 40 na pasede ni vakasucu gone e Amerika o ira na tina sega ni vakawati. O ira na gone era sega ni tudei. Na veituvaki oqo era veisaqasaqa ki na ituvatuva vakalou ni veivakabulai nei Tamada.

II.

O ira na marama Yalododonu Edai-dai era kila ni itavi vakatina e nodra itavi bibi duadua, na ituvuka ni nodra bulamarau. A kaya vaqo o Peresitedi Gordon B. Hinckley: “Na iwase levu ni marama era kunea nodra vakataucokotaki, nodra bulamarau cecere duadua ena nodra itikotiko kei na nodra mata-vuvale. Sa teivaka na Kalou e lomadra na marama e dua na ka vakalou ka dau tukuni koya ena igu malumu, ena savasava, ena sautu, ena vinaka, ena ivalavala dodonu, ena dina, ena loloma. Na veitiki ni bula vakasakiti oqo era na vakaraitaki ena kedra ituvaki dina sara ka taucoko ena bula vakatina.”

E tomana o koya, “Na cakacaka cecere duadua ena cakava e dua na marama sai koya na nona vakamareqeta ka vakavulica ka bulataka ka vaka-yaloqaqtaka ka susuga na luvena ena buladodonu kei na dina. E sega tale ni dua na ka ena vakatautauvatataki rawa kei na ka oqo, se cava ena cakava.”²

Kemuni na tina, na ganequ lomani, keimami lomani kemuni ena ituvaki cava ga o ni tu kina kei na veika o ni dau cakava vei keimami kece.

Ena nona itukutuku bibi ena 2015 ka kena ulutaga “E Dua Na Vakatake-kere Vei Ira na Ganequ,” e kaya kina o Peresitedi Russell M. Nelson:

“Na matanitu ni Kalou ena sega ni taucoko, ka na sega ni rawa ni taucoko kevaka e sega na marama era cakava nodra veiyalayalati ka bulataka, na marama era na rawa ni vosa ena kau-kauwa kei na veivakadonui ni Kalou!

“Nikua, . . . eda gadreva na marama era kila na vakayaco veika bibi ena nodra vakabauta ka ra sa dau yalodina saraga ena taqomaki ni tiko savasava

kei na matavuvala ena vuravura tauvimate tu ena ivalavalala ca. Eda gadrevi ira na marama yalodina ena nodra vakasarati na luve ni Kalou ena sala yalataki ki na bula vakacerecerei; na marama era kila na ciqoma nodra ivakatakila vakataki ira, era kila na kaukauwa kei na yalovakacegu ni edameni ni valetabu; na marama era kila na kaciva na kaukauwa vakalomalagi me maroroya ka vakuauwataki ira na gone kei na matavuvala; na marama era na veivakavulici ena yaloqaqa.³

Na veivakavuvuli vakauqeti oqo era yavutaki kecega e “Na Matavuvala: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” ka vakadeitaka kina na Lotu vakalesui mai oqo na ivunau kei na ivalavalala itakele ni nona ituvatuva na Dauveibuli ni se bera ni bulia na vuravura.

III.

Au na vosa ena gauna oqo vei ira na gone sobu ena ivavakoso oqo. Kemuni na ganequ gone lomani, ena vuku ni veika o ni kila me baleta na kospipeli vakalesui mai i Jisu Karisito, o ni sa duatani kina. Na nomuni kila ena rawa kina mo ni vosota ka ulabaleta na dredre ni tubucake tiko. Ni o se gonelailai, sa tekivu mo vakaitavi ena cakacaka

kei na parokaramu ka vakatorocaketaki kina nomu taledi, me vaka na volavola, vosa, kei na tuvaka. O sa vulica na itovo nuitkai kei na ivakarau mo vorata kina na veitemaki ni lasu, lawaki, butako, se vakayagataka na alakaolo se waigaga.

Na kemuni duatani a kilai ena dua na vakadidike a vakayacori ena dua na Univesiti mai North Carolina me baleti kemuni na yabaki tinivakacaca kei na lotu. E dua na itukutuku ena *Charlotte Observer* e kena ulutaga “Mormon teens cope best: Study finds they top peers at handling adolescence.” E tukuna na itukutuku oqo ni “vinaka duadua o ira na Momani ena kena levei na itovo rerevaki, vinaka ena ka ni vuli ka vinaka nodra vakanamata ki na veisga ni mataka.” E dua vei ira na dauvadidike ena vuli oya, ka a vakataroga e levu duadua na noda itabagone, e kaya, “Ena veiwasewase kece e dikevi, e matata e dua na ivakarau: Era liu na Momani.”⁴

Cava na vuna o ni sotava vakavina-ka duadua kina na dredre ni tubu cake tiko? Kemuni na goneyalewa, e baleta ni o ni kila na nona ituvatuva cecere ni marau na Tamada Vakalomalagi. Oqo e tukuna vei iko o cei o iko kei na inaki ni nomu bula. O ira na itabagone era kila oya era na matai ena walia na leqa

ka matai ena digia na dodonu. O ni kila ni rawa ni nomuni nona veivuke na Turaga ena kena ulabaleti na dredre kece ni tubucake tiko.

E dua tale na vuna o vinaka kina sai koya ni o kila ni o luvena na Tamada Vakalomalagi ka lomani iko. Au vaka-bauta ni o ni kila na noda serenilotu cecere “Sa Voleka na Kalou.” Oqo na imatai ni qaqana eda sa lagata kece ka vakabauta:

*I ragone sa voleka, vei keda noda Kalou
Sa dau marautaki keda, na muria na
ivunau,
Kalogata, kalougata,
Ni ko ravi tu vua⁶*

E rua na ivakavuvuli ena qaqana oya: Matai, e volekati keda na Tamada Vakalomalagi ka wanonovi keda ena siga kei na bogi. Vakasamataka mada! E lomani keda na Kalou, e voleka vei keda, ka wanonovi keda. iKarua, dau marau me vakalougatataki keda ni da “ravi tu Vua.” Sa ivakavakacegu ena loma ni nuiqawaqawa kei na dredre!

Io, kemuni na goneyalewa, o ni sa vakalougatataki ka vakasakiti, ia ko ni vakataki ira kecega na luvena na Tamada Vakalomalagi ena nomuni “sasaga mo ni ravi tu Vua.”

E rawa niu vakasalataki kemuni eke ena vuqa na veika duidui, ia au sa digitaka meu vosa walega ena rua.

Na imatai ni noqu ivakasala e baleta na selevoni. E dua na vakadidike ena matanitu raraba se qai oti walega e kunei ni sivia na veimama ni gone yabaki tinivakacaca e Amerika era kaya ni sa rui levu na gauna era vakayagataka ena nodra selevoni. E sivia ni 40 na pasede era kaya ni ra lomaleqa ena gauna e kautani kina nodra teleponi.⁶ Oqo e vakalevu vei ira na goneyalewa mai vei ira na tagane. Kemuni na ganequ gone—kei na marama uabula talega—ena vakalougatataki nomuni bula kevaka o yalana nomu vakayagataka kei na vakararavi ena selevoni.

Na ikarua ni noqu ivakasala e bibi cake sara. Ni dau yalovinaka vei ira na tani. Na yalovinaka e dua na ka era sa cakava oti tiko e vuqa na noda itabagone. Eso na ilawalawa itabagone ena so

na itikotiko era sa vakaraitaka tiko vei keda kece na sala. Eda sa vakauqeti ena nodra yalovinaka na noda itabagone vei ira era vakaleqai tu ka gadreva me ra vuksi. Ena vuqa na ivakarau o ni sa veisilitaka kina vakataki kemuni na loloma oya. Keimami diva me ra na muria na tamata kecega na nomuni ivakaraitaki.

Ena gauna vata oqori, eda kila ni temaki keda tiko na vunica me da dau yaloca, ka levu na kena ivakaraitaki, vei ira sara mada ga na gonelalai kei na itabagone. Na yaloca e kilai tu ena vuqa na yaca, me vaka na veivaqaseni, veibuturaki, se cokovata me da saqata e dua. Na ivakaraitaki oqo e dau vaku-vuna na mosi vei ira eda kalasi vata se itokani. Kemuni noqu itokani lomani, e sega ni marautaka na Turaga kevaka eda cakaca se itovo ca vei ira na tani.

Oqo e dua na kena ivakaraitaki. Au kila e dua na cauravou, e dua na ise e Utah, a vakalialai ni duatani, oka kina ena so na gauna ni dau vosa ena nona ivosavosa. A vosa vakacacani mai vei ira eso na itabagone bula galala me yacova ni veivorati ka vakavuna nona vesu tu me 70 na siga ni waraka tiko nona vakau lesu ki nona vanua. Au sega ni kila se cava e uqeti ira na ilala itabagone oqo, e levu era Yalododonu Edaidai vakataki kemuni, ia au rawa ni raica na imawe ni nodra itovo ca, yaco kina e dua na gauna ca vua e dua na luvrena na Kalou. Na ivalavalala lalai ni yaloca e rawa ni levu na kena revurevu.

Niu rogoca na italanoa oya, au vaka-tauvatanaki na veika a tukuna noda parofita, o Peresitedi Nelson, ena lotu raraba ni itabagone se qai oti wale toka. Au kerei kemuni kei ira kece tale na vo ni itabagone mo ni veivuke ena vakasqoni Isireli, e kaya o koya: "Tucake; mo duatani mai vei vuravura. E daru sa kila vinaka tu ni dodonu mo dua na rarama kei vuravura. Koya gona, sa gadreva na Turaga mo irairai, vosa, itovo, ka isulu-sulu vakatisaiipeli dina i Jisu Karisito."⁷

Na mataivalu ni itabagone e sureti iko o Peresitedi Nelson mo lewena era na sega ni *dau veivakacacani*. Era na muria na ivakavuvuli ni iVakabula me ra dauloloma ka dau kauwaitaki ira na tani, me ra goleya yani na baludra kadua ni dua e cakacala vei keda.

Ena dua na vosa ni koniferedi raraba rauta na gauna o ni a sucu kina, a vakacaucutaki ira na "goneyalewa rai-rai totoka era segata tiko me ra bulataka na kospel" o Peresitedi Gordon B. Hinckley. A vakamacalataki ira, me vaka au nanuma meu vakamacalataki kemuni kina nikua:

"Era dau lomasoli vei ira tale eso. Era veivakauwataki vakataki ira. Era isolisolu vinaka vei ira nodra itubutubu kei na vuuale era cavutu mai kina. Era sa vavaca tiko yani na bula vakamarama ka na kauta voli ena nodra bula taucoko na veika talei era bulataka tu ena gauna oqo."⁸

Niu Italai ni Turaga, au kaya vei kemuni na goneyalewa, e gadreva na vuravura na nomuni vinaka kei na loloma. Ni dau yalovinaka vakataki kemuni. E vakavuvulitaka vei keda o Jisu me da veilomani ka cakava vei ira na tani na veika eda vinakata me caka vei keda. Ni da segata me da yalo vinaka, eda sa toro voleka yani kina Vua kei na Nona veivakayayarataki loloma.

Kemuni na ganequ lomani, kevaka o ni dau vakaitavi ena veika ca—o iko duadua se vakailawalawa—yalataka oqo mo veisau ka vakauqeti ira tale eso me ra veisau. Oqori na noqu ivakasala,

kau solia vei kemuni niu dua na italai ni Turaga o Jisu Karisito baleta ni uqeti au na Yalona meu vosa vei kemuni ena ulutaga bibi oqo. Au vakadinadinataki Jisu Karisito, na noda iVakabula, o koya a vakavulica vei keda me da veilomani me vaka ni sa lomani keda. Au masuta me da vakayacora vakakina. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Sara Berg, "Nation's Latest Challenge: Too Few Children," *AMA Wire*, June 18, 2018, wire.ama-assn.org.
2. *Teachings of Gordon B. Hinckley* 1997), 387, 390; raica talega na M. Russell Ballard, "Mothers and Daughters," *Liahona*, Me 2010, 18; (cavuti ena *Daughters in My Kingdom: The History and Work of Relief Society* 2011), 156.
3. Russell M. Nelson, "Dua na Kerekere Vei Ira na Ganequ," *Liahona*, Nove. 2015, 96; raica talega na Russell M. Nelson, "Children of the Covenant," *Ensign*, Me 1995, 33.
4. A tabaka na vakadidike oqo na Oxford University Press me Christian Smith kei Melinda Lundquist Denton, *Soul Searching: The Religious and Spiritual Lives of American Teenagers* (2005).
5. "Sa Voleka na Kalou," *Sere ni Lotu*, naba 49.
6. Raica ena "In Our Opinion: You Don't Need to Be Captured by Screen Time," *Deseret News*, 31 ni Okosi. 2018, deseretnews.com.
7. Russell M. Nelson, "Hope of Israel" (worldwide youth devotional, 3 ni June, 2018), 8, HopeofIsrael.lds.org.
8. Gordon B. Hinckley, "Gadrevi ni Yalovinaka Cecere," *Liahona*, Me 2006, 60–61.

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson

Nodra Vakaitavi na Marama ena Vakasokumuni i Isireli

Sa noqu kerekere vakaparofita, kemuni na marama ena Lotu, ni veisautaka na veisiga ni mataka ka vukea me sokumuni o Isireli sa veiseyaki.

Etotoka na tiko oqo kei kemuni, na ganequ lomani. Oqo e dua na ka au a sotava o ni na raica kina noqu nanuma baleti kemuni kei na nomuni gugumatua cecere sa mai nomuni isolisol.

Dua na siga au a vosa tiko ena dua na ivavakoso mai Sauca Amerika, kau sa marautaka sara na noqu ulutaga, ena kena kaukauwa, au a kaya, “Me vaka niu *tinadra* e 10 na gone, au kaya kina eke . . .” Kau a tomana sara na noqu vosa.

Au sega ni kila niu a cavuta na vosa *tinadra*. Ni sa kila o noqu daunivakadewa, niu sa cala, a veisautaka na vosa *tinadra* ki na *tamadra*, ka ra sega kina ni kila na ivavakoso niu a tukuna niu *tina*. Ia a rogoce na watiqu o Wendy, ka a marautaka na noqu vosa cala vaka-Freud.

Ena gauna o ya, na gagadre titobu ni yaloqu meu veisautaki vuravura—me vaka e cakava duadua ga o tina—e buehue cake na yaloqu. Ena veiyabaki e tarava, ena gauna au dau tarogi kina na vuna au *digitaka* meu vuniwai, sa duadua tu ga na kena isau: “Baleta niu a sega ni *digitaka* rawa meu tina.”

Nikua, niu *tama* ni 10 na gone—*ciwa na lugequ yalewa* ka dua na tagane—kau Peresitedi ni Lotu, sa noqu masu mo vakila na titobu ni noqu lomani kemuni—na veika baleti iko kei na vinaka kece o cakava. E sega e dua me cakava rawa na ivalavalala ni marama dodonu. E sega e dua me tomuria rawa na veiuqeti ni dua na tina.

E rawa vakavuqa ki na tagane me solia na loloma ni Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula vei ira eso. Ia e tiko vei ira na marama na kena isolisol digitaki—e isolisol vakalou. Sa rawa mo ni vakila na ka e gadreva tiko e dua na tamata—kei na *gauna* e gadreva kina. E rawa mo dodoliga yani, veivakacegui, vakavulica, ka vaqaqacotaka e dua ni sa gagadre tiko.

E duidui nodra rai na marama mai vei ira na turaga, isa, keimami gadreva na nomuni vakasama! Na nomuni itovo e liutaki kemuni mo ni daunumi ira *taumada* na tamata, ka raica me laki mana na cakacaka eso vei ira na tamata.

Na Tinada lagilagi o Ivi—ena nona raiyawa baleta na ituватуva nei Tamada Vakalomalagi—a vakavuna na ka eda vakatoka “na Lutu.” Na nona digidigi vuku ka qaqa kei na digidigi veitokoni nei Atama a muataki yani kina na ituватуva ni marau ni Kalou. Rau sa rawata kina vei keda yadua meda tadu mai ki vuravura, meda vakayago, ka vakadindinataka ni da na digitaka meda tutaki

Jisu Karisito *nikua*, me vaka ga noda cakava mai na bula taumada.

Kemuni na ganequ lomani, e tiko vei kemuni na isolisol i vakayalo digitaki ka tudei. Au kerei kemuni nikua, ena inuinui taucoko ni yaloqu, mo masu mo kila na *nomu isolisol i vakayalo*—me teivaki, taurivaki, ka vakatetea, vakalevu cake mai na kena o sa cakava. O ni na veisautaki vuravura ni ko cakava oqo.

Kemuni na marama, ko ni sa veiuqeti ka tuva na itagede kilikili me vaka-totomuri. Meu tukuna mada vakalailai na yavu ni rua na itukutuku bibi a vakaraitaki ena noda koniferedi raraba sa oti. Kemuni, na ganequ lomani, sa baleti kemuni ruarua.

iMatai, na veiqraravi. Na itagade cecere ni veiqraravi oqo o ya na noda iVakabula, o Jisu Karisito. Vakarara-ba, ira na marama, sa kena ivakarau tu, me ra sa itagede cake oya mai na tagane. Ni ko sa veiqraravi dina sara, ko sa muria na yalomu mo vuakea e dua me vakila vakalevu cake na loloma ni iVakabula. Na gagadre ni veiqraravi sa kedra ituvaki na marama yalododonu. Au kila eso na marama era masu e veisiga “O cei beka Ko ni vinakata meu vuakea nikua?”

Ni bera ni kaburaki ena Epereli 2018 na sala cecere ka savasava cake ni qaravi ni tamata, a nodra ivakarau tu eso na tagane mera toqa nodra itavi ni veituberi ni vuuale ni sa “caka” ka toso sara ki na kena e tarava.

Ia *ni ko* sa vakila e dua na marama o sikova e gadreva me vuksi, o veivuke vakatoto ka vakayacora ena vula taucoko. O ya, na *sala* taumada o ni veivakavulici ena veisiko ka uqeta noda toroya cake ki na veiqraravi.

iKarua, ena koniferedi raraba sa oti, eda a veisautaka kina na kuoramni ni Matabete i Melikiseteki. Ni vakasama-taki na sala mera vuksi na tagane ena Lotu me mana cake nodra ilesilesi, eda a raica matau kina na nodra ivakaraitaki na iSoqosoqo ni Veivukei.

Ena iSoqosoqo ni Veivukei, era soqoni vata mai na marama ni veiyabaki ni bua kei na itagede ni bua. Na veiyabaki tini ni bua sa ibolebole qaqa, ia, *ko ni* tu kina, ena veimacawa, ka veimaliwai, tubu cake ka vakavulica

vata na kospeli, ka cakava me dua na veisau dina e vuravura.

Ia, ni vakamuri na nomuni ivakaraitaki, na Matabete i Melikiseteki era sa lewe ni kuoramni ni italatala qase. Na yabaki ni nodra bua na tagane oqo e tekivu mai na 18 ki na 98 (se sivia), ka rabailevu vakatautauvata nodra kila ena matabete kei na Lotu. Sa rawa ki na veitacini oqo me ra cakava na isema qaqaco vakatagane, vuli vata, ka vakalougatatakana kina eso.

Ko ni nanuma tiko ena Jiune sa oti, keirau a vosa kei Sister Nelson vei ira na itabagone ena Lotu. Keirau sureti ira mera curu ki na mataivalu itabagone ni Turaga mera vuakea na sokumuni kei Isireli ena yasa e rua ni ilati. Na sokumuni oqo sa ibolebole *cecere duadua*, sa inaki *cecere duadua*, ka cakacaka *cecere duadua* e vuravura nikua!¹

Sa inaki era gadrevi sara kina na marama, baleta ni ra dau veisautaka na veisiga ni matak. Sa noqu kerekere vakaparofita nikua vei kemuni, na marama ena Lotu, ni veisautaka na veisiga ni matak. Ena nomuni vuakea me sokumuni o Isireli sa veiseyaki.

Mo tekivu beka evei?

E *va na noqu veisureti*:

iMatai, au sureti iko mo lolo me 10 na siga mo lako tani mai na itukutuku

raraba kei na itukutuku tale eso e vaka-tani e tawasavasava ki na nomu vakasma. Masu mo kila na veivakauqeti cava me vagalatalaki ni ko lolo tiko. Na mana ni nomu lolo ni 10 na siga o na kurabui kina. Na cava o sa raica rawa ni ko lako tani mai na veika e raica o vuravura ka sa vakamavoataku tu na yalomu? Sa veisau beka *oqo* na vanua o gadreva mo laki tiko kina ka cakacaka? Sa veisau beka na veika o vakaliuca tiko—ke vica mada ga? Au kerea kina mo vola ka vakamuria na veivakauqeti yadua.

iKarua, au sureti iko mo wilika na iVola i Momani ena gauna oqo ka laki cava na yabaki. Ena vaka me dredre toka ena vuku ni veika ko ni saga tiko ena nomuni bua, ia ke o ciqoma na veisureti oqo ena taucoko ni yalomu, na Turaga ena vuakea mo raica na sala mo rawata kina. Ni ko qai vulica ena masumasu, au yalataka ni na dola mai vei iko o lomalagi. Ena vakalougatataki iko na Turaga ena levu cake ni veiuqeti kei na ivakatakila.

Ni ko wilika, au vakauqeti iko mo makataka na tikina yadua e tukuna se vakatakila tiko na iVakabula. Me sa qai yalomu dina mo tukuni Karisito, reki vei Karisito, ka vunautaki Karisito ki na nomu vuuale kei na itokani.² Dou na volekata kina na iVakabula mai na

iwalewale oqo. Na veisau, vakakina na cakamana, ena tekivu me yaco.

Ena matakia nikua sa mai vakaraitaki kina na lewenivuli vou tokona na Lotu, me kena usutu na vuvale, me vakayacori ena Siga Tabu. Kemuni, na ganequ lomani, ko ni sa tiki bibi me rawati na sasaga vou ni vakavulici vakatauvata cokovata ni kospeli. Yalovinaka vakavulici ira ko lomana ena veika o sa vulica mai na ivolanikalou. Vakavulica na sala mera gole vua na iVakabula ka vakabulai ena Nona kaukauwa veivakasavasavataki ni ra valavala ca. Ka vakavulica na sala mera taura Nona kaukauwa veivaqaqacotaki e veisiga ni nodra bula.

iKatolu, tauyavutaka e dua na gauna tudei ni tiko e valetabu. Oqo ena gadrevi kina mo solibula cake ena nomu bula. Ni ko lako wasoma ki valetabu ena rawa vua na Turaga me vakavulici iko mo taura na Nona kaukauwa ni matabete sa nomu isolisol mai na Nona valetabu. Vei kemuni o ni tiko vakayawa mai valetabu, au sureti kemuni mo vulica ka masulaka na veika ni valetabu ena ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita bula. Saga me levu nomu *kila*, mo *kila vinaka* cake, mo *vakananuma* vakalevu na valetabu mai na kena o a cakava taumada.

Na lotu ni itabagone e vuravura raraba ena Jiune sa otu, au a tukuna kina na cauravou a veisau nona bula ni rau veisautaka nona itubutubu na nona talevoni vuku me kena e dolavi. Na tinai cauravou oqo e marama vakabuata qaqqa. A raici luvema ni sa kui tiko ki na digidigi eso ena rawa me tarova na nona laki kaulotu. A laki vakatake-kere e valetabu me kila na sala vinaka me vukei luvema kina. A salamuria ena nona muria na veivakauqeti yadua.

A kaya: “Au vakila ni dusimaki au na Yalo meu raica na talevoni nei luvequ ena gauna eso meu toboka na ka eso. Au sega ni kila na curuma na talevoni vuku vakaoqo, ia a tuberri au na Yalo ki na itukutuku raraba au sega tu ni vakayagataka! Au kila ni Yalo sa vukei ira na itubutubu era vakasaqara na veidusimaki me taqomaki na luedra. [Taumada] a cudruvi au sara o luvequ. . . . Ia ni otu ga e tolu na siga, a vakavinavina-kataki au! Sa vakila o koya na kena duidui.”

Na iNaki ni iSoqosoqo ni Veivukei

Na iSoqosoqo ni Veivukei ena veivuke mera vakarautaki na marama ki na veivakalougatataki ni bula tawamudu ena nodra:

- Vakalevutaka nodra vakabuata na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki.
- Vaqaqacotaka na tamata yadua, matavuvale, kei na itikotiko ena cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati.
- Cakacaka ena duavata mera vukei o ira era gadrevi na veivuke.

Sa rawa me tauri na ilavelave ena lds.org/callings/relief-society/purposes se ena store_lds.org.

Na ivakarau kei na itovo nei luvema sa veisau sara ga. Sa veivuke vakalevu sara e vale, matadredredre vakalevu, ka vakarorogo vakavinaka ena lotu. A taleitaka nona gauna ena tobu ni papi-taiso e valetabu ka vakarau me kaulotu.

Na ikava ni noqu veisureti, vei kemuni sa yalomatua mai, mo ni vakaitavi vinaka ena iSoqosoqo ni Veivukei. Au kerea mo ni vulica na itukutuku raraba ni inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei. E veivakauqeti. Ena rawa me dusimaki iko mo tauyavutaka nomu itukutuku ni inaki ni nomu bula. Au kerei iko mo karona na dina ni itukutuku raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei a tabaki ena 20 na yabaki sa otu.³ E dua na itaba ni itukutuku raraba oqo e lili toka ena loma ni valenivolavola ni Mataveiliutaki Taumada. Au marau ena *veigauna* au wilika kina. E tukuni iko kei na ituvaki sa gadrevi vei iko na Turaga ena gauna *saraga oqo* ni ko cakava *nomu* itavi mo vukea na sokumuni i Isireli sa veisebayaki.

Kemuni na ganequ lomani, keimami gadrevi *kemuni!* Keimami “gadrevi *nomuni* kaukauwa, *nomuni* saumaki mai, *nomuni* ivakadinadina, *nomuni* rawa ni veiliutaki, *nomuni* yalomatua, kei na *domomuni*”⁴ E sega ni rawa me sokumuni o Isireli ke sega oi kemuni.

Au lomani kemuni kau vakavinavina-naka ka vakalougatataki kemuni mo ni gumatua mo biuti vuravura ka vukea na cakacaka bibi sa maqusataki tiko. Eda rawa ni cakava vata na veika kece e gadrevi na Tamada Vakalomalagi me vakarautaki ko vuravura ki na iKarua ni Lako Mai nei Luvema Lomani.”

Sai Jisu na Karisito. Oqo na Nona Lotu. Au vakadinadina taka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), [Hopeofisrael.lds.org](https://www.lds.org).
2. Raica na 2 Nifai 25:26.
3. Na itukutuku oqo era sa tiko ena onolaini. Me baleta na itukutuku ni inaki ni iSoqosoqo ni Veivukei, raica na [lds.org](https://www.lds.org)/callings/relief-society. Me baleta na ivakararaba ni iSoqosoqo ni Veivukei, raica na Mary Ellen Smoot, “Rejoice, Daughters of Zion,” *Liahona*, Jan. 2000, 111–14.
4. Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ Yalewa,” *Liaona*, Nove. 2015, 96; vakamatatataki.

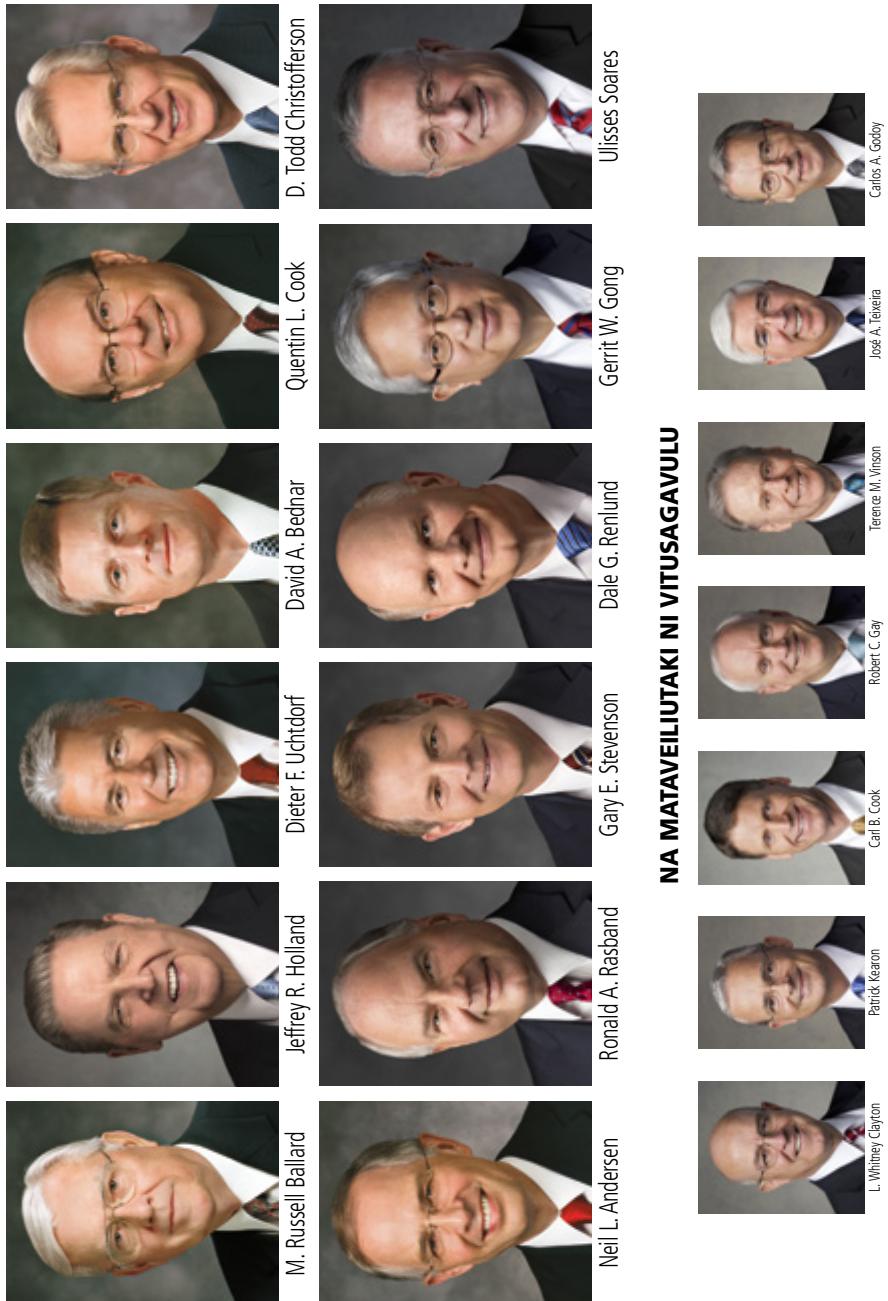
Vakaitutu Raraba kei na Vakailesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaiddai

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

Dallin H. Oaks
iMataini Daunivakasala
Russell M. Nelson
Peresidi

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

Carlos A. Godoy

José A. Esteves

Terence M. Vinson

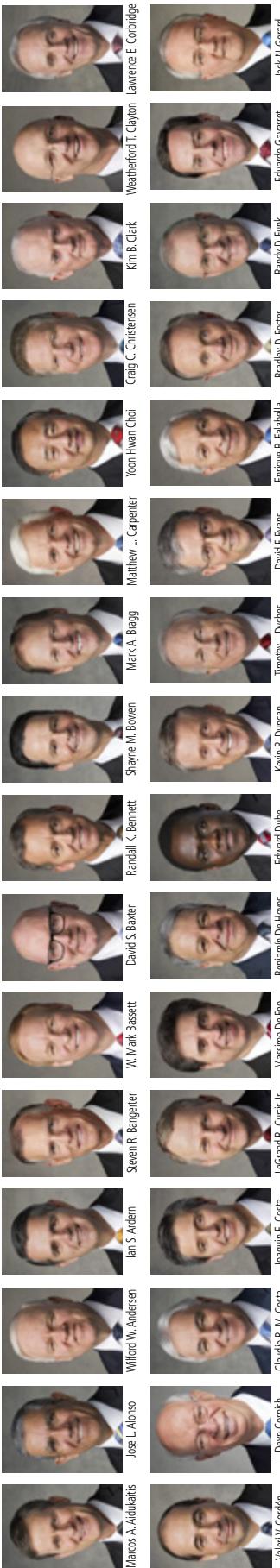
Carl B. Cook

Robert C. Gay

L. Whitney Clayton

VITUSAGAVULU VAKAITUTU RARABA

(veitarataravi vakam atanivola)

A vertical strip of 12 small, square images showing various stages of a person's face being painted with white makeup.

卷之三

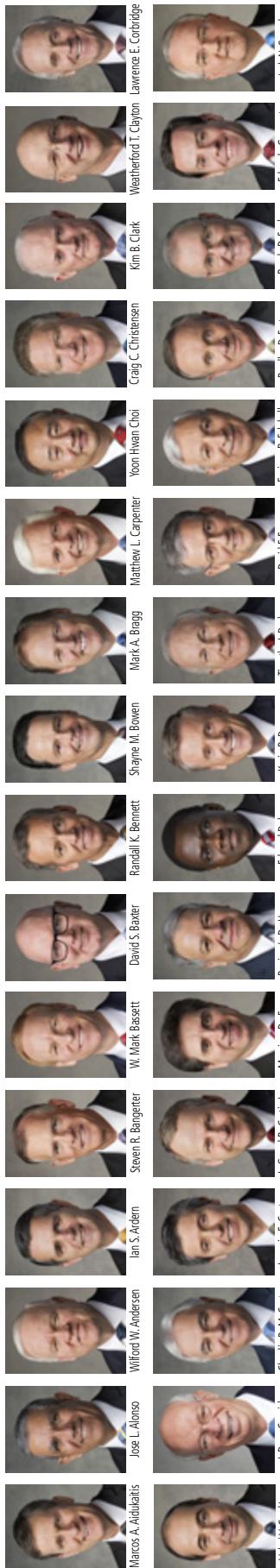
imatai ni Daunivakasaia Bisopi Valarieva Karua ni Daunivakasaia

VAKALESİLESİ RARABA

Perestedio	Karhu i Ualimkasaia Karhu i Ualimkasaia	Iwatal i Daumivasaia Iwatal i Daumivasaia	Karhu i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio
Perestedio	Karhu i Ualimkasaia Karhu i Ualimkasaia	Iwatal i Daumivasaia Iwatal i Daumivasaia	Karhu i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio

Ol'atova 20018

卷之三

imatai ni Daunivakasaia Bisopi Valarieva Karua ni Daunivakasaia

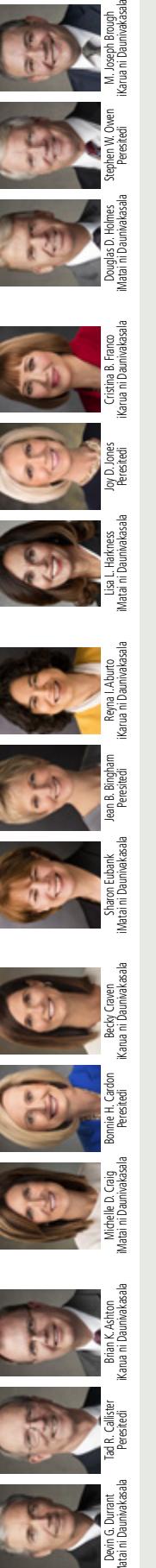

Perestedio	Karhu i Ualimkasaia Karhu i Ualimkasaia	Iwatal i Daumivasaia Iwatal i Daumivasaia	Karhu i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio
Perestedio	Karhu i Ualimkasaia Karhu i Ualimkasaia	Iwatal i Daumivasaia Iwatal i Daumivasaia	Karhu i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio
Perestedio	Karhu i Ualimkasaia Karhu i Ualimkasaia	Iwatal i Daumivasaia Iwatal i Daumivasaia	Karhu i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio
Perestedio	Karhu i Ualimkasaia Karhu i Ualimkasaia	Iwatal i Daumivasaia Iwatal i Daumivasaia	Karhu i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio	Iwatal i Daumivasaia Perestedio

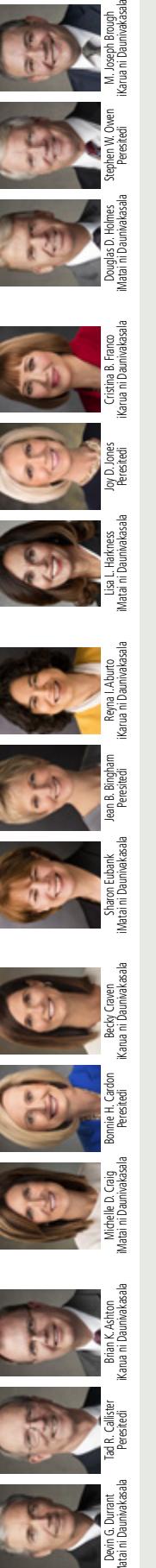
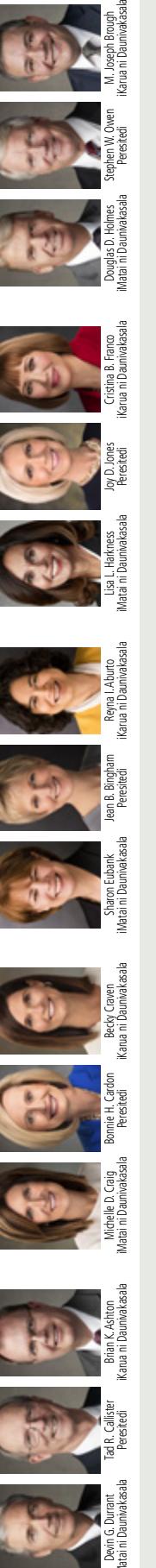
A small, dark, rectangular object, possibly a piece of debris or a small component, positioned vertically on the right side of the frame.

卷之三

3

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu | 7 ni Okotova, 2018

Mai vei Peresitedi M. Russell Ballard

Peresitedi Vakatawa ni Kuoramni iApositolo Le Tinikaru

Na Raivotu ni Nodra Vueti na Mate

Au vakadinadinataka ni dina na raivotu a ciqoma o Peresitedi Joseph F. Smith. Au vakadinadinataka ni rawa ni kila na tamata yadua ni dina.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, a vakarautaki na noqu vosa ni se bera ni mai takali na watiqu lomani o Babara. Keitou sa vakavinavina vakamatavuvale vei kemuni ena nomuni loloma kei na veikauwaitaki. Sa noqu masu ni na vakalougatataki au na Turaga niu vosa vei kemuni ena mataka oqo.

Ena Okotova 1918, ena 100 na yabaki sa oti, a ciqoma o Peresitedi Joseph F. Smith e dua na raivotu lagilagi. Ni oti rauta ni 65 na yabaki ni veiqrarvi yalodina vua na Turaga o Jisu Karisito ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ni vo e vica na macawa me mate ena 19 ni Noveba, 1918, a dabe toka ena nona rumu ka vakananuma vakinatobu na isoro ni veivakaduavataki nei Jisu Karisito ka wilika tiko na ivakamacala ni iApositolo o Pita baleta nona veiqrarvi na iVakabula ena vuraura ni yalo ni oti Nona Tucaketale.

E vola: “Niu wilika a lauti au sara vakalevu. . . . Ni'u sa vakananuma tiko na veika oqo . . . , sa dolavi na mata ni yaloqu, ka sa curumi au na Yalo ni Turaga, ka'u raici ira na lewevuqa era sa mate.”¹ Na itukutuku taucoko ni raivotu e volai tu ena Vunau kei na Veiyalayalati wase 138.

Meu na tukuna mada eso na ivakamacala me rawa ni da vakila vinaka na nona vakarautaki o Joseph F. me ciqoma na ivakatakila vakasakiti oqo.

Ena gauna e Peresitedi kina ni Lotu, a sikovi Nauvoo ena 1906 ka laki vakananuma kina e dua na ka a yaco ni se qai yabaki lima. E kaya o koya, “Oqo sara ga na vanua au a duri tu kina ena nodrau vodo ose cake mai [o Josefa, na tamaqu lailai, kei tamaqu, o Hyrum] ena nodrau ilakolako ki Carthage. Ni dabe toka ga ena nona ose a kala sobu mai na nona idabedabe o tamaqu ka tomiki au cake. A reguci au ena vakanmoce ka biuti au sobu tale, kau raica nona sa gole yani.”²

Ena gauna tarava a raici rau kina o Joseph F., ena nona keveti koya na tinana o Mary Fielding, me raica nodrau davo veitikivi na a labati vakanloloma ena vuku ni nodrau vakabauta ena Valeniveivesu mai Carthage Jail ena 27 ni June, 1844.

Ni oti e rua na yabaki, eratou a biuta nodratou vale mai Nauvoo o Joseph F., kei na nona matavuvale kei tinana yalodina, o Mary Fielding Smith, ki Winter Quarters. E dina ni se bera ni yabaki walu, a gadrevi me draivataka

o Joseph F. e dua na timi yadru mai Montrose, Iowa, ki Winter Quarters qai gole sara yani ki na Buca o Salt Lake Valley, me yaco yani ni sa voleka me yabaki 10. Au nuitaka ni o ni vakarorogo tiko na gonetagane kei na cauravou ka kila na itavi kei na veika a namaki vei Joseph F. ni se gonetagane.

Ni oti ga e va na yabaki, ena 1852, ni yabaki 13, a mai leqa na tinana lomani—ratou sa luveniyali kina o Joseph kei iratou na tacina.³

A kacivi o Joseph me kaulotu ki na veiyanuyanu e Awai ena 1854 ni sa yabaki 15. Na kaulotu oqo ka taura e sivia ni tolu na yabaki, sa itekivu ni bula ni veiqrarvi ena Lotu.

Ena nona lesu tale ki Utah, a vaka-mau o Joseph F. ena 1859.⁴ Ena vica na yabaki ka tarava, a vakasinaiti na nona bula ena cakacaka, itavi vakamatavuvale, kei na rua tale na kaulotu. Ena 1 ni Julai, 1866, ni yabaki 27, a veisau vaka-dua na bula nei Joseph F. ena nona tabaki me iApositolo mai vei Peresitedi Brigham Young. Ena Okotova ni yabaki ka tarava, a vakatawana e dua na itutu lala ena Matabose ni Le Tinikaru.⁵ A veiqrarvi vakadaunivakasala vei Brigham Young, John Taylor, Wilford

Ena raivotu lagilagi a ciqoma ena Okotova 1918, a raica o Peresitedi Joseph F. Smith na tamana, o Hyrum, kei na Parofita o Josefa Simici.

Woodruff, kei Lorenzo Snow ni se bera ni qai Peresitedi ena 1901.⁶

Rau a kidavaka o Joseph F. kei na watina o Julina na imatai ni luedrau, o Mercy Josephine, ki na nodrau matavuvale.⁷ Se qai yabaki rua veimama o koya ena gauna a takali kina. Ni oti ga vakalailai, a vola o Joseph F., "Sa mai vula dua ena noa nona . . . sa mai takali noqu daulomani o Josephine. Isa! ke a rawa niu vakabulai koya me tubu cake ki na bula vakamarama. Au dau nanumi koya e veisiga kau sa galili dina. . . . Kemuni na Kalou ni vosota noqu malumalumu kevaka e cala meu lomani ira noqu lalai ena ivakarau au lomani ira kina."⁸

Ena gauna ni nona bula, a vakayalia na tamana, tinana, dua na tacina kei na rua na ganena, rua na watina, kei na 13 na luvena o Peresitedi Smith. Koya sa kila vinaka na mosi kei na takali yani o ira koya lomana.

Ena gauna e mate kina na luvena tagane o Albert Jesse, a volavola o Joseph F. vei ganena o Martha Ann ni sa vakatakekere vua na Turaga me vakabulai koya ka taroga, se "Cava na vuna e yaco kina? Isa. Kemuni na Kalou na cava e va kina qo?"⁹

Ena nona masu ena gauna oya, a sega ni saumi mai vei Joseph F. me baleta na ka oqo.¹⁰ E tukuna o koya vei Martha Ann "ni [sa vaka] e dei tu e uluda" ena ulutaga ni mate kei na vuravura ni yalo. Ia, e tudei ka sega ni yavalati rawa na nona vakabauta na yalayala tawamudu ni Turaga.

Ena Nona gauna ga na Turaga, a qai soli mai vei Peresitedi Smith na ikuri ni isaunitaro, vakacegu, kei na kila baleta na vuravura ni yalo a vaqara voli ena raivotu vakasakiti a ciqoma ena Okotova 1918.

A mosimosi dina vua na yabaki oya. A mosita voli na iwiliwili ni mate ena iKarua ni iValu Levu ka tubucake tiko-ga ki na sivia e 20 na milioni na tamata. Kena ikuri, e dua na mate veitauvi a takavi vuravura voli ka sa kauta nodra bula e rauta ni 100 na milioni.

Ena loma ni yabaki, a mai yali tale kina nodratou bula e lewe tolu nona lewe ni matavuvale vakamareqeti. A mate vakasauri o Elder Hyrum Mack Smith ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru na imatai ni luvena tagane ka tukaqu, ena kacabote ni appendiks.

E vola o Peresitedi Smith: "Au sega ni rawa ni vosa—[qanunu] ena yaluma!

Sa kavoro na utoqu; ka cevaruru ena vaqara bula! . . . Isa! Au lomani koya! Au na lomani koya tiko me tawamudu. Ena vakakina ka na vakatiko kina me tawamudu vei ira kece na luvetu tagane kei na yalewa, ia o koya na imatai ni luvetu tagane, na imatai me kauta mai vei au na reki kei na inuinui ni dua na yaca dokai ka tawamudu vei ira na tamata. Au vakavinavinaka vua na Kalou mai boto ni yaloqu ena vukuna! Ia Isa! Au gadrevi koya! Eda gadrevi koya kece! A yaga vakalevu sara ena Lotu. . . . Ia oqo . . . Isa! na cava beka meu cakava! Isa! Ni vupei au na Kalou!"¹¹

Ena vula ka tarava, a mate na vugoi Peresitedi Smith, o Alonzo Kesler, ena dua na vakacalaka.¹² A vola ena nona ivolaniveisiga o Peresitedi Smith, "Na vakacalaka rerevaki ka vakamosiyalo oqo, sa baci kauta tale mai ki na noqu matavuvale tauoko e dua na o loaloa."¹³

Ni oti e vitu na vula, ena Sepiteba ni 1918, a mate kina na vugoi Peresitedi Smith ka noqu bubu, o Ida Bowman Smith, ni vakasucuma oti na ikalima ni luvena, na tamaqu lailai o Hyrum.¹⁴

O koya ena 3 ni Okotova, 1918, ni sa sotava oti mai na yaluma levu ena nodra sa mate e milioni vakamilioni e vuravura mai na ivalu kei na tauvimate vakakina nodra mate na lewe ni nona matavuvale, a ciqoma o Peresitedi Smith na ivakatakila ka vakatokai me "raivotu ni nodra vueti na mate."

A vakaibalebaletaka tiko na ivakatakila oqori ena siga ka tarava ena soqoni idola ni koniferedi raraba ni Okotova. Sa malumalumu sara kina na bula nei Peresitedi Smith, ia a vosa vakalekaleka: "Au na sega, au na sega sara ni tovolea meu na tukuna e levu na ka e tu ena noqu vakasama ena mataka oqo, kau na vakadaroya ki na dua tale na gauna e muri, ke vakakina na loma ni Turaga, na noqu tovolea meu tukuna vei kemuni na veika e tu ena noqu vakasama, ka tu e yaloqu. Au a sega ni tiko duadua voli ena lima na vula sa oti. Au a tiko voli ena yalo ni masumasu, ni vakatakekere, na vakabauta kei na yalogu; kau sa veitaratara tikoga kina kei na Yalo ni Turaga."¹⁵

Na ivakatakila a ciqoma ena ika 3 ni Okotova a vakacegu kina na yalona ka sauma e vuqa na taro. O keda talega e rawa ni da vakacegui ka vulica e levu na ka baleta noda veisiga ni matakā vakakina vei ira noda daulomani ni da mate ka lako yani ki na vuravura ni yalo ena noda vulica na ivakatakila ka vakananuma na kena bibi ena ivakarau ni noda bula e veisiga.

E dua vei ira na ka a raica o Peresitedi Smith na nona veisiko na iVakabula vei ira na yalodina ena vuravura ni yalo ni otī Nona mate ena kauveilatai. Au cavuta mai na vosa ni raivotu:

“Ia raica, mai vei ira ga na buladonu, a conaka kina ko koya na nona ilawalawa ka lesi ira na nona italai, era vakaisulu ena kaukauwa kei na dodonu, ka talai ira me ra lako yani ka kauta na rarama ni kospeli ki vei ira era tu ena butobuto, io vei ira kecega na yalo ni tamata;¹⁶ ia sa vakaoqori na kena vunutaki na kospeli vei ira na mate. . . .

“Sa vakavulici me ra vakabauta na Kalou, veivutuni mai na ivalavalā ca, veisosomitaki ena papitaiso me baleta na bokoci ni ivalavalā ca, kei na isolisolii ni Yalo Tabu ena veitabaki ni ligi,

Kei na ivakavuvuli kece tale ni kospeli e yaga me ra kila me qai rawa kina ni ra lewai me vaka na tamata ena bula vakayago, ia me ra bula me vaka na Kalou ena yalodra.

“Raica era okata ko ira era sa mate me gauna ni nodra tiko vakabobula na yali tu vakadede ni yalodra mai na yagodra.

“Raica a vakavulici ira oqo na Turaga, ka solia vei ira na kaukauwa me ra tucake tale ga ni sa tucake otī mai na mate ko koya, me ra curu ki na matanitu nei Tamana, ka ra vakaisalataki ena tawa mate rawa kei na bula tawamudu,

“Ka ra qai tomana mai na gauna ko ya ka lako yani na nodra cakacaka me vaka sa yalataka tu na Turaga, ka vakaivotavota ena veivakalougatataki kece sara sa maroroi tu me baleti ira era lomani koya.”¹⁷

Ena raivotu, a raica kina o Peresitedi Smith, na tamana o Hyrum, kei na Parofita o Josefa Simici. Sa otī e 74 na yabaki ena nona a raici rau mai Nauvu ni se gonetagane lailai. E rawa ni da na

raigayaloyalotaka nona reki ena nona raica na tamana lomani kei na tamana lailai. E rairai ni a uqeti ka vakacegui me kila ni yalo tauoko era na rawata na ivatuka ni yagodra ka ra sa namanaki tu ki na siga sa yalataki ni ra na tucake tale mai kina. Sa vakatakilai tauoko ena raivotu na titobu kei na rabailevu ni nona ituvatuva na Tamada Vakalomalagi baleti ira na Luvena kei na loloma veivueti i Karisito kei na mana sega ni vakatauvatani rawa ni Nona Veisorovaki.¹⁸

Ena ika 100 ni ivakananumi bibi oqo, au sureti kemuni mo ni wilika ena vakanananu titobu na ivakatakila oqo. Ni o kitaka vakakina, me vakalougatataki kemuni na Turaga mo ni kila vakavinaka cake ka marautaka nona loloma kei na nona ituvatuva ni veivakbulai kei na marau na Kalou baleti ira na Luvena.

Au vakadinadinataka ni dina na raivotu a ciqoma o Peresitedi Joseph F. Smith. Au vakadinadinataka ni rawa ni wilika na tamata yadua ka kila ni dina. O ira era sega ni ciqoma na kila

oqo ena bula oqo era na qai kila na kena dina ni da sa yaco kece yani ki na vuravura ni yalo. E kea, ena lomana ka vakacaucatāka na Kalou kei na Turaga o Jisu Karisito na tamata kecega me baleta na ituvatuva cecere ni veivakbulai kei na veivakalougatataki ni tucake tale sa yalataki, ni na cokoti vata tale na yago kei na yalo me sega tale vakadua ni veitawasei.¹⁹

Au vakavinavinaka sara vakalevu ni kila na vanua e tiko kina o Barbara ka keitou na tiko vata tale vakamatauvale me tawamudu. Sa noqu masu malumalumu me tikoga kei keda yadua na veitokoni kei na vakacegu ni Turaga ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 138:6, 11
2. Joseph F. Smith, ena Preston Nibley, *The Presidents of the Church* (1959), 228.
3. Raica na Joseph Fielding Smith, *Life of Joseph F. Smith* (1938), 12.
4. A vakamautaki Levira Clark ena 1859, Julina Lambson ena 1866, Sarah Richards ena 1868, Edna Lambson ena 1871, Alice Kimball ena 1883, kei Mary Schwartz ena 1884.
5. A kacivi o Joseph F. Smith me dua tale na daunivakasala ena Mataveiliutaki

Taumada (Brigham Young, Heber C. Kimball kei Daniel H. Wells). A veiqravai talega vaka iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada vei iratou e tolu na Peresitedi ni Lotu, oka kina o Peresitedi John Taylor, Wilford Woodruff, kei Lorenzo Snow.

6. A veiqravai vakadaunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada o Joseph F. Smith ena veiilitaki nei Brigham Young ka veiqravai vaka iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada ena nodratou veiilitaki o John Taylor, Wilford Woodruff, kei Lorenzo Snow. O koya na imatai ni Peresitedi ni Lotu me sa veiqravai oti ena Mataveiliutaki Taumada ni se bera ni kacivi me Peresitedi.
7. O Mercy Josephine, na imatai ni luvei Joseph F., a sucu ena ika 14 ni Okosita, 1867, ka mate ena 6 ni June, 1870.
8. iVolaniveisiga nei Joseph F. Smith, 7 ni Julai, 1870, Church History Library, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, Salt Lake City, Utah.
9. Josefa F. Smith vei Martha Ann Smith Harris, Aug. 26, 1883, Church History Library; see Richard Neitzel Holzapfel and David M. Whitchurch, *My Dear Sister: The Letters between Joseph F. Smith kei Sister Martha Ann* (2018), 290–91.
10. Ena vuqa na gauna, a dusimaki Joseph F. Smith na Turaga ena nona bula yadua kei na nona veiqravai vaka iApositolo kei na Peresitedi ni Lotu ena tadra veivakauqeti, na ivakatakila, kei na raivotu. E vakavuqa ni dau volai ena nona iVolaniveisiga, nona ivunau, nona vakanananu, kei na itukutuku volai ni Lotu.
11. Joseph F. Smith, journal, Jan. 23, 1918, Church History Library; spelling and capitalization modernized; see Joseph Fielding Smith, *Life of Joseph F. Smith*, 473–74.
12. Raica na “A. [P.] Kesler Is Killed in Fall from a Building,” *Ogden Standard*, 5 ni Fepe., 1918.
13. iVolaniveisiga nei Joseph F. Smith, 4 ni Fepe., 1918, Church History Library.
14. “Ida Bowman Smith,” *Salt Lake Herald-Republican* 26 ni Sepi., 1918, 4.
15. Joseph F. Smith, ena Conference Report, Okot. 1918, 2.
16. Raica na idusidusid ena “Tinada uasivi ko Ivi” kei na “luvena yalewa yalodina era a . . . qarava na Kalou bula ka dina” (Vunau kei na Veiyalayalati 138:39).
17. Vunau kei na Veiyalayalati 138:30, 33–34, 50–52.
18. Na itukutuku ni imatai ni raivotu a rairai taumada ena itabataba ena 30 ni Noveba, 1918 ni *Deseret News*, ni oti e 11 na siga mai na nona mate o Peresitedi Smith ena 19 ni Noveba. A tabaki ena *Improvement Era* kei na *Relief Society Magazine* ni Janueri 1919, na *Utah Genealogical and Historical Magazine* na *Young Women’s Journal* kei na *Millennial Star* ni Tiseba.
19. E dina ni ra na tucake tale na lufe ni veivakarusai, era na sega ni lomana ka vaka-caucautaka na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito me vakataki ira era na rawata na matanitu lagilagi. Raica na Alama 22:18; Vunau kei na Veiyalayalati 82:32–35.

Mai vei Bonnie H. Cordon
Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

Mo Yaco me Dua na iVakatawa

*Au nuitaka ni ko ira ko ni qarava era na raici kemuni ni
o ni nodra itokani ka ra kila, ni o ni nodra qaqa, ka dauveimaroroi.*

Wale ga oqo, au a sotava edua na gone ena Lalai mai Chile e kauta mai vei au na mata mamarau. “Ni bula,” a kaya mai, “Koi au ko Tevita. E rawa ni ko talanoataki au ena koniferedi?”

Ena gauna ni vakadirorogo, au dau vakananuma na veikidavaki tawanamaki nei David. Eda dau vinakata taucoko meda kilai. Eda vinakata meda kauwaitaki, meda nanumi, ka vakila na loloma.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, ko ni kauwaitaki yadudua. Kevaka mada ga ko sega ni talanoataki ena koniferedi raraba, e nanumi iko na iVakabula ka lomani iko. Kevaka ko nanuma ke dina oya, ko gadreva mo nanuma ni O Koya esa “ceuti [iko] ena qeteqete ni [Ligana].”¹

Ni da sa kila tiko ni lomani keda na iVakabula, e rawa ni da vakananuma e rawa vakacava ni da vakaraitaka noda lomani Koya.

E tarogi Pita na iVakabula, “Ko sa lomani au . . . ?”

A sauma ko Pita, “Io, na Turaga; ko ni sa kila niu sa lomani kemuni. Sa kaya vua ko koya, Vakatawana na noqu sipi.”

Ni sa tarogi na taro oqo ena ikarua kei na ikatolu ni gauna, “Ko sa lomani au?” A sa rarawa ko Pita ia ea

vakadeitaka na nona loloma: “Kemuni na Turaga, ko ni sa kila na ka kecega; ko ni sa kila niu sa lomani kemuni. Sa kaya vua ko Jisu, *Vakani ira na noqu sipi*.²

E sa sega beka ni vakadeitaki koya o Pita ni a dua na itokani lomani i Karisito? Mai na imatai ni sota ena matasawa, a biuta “sara tu” na nona lawa ni qoli me muria na iVakabula.³ E a yaco ko Pita me dauqoli ni tamata. E sa tokana na iVakabula ena Nona cakacaka

vakaikoya ka vukea nodra vakatavulici na tani ena kospipeli nei Jisu Karisito.

Ia oqo sa kila na Turaga a vakaturi tale mai ni sa na sega tale ni tiko O Koya e yasa i Pita, me vakaraitaka vua na ivalavala kei na gauna me veiqraravi kina. Ni sa yali na iVakabula, sa gadrevi o Pita me vakasaqara na veituberi ni Yalo, na ciqoma na ivakatakilika vakai-koya, ka me tu vua na yaloqaqa kei na vakabauta me yavala. Ni raimatua tiko ki na Nona sipi, e vinakata na iVakabula me cakava o Pita na ka ena cakava O Koya kevaka ea tu eke. A kerea O Koya vei Pita me ivakatawa mada.

Ena Epereli sa oti, a dulaka o Peresidi Russell M. Nelson na veisureti tautauvata vei keda meda vakania na sipi nei Tamada ena sala savasava cake ka me caka ena veiqraravi.⁴

Me yaga na kena ciqomi na veisureti oqo, e dodonu meda vakatubura na yalo ni dua na ivakatawa ni sipi ka kila na nodra gagadre na sipi ni Turaga. Eda yaco vakacava me ivakatawa ni sipi ka gadrevi na Turaga meda vaka?

Me vaka na taro kecega, e rawa ni da rai vua noda iVakabula, o Jisu Karisito—na ivakatawa Vinaka. Na sipi ni iVakabula era kilai ka wiliki; era wanoni; ka ra kumuni ki na qelenisipi ni Kalou

Kilai ka Wiliki

Ni da saga meda muria na ivakaritaki ni iVakabula, e dodonu taumada meda kila ka wiliki ira Nona sipi. Eda sa lesi ki na tamatayadua kei na matavuvale meda qarava ka da sa vaka-deitaki kina ni na qelenisipi taucoko ni Turaga era sa kilai ka sega ni dua e guilecavi. Ia, na nodra wiliki, e sega ni baleta na iwiliwili; e baleta na kena vakadeitaki ni tamata *yadua* ena vakila na loloma ni iVakabula mai vua ka veiqraravi ena *Vukuna*. Ena sala oya, e rawa ni kila kece ni kilai ira vinaka tu mai na Tamada loloma mai Lomalagi.

Na gauna lekaleka sa oti au a sotava kina e dua na goneyalewa ka lesi me qarava e dua na marama ka vakalimataki nona yabaki mai vua. Erau kunea vata na marau tautauvata ni sereivakatagi. Ni dau siko ko goneyalewa, erau dau lagasere vata ka veiwasei nodrau sere

taleitaki. Erau sema tiko na veitokani ka vakalougaatataka nodrau bula ruaru.

Au nuitaki kemuni na dau veiqraravi era na raici kemuni ni o iko nodra itokani kei nodra kila, ni o iko tamata qaqa, ka daveimaroroi—e dua ka kila na nodra ituvaki ka tokoni ira ena nodra vakanuinui kei na sasaga.

Au a ciqoma e dua noqui itavi meu veiqraravi vei dua na sisita ka keirau sega ni kilai koya kei na noqu itokani. Ni keirau veitalanoa kei Jess na noqu itokani ni veiqraravi yabaki tini-ka-ono, a vakatura vakayalomatua, “E dodonu me daru kilai koya mada.”

Io, keirau vakatulewa saraga vaka-totolo ni dodonu me dua mada na veitaba kei na ivakamacala me vakau. Au a taura tu na talevoni, ka tabaka ko Jess na bulukau me veitaba. Na neirau imatai ni madigi ni veiqraravi a sasaga vaka veitokani.

Ena imatai ni neirau siko, keirau tarogi koya na taci keirau ke dua na ka keirau rawa ni sema ena neirau masu ena vukuna. A wasea e dua na bolebole veivakamalumutaki e sotava ka sureta kina neirau veimasulaki. Na nona dina kei na veivakabauti a kauta vakasauri mai na isema ni loloma. Sa dua dina na madigi kamica meu vakanumi koya ena noqu masu ni veisiga.

Ni ko masu, ko na vakila na loloma nei Jisu Karisito vei ira ko veiqraravi kina. Wasea na loloma oya vei ira. Na sala vinaka cake cava e tu ka rawa ni ko vakatawai ira kina Nona sipi mai na nomu vuksi ira mera vakila Nona loloma—*mai vei iko?*

Wanonovi

A ikarua ni sala meda vakatubura kina na yalo ni ivakatawa ni sipi sa ikoya meda wanoni ira na Nona sipi Ni da lewenilotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, sa rawa ni da tosuya, vakavinakataka, ka taracake na cava ga e gadrevi. Eda totolo ni sotava e dua na gagadre ena liga ni veivuke se e dua na veleti keke. Ia e vo beka eso tale?

Era kila li na noda sipi ni da wanoni ira tiko ena loloma ka da na yava-la me da veivuke?

Ena Maciu 25 da wilika:

“Ni lako mai koi kemuni sa vakalougaatataki vei Tamaqu, mo ni rawata na matanitu sa vakarautaki me nomuni . . . :

“Ni kau a via kana, ka ni a solia mai vei au na kakana: au a via gunu, ka ni a vagunuvi au: au a vulagi, ka ni a kauti au ki vale: . . .

“Ena qai vosa vua ko ira na yalodonu ka kaya, Na Turaga, keimami a *raici* kemuni mada ninaica ni kemuni a viakana ka vakani kemuni? Se viagunu, ka vagunuvi kemuni?

“Se keimami *raici* kemuni ninaica ni kemuni a vulagi, ka kauti kemuni ki vale?”⁵

Kemuni na taciqu kei na ganequ, na vosa bibi eke na *raici*. Ko ira na yalodonu era raici ira na gagadre tu baleta ni ra wanono ka raica tiko. E rawa talega meda mata veiwanonovi ki na veivuke kei veivakacegui, me veimaraautaki ka tatadra. Ni da yavala, e rawa talega ni da vakadeitaki ena yalayala ena Maciu: “Ni kemuni a cakava vua e dua sa lailai vei ira oqo . . . , ni a cakava vei au.”⁶

E dua na itokani—eda na kacivi koya o Joni—a wasea na ka e yaco ni da raica na gagadre sega ni laurai vinaka ni dua tale: “E dua na sisita ena noqu tabanalevu a sasaga me vakamatei koya vaka taki koya. Ni oti e rua na vula, au kunea ni sega ni dua ena noqu lewe ni kuoram e sotavi koya na watina me qarava na dredre sota kaya tiko oqo. E yalobibitaki, niu sega mada ga ni vakaitavi kina. Yaco na gauna, au a sureti watina me keirau laki vakasigalevu. E tamata mamadua, ka sega ni dau vosa. Ia niu kaya yani, ‘E saga me vakamatei koya vakataki koya ko watimu. E rairai tarabi vei iko oya. O vinakata beka mo veitalanoataka?’ a tagi vakayauyau. Keirau veitalanoa malumu ka veivolekati yani ka vakatubura e dua na veiwekani vakasakiti ka veivakabauti ena vica ga na miniti.”

E kuria o Joni, “Au nanuma ni na malele me kauta mai na ka kamikamica mai kena vakadeuci na lakovi ni gauna oya ena dina kei na loloma.”⁷

Na noda sipi era na rairai beka ni ra mavoa, yali, se lako sese tu; ni da sa nodra ivakatawa, oi keda e rawa ni da raica nodra gagadre taudua iliu. E rawa ni da vakarorogo ka loloma tawa vakalelewa ka solia na vakanuinuk ka veivuke vata kei na veituberi raimakare ni Yalo Tabu.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, na vuravura e sinai cake ena vakanui-nui kei na marau baleta na cakacaka vakauqeti lalai ni yalovinaka ni cakava. Ni da vakasaqara na veidusimaki ni Turaga se meda vakauta vakacava Nona loloma ka raica na nodra gagadre eda qarava, ena dolavi na matada.

Na nomuni ileslesi tabu ni veiqrav e solia vei kemuni na dodonu vakalou mo ni vakayarayarataki. E rawa ni ko ni vakasaqara ena yalodei na veivakayarataki koya.

Kumuni ki na Lomanibai ni Kalou.

iKatolu, eda vinakati ira noda sipi mera kumuni yani ki na lomanibai ni Kalou. Meda cakava oqo, e dodonu meda vakasamataka era tu evei ena salatu ni veiyalayalati ka yvalorawarawa me lako kei ira ena ilakolako ni vabantua. Sa noda na dodonu tabu meda mai kila na lomadra ka dusimaki ira vua na nodra iVakabula.⁸

Ko Sister Josivini mai Viti e dredre vua me raica nona sala ki liu kei na sala ni veiyalayalati—e yaco dina. Ko nona itokani e raica ni saga dredre o Josivini me raica na ivolanikalou me rawa ni wilika. E vakarautaka vei Josivini e dua matailoilo ni wiliivola vou kei dua na penikau dromodromo kata me boroya na vanua kece e tukuni kina o Jisu Karisito ena iVola i Momani. A tekivu ena dua na gagadre lailai me veiqrav e ka veivuke ena vulica na ivolanikalou e sa yaco ki na nona lako ki na valetabu ko Josivini ena imatai ni gauna ni oti e 28 na yabaki mai na nona papitaiso.

Se ra kaukauwa na noda sipi se malumalumu, reki se rarawa, e rawa ni da vakadeitaka me kua ni dua e lako duadua tiko. E rawa ni da lomani ira se ra tiko e vei vakayalo ka solia na veitokoni kei na veivakayaloqaqataki ena ikalawa tarava ki liu. Ni da masu ka vakasaqara meda kila na lomadra, au vakadinadinataka ni na dusimaki keda na Tamada Vakalomalagi ka na lako

vata kei keda na Yalona. E tu vei keda na madigi meda yaco meda “agilos i ka vakavolivoliti [ira]” ni lako voli e mata-dra Ko Koya.⁹

Na Turaga sa sureti keda meda vakania na Nona sipi, me qarauna Nona qelenisipi me vaka ena cakava O Koya. E sureti keda meda ivakatawa ki na veimatanitu, na veivanua. (Ka io, Elder Uchtdorf, keimami lomana ka gadreva na ivakatawa ni sipi mai Jiamani.) Ka vinakati ira O Koya na Nona itabagone mera sema ki na sasaga.

O ira na noda itabagone e rawa ni so na noda ivakatawa kaukauwa duadua. O ira, me vaka e kaya o Peresitedi Russell M. Nelson, “era maliwai ira na isakisaki ka ra se *bau* tala mai ki vuravura oqo na Turaga.” O ira oqo era yalo vakaturaga, “na noda dauqito vakasakiti,” ka ra muria na iVakabula.⁹ E rawa beka ni ko raitayaloyalotaka na kaukauwa era na kauta mai na ivakatawa vakaoqo ni ra qarava tiko Nona sipi? Ni da veiqrav e veitikivi tiko kei ira na itabagone, eda na raica na veika vakurabuitaki.

Kemuni na goneyalewa kei na cauravou, keimami gadrevi kemuni! Ke sega ni tiko nomu ileslesi ni veiqrav, vosa vei peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei se kuoramni ni italatala qase. Era na matalau ena nomuni yvalorawarawa me vakadeitaki na nodra kilai na Nona sipi ka wiliki, wanono, ka kumuni ki na lomanibai ni Kalou.

Ni sa yaco mai na siga ka da na tekiduru kina e yava i koya noda iVakabula lomani, ni da sa vakani ira Nona qelenisipi, au masulaka ni da na rawa ni sauma me vakai Pita: “Io, Turaga; ko ni kila niu sa lomani kemuni.”¹⁰ Oqo, na Nomuni sipi, era *lomani*, era *tagomaki*, ka ra sa tu e *vale*. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 1 Nifai 21:16.
2. Raica na Joni 21:15–17.
3. Raica na Maciu 4:20.
4. Raica na Russell M. Nelson, “Veiqrav,” *Liaona*, Me 2018, 100.
5. Maciu 25:34–35, 37–38.
6. Maciu 25:40
7. iVola vakaitaukei.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 84:88
9. Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), HopeofIsrael.Lds.org.
10. Joni 21:15

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Na Veigaravi ni Veivakaduavatataki

Au vakadinadinataka na logaloga vinaka ena kauta mai ki yaloda na veivakaduavatataki kei na Kalou kei ira tale eso kevaka eda yaloqoqqa me da vaqara.

Na Epereli sa oti ena nona tavoca o Peresitedi Russell M. Nelson na vakasama ni veigaravi, a tukuna ni oqo e dua na sala me maroroi kina na ivakaro me da lomana na Kalou ka veilomani vakataki keda.¹ Me vaka ni keimami vakaitutu ni Lotu, keimami vakacaucau ka vakavinavinakataki kemuni ena ivakarau vakasakiti ko ni sa tekivuna kina na vakasama oya. Keimami vakavinavinaka ena nomuni muria na noda parofita lomani ena sasaga uasivi oqo ka vakatura mo ni kakua ni waraka me so tale yani na idusidusi. Rika ga yani ki wai ka tekivu qalo. Golevi ira era vakaleqai tu. Kakua ni tuvakadua ka vakasamataka mo tagato vakatadraicake se qalo vakoli. Kevaka eda muria ga na ivakavuvuli taumada sa vakavuvulitaki, vakataudonutaki iko ki na idola vakamatabete, ka segata me dusimaki iko na Yalo Tabu, eda na sega ni rawa ni cala.

Ena mataka nikua au gadreva meu vosa ena ivakarau ni veigaravi yadua ka sega ni lesi mai, sega ni tuvai ena ivolanivila na kena veivakatarogi, ka sega na kena laini ni soli itukutuku vakavo ga ki lomalagi. Meu wasea

mada ga e dua na ivakaraitaki voleka ni mataqali veigaravi vakakoya.

O Grant Morrell Bowen e dua na tagane vakawati, tama yalodina ka gugumatua, me vakataki ira e vuqa era rawata nodra bula mai na qele, a sotava na leqa vakailavo ena kena mai leqa nona loga ni pateta. Erau a qara kei na watina o Norma, eso tale na cakacaka, rau toki ki na dua tale na koro levu, ka tekivu lesu tale mai ki na bula vinaka vakailavo. Ia, a kalouca ni mai yaco e dua na ka sega ni vinaka, a mavoa na yalo Baraca Bowen, ena dua na

veivakatarogi ni ivolatara ni valetabu, a lomatarotaro o bisopi ena nona tukuna o Morrell ni sa sauma vakadodonu nona ikatini.

Au sega ni kila se o cei vei rau na turaga oqo e donu ena siga oya, ia au kila ni a lesu mai ena veivakatarogi oya o Sisita Bowen ka kauta mai nona ivolatara ni valetabu sa vakavoui, ia o Baraca Bowen a lesu mai ena cudru, ka biuta kina na Lotu me 15 na yabaki.

Se o cei ga vei rau e donu tiko me baleta na ikatini, e matata ni rau sa guilecava ruarua o Morrell kei bisopi na ivakaro ni iVakabula mo “veivinakati kaya sa beitaki iko”² kei na ivakasala nei Paula “me kakua ni dromu na matanisiga ni dou sa cudru tiko.”³ Na ka dina ni rau a *sega* ni duavata ka mani *dromu* yani na matanisiga ena cudru nei Brother Bowen me vica na siga, qai vakamacawa, vakayabaki, ka vakadina-dinataka na nona vakasama e dua vei ira na vuku levu ni Roma, ka kaya, “Na cudru, kevaka e sega ni kinoci rawa, ena veivakacacani vakalevu cake mai na mavoa a vakavuna.”⁴ Sa dau vakarautaki tu vei keda na cakamana ni veivosoti, ena nona lomana nona matavuvale kei na Lotu e kila ni dina, a lesu tale mai o Morrell Bowen ki na Lotu. Meu tukuna mada vakalekaleka na ka a yaco.

Na luvei Brother Bowen tagane o Brad e neitou itokani vinaka ka dua na Vitusagavulu ni iWasewase yalodina mai na ceva kei Idaho. Sa yabaki 11 voli o Brad ena gauna oya ka sarava ni sa naulu sobu na yalodina vakalotu nei tamana ena 15 na yabaki, ka ivakadina-dina ena rerevaki ni veika ena tamusu-ki ena vanua e kaburaki kina na cudru kei na sega ni veiciqomi. Me dua na ka e caka. Ni roro mai na vakacagicagi ni Thanksgiving ena 1977, eratou vakavodo ena nodratou motoka ni gonevuli o Brad, yabaki 26, vuli tiko e Brigham Young University; na watina, o Valerie; kei na luedrau gottenagane dramidrami, o Mic, eratou vorata na draki ca, ena ilakolako sobu ki Billings, Montana. E sega ni rawa ni tarova nodratou laki veigaravi vei Brother Bowen Sr. na lewetolu oqo na nodratou coqa e dua na bari ni ucacevata volekati West Yellowstone.

Ni ratou yaco yani, erau kerea o Brad kei ganena o Pam me ratou veitallanoa tolutolu ga kei tamadrau. “O iko e dua na tama vakasakiti,” a tekivuna o Brad ena yalo luluvu, “keitou dau vakila na levu ni nomu lomani keitou. Ia e dua na ka a leqa, ka sa vaka tu kina ena dua na gauna balavu. Baleta ni a mosi na yalomu ena dua na gauna, sa mosi tu kina na yalo ni matavuvale taucoko oqo ena vica na yabaki. Keitou sa bikai tu, o iko duadua ga e rawa ni o vakaduri keitou. Yalovinaka, yalovinaka, ena gauna balavu sa oti oqo, e rawa beka ni o biuta vakatikitiki na gauna kalouca oya vata kei na bisopi ka liutaka tale na matavuvale qo ena kospeli me vaka ko a dau vakayacora”¹⁰

A dua na vakadigagal. Qai raici rau cake na lewerua o Baraca Bowen, o rau na luevna, na sui mai na suina kei na lewe mai na lewena,⁵ ka kaya vakamalu sara, “Io. Io, au na kitaka vakakina.

Era marau ia kakurabui ena isaunitaro sega ni namaki, eratou sarava o Brad Bowen kei na matavuvale ni sa lako na watidratou ka tamadratou vua na nona bisopi ni gauna oqo ena yalo ni dua-vata me vakadodonutaka nona bula. Me idole ni veisko uasivi, yaloqqa, ka sega sara ga ni namaki oqo, a biuta na bisopi, o koya a sa sureti Baraca Bowen lesumai vakavicavata, na ligana e tabai Morrell ka mokoti koya tu—ena dua na imoko balavu sara.

Ena vica walega na macawa—sega soti ni balavu—sa vakaitavi tale tu vakavinaka o Baraca Bowen ena Lotu ka sa kilikili tale me lesu ki valetabu. Segu ni dede sa ciqoma na veikacivi me vakatulewa ena dua na tabana lailai lewe 25, ka vakatubura ki na dua na ivavakoso bulabula sivia na 100. Na veika kece oqo a yaco voleka ni limasagavulu na yabaki sa oti, ia na revurevu ni nodrau vakatakekere ni veiqaravi e dua na gonetagane kei na goneyalewa vei tamadrau dina kei na nona lomadonu na tama oya me veivosoti ka toso, dina ni tu nodra baleca eso sa kauta mai na veivakalougatataki se yaco tikoga mai—ka na yaco tikoga mai me tawamudu—ki na matavuvale na Bowen.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa kerea o Jisu me da “bula vata ena veilomani”⁶ ka “me kakua na veileti.”⁷ “Ko koya sa tiko vua na yalo ni veileti sa sega ni noqu,” A vakasalataki ira kina na Nifaiti.⁸ Ka dina sara, ena dua na itagede cecere, na noda veiwekani kei Karisito ena vakatau—se ena vakaimawe kina—na noda veisemati vakataki keda.

“Kevaka sa . . . lomamu mo lako mai vei au,” e kaya o Koya, “ka qai nanuma ni sa beitaki iko na wekamu—

“Mo lako, mo drau veivakaduavata-taki mada e liu keti na wekamu, mo qai lako mai vei au ena lomamu taucoko, au na qai ciqomi iko.”⁹

E kadina ni o keda yadua e rawa ni da nanuma dei tu e levu na mavoia kei na yaluma kei na veivakanananu mosimosi ka rawa ni se vakamosia tu ga na yalo ena gauna oqo. Se da vakavuna na mosi oqori, se mai lauti keda na kena isamunidawa, e gadrevi me vakamacataki na mavoia oqori me rawa ni vakavutuniyautaki na bula me vaka na inaki ni Kalou. Me vaka na kakana ena nomu fridge ka ra dau yadrava tiko ena vukumu na makubumu, na veica maka-wa oqori sa oti makawa na kena gauna. Yalovinaka kakua ni solia tiko vua na veitikina mareqeti ni yalomu. Me vaka e tukuna o Prospero vei Alonso ka veivutuni tu vakalevu ena *The Tempest*, “Daru kakua ni vakabitaka tu nodaru vakanananu ena icolacola sa oti na kena gauna.”¹⁰

“Kakua ni dau cudruva na tama-ta, dou na qai sega ni cudruvi,”¹¹ e vakavulica na Karisito ena Veiyalayalati Vou. Ena noda gauna oqo: “Koi Au na Turaga, au na vosoti ira ga au via vosota, ia koi kemudou sa gadrevi mo dou vosota na tamata kecega.”¹² Sa bibi sara vei keda eda bula tu ena yaluma me da kila na veika a *sega* ni cavuta o Koya. A *sega* ni tukuna o Koya “E sega ni vakatarai mo vakila na mosi dina se na yaluma mai na veika veivakalolomataki e cakava vei iko e dua.” A *sega talega* ni kaya o Koya, “Me rawa ni taucoko nomu veivosoti mo na curuma

tale mada e dua na veiwekani velavela se lesuva tale e dua na gauna ni veivakalolomataki ka veivakacacani.” Ia se cava ga na veivakacacani dredre dua-dua e rawa ni yaco mai, e rawa walega ni da uabaleta na mosi ni da butuka na salatu ni veivakabulai dina. Na salatu oqori sai koya na salatu ni veivosoti ka a lakova ko Jisu mai Nasareci, ka sa kacivi keda yadua tiko, “Dou Lako Mai, ka Muri Au.”¹³

Ena veisureti vakaoqori me da Nona tisaipel i ka tovolea me da kitaka me vakataki Koya, sa kerei keda tiko ko Jisu me da iyaya ni cakacaka ni Nona loloma soliwale—me da “matataki Karisito” ena “veiqravi ni veivakaduavatataki,” me vaka e vakamacalataka o Paula vei ira mai Korinica.¹⁴ Na Dauveivakabulai ni mavoa kecega, o Koya e vakadodonutaka na cala kecega, sa kerea me da cakacaka vata Kaya ena cakacaka bibi ni veisaututaki ena dua na vuravura ka na sega ni kunea ena sala cava ga.

Me vaka e vola o Phillips Brooks: “O iko ka laiva tu me vakayabaki na duidui ca, nomu nanuma me qai samaki ena dua na siga; o iko o vakabula tu na veileti ca baleta ni o sega ni vakatulewataka rawa ni oqo na siga mo vaka tikitikitaka kina nomu nanumi iko, ka guilecava; o iko ka veisivi tiko e gaunisala kei ira na tamata, ka sega ni vosa vei ira ena vuku ni duidui lialia. . . ;

o iko ka laiva tiko . . . ; o iko ka laiva . . . me mosita tu na yalona [e dua] na vosa veivakacaucautaki se ni loloma, o nanuma tu mo qai cavuta . . . ena dua na siga, . . . lako sara ga oqo ka kitaka de na qai sega ni dua tale na madigi e donumaki iko mo kitaka kina.”¹⁵

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, au vakadinadinataka ni vosota kei na vakanadakuya na veivakacdrui, makawa se ka vou, e uto ni kena vakacerecerei na Veisorovaki i Jisu Karisito. Au vakadinadinataka ni veivakavinakataki vakayalo oqo ena yaco duadua ga mai vua noda Dauveivueti vakalou, o Koya ka cici mai me vuksi keda “ka kauta lako na veivakabulai ena tabana.”¹⁶ Eda vakavinavinkataki Koya, kei na Tamada Vakalomalagi ka talai Koya mai, na vakavou ki na succu vou, e dua na mataka vou galala mai na yaluma kei na cala ni gauna sa oti, ena sega walega ni rawa, ia sa voli oti, a saumi ena rarawa levu, kena ivakatakarakara na dra ni Lami ka vakadavea ga o Koya.

Ena lewa vakaiapostolo ka solia vei au na iVakabula kei vuravura, au vakadinadinataka na logologa vinaka ena kauta mai ki yaloda na veivakaduavatataki kei na Kalou kei ira tale eso kevaka eda yalolokomi ka yaloqaqa me da vaqara. “Dou muduka na nomudou veileti vakataki kemudou.” e kerea na iVakabula.¹⁷ Kevaka o kila e dua na

mavoa makawa, vakavinakataka. Dau veikauwaitaki ena loloma.

Kemuni noqu itokani lomani, ena noda itavi ni veivakaduavatataki, au kerei keda me da dautataro—me da taleitaka na tiko sautu, me da vakavuna na tiko sautu, me da vakamareqeta na tiko sautu. Au kerea oqori ena yaca ni Tui ni Sautu, o koya e kila na veika kecega me baleta na “vakamavoataki ena vale ni [wekana]”¹⁸ ia se kunea ga na kaukauwa me vosota ka guilecava—ka veivakabulai—io na Turaga ko Jisu Karisito, emeni. Au masuta oqori, me baleti iko kei au, ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Maciu 22:36–40; Luke 10:25–28.
2. Maciu 5:25.
3. Efeso 4:26.
4. Seneca, ena Tryon Edwards, *A Dictionary of Thoughts* (1891), 21.
5. Raica na iVakatekivu 2:23.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 42:45.
7. 3 Nifai 11:22, 29; raica talega 3 Nifai 11:28
8. 3 Nifai 11:29
9. 3 Nifai 12:23–24; vakamatatataki.
10. William Shakespeare, *The Tempest*, act 5, scene 1, laini 199–200.
11. Luke 6:37.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 64:10.
13. Luke 18:22.
14. Raica na 2 Korinica 5:18–20.
15. Phillips Brooks, *The Purpose and Use of Comfort* (1906), 329.
16. Malakai 4:2; raica talega 2 Nifai 25:13; 3 Nifai 25:2.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 136:23.
18. Sakaraia 13:6; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 45:52.

Mai vei Elder Shayne M. Bowen
Ena Vitudusagavulu

Na iTavi ni iVola i Momani ena Saumaki

Eda sa sokumuni Isireli tiko ena iotioti ni gauna ka da cakava tiko oqo vata kei na iVola i Momani, edua na iyaya kaukauwa duadua ni saumaki.

Evuqa na tamata nikua e vakananu-ma baleta na itovo dina ni Kalou kei na keda isema Vua. E vuqa era kila vakalailai se sega saraga baleta na Nona ituvatuva cecere ni veivakabulai. Sivia na 30 na yabaki sa otia, a dikeva rawa o Peresidi Ezra Taft Benson ni “e vuqa sara . . . e vuravura era cakatka na nona vakalou na iVakabula. Era taroga na Nona sucu veivakarabuitaki, na savasava ni Nona bula, kei na dina ni lagilagi ni Nona Tucaketale.”¹

Ena noda siga, na taro eso e sega ni vakanamata walega ki na noda iVakabula ia ki na Nona Lotu talega—Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai—ka a vakalesuya mai o Koya vua na Parofita o Josefa Simici. Na vei taro oqo vakavuqa e vakanamata ki na isitoria, ivakavuvuli, se na veiqaravi ni Lotu ni iVakabula.

Na iVola i Momani e Vukei Keda me Tubu ena iVakadinadina

Eda wilika mai na *Vunautaka Noqu Kosipeli*: “Nanuma ni noda kila [i Tamada Vakalomalagi kei na Nona ituvatuva ni marau] e lako mai vei ira na parofita ni gauna edaidai—o Josefa Simici kei ira era muri vei koya—ka ra ciqoma

Au a sa cakacakataka na veisureti i Moronai ka “kerea vua na Kalou, na Tamada Tawamudu, ena yaca i Karisito,” me kila na dina ni iVola i Momani.³ Au vakadinadina taka ni’u kila ni dina. Na kila oqori e lako mai vei au, me vaka e rawa ni lako vei iko, “ena kaukauwa ni Yalo Tabu.”⁴

Na ivakamacala taumada ki na iVola i Momani e kaya: “O ira era rawata na ivakadinadina vakalou oqo [ni iVola i Momani] mai vua na Yalo Tabu era na kila talega ena kaukauwa vata oqori ni sa iVakabula kei vuravura ko Jisu Karisito, ni sa Nona dauvakatakila ka parofita ena veisiga e muri oqo ko Josefa Simici, kei na Lotu i Jisu Karisito Ni Yalododonu Edaidai sai koya na nona matanitu na Turaga ka sa tauyavutaki tale e vuravura, me vakarautaka na iKarua ni nona Lako Mai na Mesaia.”⁵

Ena i lakolako vakadaukaulotu gone ki Chile, au a vulica e dua na lesoni bibi baleta na kaukauwa ni veivakasaukitaki ni iVola i Momani. A veiqaravi ena vicavata na yabaki o Mr. Gonzalez ena dua na itutu rokovi ena nona valenilotu. O koya e a vuli vinaka sara, oka kina e dua na koroi ni vulika vakalotu. O koya e a bau daucibitaka nona kilaka vaka-ivolatabu. E a matata vei keimami ni o koya e dua na tamata vuku vakalotu.

E kilai ira vinaka o koya, na daukaulotu ni Yalododonu Edaidai ni ra qarava voli nodra cakacaka ena nona

vakadodonu na ivakatakila mai vua na Kalou. Koya gona, na imatai ni taro e dodonu me sauma e dua oya se a parofita o Josefa Simici, ka na rawa ni sau-ma o koya na taro oqo ena nona wilika ka masulaka na iVola i Momani.”²

Na noqu ivakadinadina ni veikacivi vakalou ni Parofita o Josefa Simici e sa vakaukauwataki ena kena vulici ena masumasu na iVola i Momani: Edua Tale na iVakadinadina i Jisu Karisito.

siti e Lima, Peru. E dau gadreva tu me sotavi ira me rawa ni vakavulici ira o koya ena iVola Tabu.

Ena dua na siga, a nanuma o koya ni vaka ga e dua na isolisolai mai lomalagi, ni rua na daukaulotu e a sotavi koya e gaunisala ka taroga ke rawa ni rau sikovi koya ka wasea na ivolani-kalou vei koya. Sa yaco me dina nona tatadra! Na nona masu e sa saumi. Ia oqo, sa na qai rawa vua me vakadodonutaki rau na gone tagane vakacalai oqo. E tukuna o koya vei rau ni na taleitaka me rau lako yani ki nona vale ka veivosakitaka na ivolani-kalou.

E a waraka dredre o koya na nona veibuku. E a tuvakarau o koya me vakayagatata na iVola Tabu me vaka-cala nodrau vakabauta. E a yalodei o koya ni vakamatataka ena vosa kilai na iVola Tabu ka dusia tiko na nodrau cala. A yaco mai na bogi ni veibuku, ka rau tukituki na daukaulotu ena nona katuba. E a malaude o koya. E sa qai yaco dina mai na nona gauna.

E a dolava o koya na katuba ka sureti rau na daukaulotu ki loma ni nona vale. Dua vei rau na daukaulotu a solia vua e dua na ivola karakarawa ka wasea e dua na ivakadinadina yalodina ni kila o koya ni ivola oya e tu kina na vosa ni Kalou. Na ikarua ni daukaulotu e a vakuria nona ivakadinadina kaukauwa ni ivola, ka vakadinata ni a vakadewataki mai vua e dua na parofita ni Kalou ena gauna oqo ka yacana o Josefa Simici ka ni vakavuvulitaki Karisito. Erau a kere vakacegu na daukaulotu ka biuta nona vale.

E a lomabibi sara o Mr. Gonzalez. Ia a dolava na ivola o koya, ka teki-vu vakacereka yani na veitabana. E a wilika o koya na imatai ni tabana. A wilika o koya na tabana veitaravi ka sega ni cegu yacova ni sa lai yakavi sobu ni siga tarava. A wilika o koya na ivola taucoko ka kila ni sa dina. A kila o koya na ka e dodonu me cakava. A kacivi rau na daukaulotu o koya, ciqoma na lesoni, ka buita tani na bula e a kila tu eliu ka yaco me lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na tagane vinaka oqori e a noqu qasenivuli e MTC e Provo, Utah. Na italanoa ni saumaki nei Brother Gonzalez

kei na kaukauwa ni iVola i Momani e a lauti au vakalevu sara.

Ni'u a yaco yani ki Chile, o noqu peresitedi ni tabana ni kaulotu, Peresitedi Royden J. Glade, a sureti keimami me wilika e veimacawa na ivakadina-dina ni Parofita o Josefa Simici ka volai ena Josefa Simici—Ai Tukutuku. A vakavulici keimami o koya ni ivakadina-dina ni iMatai ni Raivotu ena vakaduavatataki ki na noda ivakadina-dina vakai keda ni kospeli kei na noda ivakadina-dina ni iVola i Momani.

Au a taura vakabibi sara na nona veisureti. Au sa wilika na italanoa ni iMatai ni Raivotu; au sa wilika na iVola i Momani. Au sa masulaka me vaka na veisureti i Moronai ka kerea “na Kalou, na Tamada Tawamudu, ena yaca i Karisito”⁶ ke dina na iVola i Momani. Au vakadinadina-taka nikua ni'u kila na iVola i Momani, me vaka a kaya na Parofita o Josefa Simici, e “ivola dodo-nu duadua e vuravura, ka batu ivakadei ni noda lotu, ka na toro voleka cake vua na Kalou edua na tamata ena nona muria na kena ivakavuvuli, mai na duatale na ivola.”⁷ A kaya talega na Parofita o Josefa: “Ni kau laivi na iVola i Momani kei na ivakatakila kece, sa qai evei beka na noda Lotu? Sa qai sega.”⁸

Na Saumaki ni Tamata Yadua

Ni da kila vinaka cake o cei o keda kei na inaki ni iVola i Momani, e vakatitobutaka ka vakadeitaka cake na noda saumaki. Eda sa vakaukauwataki ena noda yalodina me maroroya na veiyalayalati eda sa cakava kei na Kalou.

E dua na inaki bibi ni iVola i Momani oya me sokumuni Isireli ka a veiseyaki. Na sokumuni oqo e solia vei ira kece na luve ni Kalou na madigi me curu ki na sala ni veiyalayalati ka, ena rokovi ni veiyalayalati oya, lesu tale ki na iserau ni Tamada. Ni da vakatavulica na veivutuni ka papitaisotaki ira na saumaki, eda sa sokumuni Isireli tiko ka a veiseyaki.

Na iVola i Momani e tukuni kina vaka 108 na mataqali ni Isireli. Ena itekitekiu ni iVola i Momani, o Nifai e a vakatavulica, “Ni sa inaki taucoko ni lomaqu me'u vakamasuti ira na tamata me ra lako mai vua na Kalou i Eparaama, kei na Kalou i Aisake, kei na Kalou i Jekope, me ra vakabulai.”⁹ Na Kalou i Eparaama, Aisake, kei Jekope o Jisu Karisito, na Kalou ni Veiyalayalati Makawa. Eda sa vakabulai ni da lako mai vei Karisito ena bulataki ni Nona kospeli.

E muri, a qai vola o Nifai:

“Io, sa vosataka ko tamaqu e vuqa na ka me baleti ira na kai Matanitu

Tani, ka baleta talega na mataqali i Isireli, ni'ra na vakatautauvataktaki kei na vu ni olive, era sa tamusuki tani na tabana ka veibiuyaki e delai vuravura. . . .

“Ni oti na nodra veiseyaki na mataqali i Isireli era na qai vakasoqoni vata tale; se, me vakalekaleka ga, ni ra sa ciqoma otia na taucoko ni kospeli ko ira na kai Matanitu Tani, ena qai semati tale ki na vu ni olive na taba ni olive dina, se ko ira na ivovo ni mataqali i Isireli, e ra sa na qai kila na itukutuku ni Mesaia dina, na nodra Turaga kei na nodra Dauveivueti.”¹⁰

E vakakina, ena icavacava ni iVola i Momani, na parofita o Moronai e vakananumi keda ena noda veiyalayalati, ni kaya, “Mo kakua kina ni vakasesei tale, me vakayacori kina na veiyalayalati ka cakava na Tamada Tawamudu vei kemudou, na mataqali i Isireli.”¹¹

Na Veiyalayalati ni Tamada Tawamudu

Na cava na “veiyalayalati ni Tamada Tawamudu” a vakaibalebaletaka

o Moronai? Eda wilika ena ivola i Eparaama:

“Na yacaqu ko Jiova, kau sa kila na icavacava mai na itekitekivu; ia ena vakarurugi iko tiko na ligaqu.

“Kau na cakava mai vei iko e dua na matanitu levu, kau na vakalougataktaki iko me sega ni vakarautaki rawa na kena levu, kau na vakarogoya na yacamu ena veimatanitu kecega, ia ko na veiyakalougatataki vei ira na nomu kawa era na muri mai vei iko, ia ena ligadra era na kauta kina na nona cakacaka kei na Matabete ki na veivnua kecega.”¹²

O Peresidi Russell M. Nelson a vakavulica ena dua na kakaburaki e vuravura raraba se qai oti ga ni “oqo na iotioti ni gauna, ka sa maqusataka tiko na Turaga na Nona sokumuni ira na Isireli. Na vasokumuni oqo sa ka bibi duadua e yaco tiko e vuravura nikua. E sega tale ni vakatauvatani rawa na kena cecere, na kena sa rui bibi, ka sega ni vakatauvatani rawa na kena qaqa. Ke o sa digitaka, se o sa

vinakata, sa rawa mo tiki ni cakacaka oqo. Sa rawa mo mai tiki ni dua na ka levu, dua na ka cecere, dua na ka vakaturaga!

“Ni da tukuna tiko na *sokumuni*, eda sa kaya tiko na ka dina oqo: ni luvena yadua na Tamada Vakalomalagi, ena yasa ruarua ni ilati, mera na rogoa na itukutuku ni kospeli vakesuimai i Jisu Karisito. Era na lewa ga vakai ira ke ra gadreva me ra kila vakalevu.”¹³

Oqori na ka eda cakava tiko vaka lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai: eda vakasaqara tiko me kauta mai na vuravura ki na dua na kilaka ni—kei na saumaki ki—na kospeli i Jisu Karisito. Eda sa “dau-ni-sokumuni edaidai.”¹⁴ Na noda ilesilesi e sa matata. Taciqu kei na ganequ, meda sa kilai me o ira era sa taura na yalayala i Moronai ki yaloda, masula-ka ka ciqoma na kena isau me kila ni iVola i Momani e dina, ka qai wasea na kila oqori kei ira na tani ena vosa ka, vakabibi duadua, ena cakacaka.

Na iTavi ni iVola i Momani ena Saumaki

Na iVola i Momani e tu kina na taucoko ni kospeli i Jisu Karisito.¹⁵ Ena liutaki keda ki na veiyalayalati nei Tamada, kevaka ena maroroi ena vakadeitaka vei keda na Nona isolisol cecere duadua—na bula tawamudu.¹⁶ Na iVola i Momani esa vatu ivakadei ki na nodra saumaki na luvena tagane kei na yalewa kece na Tamada Vakalomalagi.

E a kaya o Peresidi Nelson: “Ni ko . . . wiliwili tikoga e veisiga mai na iVola i Momani, ko na vulica na vunau ni sokumuni, na dina me baleti Jisu Karisito, na Nona Veisorovaki, kei na taucoko ni Nona kospeli era sega ni tiko ena iVola Tabu. Na iVola i Momani sa usutu ni nodra sokumuni na Isireli. E dina, kevaka me sega na iVola i Momani, na sokumuni yalataki i Isireli ena sega ni yaco.”¹⁷

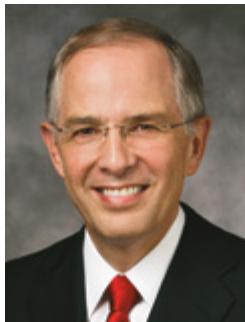
Me'u tinia ena vosa ni iVakabula ni a vakatavulici ira na Nifaiti ena veiyakalougatataki yalataki: “Ko ni sa nodra kawa na parofita; ka ko ni sa mataqali i Isireli; ko ni sa tamata ni veiyalayalati ka cakava ko Tamada vei ira na

nomuni qase, ni a kaya vei Eparaama: Ena vuku ni nomu kawa ena kalo-ugata kina na veimataqali kecega e vuravura.”¹⁸

Au vakadinadinataka ni da sa luvena tagane kei na luvema yalewa na Kalou, na kawa i Eparaama, na mataqali i Isireli. Eda sa sokumuni Isireli tiko ena iotioti ni gauna ka da cakava tiko oqo kei na iVola i Momani—e dua na ivola ka, ni cakacaka kei na Yalo ni Turaga, e iyaya kaukauwa duadua ni saumaki. Eda sa liutaki mai vua na parofita ni Kalou, o Peresitedi Russell M. Nelson, o koya ka dusimaka tiko na sokumuni i Isireli ena noda siga. Na iVola i Momani e dina. Sa veisautaka na noqu bula. Au yalataka vei iko, me vakai Moronai kei na vuqa na parofita ni vei tabayabaki, ni rawa ni veisautaka na nomu.¹⁹ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSUDISI

1. Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Ezra Taft Benson (2014), 129.
2. “Na Cava na Itavi ni iVola i Momani?” *Vunautaka Noqu Kospeli: E Dua na iDusidisi ki na Veigaravi Vakaulotu*, rev. ed. (2018), lds.org/manual/missionary.
3. Moronai 10:4.
4. Moronai 10:4.
5. iVakamacala Taumada ki na iVola i Momani.
6. Moronai 10:4.
7. iVakamacala Taumada ki na iVola i Momani.
8. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 196.
9. 1 Nifai 6:4.
10. 1 Nifai 10:12, 14.
11. Moronai 10:31.
12. Eparaama 2:8–9.
13. Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), 4, broadcasts_lds.org.
14. Raica na Jekope 5:72.
15. O Peresitedi Ezra Taft Benson e a vakavulica: “Na Turaga vakai Koya e kaya ni tiko ena iVola i Momani na ‘uto ni ivakavuvuli i Jisu Karisito’ (V&V 20:9). E sega ni kena ibalebale o ya ni sa tiko kina na ivakavuvuli kece, na vunau era sa vakatakilai mai. Ia, e kena ibalebale ni da na kunea ena iVola i Momani na taucoko ni ivakavuvuli e gadrevi me rawa kina na veivakabulai. Ka ra sa vakavulici vakamatatata ka vakarawarawa ka rawa kina vei ira na gone mera vulica na sala ni veivakabulai kei na bula vakacerecrei” (*iVakavuvuli: Ezra Taft Benson*, 131).
16. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7.
17. Russell M. Nelson, “Hope of Israel,” 7.
18. 3 Nifai 20:25.
19. Raica, me ivakaraitaki, Henry B. Eyring, “The Book of Mormon Will Change Your Life,” *Liahona*, Fepe. 2004, 12–16.

Mai vei Elder Neil L. Andersen
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Mavoa

Ena veivakatovolei drakidrakita duadua e vuravura, toso ki liu ena yalomalua, ka na kauta mai vei iko na veivakabulai qaqa ni iVakabula na rarama, kilaka, vakacegu, kei na inuinui.

Ena 22 ni Maji, 2016, ni bera toka na 8 na kaloko ena mataka, a cabolo e rua na gasaukuro ni batikadi ena Vale ni Wawavuka e Brussels. Ratou a kauti Sister Fanny Clain o Elder Richard Norby, Elder Mason Wells, kei Elder Joseph Empey ki na vale ni wawavuka ena nona vuka vakaulotu ki Cleveland, Ohio. Tolusagavulukarua na tamata a vakayalia na nodra bula, ka ratou mavoa kece na daukaulotu.

O koya ka mavoa levu duadua oya o Elder Richard Norby, yabaki 66, ka veiqravi voli kei na watina, o Sister Pam Norby.

Sa vinaka mai na bula nei Richard Norby e valenibula.

A vakananuma lesu na gauna oya o Elder Norby:

“Au a kila kusarawa, na ka esa yaco.

“Au a tovolea meu dro bula, ia au a lutu vakasauri. . . . Au raica rawa ni sa mavoa vakaca sara na yavaqu imawi. AuI [siqema] ni ra luluqa voli mai na ligagu ruarua na pauta loaloa, vaka me viritalawalawa tu. Au a dretta vakamalua, ka vakila ni a sega ni pauta ia na kuliqa ka a kama. A sa vuki me damudamu na noqu sote vulavula mai na dua na mavoa e dakuqu.

“Ni sa tekivu meu vakilai yaloqu mai ena ka a se qai yaco ga, a [yaco] vei au na vakasama kaukauwa oqo, . . . sa kila na iVakabula na vanua au tiko kina, na ka a se qai yaco ga, kei na [cava] au a sotava voli ena gauna oya.”¹

Sa drakidrakita tu na veisiga ni matata kivei Richard Norby kei na watina, o Pam. Sa mani yaco me sega ni vakilai koya, salamuria na veisele, mate vuni eso, kei na veilecayaki levu.

A bula o Richard Norby, ia ena sega ni tautauvata tale na nona bula. Rua veimama na yabaki emuri, e se vakameautaki tikoga na nona mavoa; sa sosomitaka na tikina e yali mai na yavana e dua na brace; sa duidui na veikalawa yadua mai na gauna oya ena Vale ni Wawavuka e Brussels.

Richard kei Pam Norby.

Cava na vuna me yaco kina vei Richard kei Pam Norby.² Rau a dina tu ki na nodrau veiyalayalati, veiqravar vakaulotu oti e Ivory Coast, ka susuga e dua na matavuvale totoka. Sa rawa ni tukuna vakaidina e dua na tamata, "E sa sega ni dodonu! E sega saraga ni dodonu! Rau a solibula voli ena vuku ni kospipeli i Jisu Karisito; e rawa vakacava ni yaco na ka oqo?"

Oqo na Bula Vakayago

Dina ga ena duidui na veika eso, na leqa, na veivakatovolei kei na veibolebole tawanamaki eso, vakayago ka vakayalo, e sa basika mai vei keda yadua baleta ni sa kena vuravura oqo.

Niu vakasamataki ira na vosa ena mataka ni soqoni oqo ni koniferedi, sa matata vei au ni rua e sa vakayalia na luedrau ka tolu e sa vakayalia na makubudratou ka sa lesu tawalokuci tu ki na nodra itikotiko vakalomalagi. E sega ni dua e vakuwai mai na baca kei na rara-wa, ka me vaka e sa tukuni, ena macawa oqo a curuma yani kina vakamalua na ilati e dua na agilos ieda lomana e vuravura, o Sisita Barbara Ballard. Peresitedi Ballard, keimami na sega ni guilecava na nomuni ivakadinadina ena mataka oqo.

Eda vakasaqara na bula marau. Eda kakavaka na vakacegu. Eda nuitaka na loloma. Ka sa vakatauca vei keda na Turaga na veikalougatataki levu e veivakurabuitaki. Ia ni veicorui vata na reki kei na bula marau, dua na ka esa matata: ena tiko na gauna, aua, siga, so na gauna na yabaki eso ena mavoa kina na yalomu.

Era vakatavulica na ivolanikalou ni da na tovolea na wiwi kei na

kamikamica³ ka na tiko na "veibasai ena ka kecega."⁴ A kaya o Jisu, "[Na Tamamudou] sa vakacabea na nona matanisiga vei ira na tamata ca kei ira na tamata vinaka, a sa vakatauca mai na uca vei ira na tamata yalododonu kei ira na tamata tawayalododonu."⁵

Era sa sega ni matalia na mavoa ni yaloda ki na vutuniyau se na dravu-dravua, itovo vakavanua, matanitu, se dua na kawatamata. Era basika mai vei keda kece ka sa tiki ni veivakavulici eda ciqoma mai na veika eda sotava ena bula oqo.

Era Sa Seg Ni Vakuwai Na Yalododonu

Na noqu itukutuku edai esa baleti ira vakatabakidua na muria tiko na ivunau ni Kalou, maroroya tiko na nodra yala-yala kivua na Kalou, ka, vakataki rau na Norby kei na vuqa na turaga, marama, kei na gone e vuravura raraba, sa donuya tu na veivakatovolei kei na bolebole eso esa tawanamaki ka mosimosi.

Na noda mavoa ena rairai vu mai na dua na leqa tubukoso se vakacalaka tawalokuci. Era na rairai vu mai na dua na tama tawadodonu se tina, ena vukici vakatoboicu ni bula ki na dua vei rau na veiwatini yalododonu kei na luedrau. Ena rairai vu na mavoa mai na butobuto kei na lolovira ni lauqa vakailavo, dua na mate tawalokuci, mai na rarawataki se mate dole ni dua eda lomana, na yvalorarawa ni dua na lewe ni matavuvale ena vakatanitaki ni nona vakabauta, na galili ni sega ni vakavutukanataki e dua na itokani tawamudu, se drau tale na vakadromuyalo, mosimosi ena "[veika] e tawa kilai."⁶

Eda sa dui kila vakamatata tu ni sa tiki ni bula na dredre eso, ia ni ra basika mai vakamatata vei keda, sa rawa ni ra kauta tani na noda icegu. Mai na sega ni tavariri voli, sa dodonu meda vakarau tu. A kaya na iApositolo o Pita: "Kakua ni kidacala ena vuku ni rarawa katakata sa yaco me vakatovolei kemudou, me vaka sa yacovi kemudou na ka tani."⁷ Salavata na roka serau ni bula marau kei na reki, sa ra cula vaka-titobu tu na wa roka butobuto sara ni veivakatovolei kei na leqa ki na isulu ni ituvatuva ni Tamada. Dau vakavuqa me noda qasenivuli levu sara na veisaga dredre oqo, dina ga ni ra drakidrakita.⁸

Ni tukuni na italanoa veivakurabuitaki ni 2,060 na sotia gone i Ilamani, eda taleitaka na ivolanikalou oqo: "Ia oqo me vaka na nona vinaka na Kalou, kei na neimami kurabui vakalevu, kei na nodra marau na mataivalu taucoko, e sega sara ni bau dua na tamata vei ira e mate."

Ia e vakuri na malanivosa: "Io, ka sega sara ni dua na tamata vei ira me sega ni vakamavoataki vakalevu."⁹ A vuqa na nodra mavoa na 2,060 vakayadua, ka da na vakamavoataki vaka-yadua ena ivalu ni bula, se vakayago, vakayalo, se ruaru.

O Jisu Karisito Na Noda Kai Samaria Dauloloma

Kakua ni soro—se vakacava sara na mavoa titobu ni yalomu, na kedra ivurevure, na vanua cava se gauna cava era yaco kina, ka vakacava na lekaleka se balavu ni nodra veirawai, sa sega ni nakiti mo vakarusai vakayalo. Sa nomu inaki mo bula mai vakayalo ka

tubu ena nomu vakabauta ka dinata na Kalou.

E sega ni bulia na yaloda na Kalou meda tu vakataki keda mai Vua. Na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, mai na isolisol tawacakakataki rawa ni Nona Veisorovaki, e sega walega ni vakabulai keda mai na mate ka solia vei keda, mai na veivutuni, vosoti ni noda ivalalava ca, ia sa tuvakarau talega o Koya me vakabulai keda mai na rarawa kei na mosi ni yaloda sa mavo tu.¹⁰

Sa noda Kai Samaria Dauloloma na iVakabula,¹¹ talai mai “me vakabulai ira sa ramusu na yaldo.”¹² Sa lako mai vei keda o Koya ni ra lako siviti keda na kena vo. Ena yalololoma, sa taqara o Koya na Nona ilumu veivakabulai ena noda mavo ka vadretitaka. Sa tuberi keda o Koya. Sa kauwaitaki keda o Koya. Sa vakamasuti keda o Koya, “Lako mai vei au . . . kau na vakabulai [iko].”¹³

“O [Jisu] ena . . . [vakila] na mosi kei na veivakararawataki kei na veivakato-volei kecega; . . . me . . . [rawa] ko koya ni colata na nodra mosi kei na nodra tauvimate na nona tamata . . . [ka sa ciqoma o Koya na nodal malumalumu, [vakasinaiti tul] ena loloma cecere.”¹⁴

*Dou, mai na wamalai, ka bikai voli;
Dou mai ka dabe qai, tekiduru.
Kau mai na yalo sa; leqa ka mavo no.
Lomalagi veivakacegui tu.*¹⁵

Ena dua na gauna ni sotavi dredre, a tukuna na Turaga vua na Parofita o Josefa, “Na veika kece oqori ko na yalomatua kina, ka vinaka cake.”¹⁶ E rawa vakacava ni da vinaka cake mai na mavo mosimosi? Ena veivakato-volei drakidrakita duadua e vuravura, toso ki liu ena yalomalua, ka na kauta mai vei iko na veivakabulai qaqa ni iVakabula na rarama, kilaka, vakacegui, kei na inuinui.¹⁷

Kakua Sara Ni Soro

Masu ena yalomu taucoko. Vaqaqacotaka na nomu vakabauti Jisu Karisito, ena Nona ituvaki dina, ena Nona loloma soliwale. Tautauri ki na Nona vosa: “Sa rauti iko na noqu loloma: ni sa vakalevui na noqu kaukauwa ni sa malumalumu e dua.”¹⁸

Nanuma, sa wainimate kaukauwa vakayalo na veivutuni.¹⁹ Muria na ivunau ka bula kilikili kaya na Dauvei-vakacegui, ni nanumi na yalayala ni iVakabula, “Au na sega ni laivi kemudou mo dou luveniyali: au na lako mai vei kemudou.”²⁰

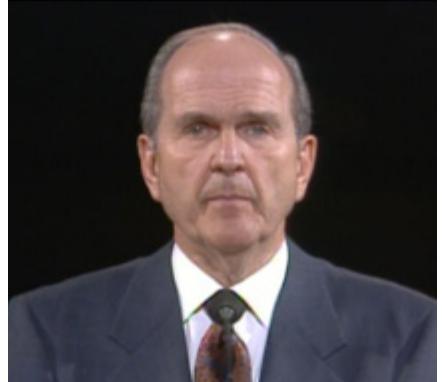
Na vakacegu ni valetabu esa ilumu dravia ki na yalo sa mavo. Lesu vakawasoma kei na mosi ni yalomu ki na vale ni Turaga kei na yaca eso ni nomu matavuuale. Sa vakavurea na valetabu na noda gauna lekaleka e vuravura ki na vatuka raraba ni bula tawamudu.²¹

Rai ki muri, ni nanumi voli ni ko sa vakadeitaka na nomu bula kilikili ena nomu itutu taumada. Ko sa dua na gone yaloqqa ni Kalou, mai na Nona veivuke, sa rawa ni o ra-wa na ivalu ni vuravura dasaisi oqo. O sa vakayacora oti, ka rawa ni o cakava tale.

Rai ki liu. Sa ra ka dina sara na nomu leqa kei na rarawa, ia era na sega ni tudei voli.²² Ena seavu na nomu bogi buto, baleta “na Luve ni Valalava Dodonu . . . [sa kauta lako] ena tabana na veivakabulai.”²³

Rau tukuna vei au na Norby, “Dau veisiko mai ena so na gauna na yalovakatani ia e sega ni vakatarai me tiko.”²⁴ A kaya na iApositolo o Paula, “Sa buku na druadrua . . . ia keitou sa sega ni drigit; keitou sa lomaocaoca ga, ia sa sega ni yalolailai; vakacacani, ka sega ni biu laivi; vakabalei sobu, ka sega ni vakarusai.”²⁵ O na rairai oca beka, ia kakua sara ni soro.²⁶

Ena nomu mavo mosimosi mada-ga, ko na sudra yani vei ira na tani, ka

Ena koniferedi raraba ni Epereli 1995, ena nona kaya tiko na takali nei luvena yalewa o Emily, sa vakadinadinataka kina o Peresitedi Russell M. Nelson ni sa tu vei Jisu Karisito na idola ni Tucaketale.

vakararavi voli ki na yalayala ni iVakabula: “Ia ko koya yadua ena vaka-yalia na nona bula ena vukuqu ena maroroya.”²⁷ Era sa agilosi ni Kalou e vuravura na mavo tu ka qarava na mavo ni tani.

Ena dua na gauna lekaleka, eda na vakarorogo kivua na noda parofita lomani, o Peresitedi Russell M. Nelson, e turaga vakasinaiti tu ena vakabauti Jisu Karisito, e turaga ni inuinui kei na vakacegu, lomani mai vua na Kalou ia e sega ni yalanai tu mai na mavo ni yalo.

E 1995, na luvena yalewa o Emily, ni kunekune voli, a laurai vua na kenisa. Oya eso na veisiga nuitaki kei na marau ni sa sucu mai na luvena bulabula. Ia a lesu mai na kenisa, ka sa na yali mai na bula oqo na nodrau Emily lomani ena rua ga na macawa ni oti nai ka 37 ni nona siganisucu, ka

“Ni da maroroya na ivakaro ni Kalou,” a kaya o Peresitedi Nelson vei ira na Yalododonu mai Puerto Rico, “eda na kune reki ena gauna mada ga ni noda dredre levu.”

biuta tu mai na watina lomani kei na lima na gone lalai.

Ena koniferedi raraba, ni oti vaka-lailai na nona yali, a vakadeitaka o Elder Nelson: “Esa drodro muria na wainimata ni rarawa na vakanuinui ni a rawa niu a cakava e levu na ka kivua na luvei keirau yalewa. . . . Kevaka a tu vei au na kaukauwa ni tucake tale, au na rairai temaki meu kauti [koya] lesu mai. . . . [Ia] sa tiko vei Jisu Karisito na veidola oya ka na vakayagataka vei Emily . . . vakakina na tamata kece ena gauna ga ni Turaga.”²⁸

Vula sa oti, ni sikovi ira voli na Yalododonu e Puerto Rico ka vakananuma na cagilaba veivakacacani ena yabaki sa oti, a vosa kina o Peresitedi Nelson ena loloma kei na veikauwaitaki:

“[Oqo] sa tiki ni bula. E sa vu ni noda tiko eke. Eda sa tiko eke meda vaka-yago ka meda mai vakatovolei. Eso na veivakatovolei oya e vakayago; eso e vakayalo, ka sa vakayago ka vakayalo ruarua na nomu veivakatovolei eke.”²⁹

“Ko se bera ni soro. Keitou sa [rui] dokai iko. Ni sa vakayalia e levu o kemuni na Yalododonu yalodina, ia mai na kena kece oqori, o ni sa vakaravatika na nomuni vakabauta vua na Turaga o Jisu Karisito.”³⁰

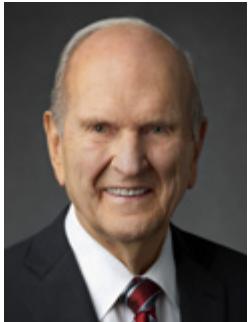
“Ena muri ni vunau ni Kalou, sa rawa ni da kune reki ena loma sara madaga ni keda ituvaki veilecaki eso.”³¹

Ena Tavo Liavi Na Wanimata Kecega

Kemuni na taciqui kei na ganequ, sa noqu yalayala vei kemuni ni na kauta mai vei kemuni na ikuri ni kaukauwa kei na inuinui levu cake na vakalevutaki ni nomuni vakabauta na Turaga o Jisu Karisito. Kivei iko, na yalododonu, na Dauniwali ni yaloda, ena Nona gauna kei na Nona sala, walia kece na nomu mavoa.³² Segna cakacaka tadowdonu, sega na veivakacacani, sega na veivakatovolei, sega na rarawa, sega na mosi ni yalo, sega na sotavi dredre, sega na mavoa—se vakacava na kena titobu, kena raba, na kena mosimosi—ena tawasei mai na lomavinaka, vake-cegu, kei na inuinui vakaoti i Koya ena kidavaki keda lesu ena ligana sa tadola ka mavoa tu ki na Nona iserau. Ena siga oya, e vakadinadina-taka na iApotolo o Joni, o ira na yalododonu “sa [lako] mai na veivakararawataki levu ”³³ era na duri “savai tu ena isulu vulavula . . . ena mata ni tikotiko ni Kalou.” Na Lami ena “tiko vata kei ira . . . ka tavoya kecega na Kalou na wai ni mata mai na matadra.”³⁴ Na siga oqo ena basika mai. Au vakadinadina-taka vakakina ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Veivosaki vakamatama, Jan. 26, 2018.
2. Ena dua na veivosaki taumada ena yabak oqo, a kaya vei au o Richard Norby, “Eda sausau-mi ki na ka esa soli vei keda.” A wasea mai na nona ivolaniveisiga: “E solia na veivakatovolei kei na veibolebole vei keda yadua na madigi kei na galala meda kila vakavinaka kina na iVakabula ka kila vakamatata ena ivakarau titobu sara na cabori ni nona veisorovaki. Sai koya eda kabi kina. Sai koya eda vakasaqara matua. Sai koya eda vakararavai kina. Sai koya eda nuidei vua. Sai koya eda lomana ena yaloda tau-coko, ka sega ni vakataratutu. E sa tara tau-coko na iVakabula na mosi vakayago kei na vakasama ka sa tiki ni bula oqo. E kauta tani vei keda o Koya na mosi. Sa tugana o Koya na noda rarawa.”
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 29:39.
4. 2 Nifai 2:11
5. Maciu 5:45
6. “Turaga, Meu Na Muri Kemuni,” *Sere ni Lotu*, naba 129.
7. 1 Pita 4:12
8. “Io meda vakatovolei ira mada kina, meda raica se ra na muria se sega na veika kece sa vakarota vei ira na Turaga na nodra Kalou” (Eparaama 3:25; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 101:4–5).
9. Alama 57:25.
10. A vola vei au e dua na itokani: “E dua na ivalu via lima na yabaki ni ‘butobuto kei na veilecakyi’ ni vakasama ena
- ivakatagedegede duidui eso esa kauti iko ki na iyala saraga ni nomu sasaga mo rawata, vakameautaka, vakabauta, kei na vosota. Ni oti na veisiga ni ‘rarawa,’ o sa oca. Ni oti na veimacawa ni ‘rarawa,’ o sa oca. Ni oti na veivula ni ‘rarawa,’ o sa tekivu luluqa mai. Ni oti na veiyabaki ni ‘rarawa,’ o sa na vakadeitaka tu ni ko na sega ni bula vinaka tale. Sa yaco na inuinui me isolisoli vakasakiti ka dredre me taqusi duadua. Vakalekaleka, e sega ni matata vei au na noqu mai lako curuma na veivakatovolei oqo, sa kila ga [na iVakabula]. E sa kena ivakamacala duaduaga. Au sega ni rawa ni vakamacalataka na noqu mai kila na ka oqo, ia au sa kila tu. Baleti Koya ga, au sa lako curuma rawa kina na ka oqo.”
11. Raica na Luke 10:30–35.
12. Luke 4:18; raica talega na Aisea 61:1.
13. 3 Nifai 18:32.
14. Alama 7:11–12. “Sai koya sa lako sobu mai ki ra sara, a sa kila na ka kecega ko koya” (Vunau kei na Veiyalayalati 88:6).
15. “Come, Ye Disconsolate,” *Hymns*, no. 115.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 122:7
17. “Ko sa kila na cecere ni Kalou; ka na vakatabuya ko Koya na nomu rarawa mo rawata kina na vinaka” (2 Nifai 2:2). “Ni’u sa kila ko ira kecega sa vakadina-nata ka Kalou sa dau vu-kei ira ko koya ena nodra vakatovolei, kei na nodra lega, kei na nodra vakararawataki, ia era na laveti cake ena siga mai muri” (Alama 36:3).
18. 2 Korinica 12:9.
19. Raica na Neil L. Andersen, “The Joy of Becoming Clean,” *Ensign*, Apr. 1995, 50–53.
20. Joni 14:18
21. “Kevaka eda sa vakanuinui me yaga vei keda na Karisito ena bula ga oqo, eda sa qai vakaloloma vakalevu cake vei ira kecega na tamata” (1 Korinica 15:19).
22. Ena matai ni tikina ni Vola i Momani, e vakamacalataka o Nifai ni sa “raica e vuqa na ka rarawa ena [nona] bula” (1 Nifai 1:1). Emuri, kaya o Nifai, “Ia au a tacake ga vua na noqu Kalou, ka vakacaucautaki koya ena siga tau-coko; kau a sega ni vosa kudrukudrutaka na Turaga ena vuku ni noqu vakararawataki.” (1 Nifai 18:16).
23. 3 Nifai 25:2.
24. Veivosaki vakamatama, Jan. 26, 2018.
25. 2 Korinica 4:8–9.
26. A tarogi vei Peresitedi Hugh B. Brown ni sikovi Isireli voli, na vuna a vakaroti kina o Eparama me vakacobora na luvena tagane. Sauma o koya, “Sa gadrevi vei Eparama” (ena Truman G. Madsen, *Joseph Smith the Prophet* [1989], 93).
27. Maciu 16:25.
28. Russell M. Nelson, “Gonelalai ni Veiyalayalati,” *Ensign*, Me 1995, 32.
29. Russell M. Nelson, ena Jason Swensen, “Better Days Are Ahead for the People of Puerto Rico,” *Church News*, Sept. 9, 2018, 4.
30. Russell M. Nelson, ena Swensen, “Better Days Are Ahead,” 3.
31. Russell M. Nelson, ena Swensen, “Better Days Are Ahead,” 4.
32. Raica na Russell M. Nelson, “Jesus Christ—the Master Healer,” *Liahona*, Nov. 2005, 85–88.
33. Ai Vakatakila 7:14.
34. Raica na Ai Vakatakila 7:13, 15, 17.

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson

Na Yaca Donu ni Lotu

Sa dusimaki keda o Jisu Karisito me da vakatoka na Lotu ena Yacana baleta ni Nona Lotu, vakasinaiti tu ena Nona mana.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, ena Siga ni Vakacecegu totoka oqo eda reki ena levu ni noda vakalougatataki mai vua na Turaga. Keimami vakavinavinkataka na nomuni ivakadinadina ni kospeli vakalesui mai i Jisu Karisito, na solibula ko ni sa vakayacora mo ni tikoga se lesu tale mai ki na Nona sala ni veiyalyalati, kei na nomuni veiqaravi bibi ena Nona Lotu.

Nikua au vakauqeti meu vosa vei kemuni ena dua na ka bibi sara. Ena vica na macawa sa oti au a cavuta e dua na itukutuku baleta na vakadodonutaki ni yaca ni Lotu.¹ Au vakayacora oqo baleta ni a uqeta noqu vakasama na Turaga ena bibi ni yaca sa lewa o Koya me baleta Nona Lotu, io na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.²

Me vaka beka o ni rawa ni namaka, na isau ni itukutuku oqo kei na idusidusi ni iwalewale vakavou³ sa veiwakitaki. E vuqa na lewenilotu era sa vakadodonutaka sara na yaca ni Lotu ena nodra dui ivola ena initaneti kei na vei ivolaitukutuku ena initaneti. Eso tale era vakataroga na cava na vuna, ena veika kece e yaco tiko e vuravura, e gadrevi kina me vakabibitaki e dua na ka "e veicalati." Ka so e kaya ni sega ni rawa, na cava me caka kina? Meu vakamacalataka mada na cava eda

kauwaitaka kina vakabibi na leqa oqo. Ia meu tukuna mada na veika e *sega* ni vakakina ena sasaga oqo:

- E sega ni veisau ni yaca.
- E sega ni vakayacani tale.
- E sega ni iukuuku.
- E sega ni dua ga na veisau ni vakasama.
- Ka sega ni veicalati

Ia, e dua na veivakadodonutaki. Sai *koya* na ivakaro ni Turaga. A sega ni vakayacana o Josefa Simici na Lotu a vakalesui mai vua; sega vakakina o

Momani. Na iVakabula Vakataki Koya e kaya, "Raica ena yaca ni noqu lotu na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai"⁴

Taumada, ena yabaki 34 ni noda Turaga, a solia kina na noda Turaga sa vakaturi cake mai na mate na idusidusi vata oqo vei ira na lewe ni Nona Lotu ena Nona sikovi ira e Amerika. Ena gauna oya a kaya o Koya:

"O koya mo ni vakatoka kina na lotu oqo ena yacaqu;

"Ia kevaka sa sega ni vakatokai ena yacaqu, e na rawa vakaevi me noqu lotu? Ia kevaka sa vakatokai e dua na lotu ena yacai Mosese, sa lotu i Mosese; se kevaka sa vakatokai ena yaca ni dua na tamata, ia sa lotu ni tamata ko ya; ia kevaka sa vakatokai ena yacaqu sa qai noqu lotu."⁵

O koya, ena sega kina ni rawa ni veivosakitaki tale na yaca ni Lotu. Ni sa tukuna vakamatata na iVakabula na yaca ni Nona Lotu, ka tekivuna sara mada ga na Nona vosa ena, "Ena yaca ni noqu Lotu na," Sa tukuna tiko vakkadodonu na Lomana. Ka kevaka eda vakatara me vakayagataki na yacabuli se yaca kerei se yaca sara mada ga eda solia o keda, ena rarawa kina o Koya.

Na cava e tiko ena dua na yaca se, me vakaoqo, dua na yacabuli? Baleta na yacabuli ni Lotu, me vaka na "Lotu LDS," na "Lotu Momani," se na "Lotu ni Yalododonu Edaidai," na ka levu duadua e *yalitiko* sai koya na yaca ni iVakabula. Ni da kauta tani na yacana

na Turaga mai na Nona Lotu na Turaga sa dua na qaqa levu vei Setani. Ni da *kauta tani* na yacana na iVakabula, eda sa *vakawalena* tiko kina vakamalua na veika kece sa vakayacora vei keda o Jisu Karisito—na Nona Veisorovaki sara mada ga.

Vakasamatata mada oqo mai na Nona yasana: Ena bula taumada, sai Koya ko Jiova, na Kalou ni Veiyalyalati Makawa. Ena veidusimaki nei Tamana, a bulia kina o Koya na vuravura oqo kei na vuravura tale eso.⁶ A digitaka me cakava na lomai Tamana, ka cakava e dua na ka e vukudra kece na luve ni Kalou ka sega tale e dua e rawa ni cakava! Lomasoli me lako sobu mai me Nona Leduabau ga na Tamana ena yago, a vakalolovirataki vakaca, vakalialai, kasiviti, ka vakanakuitataki. Ena Were o Kecisemani, a taura Vua na iVakabula na *mosi kece*, na ivalavala ca *kece* kei na yaluma kece kei na veivakararawataki kece daru sa bau vakila o kedaru kei ira kece era na qai mai bula. Ena bibi ni icolacola veivakararawataki oya, a turu kina na dra mai na qara kecega ni yagona.⁷ A qai torocake ga na veivakararawataki oqo ena nona vakamatei vakaca ena kauveilatai mai Kalivari.

Mai na veivakararawataki levu oqo ke na Nona Tucake tale—na Nona Veisorovaki tawayalani—sa rawata kina o Koya na tawamate rawa ni tamata kecega, ka voli keda mai na isau ni ivalavala ca, kevaka eda veivutuni.

Ni otu na tucake tale ni iVakabula ka ra sa mate Nona iApositolo, a lutu tani yani na vuravura ki na sagavulu na yabaki ni butobuto. Ena yabaki 1820, erau a rairai na Kalou na Tamada kei na Luvena, o Jisu Karisito, vua na Parofita o Josefa Simici me tekivu kina na Vakalesui mai ni nona Lotu na Turaga.

Ena veika kece sa mai sotava—na veika kece sa mai cakava ki na kawatama, au kidava ena veivutuni dina noda vakatara tu vakamataboko ka sega ni cakitaka, me vakatokai tu nona Lotu vakalesui mai na Turaga ena so tale na yaca, ka yali sara ga kina na yaca tabu i Jisu Karisito!

E Veisigatabu ni da vakayagataki na sakaramede ena bula kilikili, eda sa vakavouya noda yalayala tabu vei Tamada Vakalomalagi ni da sa lomasoli me da taura na yaca ni Luvena, o Jisu Karisito.⁸ Eda yalataka me da muri Koya, veivutuni, rokova Nona ivakaro, ka dau nanumi Koya *tikoga*.

Ni da bokoca na Yacana mai na Nona Lotu, eda vakatikitikitaki *Koya* tiko beka vakacalaka mai na itakele ni noda bula?

Noda taura na yaca ni iVakabula e oka kina noda tukuna ka vakad-inadinataki vei ira na tani—ena noda ivalavala kei na noda vosa—ni o Jisu na Karisito. Eda sa rui rere beka me *vakacudruya* e dua e vakatokai keda ni da “Momanı” ka da sega kina ni *totaka* na iVakabula Vakataki Koya, me da tu ka taqomaki Koya io ena yaca sara mada ga e vakatokai kina Nona Lotu?

Kevaka me da na rawata na mana ni Veisorovaki i Jisu Karisito vakamatata-mata se tamata yadua—me savai keda ka vakabulai keda, me qai vakacere-rei keda kina—sa dodonu me matata noda vakad-inadinataki ni o Koya na ivurevure ni kaukauwa oqo. E rawa ni da tekivu ena noda vakatoka na Nona Lotu ena yaca sa lewa o Koya.

Vei ira na iwase levu kei vuravura, e vakamatavulotaki tu ena gauna oqo na Lotu ni Turaga me “Lotu Momani.” Ia o keda na lewe ni Lotu ni Turaga eda kila o cei e veiliutaki: o Jisu Karisito duadua ga. E kalouca, ni vuqa era rogoca na vosa na *Momanı* era nanu-ma ni da sokalou tiko vei Momani. Segu ni vakakina! Eda doka ka rokova na parofita cecere ni Amerika makawa oya.⁹ Ia eda *sega* ni tisaipeli i Momani. O keda na tisaipeli ni Turaga.

Ena veisiga taumada ni Lotu vaka-lesui mai, na vosa me vaka na *Lotu Momani* kei *ira na Momani*¹⁰ e dau vakayagataki me da vakamacalataki kina—me vosa ca, vosa veivakalolo-mataki—kena inaki me vakalasui kina vakadua na ligi ni Kalou ena kena vakalesui mai na Lotu i Jisu Karisito ena veisiga e muri oqo.¹¹

Taciu kei na ganequ, e vuqa tu na ile vakavuravura e saqati kina na vaka-lesui mai ni yaca donu ni Lotu. Ena vuku ni vuravura vakompiuta eda bula kina oqo kei na idini ni vaqaqara ka vuksi keda me da kunea na itukutuku eda gadreva ena gauna vata ga—oka kina na itukutuku baleta na Lotu ni Turaga—era kaya na dauveivakadilo na veivakadodonutaki ena gauna oqo e sega ni vinaka. Eso tale era nanuma

baleta ni da sa kilai raraba tu ni da “Momani” ka da “Lotu Momani,” sa dodonu me da solia kina noda igu.

Kevaka beka e veatalanoa ni kena vakayacani e dua na isoqosoqo vakamatata, ena yaga beka na ile eso oqori. Ia ena ka bibi oqo, eda rai Vua e Nona na Lotu oqo ka vakadinadinataka ni nona sala na Turaga e sega, ka na sega sega sara, ni nona sala na tamata. Kevaka eda na vosota ka qarava vinaka noda itavi, ena liutaki keda na Turaga ena itavi bibi oqo. Me vaka eda kila kece, ni Turaga e dau vupei ira era segata me ra cakava na Lomana, me vaka nona vupei Nifai me taya e dua na waqa me kosova kina na wasawasa.¹²

Eda na gadreva me da qaqraruni ka vosota vakadede ena noda sasaga me da vakadodonutaka na cala oqo. O ira na voilaitukutuku ni initaneti era na kila vinaka ena nodra sotava noda kerekere.

Ena dua na koniferedi raraba sa oti, a tukuna kina o Elder Benjamín De Hoyos e dua na ka vaqo. A kaya:

“Ena vica na yabaki sa oti, niu a se cakacaka tiko ena valenivolavola ni veika raraba ni Lotu e Mexico, keirau a sureti [kei na dua na itokani] me keirau laki vaktivati ena dua na mataveivosaki ena retio. [A tarogi keirau e dua vei ira na dairekita ni parokaramu], ‘Na cava na vuna sa rui balavu kina na yaca ni Lotu?’

“Keirau a matadredredre kei noqu itokani ena vuku ni taro totoka o ya ka tekivu sara me keirau vakamacalataka ni yaca ni Lotu a sega ni digitaka na tamata. A solia mai na iVakabula. . . . A sauma sara mai ena veidokai o dairekita ni parokaramu, ‘Keimami na marau-taka vakalevu me keimami cavuta vakakina.’¹³

Na ripote oya e solia e dua na ivakarau. Na noda igu kaukauwa taudua vakamatata yadua ena gadrevi me vakadodonutaki kina na cala era a curu mai ena veiyabaki.¹⁴ Era na sega beka ni via muria na vo ni vuravura na noda ivakaraitaki ena nodra kacivi keda ena yaca donu. Ia ena cala kevaka eda rara-wataka nodra vakatoka na Lotu kei ira na lewena na iwase levu kei vuravura ena yaca cala kevaka eda kitaka tiko vakakina.

E veivuke na idusidusi ni noda iwalewale vakavoui. E tukuna: “Me yaca taumada, e taleitaki na yaca taucoko ni Lotu: ‘Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.’ Ni gadrevi e dua na ivakaleka [ikaru] ni yaca, e gadrevi me da tukuna ‘na Lotu’ se na ‘Lotu i Jisu Karisito.’ E donu vinaka talega ka vakyaloqaqtaki me da tukuna na ‘Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito.’¹⁵

Kevaka e dua ena taroga, “O iko beka e dua na Momani?” e rawa ni o sauma, “kevaka o taroga tiko se o au

e dua na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, io, e vakakina!”

Kevaka e dua e taroga, “O iko e dua na Yalododonu Edaidai?”¹⁶ e rawa ni o sauma, “Io, e vakakina. Au vakabuti Jisu Karisito ka lewe ni Nona Lotu vakalesui mai.”

Kemuni na taciqui kei na ganequ, au yalataka vei kemuni kevaka eda solia noda igu me da vakalesuya na yaca donu ni Nona Lotu na Turaga, o Koya e Nona na Lotu oqo ena sovaraka mai Nona mana kei na veivakalougatataki e uluda na Yalododonu Edaidai,¹⁷ me vaka eda se bera vakadua ni bau raica. Ena noda na kilaka kei na mana ni Kalou me vuakea noda kauta na veivakalougatataki ni kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei na tamata ka vakarautaka na vuravura me baleta na iKarua ni Nona Lako mai na Turaga.

Io, na cava e tiko ena dua na yaca? Ni baleta na yaca ni nona Lotu na Turaga, na kena isau na “Ka Cece Sara ga!” Sa dusimaki keda o Jisu Karisito me da vakatoka na Lotu ena Yacana baleta ni Nona Lotu, vakasinaiti tu ena Nona mana.

Au kila ni bula tiko na Kalou. Na Karisito ko Jisu. E liutaka tiko Nona Lotu nikua. Au vakadinadinataka, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Au vakayacora oqo baleta ni a uqeta noqu vakasama na Turaga ena bibi ni yaca sa virikotora o Koya me baleta Nona Lotu, io na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Sa tu e matada na cakacaka meda vakaduavatataki keda mai ki na Nona lewa.” Ena veimacawa sa oti, era sa vakayacora na iliuli ni Lotu eso kei na veitabacakacaka na ikalawa eso me vakayacori kina. Na ikuri ni itukutuku me baleta na tikina bibi oqo ena qai vakarautaki yani ena veivila ka tu mai” (Russell M. Nelson, “Na Yaca ni Lotuitukutuku” [vakaveiliutaki, 16 ni Okosi, 2018], mormonnewsroom.org).
2. Era sa kerea talega na veika vata oqo o ira na Peresitedi ni Lotu e liu. Kena ivakaraitaki, a kaya o Peresitedi George Albert Smith: “Kakua ni vakalolovirataka na Turaga ena nomu vakatoka oqo me Lotu Momani. A sega ni vakatoka o Koya me Lotu Momani” (ena Conference Report, Epe. 1948, 160).
3. Raica na “Style Guide—The Name of the Church,” mormonnewsroom.org.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 115:4
5. 3 Nifai 27:7–8.

6. Raica na Mosese 1:33.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 19:18.
8. Raica na Moronai 4:3; Vunau kei na Veiyalayalati 20:37, 77.
9. O Momani e dua vei iratou na a volavola vakalevu ena iVola i Momani, o iratou na kena vo o Nifai, Jekope, kei Moronai. O iratou kece eratou ivakadinadina bula ni Turaga, ka vakakina na kena dau vakavakadewa vakauqeti, na Parofita o Josefa Simici.
10. Na vosa sara mada ga *Vakabauta vakamomani* e dua vei ira na vosa ni veivakacacani a vakayagataki (raica na *History of the Church*, 2:62–63, 126).
11. Eso tale na vosa ni veivakacacani a basika ena gauna ni Veiyalayalati Vou. Ena nona lewai na iApositolo o Paula vei Filikesa, E tukuni ni o Paula sa "liu vei ira na itokani ni kai Nasareci" (Cakacaka 24:5). Me baleta na kena vakayagataki na malanivosa "vei ira na itokani ni kai Nasareci," a vola e dua na daukacikacivaki: "Oqo na yaca dau tukuni me ra vakalialiai kina na Vakabauta Vakarisito. Era dau vakatokai kina baleta ni o Jisu na kai Nasareci" (Albert Barnes, *Notes, Explanatory and Practical, on the Acts of the Apostles* [1937], 313).
- E tautauvata kei na dua tale na itukutuku e vaqo: "Ni sa vakatokai na noda ililiu me 'Kai Nasareci' (Maciu 26:71o koya era sa kacivi ira kina nona tisaipeli na Jiu me ra 'kai Nasareci.' Era sega ni vakadinaditaka ni ra Lotu Vakarisito, me vaka na tisaipeli ni Mesaia" (*The Pulpit Commentary: The Acts of the Apostles* ed. H. D. M. Spence and Joseph S. Exell [1884], 2:231).
- Ena dua na mataqali vakasama vata, a dikeva kina o Elder Neal A. Maxwell: "Ena itukutuku makawa vakaivolanikalou, eda raica kina na levu ni sasaga me ra vakacacani na parofita me rawa ni ra lako tani—me ra vakayacani me rawa ni ra vakalolovirataki. Ia e vakalevu, ni ra dau raibaleti mai vei ira na kedra meca kei na itukutuku makawa vakavuravura. Ia o ira na Lotu Vakarisito taumada era dau vakatokai ga me ra 'itokani ni kai Nasareci.' (Cakacaka 24:5)." ("Out of Obscurity," *Ensign*, Nove. 1984, 10).
12. Raica na 1 Nifai 18:1-2.
13. Benjamín De Hoyos, "Kacivi me Yalododonu," *Liaona*, Me 2011, 106.
14. Eda sega beka ni rawa ni lewa na yaca era kacivi keda kina na tani, ia eda lewa taucoko sara tu ga vakavinaka na yaca eda vakatokai keda kina. Me da namaka rawa vakacava me ra rokova na yaca donu ni Lotu o ira na tani kevaka eda sega ni vakayacora vakakina na lewena?
15. "Style Guide—The Name of the Church," mormonnewsroom.org.
16. Na vosa *yalododonu* (o ira sa lotu) e dau vakayagataki vakalevu ena iVola Tabu. Ena iVola nei Paula vei ira mai Efeso, kena ivakaraitaki, e vakayagataka o koya na vosa *yalododonu* (o ira sa lotu) vakayadua ke lailai ena veiwase kece. Na yalododonu (o ira sa lotu) e dua e vakabauti Jisu Karisito ka segata me muri Koya.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:33.

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu | 7 ni Okotova, 2018

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Tovolea, Tovolea, Tovolea

Na iVakabula sa biuta na Yacana e yalomuni. O ni sa vakila tiko na loloma savasava i Karisito ena vukudra na tani kei na vukumu.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, au vakavinavinaka ena madigi meu vosa vei kemuni. Sa veilaveti ka veivakatataki cake vei au na koniferedi oqo. Na Yalo Tabu sa kauta ki yaloda na sere e lagati kei na vosa e cavuti. Au masuta me na kauta yani vei kemuni na veika au tukuna na Yalo vata oya.

Ena vicavata na yabaki sa otu au a nona imatai ni daunivakasala e dua na peresitedi ni tikina ena tokalau kei Amerika. E vakavica, ni keirau gole tiko ki na neirau veitabana lailai, a kaya vei

au, "Hal, ni o sotava e dua na tamata, qaravi koya me vaka e sotava tiko e dua na leqa bibi, ena vuqa na gauna ena donu na nomu nanuma." E sega walega ni dina o koya, ia au sa vulica ni toso na veiyabaki ni sa rui lailai nona ivakatautauvata. Nikua au gadreva meu vakayaloqaqataki kemuni ena leqa o ni dau sotava.

Na bula oqo e nakita e dua na Kalou dau loloma me veivakatovolei ka ivurevure ni tubu vei keda yadua. O ni nanuma nona vosa na Kalou me baleti ira na Luvena ena Buli ni vuravura: "Io, meda vakatovolei ira mada kina, era na muria na veika kece sa vakarota vei ira na Turaga na nodra Kalou se sega."¹

Mai na ivakatekvu a sega ni rawarawa na veivakatovolei. Eda sotava na veivakatovolei ka vu mai ena noda mai vakayago. Eda bula kece tiko ena dua na vuravura sa kaukauwa cake tikoga na nona valuta tiko o Setani na dina kei na noda bulamarau yadua. E rawa ni vaka vei iko ni sa tubu cake tikoga na yavavala e vuravura kei na nomu bula.

Oqo na noqu veivakadeitaki: na Kalou dau loloma a vakatara vei iko na veivakatovolei oqo sa bulia talega e dua na ivakarau dei mo lako siviti ira

kina. Sa rui lomani keda na Kalou ka tala mai kina na Luvena e Duabau Ga me vuksi keda.² Sa solia na Nona bula na Luvena o Jisu Karisito ena vukuda. A colata o Jisu Karisito na bibi ni noda ivalavala ca taucoko mai Kecisemani kei na kauveilatai. A sotava na yaluma, na mosi, kei na revurevu ni noda ivalavala ca me rawa ni solia vei keda na vakacegu ka vakaukauwataki keda mai na veivakatovolei kecega ni bula.³

O ni nanuma tiko na veika e tukuna na Turaga vei ira Nona italai:

“Keirau sa duabau kei Tamaqu. Au sa tu vei Tamaqu ka sa tu vei au ko Tamaqu; ia ni dou sa ciqomi au, dou sa tu kina vei au kau sa tu vei kemudou.

“Ia, Au sa tu ena kemudou maliwa, ka sai Au na ivakatawa vinaka, ka uluvatu kei Isireli. O koya sa tara cake ena uluvatu oqo ena sega sara ni bale.”⁴

Na noda parofita, o Peresitedi Russell M. Nelson, sa solia talega na veivakadeitaki oqori sa vakamacalataka e dua na sala me da tara cake ena uluvatu oya ka biuta na yaca ni Turaga e yaloda me tuberi keda ni da vakatovolei.

E kaya o koya: “Vei kemuni o ni dau yalolailai ena so na gauna, nanuma tiko, a sega ni nakiti me rawarawa na bula. Me colati na veivakatovolei ka vosoti na rarawa ena ilakolako. Me vaka o ni nanuma ‘ni na sega ni dredre vua na Kalou e dua na ka’ (Luke 1:37), mo kila ni o Koya na Tamamu. O iko e

dua na luvena tagane se yalewa ka buli me ucui Koya, sa dodonu ena nomu bula kilikili mo ciqoma na ivakata-kila me vuksi iko ena nomu sasaga dodonu. Mo taura na yacana savasava na Turaga. E rawa ni o vakadonui mo vosa ena yacana tabu na Kalou (raica na V&V 1:20).”⁵

Nona vosa o Peresitedi Nelson e vakananuma vei keda na yalayala ena masu ni sakaramede, na yalayala ena vakayacora o Tamada Vakalomalagi ni da cakava na veika eda yalataka.

Oi kemuni na Kalou, “na Tamai keimami Tawamudu, keimami sa kerei kemuni ena yaca ni Luvemuni, ko Jisu Karisito, mo ni vakalougatataka ka vakatabuya na madrai oqo ki yalodra o ira kece era sa vakaivotavota kina, me ra kania ka vakananuma kina na yago ni Luvemuni, ka vakadinatinataka vei kemuni, na Kalou, na Tamai keimami Tawamudu, ni sa lomadra me ra taura na yaca ni Luvemuni, ka dau nanumi koya tiko ga, ka muria na nona ivakaro sa solia vei ira; me tiko ga kina kei ira na Yalona. Emeni.”⁶

Ena veigauna ni da cavuta na *emeni* ni cabori na masu oya ena vukuda, eda sa yalataka ni da vakaivotavota ena madrai sa lomada me da taura na yacana tabu o Jisu Karisito, dau nanumi Koya tikoga, ka muria Nona ivakaro. Ka sa yalataka o Koya “ni na tiko ga vata kei keda na Yalona.” Ena vuku ni yalayala eso oqori, na iVakabula sai koya na

uluvatu eda rawa ni taqomaki tu kina ka sega ni rere ena cava kecega eda sotava.

Niu sa vakananuma titobu na vosa ni veiyalayalati kei na kena veivakalou-gatataka yalataki, au vakataroga na cava na kena ibalebale ni sa lomada me da taura na yaca i Jisu Karisito.

E vakamacalataka o Peresitedi Dallin H. Oaks: “E bibi kina ni gauna eda vakaivotavota kina ena sakaramede eda sega ni vakadinatinataka ni da sa *taura* na yaca i Jisu Karisito. Eda vakadinatinataka ni sa *lomada* me da kitaka vakakina. (Raica na V&V 20:77.) Ni da vakadinatinataka ga ni da sa lomasoli, e tukuna ni dodonu me yaco e dua tale na ka ni se bera ni da qai taura na yaca tabu oya ena kena vakasama bibi duadua.”⁷

Na malanivosa ni sa “lomada me da taura” na Yacana e tukuna vei keda ni gauna eda taura taumada kina na Yacana ena noda papitaiso, na taura na Yacana e sega ni oti ga ena papitaiso. Sa dodonu me da cakacaka tikoga me da taura tiko na Yacana ena noda bula taucoko, oka kina ena noda vakavouya na veiyalayalati ena teveli ni sakaramede ka cakava na veiyalayalati ena valetabu savasava ni Turaga.

O koya sa rua kina na taro bibi sara vei keda “Na cava meu cakava tiko meu taura kina na Yacana?” vakakina “Au na kila vakacava niu sa toso tiko?”

Na malanivosa nei Peresitedi Nelson e solia e dua na isaunitaro me veivuke. E kaya o koya ni rawa ni da taura na

yacana na iVakabula ka rawa ni da vosa ena Vukuna. Ni da vosa ena Vukuna, eda qaravi Koya tiko. "Me na kila vaka-evei na tamata na turaga ka sega ni bau qarava, ka sega ni kilai koya, ka yawa sara mai na vakanananu kei na gagadre ni lomana?"⁸

Na vosa ena Vukuna e gadrevi kina na masu ni vakabauta. E gadrevi na masu yalodina vei Tamada Vakalomalagi me da kila na vosa me cavuti me vuakea na iVakabula ena Nona cakacaka. Me da vakadonui ena Nona yalayala: "se mai na domoqu ga se mai na domodra na noqu tamata, e sa tautauvata ga."⁵

Ia, ena sega ni rawa ni da taura na Yacana ena noda vosa walega ena Vukuna. Sa dodonu me tu e yaloda na vakanananu eso me da vakadonui me Nona italai.

E vakamacalataka na parofita o Momani na vakanananu eda na vakadonui ka rawa kina ni da taura na Yacana. Okati kina na vakabauta, inuinui, loloma cecere, sai koya na loloma savasava i Karisito

Vakamacalataka o Momani:

"Ni'u sa vakadeitaka ni dou sa vakabauti Karisito ena vuku ni nomudou yalomalua; ni kevaka dou sa sega ni vakabauti koya, sa sega ni kilikili mo dou okati ena kedra maliwa na lewe ni nona lotu.

"Oi kemudou na wekaqu lomani, au na tukuna oqo vei kemudou baleta na inuinui. Dou na rawata vakaevei na vakabauta, kevaka sa sega vei kemudou na inuinui?

"Ia na cava na ka dou vakanuinui kina? Raica au sa kaya vei kemudou, ni dou na rawata na inuinui ena vuku ni veisorovaki i Karisito kei na kaukauwa ni nona tucake tale mai na mate, mo dou vakaturi cake kina ki na bula tawamudu, ia dou sa rawata oqo ena vuku ni nomudou vakabauti koya, me vaka na vosa ni yalayala.

"O koya gona kevaka e dua sa tu vua na vakabauta, sa tu tale ga vua na inuinui; ni kevaka sa sega na vakabauta, sa sega tale ga ni rawa ni dua na inuinui.

"Ka raica, au sa kaya tale vei kemudou, ni na sega ni rawa ni tu vua na vakabauta kei na inuinui kevaka sa sega vua na yalomalua kei na yalo lokumi.

O ni sa vakila tiko na loloma savasava i Karisito ena vukudra na tani kei na vukumu.

Au raica vei ira na noda daukaulo-tu era veiqravu tu e vuravura raraba. Au raica vei ira na itokani kei ira na lewe ni matavuvale o ira na lewenilotu baleta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalodonu Edaidai. Era sa veiqravu tiko vei ira na nodra itokani na tagane, yalewa, itabagone, kei ira mada ga na gonelalai, ena nodra lomana na iVakabula kei ira na wekadra.

Ni rogoci ga na itukutuku ni leqa tubukoso e veiyasai vuravura, era sa nakinaki na lewenilotu me ia na veivueti, so na gauna e kosovi na veiwasawa-sa, era sega ni kerei. Ena so na gauna sa dau dredre nodra waraka me rawa ni ciqomi ira na vanua e vakacacani.

Au kila ni so e vakarorogo tiko nikua era vakila ni ubaleti nodra vakabauta kei na inuinui mai na leqa era sotava. O ni tagica tu beka mo ni vakila na loloma.

Taciu kei na ganequ, sa vakarau-taka na Turaga na madigi eso volekati kemuni mo ni vakila ka wasea na Nona loloma. E rawa ni o masu ena yalodei me liutaki iko na Turaga mo lomana e dua ena Vukuna. E dau sauma o Koya nodra masu na yalomalua yalodina vakataki iko. O na vakila na loloma ni Kalou ena vukumu, vakakina e vukuna o koya o qarava ena Vukuna. Ni o vukei ira na luve ni Kalou ena nodra leqa, ena mamada cake na nomu leqa. Ena vaqaqacotaki nomu vakabauta kei na nomu vakanuinui.

O au na ivakadinadina bula ni dina oya. Ena dua na gauna ni bula, sa dau vosa o watiqu ena vukuna na Turaga ka qaravi ira na tamata ena Vukuna. Me vaka au sa cavuta oti eliu, a kaya vei au ena dua na gauna na neitou bisopi, "Au sa qoroqoro. Ena veigauna au rogoca kina ni sotava na leqa e dua ena tabanalevu, au dau vakatotolo meu veivuke. Ia ena gauna au yaco yani kina, e vaka ni sa dau tu oti mai kina na watimu." Sa dau vaka tu kina ena veivanua kece keirau tiko kina ena 56 na yabaki.

Ena gauna oqo sa rawa ni dau cavuta e vica walega na vosa ena dua na siga. Sa dau sikovi mai vei ira a dau lomana ena vukuna na Turaga. Ena

veibogi kei na mataka au dau lagasere ni lotu vata kei koya ka masu. Au dau vakarogoya na masu kei na sere. Ena so na gauna au dau raica ni cavuta na qaqqa ni serenilotu. Dau taleitaka nodra sere na gonelalai. Na vakasama e dau taleitaka duadua e umani ena sere “I’m Trying to Be like Jesus.”¹¹

Ena bogirua, ni keirau lagata oti na qaqqa ni italetale ni: “Love one another as Jesus loves you (Dou veilomani me vaka sa lomani kemudou ko Jisu). Try to show kindness in all that you do (dau yalovinaka ena veika kecega),” qai kaya vakamalua, ia e matata, “Try, try, try (Tovolea, tovolea, tovolea).” Au vakabauta ni na qai kila, ena gauna sa raici Koya kina, ni sa biuta tu na noda iVakabula na Yacana e yalona ni sa yaco me vakataki Koya. Sa keveti koya tiko ena gauna oqo na iVakabula ena nona leqa, me vaka Nona na keveti iko ena nomu.

Au vakadinadinataka ni kilai iko ka lomani iko na iVakabula. E kila o Koya na yacamu me vaka nomu kila na Nona. E kila na nomu leqa. Sa sotava oti o Koya. Ena Nona Veisorovaki, sa vakamalumalumutaki vuravura kina. Ni sa lomamu mo taura na Yacana, o na colata na nodra icolacola e vuqa vakavuqa na tani. Ena yaco na gauna mo raica ni o kila vinaka cake na iVakabula ka o lomani Koya vakalevu cake. Ena tu e yalomu na Yacana ka tudei tu ena nomu vakanananu. Sai koya na yaca o na vakatokai kina. Au vakadinadinataka, ena vakavinavina na Nona loloma yalovinaka vei au, vei ira noqu daulomani, kei iko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Eprama 3:25.
2. Raica na Joni 3:16–17.
3. Raica na Alama 7:11–12.
4. Vunau & Veiyalayalati 50:43–44.
5. Russell M. Nelson, “With God Nothing Shall Be Impossible,” *Ensign*, Me 1988, 35.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
7. Dallin H. Oaks, “Taking upon Us the Name of Jesus Christ,” *Ensign*, Me 1985, 81.
8. Mosaia 5:13.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 1:38.
10. Moronai 7:39–44, 47–48.
11. Raica na “I’m Trying to Be like Jesus,” *Children’s Songbook*, 78–79.)

Mai vei Brian K. Ashton

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Wilivola ni Sigatabu

Na Tamada

O keda yadua e rawa ni yaco me vakataka na Tamada. Me caka oqo, meda dau masu tikoga vua na Tamada ena yaca ni Luvena.

Ena nona bula tauoko, e tovolea ena yalona kece na watiqu, o Melinda, me dua na tisaiipeli yaldina i Jisu Karisito. Ia, tekivu na gauna ni nona tabagone, a vakila o koya ni sega ni kilikili kaya ki na loloma ni Tamada Vakalomalagi baleta ni sega ni kila vinaka o koya na Nona ituvaki. Mai vinaka ni, a muria tikoga na ivunau o Melinda dina ga ni a lomabibi voli okoya. Ena vica na yabaki sa oti, e a sotava okoya eso na ka veitaravi ka vuksi koya me kila vinaka cake na ituvaki ni Kalou, oka kina na Nona lomani ira na Luvena kei na Nona

vakavinavina kataka noda veisasaga tawayaga me cakava Nona cakacaka.

E vakamacalataka na kena sa mai veisautaki koya: “Au sa qai vakila dina oqo ni dina na ituvatuvu nei Tamada, ni sa veivuke o Koya vakaikoya ki na noda rawata, ka vakarautaka o Koya vei keda na vei lesoni kei na veika sotavi eda gadreva me lesu ki na Nona iserai. Au raici au kei ira na tani vakalevu cake me vaka e raici keda na Kalou. Au sa rawa ni veisusu, veivakavulici, ka veiqravi ena loloma e levu cake ka lailai ena rere. Au vakila na vakacegu kei na yalodei mai na lomaleqa kei

na taqaya. Mai na yalo vakalewai, au vakila ni'u tokoni. Na noqu vakabauta esa dei cake sara. Au vakila vakawasoma ka vakatitobu cake na loloma i Tamaqu.”¹

Na noda “nanuma donu na itovodei, bula uasivi, kei na ivakaraitaki” i [Tamada Vakalomalagi] e bibi ki na cakacakataki ni vakabauta e ganita me rawati na bula vakalou.² Na kilai donu ni itovodei i Tamada Vakalomalagi e rawa ni veisautaka na noda raici keda kei ira na tani ka vupei keda me kila na loloma cecere ni Kalou vei ira na Luvena kei na Nona gagadre levu me vupei keda me yaco me vakataki Koya. Na raici cala ni Nona itovo e rawa ni biuti keda me vakila ni da sa sega ni rawa vakadua ni lesu ki na Nona iserau.

Na noqu inaki nikua me'u vaka-tavulica na ivakavuvuli bibi baleta na Tamada ka na rawa kina vei keda yadua, ka vakabibi o ira era vakataroga tu se sa lomani ira tiko na Kalou, me kila vinaka cake Nona itovodei dina ka cakacakataka vakalevu cake na vakabauti Koya, na Luvena, kei na Nona ituvatuva vei keda.

Na Bula Taumada

Ena vuravura ni bula taumada, eda a sucu vaka yalo ki na noda iTubutubu Vakalomalagi ka bula vata kei Rau vaka matavuvale.³ E Rau kilai keda,

vakavulici keda, ka lomani keda.⁴ Eda a gadreva vakalevu me da vakataki Tamada Vakalomalagi. Ia, me caka oqori, eda qai kila ni dodonu meda na:

1. Taura na yago e lagilagi, tawamate rawa;⁵
2. Vakawati ka vaka matavuvale ena kaukauwa ni veivauci ni mata-bete;⁶ ka
3. Rawata na kilaka e taucoko, kaukauwa, kei na ituvaki vakalou.⁷

Na Tamada a qai tauyavuataka e dua na ituvatuva ka na rawa kina vei keda ena so na ivakarau⁸ me taura na yago ena yaco me tawamate rawa ka lagilagi ena Tucaketale; vakawati ka vaka matavuvale ena bula vakayago se, vei ira na yalodina era sega ni rawata rawa, ni oti na bula vakayago;⁹ me toso yani ena taucoko; ka lesu tale vei rau na noda iTubutubu Vakalomalagi ka bula kei Rau kei na noda matavuvale ena bula vakalou kei na reki tawamudu.¹⁰

Na ivolanikalou e vakatoka oqo na ituvatuva ni veivakabulai.¹¹ Eda vakavinavinakataka na ituvatuva oqo ena gauna e soli kina vei keda, eda a kaila ena reki.¹² Eda a ciqoma yadua na ivakarau ni ituvatuva, oka kina na veika sotavi kei na bolebole eso ni bula vakayago ka na vupei keda me taracake na ituvaki vakalou.¹³

Bula Vakayago

Ena bula oqo, na Tamada Vakalomalagi e solia vei keda na ivakarau eda gadreva me toso kina ena loma ni Nona ituvatuva. Na Tamada e vakatuburi Jisu Karisito ena yago¹⁴ ka vakarautaka Vua na veivuke vakalou me vakayacora kina Nona ilesilesi vakayago. Na Tamada Vakalomalagi ena vupei keda yadua vaka oya ke da segata me rokova tiko na Nona ivunau.¹⁵ Na Tamada e solia vei keda na galala ni digidigi.¹⁶ Na noda bula sa tu e Ligana, ka noda “veisiga sa kilai tu” ka “na sega ni tini dole.”¹⁷ Ka vakadeitaka o Koya ena yaco me veivuke na ka kecega mera vinaka kina o ira era sa lomani Koya.¹⁸

Na Tamada Vakalomalagi e solia vei keda na kakana e veisiga,¹⁹ ka oka kina na kakana eda kania kei na kaukauwa eda gadreva me rokova Nona ivunau.²⁰ Na Tamada e solia na isolisol vina-ka.²¹ O Koya e rogoca ka sauma noda masu.²² Ena vakabulai keda mai na ca na Tamada Vakalomalagi ni da sureti Koya.²³ O Koya e tagicaki keda ni da rarawa.²⁴ Emuri, noda veivakalougatataki kece e lako mai vei Tamada.²⁵

Na Tamada Vakalomalagi e tuberi keda ka solia vei keda na veika sotavi eda gadreva vakatau ena noda kaukauwa, malumalumu, kei na digidigi me rawa ni da vuavuvi vinaka.²⁶ Na Tamada e vunauci keda ni ganita baleta o Koya e lomani keda.²⁷ O Koya na “Tamata Dauvakasala,”²⁸ ka na vakasalataki keda ke da kerea.²⁹

Sa i Tamada Vakalomalagi e tala ruarua na veivakauqeti kei na isolisol ni Yalo Tabu ki na noda bula.³⁰ Ena isolisol ni Yalo Tabu, na lagilagi—se vuku, rarama, kei na kaukauwa—i Tamada e rawa ni tiko vei keda.³¹ Ke da segata meda torocake ena rarama kei na dina yacova ni sa vakatabakidua na matada ki na lagilagi ni Kalou, Tamada Vakalomalagi ena tala na Yalo Tabu ni Yalayala me vauci keda cake ki na bula tawamudu ka vakatakila na Matana kivei keda—ena bula oqo se tarava.³²

Na Bula e Tarava Mai

Ena vuravura ni yalo, Tamada Vakalomalagi e tala tikoga yani na Yalo

Tabu ka talai ira na daukaulotu kivei ira era gadreva na kospeli. O Koya e sauma na masu ka vupei ira e sega vei ira me cipoma na cakacaka vakalotu ni veivakabulai.³³

Na Tamada a vakaturi Jisu Karisito cake ka solia Vua na kaukauwa me vakayacora na Tucaketale,³⁴ ka sa sala eda rawata kina na yago tawamate rawa. Na Veivueti kei na Tucaketale ni iVakabula e kauti keda lesu ki na iserau i Tamada, ka da na lewai kina vei Jisu Karisito.³⁵

O ira era vakararavi ena “nona cakacaka dodonu, kei na loloma cecere, kei na nona loloma soliwale na Mesaia Tabu”³⁶ era na rawata na yago lagilagi vaka na Tamada³⁷ ka “tiko marau kina vata kei na Kalou me tawamudu.”³⁸ Ekea, na Tamada ena tavoya tani kece na wai ni matada³⁹ ka vupei keda ena noda ilakolako me da vakataki Koya.

Me vaka o ni rawa ni kila, Tamada Vakalomalagi edau tiko ga kei keda.⁴⁰

Na iVakarau dei ni Tamada

Meda vaka na Tamada, meda tarake Nona ivakarau dei kilai tani. Na cecere kei na itovo ni Tamada Vakalomalagi e oka kina na veika oqo:

- Na Tamada e “Tawacava ka Tawamudu.”⁴¹
- O Koya e lewa dodonu, dauloloma, yalovinaka, vosota-vakadede, ka gadreva ga na ka e vinaka duadua vei keda.⁴²
- Sa loloma na Tamada Vakalomalagi.⁴³
- O Koya sa maroroya Nona veiyalayalati.⁴⁴
- O Koya sa sega ni veisau.⁴⁵
- O Koya sa sega ni rawa ni lasu.⁴⁶
- Na Tamada sa sega ni digitaka vakailoa na tamata.⁴⁷
- O Koya sa kila na ka kecega—sa yaco oti, sa tu oqo, ka se bera ni yaco—mai na ivakatekivu.⁴⁸
- Tamada Vakalomalagi sa vuku cake sara⁴⁹ mai vei keda kecega.⁵⁰
- Na Tamada sa kaukauwa sara⁵¹ ka vakayacora kece o Koya na ka e lewa o Koya.⁵²

Taciq kei na ganequ, sa rawa ni da dinata meda vakararavi ki na Tamada.

Baleta ni tu Vua na rai tawamudu, na Tamada Vakalomalagi e raica rawa na veika eda sega ni raica. Sa Nona reki, cakacaka kei na lagilagi meda tucaketale mai na mate ka rawata na bula tawamudu.⁵³ Na veika kece sara e cakava o Koya esa yaga vei keda. O Koya sa “gadreva [noda] marau tawamudu vakalevu cake mai vei [keda].”⁵⁴ O Koya sa “sega ni vinakati [keda] me sotava edua tale na gauna ni dredre vakavo ke gadrevi dina me yaga kina vei [keda] se vei ira [eda] lomana.”⁵⁵ Baleta, ni vakanamata o Koya me vupei keda meda toso, ka sega ena vakalewai kei na vakacalai keda.⁵⁶

Meda Yaco Me Vakataki Tamada

Ni da luvena tagane kei na yalewa vakayalo na Kalou, o keda yadua e rawa ni yaco me vakataka na Tamada. Me caka oqo, meda dau masu tikoga vua na Tamada ena yaca ni Luvena.⁵⁷ Eda cakava oqo ni da saga meda talairawarawa ki na lomai Tamada, me vaka na iVakabula,⁵⁸ ka veivutuni tikoga.⁵⁹ Ni da cakava na veika oqo, eda “rawata kina mai na loloma soliwale ki na loloma soliwale” yacova ni da rawata na veivakataucokotaki i Tamada⁶⁰ ka da vakatikori ena “nona ivakarau dei, veika uasivi, kei na ituvaki.”⁶¹

Ena veiyawaki ni noda bula vakaya- go kei na cecere sa yacova na Tamada Vakalomalagi, e sega ni ka ni kurabui ni so e vakila ni sega ni rawa ni yaco me vakataki Tamada. Ia, e matata tu na ivolanikalou. Kevaka eda kukube matua ena vakabauti Karisito, veivutuni, ka vakasaqara na iloloma soliwale ni Kalou ena talairawarawa, eda na yaco emuri me vakataki Tamada. Au yalovakacegu ni o ira era saga me talairawarawa ena “rawata na iloloma soliwale ki na iloloma soliwale” ka emuri “rawata nona veivakataucokotaki.”⁶² Ena vosa tale eso, eda na sega ni vakataki Tamada vakai keda ga.⁶³ Ia, ena yaco mai ena isolisolni loloma soliwale, so e levu ia levu ga e vakalailai, ka ra veitaraicake yacova ni da vakataucokotaki. Ia, taciqu kei na ganequ, ena yaco mai!

Au sureti iko mo vakadinata ni Tamada Vakalomalagi e rawa ni laveti iko; vakasaqara Nona veivuke, e veisiga; ka toso ki liu ena vakabauti Karisito ena gauna madaga o sega ni vakila kina na loloma ni Kalou.

E vuqa na ka eda sega ni kila baleta na yaco me vakataki Tamada.⁶⁴ Ia au rawa ni vakadinata deivaki ni sasaga me vakataki Tamada e kilikili kaya na vei solibula kece.⁶⁵ Na vei solibula vakayago eda cakava eke, veitalia na kena cecere, e sega ni vakatautauvataki rawa ki na reki, marau, kei na loloma tawayalani eda na vakila ena iserau ni Kalou.⁶⁶ Ke o sasaga tiko mo vakabauta ni sa rauta na solibula o a kerei mo cakava, na iVakabula e kacivi iko, ka kaya, “Ka dou sa sega ni kila na cecere ni veivakalougatataki sa koto ena ligana na Tamaqu . . . sa vakarautaki me baleti kemudou; . . . dou sa sega ni kila na ka kecega; ia, dou marau ga, ni'u na liutaki kemudou tiko.”⁶⁷

Au vakadinatinataki ni Tamamu Vakalomalagi e lomani iko ka gadrevi iko mo bula tale kei Koya. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. iDusidusi e tiko vei dauvolaivola; raica talega na D. Melinda Ashton, “The Holy Ghost: Direction, Correction, and Warning” (Brigham Young University Women’s Conference, Epe. 28, 2016), byutv.org.
2. *Lectures on Faith* (1985), 38.

3. Raica na "Na Matavuuale: Ai Vakaro ki Vuraura Raraba," *Liaona*, Me 2017, 145; "Mother in Heaven," Gospel Topics, topics.Ids.org.
4. A vakaraitaka o Paula na iApositolo ni da kilai Tamada vinaka sara ka na yaloda e se gadreva tikoga me kacivi koya *Apa*, kena ibalebale "Tata," edua na tikanivosa maroro baleti ira na tama ka da veivolekati vata sara (raica na Roma 8:15).
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 130:22.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 132:19–20.
7. Raica na Maciu 5:48; raica talega na 2 Pita 1:3–8.
8. Na vei ivakarau oqo e oka kina na maroroi ni noda itutu taumada (raica na Eparaama 3:26) ena bula vakayago, na vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, veiyutuni, papitaiso ena tabadromuci mai vua edua e taura tiko na lewa ni matabete ni Kalou, ciqomi ni isolisi ni Yalo Tabu, kei na vosota me yacova na ivakataotioti (raica na 3 Nifai 27:16–20).
9. O Peresidi Dallin H. Oaks a vakavulica: "Eso era vakarorogo tiko ki na itukutuku oqo ena taroga beka, 'Ta vakacava beka koi au?' Eda kila ni vuqa na Yalododonu yalodina totoka edaidai e sega na madigi vinaka kei na veika gadrevi bibi ni nodra toso. Na dawai, sega ni vakaluveni, mate, kei na veibiu e vakaseva na inaki eso ka vakadaroya na yaco ni veivakalougataki yalataki. . . . Ia na veika oqo e vagauna ga. Na Turaga sa yalataki ni ra na sega ni luvuai mai na veivakalougatataki na luve tagane kei na luve yalewa era muria na ivunau, ka dina ki na nodra veiyalayalati, ka gadреви na ka e dodonu" ("The Great Plan of Happiness," *Ensign*, Nove. 1993, 75).
10. Raica na Mosaia 2:41.
11. Raica na Alama 42:5; e vakatokai talega me ituvatuvu na veivueti (raica, me ivakaraitaki, Jekope 6:8) kei na ituvatuvu ni marau (raica na Alama 42:8, 16).
12. Raica na Jope 38:4–7.
13. Raica, me ivakaraitaki, Iperiu 5:8; 12:11; Ica 12:27. E liu, eso na bolebole eda sotava ena bula vakayago e vaka ena noda kila lailai era na rawa ni luvuai keda mai na so na noda veivakalougataki-nuitaki yalataki. Mai na duidui kece oqori, na Kalou ena solia vei keda na veivakalougatataki yalataki kece kevaka eda yalodina tiko.
14. Raica na Luke 1:31–35; Joni 1:14; 1 Nifai 11:18–21; Guide to the Scriptures, "Jesus Christ," scriptures.Ids.org.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:4–5, 16–17, 19–20.
16. Raica na Moses 7:32.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 122:9.
18. Raica na Roma 8:28.
19. Raica na Maciu 6:11.
20. Raica na N. Eldon Tanner, "The Importance of Prayer," *Ensign*, Me 1974, 50–53.
21. Raica na Luke 11:10–13; Jemesa 1:17.
22. Raica na Luke 11:5–10; iVakadewa nei Josefa Simici, Luke 11:5–6 (ena Luke 11:5, ivakamacala e ra a); 3 Nifai 13:6.
23. Raica na Maciu 6:13.
24. Raica na Moses 7:31–40.
25. Raica na Jemesa 1:17.

26. Raica na Joni 15:1–2; Vunau kei na Veiyalayalati 122:6–7.
27. Raica na Iperiu 12:5–11; Vunau kei na Veiyalayalati 95:1.
28. Moses 7:35.
29. Raica na Alama 37:12, 37.
30. Raica na Joni 14:26; 2 Nifai 31:12.
31. Raica na Joni 17:21–23, 26; Vunau kei na Veiyalayalati 93:36.
32. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:53; 88:67–68.
33. Raica na 1 Pita 4:6. O Elder Melvin J. Ballard, ena nona talanoataka edua na tagane a papaitosata o koya ka lewena na Lotu, a kaya, "E a vakaraitaki vei au ni o ira nona qase ena vuraura ni yalo era a ciqoma na Kospeli ena vica na yabaki sa oti ka a masulaka tiko me dua nodra matavuval e vuraura ena dolava na katuba vei ira, ka a rogoci nodra masu ka qai dusimaki rau na daukaulotu na Turaga ki na katuba ni tagane oya" (ena Melvin R. Ballard, *Melvin J. Ballard, Crusader for Righteousness* [1966], 250).
34. Raica na Momani 7:5–6; raica talega Joni 5:21, 26; 1 Korinica 6:14; 2 Nifai 9:11–12; Alama 40:2–3; 3 Nifai 27:14.
35. Raica na Joni 5:22; Jekope 6:9; Alama 11:44; Ilamani 14:15–18. Na Veisorovaki i Karisito e ubaleta na revurevu kece ni Lutu i Atama, oka ruuaru kina na mate vakayago ka vakayalo, ka dodonu me ubaleti ruuaru me rawa ni da lesu ki na iserau ni Tamada Vakalomalagi. O ira era sa veiyutunitaka nodra ivalavalala ca era na tiko kei na Tamada kei na Luvena ka tawamudu. Ia, o ira era sega ni veiyutuni era na sotava na rawara ni ikarua ni mate, ka kauta mai na nodra ivalavalala ca (raica na Ilamani 14:15–18).
36. 2 Nifai 2:8.
37. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:56; 88:28–29.
38. Mosaia 2:41.
39. Raica Na iVakatakila 7:17.
40. Raica na Moses 7:30. Tamada Vakalomalagi e se raici ira tikoga ka veivakarautaki vei ira era
- tiko ena matanitu vaka-teresieli ena veiqravni Jisu Karisito kei na so na kai selestielu (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:77, 87) kei ira ena matanitu-vaka telesitieli ena veiqrarvi ni Yalo Tabu kei na agilosи (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:86, 88).
41. Moses 7:35; raica talega Same 90:2.
42. Raica na Same 103:6–8; Luke 6:36; Moses 7:30.
43. Raica na 1 Joni 4:16.
44. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:40.
45. Raica na Jemesa 1:17.
46. Raica na Tiko mai na Lekutu 23:19.
47. Raica na Cakacaka 10:34–35.
48. Raica na 1 Nifai 9:6; Vunau kei na Veiyalayalati 130:7.
49. Na Dictionary.com e vakamacalataka na *intelligence* me "levu ni rawaka vakavuli, soli vakasama, kila, kei na vei ituvaki tautauvata ni vaka tavi vakamona; taledi ni toboki ni dina, veimaliwai, itukutuku dina, ibalebale, kei na so tale." kei na "kilaka."
50. Raica na Eparaama 3:19. O Jisu Karisito ena itutu lagilagi, ituvaki uasivi esa vuku cake sara mai vei keda kece.
51. Raica na iVakatakila 21:22.
52. Raica na Eparaama 3:17.
53. Raica na Moses 1:39.
54. Richard G. Scott, "Vakabauta na Turaga," *Ensign*, Nove. 1995, 17.
55. Richard G. Scott, "Vakabauta na Turaga," 17.
56. Raica na Joni 5:22; Moses 1:39. Sai Setani kei keda vakataki keda e beitaki keda (raica na iVakatakila 12:10; Alama 12:14).
57. Raica na Joni 4:23; Vunau kei na Veiyalayalati 18:40; 20:29.
58. Raica na 3 Nifai 11:11; Vunau kei na Veiyalayalati 93:11–19.
59. Na veiyutuni sai koya na sala ka da veisautaka kina noda itovo meda yaco me vakataki na Kalou. Okoya gona, e dodonu meda veiyutuni tikoga, sega ni qai veiyutuni ga ni da "cakava edua na ka cala."
60. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:19–20.
61. *Lectures on Faith*, 38, raica talega na Moronai 7:48; 10:32–33; Vunau kei na Veiyalayalati 76:56, 94–95; 84:33–38.
62. Vunau kei na Veiyalayalati 93:20; vakamatatataki.
63. Raica na Moronai 10:32–33; Vunau kei na Veiyalayalati 76:69, 94–95.
64. Cava e sega ni rawa se via vakatakilataka vakalevu cake na Kalou na sala me yaco me vakataki Koya? Au sega ni kila vaka idina na vuna kece. Ia e tiko ga e rua ka'u kila. Ai matai oya ni so na ka sa sega ga ni vakasamataki rawa ena noda itutu vakayago (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 78:17). Ena vaka beka ni tovolei me vakamacalataki na initaneti vua edua ka bula ena Gauna Makawa. Na ituvaki kei na irairai matau e sega saraga ekeia. Ka ikarua oya ni isolisi ni iloloma soli wale e vakavuqa dau yaco vei keda ena noda yaluma kei na sasaga ena lecaika.
65. Na solibula eda kerei meda cakava e rawa ni yaga kina noda rawa ni yaga ki na noda rawata na bula uasivi (raica na iVakadewa i Josefa Simici, Iperiu 11:40 [ena Iperiu 11:40, ivakamacala a e ra]).
66. Raica na Roma 8:18.
67. Vunau kei na Veiyalayalati 78:17–18.

Mai vei Elder Robert C. Gay
Ena Mataveiliutaki ni Vitudagavulu

Taura vei Keda na Yaca i Jisu Karisito.

Meda taura mada vei keda na Yaca i Jisu Karisito—ni da rai me vaka sa rai O Koya, ni da na veiqraravi me vaka sa veiqraravi O Koya, ka meda vakabauta ni Nona loloma soliwale sa veirauti.

Kemuni ni na wekaqu lomani, gauna oqo, niu a vakasamata tiko na ivakavuvuli nei Peresitedi Russell M. Nelson me kacivi na Lotu ena yacana vakatakilai, au a vuki ena nona vakarota na iVakabula vei ira na Nifai baleta na yaca ni Lotu.¹ Niu a wilika na vosa ni iVakabula, au a kurabui ena nona kaya talega vei ira na tamata “mo ni vakatokai ena yacai Karisito.”² Na ka oqo e vakavuna meu raici au ka taroga, “Au sa taura tiko li vei au na yaca ni iVakabula me vaka e vinakata O Koya vei au?”³ Nikua au vinakata meu wasea eso na rai kau ciqoma mei sau ni noqu taro.

Matai, meda taura na yaca i Karisito e tukuna ni da na saga meda raica me vaka sa raica na Kalou.⁴ E dau rai vakacava na Kalou? E kaya o Josefa Simici, “Ni yaco e dua na iwase levu ni kawa tamata e vakalewa ka rulaka sega ni loloma tiko e dua tale, na iTubutubu Levu ni ka kecega e raibaleta na matavuvale kece vakatamata ena kauwai vakatama kei loloma vakaitubutubu” ni sa “Tawakilai na levu ni Nona loloma.”⁵

Ena vica na yabaki sa oti a toki yani kina na ganequ qase. E dau bolei nona

bula nei ganequ mai na yasa ni nona dredre kei na tawalotu. Niu sa vakotora na ligagu ki uluna ena yakavi oya, au a ciqoma e dua na cudruvi katakata mai na Yalo. Sa caka meu vakila vakaukauwa na nona vinaka kau vakatarai meu raici koya me vaka e raici koya na Kalou—ka sega ni vaka e dua e tovolea vakaukauwa voli ena kosipeli kei na bula, ia me vaka e dua ka sotava na veika dredre ka sega ni tu vei au. Au raici koya me vaka e dua na tina uasivi ka, dina ga ni tu na itatarovi lelevu, a susuga e va na gone totoka, ka vakasakiti. Au raici koya ni a itokani nei tinai keitou ka dau soli gauna me raici koya ka tiko kei koya ni sa takali ko tamai keitou.

Ena iotioti ni yakavi oya kei ganequ, au vakabauta ni a tarogi au tiko na Kalou, “O sega li ni raica ni ko ira era wavoliti iko era ka bula mareqtet?”

Ea vakatavulica o Brigham Young:

“Au gadreva meu uqeti ira na Yalododonu . . . mera kilai ira na tagane kei na yalewa me vakai ira ga ka sega ni kilai ira me vakai iko.”⁶

“Sa vakawasoma ni dau tukuni—‘Na tamata vakaoya e sa cakacala ka sega ni rawa ni Yalododonu.’ . . . Eda rogoa ni dua e vosaca se lasu . . . [se] voroka na Siga ni vakacecegu. . . . Kakua ni vakalewa na tamata vakaoya, ka ni ko sega ni kila na ituvatuva ni Turaga me baleti ira. . . . [Ia,] vosoti ira ga.”⁷

bulu. E vakatovolei vakalevu ena kosipeli ka sega ni kaukauwa sara. Na watina a biuta tu nodrau vakamau kei na va na luvedrau me qai susuga tu. Ena yakavi ni nona takali, ena dua na rumu ka ratu kina na luvena, au a vakaloungatataki koya me lesu ena vakacegu ki vale. Ena gauna oya au kila kina niu dau raica na

E dua beka vei kemuni e rawa ni raitayaloyalotaka na iVakabula ni laivi iko kei na nomu icolacola me lakosiviti Koya ka sega ni raici iko? Na iVakabula a raica na kai Samaria, na dauyalewa, na kumuni ivakacavacava, na vukavuka, na vakaleqai ni vakasama, na ivalavalaca ena mata vata ga O keda kece eda luvei Tamada Vakalomalagi. Eda rawa ni vueti kece.

E rawa beka ni ko raitayaloyalotaki Koya ni vuki tani mai vua ka yalobibi ka vakatitiqataka na nona tikina ena matanitu ni Kalou se mai vua e dua e sotava tu na dredre cava ga e lako curuma tiko.⁸ Au sega ni rawa. Ena mata i Karisito, na tamata yadua e tawayalani ka yaga. E sega ni dua e lesi rawa tu mai me mai druka. Na bula tawamudu e rawa vei keda kece.⁹

Mai na veicudruvi ni Yalo ena tiki ni idavodavo nei ganequ, au a vulica e dua na lessoni levu: ni da rai me vaka e raica O Koya, ena noda na qaqo tabeirua—na veisereki vei ira eda tara kei na veisereki vei keda.

Karua, meda taura na yaca i Karisito, e sega walega ni dodonu meda rai

me vaka sa raica na Kalou, ia e dodonu meda cakava Nona cakacaka ka veiqravi me vaka e veiqravi O Koya. Eda na bulataka na rua na ivunau lelevu, cuva ki na lewa ni Kalou, soqona na Isireli, ka biuta na noda rarama “me caudre e matadra na tamata.”¹⁰ Eda ciqoma ka bulataka na veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu ni Nona Lotu vakalesuitale.¹¹ Ni da cakava oqo, ena solia vei keda na Kalou na kaukauwa me vakalougatataki keda, noda matavuvale, kei na nodra bula na tani.¹² Ni tarogi kemuni, “Au kila beka e dua ka sega ni gadreva na kaukauwa kei lomalagi ena nona bula?”

Na Kalou ena cakacaka vakurabui ena keda maliwa ni da vakatabui keda vakai keda.¹³ Eda vakatabui keda ni da vakasavasavataka na lomada.¹⁴ Eda vakasavasavataka na lomada ni da rogoci Koya,¹⁵ veiyutunitaka noda ivalavalaca,¹⁶ ka veisau,¹⁷ ka loloma me vaka sa loloma O Koya.¹⁸ E tarogi keda na iVakabula, “Ia kevaka dou lomani ira sa lomani kemudou, a cava ena kemudou isau?”¹⁹

Au qai vulica walega baleta e dua na ka sotavi ena bula nei Elder James E.

Talmage ka yaco meu tu vakadua ka vakasamataka na noqu lomani ka qaravi ira ka wavoliti au. Ni se dua na parofesa gone, ni se bera ni iApositolo ka ni se tavuso tu na mate dewa rerevaki na diptheria ni 1892, a kunea o Elder Talmage e dua na matavuvale vulagi, sega ni lewe ni Lotu, ka ra bula volekat koya ka ratou bitaki tu ena mate koya. E sega ni dua e via rivarivabitaka nona bula me lako ki loma ni nodratou vale na tauvimate. Ia ko Elder Talmage, a qai lako vakusakusa yani ki nodratou vale. E kunea e va na gone, e dua na gone yabaki-rua-veimama sa mate tu ena davodavo, e dua na yabaki lima kei na dua na yabaki tini ka mosi vakalevu, kei na dua na yabaki tini-ka-tolu e malumalumu. O irau na itubutubu erau rarawa ena lolosi kei na wawale.

E vakasuluma na mate kei na bula o Elder Talmage, tavraka na rumu, kauta ki tuba na isulu duka, ka vakama na isulu vakasisila ka tauva tu na mate. E cakacaka ena siga taucoko ka lesu tale ena siga ka tarava. Ko koya na yabaki tini e mate ena bogi. E keveta ka roqota na gone yabaki lima. E vutaka mai na luka dra o goneyalewa ki matana kei na nona isulu. E vola, “Au sega ni rawa ni biuti koya tani mai vei au,” ka a roqoti koya me yacova ni sa mate e ligana. E veivuke o koya me buluti ratou na tolu na gone ka vakarautaka mai na kakana kei na isulu ki na vuuale lolosi. Ena nona lesu mai ki vale, a biuta tani o Brother Talmage na nona isulu, ka sili ena wainimate, vakatikitiki mai na nona matavuvale, ka voraki ni tauvi koya vakalailai na mate.²⁰

E levu na bula wavoliti keda era leqa tu. O ira na Yalododonu era taura vei ira na yaca ni iVakabula ni ra yaco mera savasava ka veiqravi raraba se evei se vakacava nodra ituvaki—na bula ena vakabulai ni da vakayacora vakaoqo.²¹

Kena icavacava, au vakabauta ni da taura vei keda na Yacana e dodonu meda vakabauti Koya. Ena dua na soqoni kau a tiko kina ena dua na Sigatabu, a taroga e dua na goneyalewa vakaoqo: “Keirau qai veitalatala ga kei noqu itau, ka sa digia o koya me biuta na Lotu. E tukuna vei au ni se sega ni bau marau

vakalevu cake. E yaco vakacava evei na ka oqo?"

E sauma na taro oqo na iVakabula ena Nona tukuna vei ira na Nifai, "Ia kevaka sa sega ni tara cake ena noqu kospipeli ka sa tara cake ga ena cakacaka ni tamata se ena cakacaka ni tevoro, au sa kaya vakaidina vei kemuni, ena vakalekaleka ga na nodra marautaka na nodra cakacaka, ia ena dua na gauna lekaleka, ena yaco mai na ivakataotio-ti."²² E rawarawa ga ni sega na marau gugumatua ena taudaku ni kospipeli i Jisu Karisito.

Ena soqoni oya au a vakananumi ira na tamata vinaka e vuqa kau kila ka ra colata na icolacula bibi eso kei na ivunau ka vuturitaki vei ira ena gauna vinaka duadua. Au tarogi au, "Na cava tale beka e rawa ni tukuna vei ira na iVakabula"²³ Au vakabauta ni rawa ni tarogi ira O Koya, "Ko vakabauti au li?"²⁴ Vua na marama turidrabalavu sa kaya Ko Koya, "Sa vakabulai iko na nomu vakabauta; mo lako ena vakacegu."²⁵

E dua na noqu tiki taleitaki ena ivolanikalou na Joni 4:4, ka tukuna, "A sa koto na nona sala e loma ni vanua ko Samaria."

Au taleitaka vakacava na tiki ni ivolanikalou oya? Baleta ni sega ni *gadreva* o Jisu me lako ki Samaria. Ko ira na Jiu ni Nona gauna era cati ira na kai Samaria ka lako ena sala wavokiti

Samaria. Ia ko Jisu e digia me lako ki kea me vakatakila e matadra kece na tamata ni sai koya na Mesaia yalataki. E na itukutuku oqo, e sega ga ni digitaka O Koya e dua na ilawalawa biliraki, ia e dua talega na yalewa—e sega ni dua ga na yalewa ia e dua ka bula ivalavalaca tu—e dau ka nanumi ena gauna oya ni lolovira taudua. Au vakabauta ni kitaka oqo ko Jisu me rawa ni da dau kila yadudua ni Nona loloma e uasivi cake mai na noda rere, noda vakatotogani, noda vakatitiqa, noda vakatovolei, noda ivalavalaca, noda vuvale kavoro, noda lomabibi kei na lomaleqa, noda sega-na-vale, noda gagano vakayago vata, noda tauvimate wasoma, noda dravudravua, noda vakacacani, kei na noda galili.²⁶ E vinakati keda kece meda kila ni sega ni rawa ni dua na ka ka dua na tamata e sega ni rawa ni vakabula Ko Koya ka laveta ki na marau gugumatua.²⁷

Na Nona loloma soliwale sa talavo.²⁸ O Koya duadua ga e sa siro ki na ruku ni ka kecega. Na kaukauwa ni Nona Veisorovaki sa ikoya na kaukauwa me rawata na icolacula cava ga ni bula.²⁹ Na itukutuku ni yalewa ena ikeli-wai sa ikoya ni kila O Koya na noda ituvaki ni bula³⁰ ka rawa ni da lako vata kei Koya veitalia ga na vanua eda tucake tu kina. Vei koya na yalewa kei keda yadudua, e kaya Ko Koya, "Ia ko koya sa gunuva

na wai kau na solia vua ena sega sara ni viagunu ka tawa mudu; ia na wai kau na solia vua, ena tu e lomana me mata-ni-wai sa tovure ki na bula tawamudu."³¹

Ena dua ga na ilakolako ni bula na cava sara beka ko na via vuki tani kina mai na iVakabula duadua e tu vua na kaukauwa me vakabulai ka sereki iko? Na cava ga na isau ka dodonu mo sau-ma mo vakabauti Koya kina ena yaga. Oi kemuni na taciqu kei na ganequ, meda digia meda vakatubura noda vakabauta na Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula, ko Jisu Karisito.

Mai na yaloqu taucoko e loma, au vakadinadinataka ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai e Lotu ni Vakabula; dusimaki mai vua na Karisito bula mai vua e dua na parofita bula. Sa noqu masu ni da na taura vei keda na Yaca i Jisu Karisito—ni da na rai me vaka sa rai O Koya, ni da na veiqravni me vaka sa veiqravni O Koya, ka meda vakabauta ni Nona loloma soliwale sa talavo me talaci keda ki vale kei na marau gugumatua. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 3 Nifai 27:3–8.
2. Raica na 3 Nifai 27:5–6; raica talega Vunau kei na Veiyalayalati: 20:77 kei na veiyalayalati ni sakaramede.
3. Raica na Dallin H. Oaks, *His Holy Name* (1998) ena dua na vulici matailalai ni tauri vei keda ka ivakadinadina ni yaca i Jisu Karisito.
4. Raica na Mosaia 5:2–3. E tiki ni veisau ni yalo vei ira na tamata i Penijamini na Tui ka ra taura vei ira na yaca i Karisito ni na matadra sa dolavi ki na "veika lelevu." Ko ira ka ra na taukena na matanitu vakasilesiti era tamatayadua "ka ra raica me vaka era sa laurai" (Vunau kei na Veiyalayalati 76:94).
5. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 28.
6. Brigham Young, ena *Journal of Discourses*, 8:37.
7. *Discourses of Brigham Young*, digitaka o John A. Widtsoe (1954), 72.
8. Raica na 3 Nifai 17:7.
9. Raica na Joni 3:14–17; Cakacaka 10:34; 1 Nifai 17:35; 2 Nifai 26:33; Vunau kei na Veiyalayalati 50:41–42; Moses 1:39. E vakatavulica talega o Elder D. Todd Christofferson: "Ena nuidei eda vakadinadinataka ni Veisorovaki i Jisu Karisito e sa vatavatairalagotaka ka, kena itinitini, na sauma lesu na veika taucoko e tawarawati ka yali me baleti ira na lesu ki Vua. E sega ni navuci taumada kivua e dua

- me rawata ga vakalailai mai na veika e tiko taucoko vua na Tamada me baleti ira na Luvena" ("A Cava na Vu ni Vakawati, A Cava na Vu ni Matavuuale," *Liaona*, Me 2015, 52).
10. Raica na Maciu 5:14–16; 22:35–40; Mosaia 3:19; Vunau kei na Veiyalayalati 50:13–14; 133:5; raica talega Russell M. Nelson, "Na Kumuni Vata nei Isireli Veiseyaki," *Liaona*, Nove. 2006, 79–81.
  11. Raica na Vunau ni Soro 18:4; 2 Nifai 31:5–12; Vunau kei na Veiyalayalati 1:12–16; 136:4; Yavu ni Vakabauta 1:3–4.
  12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:20–21; 110:9.
  13. Raica na Josua 3:5; Vunau kei na Veiyalayalati 43:16; raica talega na Joni 17:19. Na iVakabula a vakatabui Koya vakai Koya me tu kina vua na kaukauwa me vakaloungatataki keda.
  14. Raica na Ilamani 3:35; Vunau kei na Veiyalayalati 12:6–9; 88:74.
  15. Raica na Josefa Simici—A iTukutuku 1:17, na imatai ni ivakaro e solia na Kalou ena raivotu vua na Parofita o Josefa Simici; raica talega 2 Nifai 9:29; 3 Nifai 28:34.
  16. Raica na Marika 1:15; Cakacaka 3:19; Alama 5:33; 42:22–23; Vunau kei na Veiyalayalati 19:4–20. Raica talega na rua na vakanananu oqo ena ivalavalaca. iMatai, e vola ko Hugh Nibley: "Na ivalavalaca e vakasabusabu. Oqo na caka ni dua na ka ie e dodonu me caka e dua tani ka vinaka cake ka tu vei iko na kena rawa-ka" (*Approaching Zion*, ed. Don E. Norton [1989], 66). Na tinai John Wesley, o Susanna Wesley, ea vola vei luvana: "Taura na ivakaraua oqo. Na cava ga e vakamalumalumutaka na nomu vakasama, vakacala na malumu ni nomu lewaeloma, vakabutotaka na nomu vakila na Kalou, kauta laivi na nomu kamicataka na veika vakayalo; . . . na cava ga e vakatubura . . . na lewa ni yago me sivia na vakasama; na ka oya sa ivalavalaca vei iko, se vakacava mada na kena irairai savasava vakai koya" (*Susanna Wesley: The Complete Writings* [1997], 109).
  17. Raica na Luke 22:32; 3 Nifai 9:11, 20.
  18. Raica na Joni 13:2–15, 34. Ena yakavi ni Nona Veisorovaki, a savata na iVakabula na yavai koya ka na soli Koya yani, ko koya e dua tale e cakitaki Koya, kei ira tale eso ka ra moce lutu ena auwa ni Nona gagadre bibi. Ka qai vakatavulica, "E dua na vunau vou kau sa solia vei kemudou, mo dou veilomani me vaka kau sa lomani kemudou."
  19. Maciu 5:46
  20. Raica na John R. Talmage, *The Talmage Story: Life of James E. Talmage—Educator, Scientist, Apostle* (1972), 112–14.
  21. Raica na Alama 10:22–23; 62:40.
  22. 3 Nifai 27:11.
  23. Ena Maciu 11:28–30 ea kaya na Turaga: "Dou lako mai vei au, koi kemudou vakayadua ga sa oca ka colata na icolacula bibi, ia kau na vakacegui kemudou. . . . Ni sa rawarawa na noqui vua, ka mamada na noqui colacola." Nanuma talega na 2 Korinica 12:7–9: e vakamacalatako o Paula e dua na voravora mosi sara ena "voto ni kau sa vakalauti kina na lewequ," ka a masulaka me kau tani. Kaya vua na Karisito, "Sa rauti iko na noqu loloma: ni sa vakalevui na noqu kaukauwa, ni sa malumalumu e dua." Raica talega na Ica 12:27.
  24. Raica na Mosaia 7:33; 29:20; Ilamani 12:1; Vunau kei na Veiyalayalati 124:87.
  25. Raica na Luke 8:43–48; Marika 5:25–34. Na marama ka turidrabalavu e gagadre titobu ka sega ni kune na iwalinileqa. Sa rarawa tu ko lewa me 12 na yabaki, ka sa vakayagataka na nona iyau taucoko ena vuniwai, ka sa toro sobu tiko ga. Ni biliraki mai vei ira na nona kei na matavuuale, ea lako vakainaki yani ena sala e maliwa ni dua na isoqosoqo levu ka suguraki koya yani vua na iVakabula. Esa tu taucoko na nona vakararavi kei na vakabauta vua na iVakabula, ka vakila O Koya na nona tara na tutu ni Nona isulu. Mai na vakabauta oya a vakabulai yalewa O Koya vakasauri ka vakadua sara. Ka qai kaciva O Koya "luvequ yalewa" Sa otu na nona biliraki ia sa lewe ni matavuuale ni Kalou. Na
  26. Raica na Luke 4:21; Joni 4:6–26. Ko Luke, ka sega ni ko Joni, e vola ni itekivu ni cakacaka i Jisu, ea lako O Koya ki na nona valenilotu mai Nasareci, wilika e dua na tikina mai na Aisea ka parofiasaitaki kina na Mesaia ka tukuna, "Ena siga oqo sa vakayacori ena daligamudou na iVola Tabu oqo." Oqo na imatai ni gauna volai ni a tukuna O Koya ni sa Mesaia. Ia, mai na ikeli wai nei Jekope, ea vola kina o Joni na imatai ni gauna e tukuna kina o Jisu na nona itutu vaka Mesaia ena matanalevu. Ena buturara oqo, ni ko ira na kai Samaria era nanumi ni ra tawa-Jiu, a vakatavulica talega kina o Jisu ni Nona Kospeli e baleta kece, na Jiu kei na Matanitu tani. Na itukutuku oqo ea yaco ena "ikaono ni auwa," se ena sigalevu tutu, e dau ciqoma kina ko vuravura na rarama levu duadua mai na matanisiga. Na ikeli wai nei Jekope e tiko talega ena buca ka voleka ki na tikina sara ga ka ra a soqo ni veiyalayalati kina na Isireli e ltu kei na Turaga ni ra sa curu oti ki na vanua yalataki. E vuni malele, ni ena dua na yasa ni buca e tu kina na ulunivanua mamaca ka e yasa kadua e tu kina na ulunivanua sinai ena ivurevure ni wai soli-bula.
  27. E vakatavulica o Elder Neal A. Maxwell: "Ni da tu ena itutu ni vakaleqa'i eda dau vakananuma ke se vo tu eda rawa ni solia, e rawa ni da vakacegui ni da kila ni Kalou, ka kila vakavinaka na ka eda rawata, e biuti keda eke meda gumatua. E sega ni dua e lesi rawa tu mai me mai druka se me ca. . . . Ni da vakila na vakadrukai, meda nanuma na veiyakadeitaki ni Kalou ena sega ni vakaocai keda" ("Sotavi na Veibolebole ni Siga Nikua" [lotu ni Brigham Young University, 10 Okt., 1978], 9, speeches.bry.edu).
  28. E vakatavulica o Peresitedi Russell M. Nelson: "Ena dua na siga sa lako mai, ko na kauti iko kina e mata ni iVakabula. Ko na luvuci ka rawa ni tagi ni ko tu e Nona iserua savasava. Ko na tovolea mo kunea na vosa mo vakavinavinakataki Koya ni sauma na nomu ivalavalaca, ni sa vosoti iko ena lomavakatani vei ira na tani, ena nomu vakabulai mai na mavoa kei na lewaicala ni bula oqo.
  29. "Ko na vakavinavinakataki Koya ni a vakaukauwataki iko mo cakava na ka dredre, ni vukica na malumalumu ki na kaukauwa, kei na caka me rawa vei iko mo laki bula vata kei Koya kei na nomu matavuuale me tawamudu. Na Nona itutu, Nona Veisorovaki, kei na Nona ituvaki ena yaco me kilai voleka ka dina vei iko" ("Na Parofita, Na Veiliutaki, kei na Lewa Vakalouloutu ni vuravura raraba ni itabagone qasecake, 8 Janu. 2017], broadcast.lds.org).
  30. Raica na Isaia 53:3–5; Alama 7:11–13; Vunau kei na Veiyalayalati 122:5–9.
  31. Raica na Josefa Simici—A iTukutuku 1:17; Elaine S. Dalton, "E Kila O Koya na Yacamu," *Liaona*, Me 2005, 109–11.
  32. Joni 4:14.

Mai vei Elder Matthew L. Carpenter
Ena Vitudagavulu

Ko Sa Via Bula se Segai?

Ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito, ke da digia meda veivutuni ka vagolea na yaloda tauoko vua na iVakabula, ena vakabulai keda vakayalo.

Ni oti toka e vica na vula nona kaulotu voli, a vakila na lueve tagane gone duadua e dua na mosi ni ulu ni vuli lesioni tiko kei na nona itokani vakaulotu. Sa veilecayaki sara o koya; ka tekivu me malumu mai na ligana imawi, ka sa nunu mai na yamena. Ka sa veve sobu mai na yasana imawi ni matana. Ka sa dredre me vosa. Sa kila o koya ni dua na ka sa cala. E sega ni kila o koya ni sa yaco sara tu ga vua na mate ni uto ena tolu na tiki ni nona mona. Sa tekivu me basika na rere ni sa paralase e dua na yasana. Na totolo ni nodra qaravi na mate ni uto ena rawa ni mana veivakurabuitaki sara ki na itagede ni nona vakabulai. A totolo sara na vakasama nei nona itokani vakaulotu. Ni qirita oti na 911, a qai masulaki koya. E veivakurabuitaki, ni lima ga na miniti sa basika na lori ni valenibula.

Ni sa cicivaki ki valenibula o luvei keirau, era a vakadikeva na vuniwai na ka e yaco ka nanuma me sa soli e dua na wainimate vei luvei keirau me na rawa ni vakasuka na revurevu ni paralase ni mate ni uto ena kena gauna.¹ Ia, ke a sega ni tauvi mate ni uto tu na luvei keirau, na wainimate o ya ena rawa ni vakavure ca sara, me vakataka na dra ni mona. Sa digidigi nei luvei keirau. A

digitaka o koya me taura na wainimate. Ni sa gadreva na veivakbulai tauoko e vuqa na veisele kei na vula, a yaco me lesu tale na luvei keirau ka vakacavara nona kaulotu ni oti na kena vakasukai na revurevu ni nona mate ni uto.

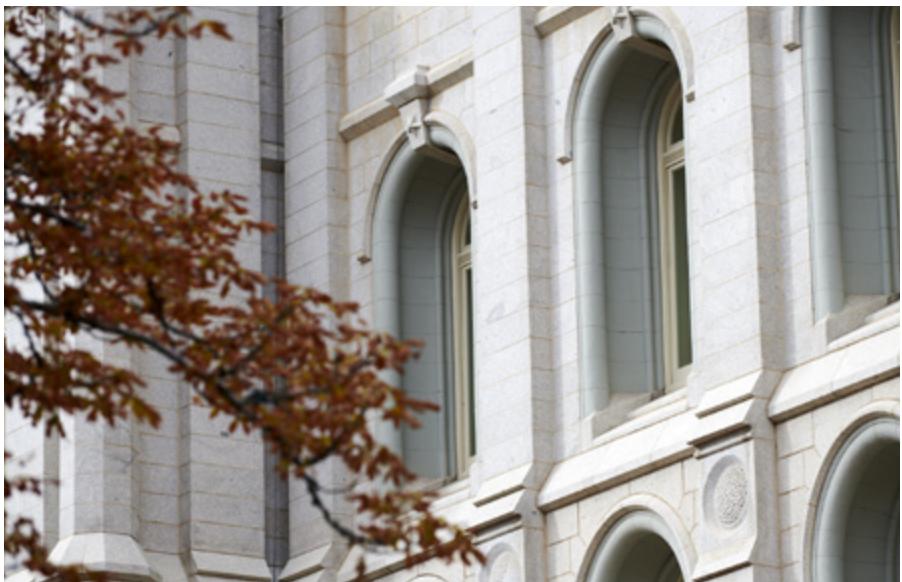
Na Tamada Vakalomalagi e tiko vua na kaukauwa ka kila na ka kecega.

E kila tu o Koya na noda sasaga bula vakayago. Sa kila tu o Koya na mosi ni yagoda ni da malumalumu, tauvimate, qase mai, vakacalaka, se dredre ni vakasucu. Sa kila tu o Koya na veigayaki ni yaloda e vuna noda lomaocaoca, galili, tubu ni dra, se mate ni vakasma. Sa kila o Koya na tamata yadua e sotava na veivakalolomataki se o ira sa vakacacani. E kila o Koya na noda malumalumu kei na dredre kei na veitemaki eda sotava tiko.

Eda sa vakatovolei ena bula oqo meda raica ke da na digitaka na vinaka mai na ca. Vei ira ka maroroya na Nona ivakaro, era na bula vata kei Koya “mera tiko marau kina me tawamudu.”² Me vuksi keda ni toso ki liu meda na vakataki Koya, sa solia na Tamada Vakalomalagi na kaukauwa kei na kilaka kece kivua na Luvena, o Jisu Karisito. E sega na malumalumu vakayago, ni vakasama, se vakayalo me sega ni vakabula rawa na Karisito.³

Ena cakacaka vakalotu e vuravura ni iVakabula, e tukuni ena ivolanikalou e vuqa na cakamana i Jisu Karisito ka a vakayagataka kina nona kaukauwa vakalou me vakabulai ira era rarawa vakayago.

Na Kospeli i Joni e tukuna na italanoa ni tagane ka a tauvi koya dede tu na mate ni yago ena 38 na yabaki.

“Ni sa raici koya ko Jisu ni sa davo koto, ka kila sa dede, sa kaya vua, Ko sa via bula se segai”

A kaya mai na tagane sa tauvimate ni sega e dua e vuksi koya na gauna e gadreva kina vakalevu.

“Sa kaya vua ko Jisu, Tu cake, taura cake na nomui mocemoce, ka lako.

“A sa bula vinaka *vakasauri* na tamata, ka taura cake na nona imoce-moce, ka lako.”⁴

Yalovinaka raica na veidutaitaki ni balavu ni nona rarawa tu mai na tagane oqo (38 na yabaki) kei na totolo ni veivakabulai a yaco ni sa mai vakaitavi na iVakabula. Na veivakabulai a “*vakasauri*.”

E dua tale, o ya e dua na yalewa ka turidrabalavu tu me 12 na yabaki, ka “sa vakayagataka taucoko nona iyau vei ira na vuniwai, . . . sa lako mai dakuna, ka tara na tutu ni nona isulu: ka /mudu/ *vakasauri* na davedave ni nona dra. . . .

“A sa kaya ko Jisu, Sa dua sa tarai au: niu sa kila sa lako tani vei au na kaukauwa.

“Ia ni sa kila na yalewa ni sa sega ni vuni, ka . . . tukuna e matadra kecega na lewe vuqa . . . na nona sa bula *vakasauri*.⁵

Ena Nona cakacaka vakalotu, a vakavulica na Karisito ni sa tu Vua

na kaukauwa e ubaleta na ituvaki vakayago. Eda sega ni lewa rawa na gauna ena yaco kina na veivakabulai i Karisito ki na noda malumalumu vakayago eso. E yaco na veivakabulai me vaka na Lomana kei na vuku. Ena ivolanikalou, eso a rarawa tu vakabala; eso tale, ena nodra bula taucoko. Na malumalumu vakayago e rawa ni vakatudonutaki keda ka vakatitobutaka noda vakararavi vua na Kalou. Ia ni da vakadonui Karisito me oka kina, ena dau qaqacotaki keda vakayalo o Koya meda rawa ni gumatua sara ni vosota na noda icolacola.

Ena yaco, meda kila ni veidredre yadua vakayago, tauvimate, se ituvaki tani ena vakabulai ena Tucaketale. Oqo e dua na isolisol i na kawatamata ena Veisorovaki i Jisu Karisito.⁶

Sa rawa ni veivakabulai cake o Jisu Karisito sega walega ena noda bula vakayago. Sa rawa me vakabula vakakina na yaloda. Ena ivolanikalou eda vulica na iwalewale ni veivuke i Karisito kivei ira na malumalumu vakayalo ka vakabulai ira.⁷ Ni da tugana na veika e yaco oqo, sa vakalevutaki na noda nuitaka ka vakabauta na kaukauwa ni iVakabula me vakalougatataki keda. Sa rawa vei Jisu Karisito me veisautaka na yaloda, vakabulai keda mai na revurevu ni lewa vakatani se veivakacacan, ka vaqaqacotaka noda igu meda taura na druka kei na mosi, ka vakacegui keda me vukea noda

vosota na vakatovolei ni noda bula, ka vakabula na lomada.

Sa rawa vei Karisito me vakabulai keda ni da cakacala. Eda cakacala ni da kila eda sa voroka e dua na lawa ni Kalou.⁸ Ni da cakacala, sa yaco me dukadukali na yaloda. Sa sega na ka tawasavasava me tiko ena iserau ni Kalou.⁹ “Na savasava mai na cakacala sai koya [meda] na vakabulai vakayalo.”¹⁰

Na Kalou na Tamada sa kila ni da na cakacala, ia sa vakarautaka o Koya na sala meda na vuetai kina. E vakavulica o Elder Lynn G. Robbins: “Na veivutuni e sega ni ikarua ni ituvatuva ni [Kalou] ke yaco meda druka. Na veivutuni *sa* Nona ituvatuva, ni kila ni da na vakakina.”¹¹ Ni da cakacala, sa noda na madigi meda digitaka na vinaka mai na ca. Eda digitaka na vinaka ni da sa veivutuni ni oti noda cakacala. Mai vei Jisu Karisito kei na Nona solibula veisorovaki, sa rawa ni da vuetai mai na noda cakacala ka vakau lesu ki na iserau ni Kalou na Tamada kevaka eda veivutuni. Na veivakabulai vakayalo e sega ni vakatabakidua—sa gadrevi kina na kaukauwa veivueti ni iVakabula kei na veivutuni dina nei koya a cala. Vei ira era digitaka mera kua ni veivutuni, era sa besetaka na veivakabulai nei Karisito. Vei ira oqo e vaka ni a sega ni yaco na veivueti.¹²

Niu a vakasalataka oti eso era saga tu mera veivutuni, au kurabuitaka ni o ira ka se cakacala voli ga a dredre mera vakatulewa dodonu. E rawa me biuti ira na Yalo Tabu, ka ra dau saga dredre mera digitaka na veika mera voletka cake kina vua na Kalou. Era dau sasaga dredre vakavula se vakayabaki sara, ka madua se rere voli ena vuku ni revurevu ni nodra cakacala. Era dau nanuma ni sega ni rawa mera veisau se vosoti. Au dau rogoci ira ni wasea nodra rere ni ke ra kila nodra daulomani na veika era sa cakava, era na sega tale ni lomani ira se biuti ira. Ni ra murialako na vakanananu vakaoqo, era sa vakasamataka mera galuvaka ga ka lokuyaratuka nodra veivutuni. Era nanuma cala kina ni vinaka ga mera sa kua ni veivutuni oqo ka ra na sega tale ni vakararawataki ira era lomana. Era sa nanuma ni

sa vinaka cake mera rarawa voli ni otí na bula oqo mai na lakocuruma na ivalalava ni veivutuni. Taciqu kei na ganequ, e sa *sega* ni vakasama vinaka mo lokuyarataka na nomu veivutuni. Sa dau vakayagataka o vu-ni-meca na rere me tarova na tutaki vakatotolo ni noda vakabauti Jisu Karisito.

Ni ra sa sotava tu na dina na daulomani baleta na itovo cakacala, ni ra rai-rai nanuma era mavoa bibi voli, era dau vinakata ni vukei koya ka sa veivutuni dina sara me veisau ka veivinakataki tale kei na Kalou. E dina, ena totolo na veivakbulai vakayalo ni ra vaku-tusa na tamata cakacala ka sa wavoliti mai vei ira sa lomani ira ka vukei ira mera vakanadakuya nodra ivalalava ca. Yalovinaka nanuma tiko o Jisu Karisito sa qqaq ena Nona vakabulai ira talega a ravuti ena ca ka gole Vua.¹³

E kaya o Peresitedi Boyd K. Packer: "Ena vakacacani na yaloda ni da cakacala ka ivalalava ca. Ia e sega ni tautauvata ki na yagoda, ni sa cava na ivakarau ni veivutuni, sa sega na mawe e koto ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito. Oqo na yalayala: 'Raica ko koya sa veivutun-taka na nona ivalalava ca, ena vosoti, ia koi au na Turaga au na sega ni nanuma tale na nona ivalalava ca' [Vunau kei na Veiyalayalati 58:42]."¹⁴

Ni da sa veivutuni "ena lomada taucoko,"¹⁵ "ena kau yani *vakasauri* vei kemuni na ituvatuva cecere ni veisere-ki".¹⁶ Ena vakabulai keda na iVakabula.

Era a cakacaka kusarawa na itokani vakaoulou kei na kenadau ni tabana ni bula ni vukea na luvei keirau ka mate ni uto ena buturara ni kaulotu. A digitaka o luvei keirau me taura na wainimate e vakasuka na mate ni uto. Na revurevu ni paralase ni mate ni uto a rawa me tu ga vua ena vo ni nona bula vakayago sa mai vakasukai. Vakakina, na totolo ga ni noda veivutuni ka taura na Veisorovaki i Jisu Karisito ki na noda bula, na totolo cake ni noda vakabulai mai na revurevu ni valalava ca.

E veisureti kina o Peresitedi Russell M. Nelson: "Ke o sa butu tani mai na sala, . . . au sureti iko . . . yalovinaka lesu mai. Se cava ga nomu kau-wai, se bolebole, sa tiko na vanua me baleti iko, ena nona Lotu na Turaga.

O iko, kei na tabatamata se bera ni sucu, era na kalougata ni ko ni cakacakata nikua mo ni lesu ki na sala ni veiyalayalati."¹⁷

Na noda vakabulai vakayalo sa gadrevi kina meda soli keda ki na veika sa lavaka na noda iVakabula. Me da kakua ni lokuyar! Meda cakava ga nikua! Cakava nikua baleta me kua ni tarova na paralase vakayalo nomu toro cake tawamudu. Niu sa mai vosa tiko oqo, ke o vakila ni sa gadrevi mo kere veivosoti kivua e dua o a caka cala vua, au sureti iko mo cakava. Tukuna vei ira na ka o sa cakava. Kerea na nodra veivosoti. Kevaka o sa cakava e dua na cala e vakaseva na nomu bula kilikili ni valetabu, au sureti iko mo veivosaki kei nomu bisopi—nikua. Kua ni lokuyara.

Taciqu kei na ganequ, na Kalou sa Tamada dauloloma Vakalomalagi. Sa solia o Koya na kaukauwa kei na kilaka taucoko kivua na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito. Ena Vukunga, era na vakabulai ena dua na siga na kawatamata kece mai na malumalumu vakayago kecega me tawacava. Ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito, ke da digia meda veivutuni ka vagolea na yaloda taucoko vua na iVakabula,

ena vakabulai keda vakayalo o Koya. Na veivakbulai o ya sa rawa ni tekivu ga oqo. Sa noda na digidigi. *Eda sa via bula se segai?*

Au vakadinadinataka ni sa tauca na isau o Jisu Karisito me rawa ni da vaka-taucokotaki. Ia meda sa digitaka ni tau-ra na wainimate ni veivakbulai e solia o Koya. Taura nikua. Kua ni o vakabera. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Na wainimate o ya na tPA (na wainimate ni vakatudonutaki ni lewe ni gacagaca e loma).
2. Mosaia 2:41.
3. Raica na Maciu 4:24. Sa veilakoyaki na Karisito me vakabulai ira kece sa taurimate, vakakina era sa tauvi "mate vakatani," "vutugu," "curumi tevoro," kei "ira sa mate ni vakasama."
4. Raica na Joni 5:5–9; vakamatatataki.
5. Raica na Luke 8:43–47; vakamatatataki.
6. Raica na Alama 40:23; Ilamani 14:17
7. Raica na Luke 5:20, 23–25; raica talega na Joseph Smith Translation, Luke 5:23 (ena Luke 5:23, vakamacala e botona *a*): "E gadrevi beka vakalevu na kaukauwa me vosoti na cakacala mai na vakatucaketaki ni tauvi mate ka lako?"
8. Raica na 1 Joni 3:4.
9. Raica na 3 Nifai 27:19.
10. "Na Kospipeli i Jisu Karisito," *Vunautaka na Noqu Kospipeli: E Dua na iDusidusi ni Veigaravi ni Daukaulou*, rev. ed. (2018), lds.org/manual/missionary.
11. Lynn G. Robbins, "Me Yacova Me Vakavitusagavulu na Vitu," *Liaona*, Me 2018, 22.
12. Raica na Mosaia 16:5.
13. Ena vuqa na gauna au sa vakadinadinataka na totolo ni nodra vakabulai eso ni ra kumuni vata mai na lewe ni matavuvalue vua e dua sa voroka na yalayala ni dodonu kei na veivakabauti, ka ra vukea me gole vua na iVakabula vakataucoko me vakabulai koya na Nona kaukauwa ni veivakbulai ki na nodra bula. Ke yaco o koya sa veivutuni dina me saga me veisau, o ira na lewe ni matavuvalue ka vukei koya ena vulici na kospipeli, masu vagumatuva, kei na veigaravi va-Karisito era sega walega ni vukei koya e cakacala me veisau ia sa dolava talega na katuba me levu cake na veivakbulai ni iVakabula ki na nodra bula. O ira na vakacacani tawacala ka bula kilikili kaya na valetabu sa rawa ni vukei ira na tamata cakacala ena qarai ni veituberi vakalomalagi ena veika mera vulica vata, na sala ni veigaravi, kei na sala mera veicukeni kina na lewe ni matavuvalue ena tokoni kei na vaqaqacotaki ni tamata sa veivutuni me veisau ka rawata na kaukauwa veivueti i Jisu Karisito.
14. Boyd K. Packer, "Na iTuvatuva ni Bula Marau," *Liaona*, Me 2015, 28.
15. 3 Nifai 18:32.
16. Alama 34:31; vakamatatataki.
17. Russell M. Nelson, "Ni da Toso Vata Yani ki Liu," *Liaona*, Epe. 2018, 7.

Mai vei Elder Dale G. Renlund
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Mo Ni Digitaki Koya Edaidai

Na cecere ni noda marau tawamudu ena vakatau ki na noda digitaka na Kalou sa bula ka to vata kei Koya ena Nona cakacaka.

Na italanoa buli kei Mary Poppins ni o koya e dua na daumeime ni Igiladi—e cakava na veika mana.¹ E uvuca yani na cagi tokalau me vukea na matavuuale sa tiko leqa nei Banks ena Naba 17, Cherry tree Lane, e Edwardian Lodoni. Sa soli vua na ilesilesi me qaravi rau na gone, o Jane kei Michael. Ena yalo dei kei na yalovinaka, sa tekivu me vakavulici rau ena lesoni yaga ena delani veivakauqeti.

Rau sa yalomatua cake sara kina o Jane kei Michael, ka sa nanuma o Mary ni sa gauna me sa na biubiu. Ena kena vakatasuasua, a saga o Bert na itokani nei Mary dausamaka na ikuvukuvu, me kakua ni lako. A tokaruataka o Koya, “Isa Mary, e rau gone vinaka.”

A sauma o Mary, “Au na kauwai tiko beka ke rau a sega ni gone vinaka? Ia au na sega ni vupei rau rawa ke rau sega ni tokoni au, ka sega e dua ena dredre me vakavulici me vaka e dua na gone sa kila tu na veika kece.”

A taroga sara o Bert, “Sa qai vavei?”

A sauma o Mary, “Ia me rau sa na tomana sara yani vakai rau ga.”²

Kemuni na taciqu kei na ganequ, me vakataki Jane kei Michael Banks,

eda sa “gone vinaka” ka sa kilikili meda kauwaitaki. Sa gadreva na Tamada Vakalomalagi me vukea ka vakalougatataki keda, ia eda sega tiko ni vakadonui Koya. Eso na gauna, na noda ivalavalala sa vaka meda sa kila tu na veika kecega. Sa gadrevi talega meda “sa tomana sara yani” vakai keda. Oqo na vuna eda gole mai ki

vuravura mai na itikotiko taumada vakalomalagi. Na noda “tomana sara” sa oka ki na noda digidigi.

Na lalawa vakaitubutubu nei Tamada Vakalomalagi e sega ni nodra *cakava* na Luvena na ka e dodonu; ia mera *digitaka* na ka dodonu mera cakava ka yaco mera vakataki Koya. Ke gadreva o Koya meda talairawarawa, ena saumi keda sara vakatotolo ka veitotogitaki me vakauqeta na noda itovo.

E sega ni taleitaka na Kalou mera vuli walega na Luvena ka “dauvakasmai” talairawarawa era na sega ni katia na Nona ivava ena loqi ni gade vakasilesi. ³ Segi, e gadreva na Kalou mera tubu cake vakayalo na Luvena ka tomanu Koya ena Nona cakacaka.

Sa tauyavutaka na Kalou na ituvatua meda na taukei ena Nona matanitu, na sala veiyalayalati e muataki keda meda vakataki Koya, me noda na bula sa tu Vua, ka bula tawamudu vakavuvale ena Nona iserau.⁴ Noda digidigi taumada—vakakina nikua—sa ka bibi ki na ituvatua oqo, eda a vulica mai na bula taumada. Eda a ciqoma na ituvatua ka digitaka meda gole mai ki vuravura.

Me ivakadei ni da na bula ena vaka-bauta ka vulica meda digidigi vaka-dodonu, a lati kina na noda vakasama meda guilecava kina na ituvatua ni Kalou. Ni sega na ilati oqo, ena sega ni yaco na inaki ni Kalou ni da na sega ni tubu ka sega ni itaukei nuitaki e gadreva o Koya meda na vakataka.

E kaya o parofita Lai: “O koya, sa solia kina na Turaga na Kalou vua na tamata me lewa na ka e kitaka. Ia, sa sega ni rawa ni lewa na ka me kitaka na tamata ka vakavo kevaka me na bacani mai vua e dua se mai vei koya ka dua.”⁵ Ena itagede bibi, sa dua na digidigi sa matataka o Jisu Karisito, na Ulumatua nei Tamada. E dua tale na digidigi sa matataka o Setani, o Lusefa, e gadreva me vakarusa na bula galala ka vuaviritaka na lewa.⁶

O Jisu Karisito, sa mai “noda Dau-tataro vei Tamada.”⁷ Ni sa otu na Nona solibula veisorovaki, o Jisu “sa lako cake ki lomalagi . . . me taroga vei Tamana na nona dodonu me tu kina vua na loloma cecere vei ira na luve ni tamata.” Ni sa taura na dodonu ni loloma cecere, “sa

dau valataka kina ko koya na veika me baleti ira na lufe ni tamata.”⁸

Na nona dautataro na Karisito vei Tamada ena vukuda e sega ni ka vakatani. Na nona vakatara o Jisu Karisito na Nona lewa me kovuti ena lewa nei Tamana,⁹ sa na vakaliuca duadua ga na veika sa vinakata tu mai na Tamana. Sa dau kailavaki keda na Tamada Vakalomalagi ka vakasausau ni da rawa-ka.

Na dautataro i Karisito, sa tiki tiko, ni veivakananumi ni sa sauma na noda ivalalava ca ka sega ni dua e vakuwai mai na loloma veivueti ni Kalou.¹⁰ Kivei ira era vakadinati Jisu Karisito, era veivutuni, ka papitaiso, ka vosota ki na ivakataotioti—sa cakacaka e mua ki na duavata¹¹—sa veivosoti na iVakabula, veivakbulai, ka dautataro. E vuksi keda, veivakacegui, ka veivakameautaki—ivakadinadina ka tokona meda duavata kei na Kalou.¹²

E veibasai sara vakalevu kei Lusefa ni sa veibeitaki se veivakacacani. E kaya o Joni na Dauvakatakila na vaka-drukai nei Lusefa: “Au sa rogoce e dua na domo levu mai lomalagi, sa kaya, Sa qai yaco na bula, kei na kaukauwa, kei na matanitu ni noda Kalou, kei na kaukauwa ni nona Karisito.” Cava na vuna? Baleta “ni sa biu sobu ko koya sa dauveibeitaki ira na wekada, sa beitaki ira tikoga e na mata ni Kalou ena siga kei na bogi. Era sa rawai koya

ena vuku ni dra ni Lami, kei na vuku ni vosa era sa tusanaka.”¹³

O Lusefa na dauveibeitaki oqo. A vosa saqati keda ena bula taumada, ka se tomana tikoga nona vakacacani keda ena bula oqo. E saga me dreti keda sobu. E gadreva meda sotava na rarawa tawamudu. O koya e tukuna tiko vei keda nida sa guce, e tukuna tiko vei keda ni da takiveiyaga, e tukuna tiko vei keda ni sega na veivakbulai ni da cala. O koya na dauveivakasaurarataki, e dau caqeti keda ni da sa davo tu.

Kevaka vakavulica tiko o Lusefa e dua na gone me kalawa ka qai lutu o gone, ena karaca na gone, totogitaki koya, ka kaya vua me kua tale ni saga. Na sala nei Lusefa e kauta mai na yalolailai kei na veilecayaki—ena yaco mai ka vakavuqa. O tama ni lasu oqo sa ivurevure ni veika lasu¹⁴ ka cakacaka vaqaseqasea me lawaki ka vagolei keda tani, ni “sa segata ko koya me ra rarawa sara na tamata kecega me vakataki koya.”¹⁵

Kevaka vakavulica tiko na Karisito e dua na gone me kalawa ka qai lutu o gone, ena vukea na gone me tuake ka vakayaloqaqataka me kalawa yani.¹⁶ Na Karisito sa dauveivukei ka veivakacegui. Na Nona sala e kauta mai na reki kei na inuinui—ena yaco mai ka vakavuqa.

Na ituvatuva ni Kalou e dusimaki keda talega, e vakatokai ena ivolanikalou

na ivakaro. Na ivakaro oqo era sega ni ituvatuva veivakamarautaki se lewa veilecayaki ni lawa taurivaki mena tuberi keda walega meda talairawarawa. Era sa sema ki na noda tauyavutaka na itovo sa vakalou, lesu vei Tamada Vakalomalagi, ka ciqoma na reki sa gugumatu. Na talairawarawa ki na Nona ivakaro sa sega ni mataboko; eda sa kila ka digitaka na Kalou kei na Nona sala ki vale. Eda sa tuvanaki me vaka a yaco vei Atama kei Ivi, ni “sa solia kina vei rau na ivakaro na Kalou, ni sa vakataki-la oti vei rau na ituvatuva ni veisereki.”¹⁷ E dina ni gadreva na Kalou meda muria na salatu ni veiyalayalati, ia sa solia na dodonu meda digidigi.

Sa dina sara, na Kalou sa gadreva, namaka, ka dusimaka na Luvena yadua mera digidigi ga vakai ira. E sega ni vakasaurarataki keda. Ena isolisolni digidigi, sa vakatara na Kalou vei ira na Luvena “me ra lewa vakai ira na ka mera kitaka ka sega na ka me lewai ira.”¹⁸ Na galala ni digidigi eda na digitaka kina na salatu, se sega. Ena vakatara meda muria, se sega. Me vaka ni da sega ni vakasaurarataki meda talairawarawa, eda na sega ni vakasaurarataki meda talaidredre. E sega ni rawa me dua, ke sega noda veitokoni, me kauti keda tani mai na salatu. (Me kakua ni da veilecayaki ena vukudra sa vakacacani nodra galala. Era sega ni

muri tani tiko; era sa vakacacani. Era sa ciqoma na kila ni Kalou, nona loloma, kei na yalololoma.)

Ni da gole tani mai na salatu, e rara-wa na Kalou baleta ni kila ni na yaco oqo, ia ena veigauna, ena mua oqo me takali na marau ka sega na kalougata. Ena ivolanikalou, na gole tani mai na salatu e vakatokai me ivalavala ca, ka yaco me lailai na marau ka sega na kalougata ka vakatokai oqo me totogi. Ena vakasama oqo, na Kalou e sega ni totogitaki keda; na totogi sa isau ni noda digidigi, sega ni Nona.

Ni da raica ni da sa gole tiko ena salatu cala, meda lako tani mai kina, se ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito, sa rawa meda digitaka meda kalawa lesu ka butu donu tale. Ena ivolanikalou, na cakacakataki ni noda lewa meda veisau ka lesu ki na salatu sa vakatokai me veivutuni. Ni da sega ni veivutuni eda sa digitaka meda vakuwai mai na kalougata sa gadreva na Kalou me solia mai. Keva-ka eda “sega ni vinakata [meda] marautaka na kena a dodonu [meda] rawata,” eda “na [qai] dui lesu tale . . . ki na [noda] tikina, [meda] marautaka na veika [eda] vinakata [meda] rawata”¹⁹—eda digidigi, sega ni Kalou.

Se cava sara na dede ni noda lako cala tiko kina se yawa sara noda lako, ni sa lomada ga meda veisau, na Kalou ena vuakea noda lesu mai.²⁰ Ena rai ni Kalou, ni da sa veivutuni dina ka gu ki

liu ena tudei vata kei Karisito, ka lesu ki na salatu, sa na vaka ga eda a sega ni lako sese tu e liu.²¹ Sa mai sauma na iVakabula na noda ivalavala ca ka sere-ki keda mai na kena yali vakalevu na marau kei na kalougata. Oqo e vakato-kai tiko ena ivolanikalou me veivosoti. Ni oti na papitaiso, na lewenilotu kece era lutu mai na sala—eso era kau tani mai kina. Koya gona, ni da vakabauti Jisu Karisito, veivutuni, ciqoma na Nona veivuke, ka da sa vosoti, sa sega kina ni ka ni dua na siga ia sa ka ni bula taucocko, na cakacaka ena tokaruataki ka vakawasoma. Oqo na sala ni noda “vosota me yacova na ivakataotioti.”²²

E gadrevi meda digitaka o cei meda qarava.²³ Na cecere ni noda marau tawa-mudu ena vakatau ki na noda digitaka na Kalou sa bula ka to vata kei Koya ena Nona cakacaka. Ni da saga meda “tomana sara yan!” vakai keda ga, eda na galala meda digidigi vakadodonu. E kaya e rua na Peresitedi Raraba vaka-cegu ni iSoqosoqo ni Veivukei, meda kakua ni “gonelilai tiko ka vakamene-menei ka vakadodonutaki tiko e veigau-na.”²⁴ E sega, e vinakata na Kalou meda yaco me tamata yalomatua qase cake ka rawa ni da vakaulewa ga vakataki keda.

Ni da digitaka meda muria na itu-vatuva nei Tamada sa sala duadua ga eda na itaukei kina ena Nona matanitu; sa qai rawa Vua me nuitaki keda ka da sega ni taroga tiko na veika e saqata

na Nona lewa.²⁵ Ia meda nanuma tiko ni “sega e dua ena dredre me vakavu-lici me vaka e dua na gone sa kila tu na veika kece.” Meda sa qai gadreva meda vakavulici ena ivakarau ni Turaga maivei Koya kei ira na Nona italai. Meda nuitaka ni da sa luvedrau lomani na noda iTubutubu Vakalomalagi²⁶ ka kilikili meda “kauwaitaki tiko” ka vaka-deitaka “vakai keda ga” ni sega ni kena ibalebale na “tiko duadua.”

Ni a kaya o Jekope na parofita ni iVola i Momani, kau kaya vata kei koya:

“O koya me reki kina na lomamu-dou, ka mo dou nanuma ni dou sa galala mo dou lewa ga vakai kemudou na ka mo dou cakava—mo dou digita-ka na sala ni mate tawavakaiyalayala se na sala ni bula tawamudu.

“O koya gona, oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou vakaduava-tataki kemudou ki na lewa ni Kalou, ka kakua ki na lewa ni tevoro . . . ka mo dou nanuma, ni dou sa vakadua-vatataki oti vua na Kalou, ni sa loloma soli wale duadua ga ni Kalou dou sa vakabulai kina.”²⁷

Digitaka mo vakabauta na Karisito; digitaka na veivutuni; digitaka mo papitaiso ka ciqoma na isolisolni Yalo Tabu; digitaka mo vakavakarau vakavu-ku ka kilikili mo kania na sakaramede; digitaka mo veiyalayalati e valetabu; ka digitaka mo qarava na Kalou bula kei ira na Luvema. Na noda digidigi ena vakadeitaka o cei oi keda nikua kei na siga ni mataka.

Au tinia ena veivakalougataki nei Jekope: “O koya me vakaturi kemudou cake mada kina na Kalou mai na . . . mate tawavakaiyalayala ena kaukauwa ni nona veisorovaki, mo dou curu rawa kina ki na matanitu tawamudu ni Kalou.”²⁸ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Na italicanoa buli kei Mary Poppins a mai ka bula ena nona a vola o P. L. Travers. Na nona ivola a vakayavutaki kina e dua na iyalovalo yavalava sereivakatagitaki ena 1964, ka a cakava o Walt Disney, ka a qai dramataki talega.
2. Na drama o ya a vakaraitaki kina na ituvala sa vakamacalataki tiko oqo. Raica na *Libretto to Mary Poppins: The Broadway Musical* p. 70.
3. Raica na Spencer W. Kimball, ena Ripote ni

- Koniferedi ni iWasewase o Brisbane 1976, 19. A vakamatatataka kina o Peresitedi Kimball: "Na imatai taumada ni ka ni bera ni tekiu na noda vuravura oqo, a kaya na Turaga, au na solia vei kemuni na galala ni nomu digidigi. Au gadreva na tagane kei na yalewa yadua era sa kaukauwa baleta ni sa ka dodonu meda tu kaukauwa. Au sega ni vinakati ira sa malumalumu era bula dodonu walega baleta ni sa gadrevi mera bula dodonu."
4. Raica, me vakataka na Russell M. Nelson, "Ni Da Toso Vata Yani ki Liu," *Liaona*, April 2018, 7. Na salatu ni veiyalayalati sa vakatokai talega me dua na ituvatava ni bula marau (raica na Alama 42:8, 16) ka dua na ituvatava ni veivueti (raica na Alama 12:25–35).
5. 2 Nifai 2:16.
6. Raica na Mosese 4:3.
7. 1 Joni 2:1–2; raica talega na Joseph Smith Translation, 1 Joni 2:1 (ena 1 Joni 2:1, vakamacala e botona a).
8. Moronai 7:27, 28.
9. Raica na Mosaia 15:7.
10. Raica na 1 Joni 2:2.
11. Raica na 2 Korinica 5:16–21; Kolosa 1:19–23; 2 Nifai 10:24
12. Na vosa Vakakirisi ni dautataro (*parakletō*) se kena ibalebale, dauveivuke, dauveivakacegui (raica na 1 Joni 2:1, ivakamacala e ra b; *The New Strong's Expanded Exhaustive Concordance of the Bible* [1984], Greek dictionary section, 55; 2 Nifai 10:23–25; Vunau kei na Veiyalayalati 45:3–5).
13. iVakatakila 12:10–11.
14. Raica na Ica 8:25.
15. 2 Nifai 2:27; raica talega na 2 Nifai 2:6–8, 16, 26.
16. Raica na Fiona kei Terryl Givens, *The Christ Who Heals* (2017), 29, 124. Me laurai na kena taumada, raica na Anthony Zimmerman, *Evolution and the Sin in Eden* (1998), 160, ni raici na Denis Minns, *Irenaeus* (2010), 61.
17. Alama 12:32.
18. 2 Nifai 2:26; raica talega na 2 Nifai 2:16.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 88:32.
20. Raica na Alama 34:31.
21. Raica na 2 Nifai 31:20; Mosaia 26:29–30; Vunau kei na Veiyalayalati 58:42–43; Boyd K. Packer, "Na iTuvatava ni Bula Marau," *Liaona*, Me 2015, 28. E kaya o Peresitedi Packer, "Ni sa oti vinaka na veiyutuni, ena sega na kena mawe ena vuku ni Veisorovaki i Jisu Karisito."
22. 2 Nifai 31:20.
23. Raica na Josua 24:15.
24. Julie B. Beck, "Vei Ira Talega na Vada Kau na Sovaraka na Yaloqu ena Gauna Ko Ya," *Liaona*, Me 2010, 12; A cavata tiko o Sister Beck na vosa nei Eliza R. Snow, kivei ira na iSoqosogo ni Veivukei ena Tabanalevu o Lai, 27 ni Okotova, 1869, Lehi Ward, Alpine (Utah) Stake, in Relief Society, Minute Book, 1868–79, Church History Library, Salt Lake City, 26–27.
25. Raica na 2 Nifai 4:35; Ilamani 10:5.
26. Raica "Na Matavuuale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba," *Liaona*, Me 2017, 145.
27. 2 Nifai 10:23–24.
28. 2 Nifai 10:25.

Elder Jack N. Gerard
Ena Vitusagavulu

Oqo na Kena Gauna

Ke tiko beka e dua na ka ena nomu bula o gadreva mo vakasamataka, oqo na kena gauna.

Ena vica na yabaki sa oti niu vaka-vakarau tiko ena dua na ilakolako vakabisinisi, au a tekiu vakila na mosi ni sarequ. Na watiqu a leqataki au ka nanuma me tomani au. Ena imatai ni tolo ni neirau vuka, ea tubu cake na mosi ka yacova ni sa laki dredre meu cegu. Ni keirau kele, keirau biuta na rara ni waqavuka ka lako ki na vale-nibula voleka, mai kea, ni oti e vuqa na vakadidike, a tukuna na vuniwai veiqravni ni rawa ni vakuri na neirau ilakolako.

Keirau lesu tale ki rara ni waqavuka ka vodo ena iotioti ni mua ni ilakolako. Na gauna ni sa vakarau ro kina a vosa mai ko pailate ena rajio ka kerea meu vakatakilai au yani. E toro yani na dauveiqravni ni vuka, me kaya ni ra qai ciqoma walega e dua na qiri tubukoso, ka tukuna ni dua na lori ni tauvimate esa wawa tiko mai rara ni waqavuka me kauti au ki valebula.

Keirau vodo yani ena lori ni tauvimate ka kusataki yani ki na rumu ni leqa tubukoso voleka. Ekea, ea sotavi

keirau e rua na vuniwai nuiqawaqawa ka rau vakamacalataka ni a cala na macala ni noqu dikevi ka tiko vei au e dua na leqa bibi ni yatevuso, se cokota ni dra, ena noqu yatevuso, ka gadrevi me qaravi totolo vakavuniwai. Erau tukuna na vuniwai ni levu na tauvimate era sega ni dau bula mai na ituvaki vakaoqo. Ni kilai tiko na neirau yawa mai neirau vale ka sega ni vakadeitaki na neirau tu vakarau ki na dua na ka veisautaki bula vakakoya, era sa kaya kina na vuniwai kevaka e gadrevi me vakasamataki e dua na ka, oqo na kena gauna.

Au nanuma vinaka tiko na kena vakasauri ga ena tiki ni gauna lombibi oya na veisau ni noqu itovo ni rai taucoko. Na ka ea bibi sara ena dua na gauna lekaleka sa oti sa ka wale ga oqo. Sa cici na noqu vakasama mai na tiko vinaka kei na kauwai ni bula oqo ki na rai ni tawamudu—na nanuma ni vuvalle, luequ, na watiqu, kei na icavacava na dikevi ni noqu bula vakai au.

Na cava keitou sa cakava tiko vakavuvale ka vakatamata yadua? Keitou bulataka tiko li neitou bula me veirauti kei na veiyalayalati keitou a cakava kei na nona nanamaki na Turaga, se rairai keitou sega ni nakita se vakatara na

kauwai kei vuravura me vagolei keitou tani mai na veika e bibi dina?

Au na sureti kemuni mo ni vakasamataka e dua na lesoni bibi ka vulici mai na ka sotavi oqo: mo ni tu vaka-tikitiki ka raica na vuravura ka dikeva nomuni bula. Ena nona vosa na vuniwai, ke tiko beka e dua na ka ena nomu bula o gadреви mo vakasamataka, oqo na kena gauna?

Dikeva Tiko Noda Bula

Eda bula tiko ena dua na vuravura vuabale ena itukutuku, tuiraki ena levu cake tiko ga ni veivakawelei ka cakava me dredre cake tiko ga me wasei na osooso ni bula oqo ka me vakanamata ki na ka yaga tawamudu. Na noda bula e veisiga e bololaki mai na veiulutaga vesu-mata, ka vakarautaki mai na teknoloji ka sa veiveisau vakatotolo.

Vakavo ga keda taura na gauna me da vakadidigo, eda na sega beka ni kila na revurevu ni drakinibula cici totolo oqo ki na noda bula kei na digidigi eso eda cakava. Eda rawa ni kunea noda bula ka osoti mai na itukutuku ologi ena iyalojalo lasa, vidio, kei na veiulutaga matalia. E dina ni veimaleleti ka lasa, e levu vei ira oqo a lailai sara na ka era cakava ki na noda tubu tawamudu,

ia era bulia na ivalavalala ni noda raica na ka eda sotava ena bula vakayago.

Na veivakawelei vakavuravura oqo e rawa ni vakatautauvatataki kei ira ena tadra nei Lai. Ni da toso sobu tiko ena salatu ni veiyalayalati ka tatakube tiko na ligada ki na itautauri kaukamea, eda rogoča ka raici ira ni ra “vakalialiai ka dusi” mai na vale levu ka vakaitame-ra (1 Nifai 8:27). E rairai eda sega ni nakita sara meda cakava, ia ena so na gauna eda tu vakadua ka golea noda rai me da raica na cava na vu ni mauwe. Eso ena rawa ni laiva na itautauri kaukamea ka toro voleka me raica vakavinaka. Ka so tale era na lutu tani sara, “baleti ira, era a vakalialiai ira tiko mai” (1 Nifai 8:28).

E vakaroti keda na iVakabula me da “qarauni kemudou vinaka . . . de dua na siga sa bibi kina na yalomudou ena . . . veika ni bula oqo” (Luke 21:34). Na ivakatakila vou e vakananumi keda ni lewe levu era sa kacivi, ka lewe lailai ga sa digitaki. Era sa sega ni digitaki “baleta ga ni sa rui domona na lomadra . . . na veika ni vuravura oqo, ka ra gadrevi me ra dokai kina mai vei ira na tamata” (Vunau kei na Veiyalayalati 121:35; raica talega na tikina e 34). Na dikevi ni noda bula e solia vei keda na madigi me da tu suka mai vuravura, ilova na vanua eda tucake tukina, ka, ke gadrevi, cakava na veisau ka vakadeitaka mo taura matua kei na rai ki liu.

E qai oti koto ga, ena dua na lotu ni itabagone e vuravura raraba, a sureti ira kina na itabagone o Peresitedi Russell M. Nelson me ra tu suka mada mai vuravura, vakuawai ira mai na vakauitukutuku raraba ena lolo siga-vitu. Ena yakavi ga ena noa, ea veisureti vakakina vei ira na marama o koya me tiki ni soqoni ni marama ena koniferedi. Ka qai tarogi ira o koya me ra raica na duidui cava ena nodra vakila, na cava era vakasamataka, se era vakasamataka mada ga vakacava. E qai sureti ira o koya me ra “cakava e dua didike matailalai ni bula kei na Turaga . . . me vakadeitaka ni tara qele vinaka tiko na yavadra ena salatu ni veiyalayalati.” Ea vakayaloqaqataki ira o koya ni kevaka e tu na ka e nodra bula e gadrevi me veisautaki, “edaidai sa gauna vinaka ni veisau.”¹

Ena dikevi ni veika e noda bula ka gadrevi me veisau, e rawa ni da tarogi keda ena dua na taro davyaco: eda na talave tani vakacava mai na veivakawelei ni vuravura oqo ka kabi dei ki na rai ni tawamudu ka tu e matada?

Ena dua na vosa ni koniferedi ni 2007 ka vakatokai “Vinaka, Vinaka Cake, Vinaka Sara,” a vakatavulica o Peresitedi Dallin H. Oaks na noda tuva na noda digidigi mai na kaci veisisivi ni vuravura. E vakasalataka, “E dodonu meda biuta mada eso na ka vinaka me rawa ni da digitaka kina na veika e vinaka cake se vinaka duadua baleta ni na tara cake na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito ka vaqaqacotaka na noda matavuuale.”²

Meu bau vakatura ni veika vinaka duadua ni bula oqo e tu vei Jisu Karisito kei na kila vinaka na vei dina tawamudu ni ko cei Ko Koya ka ko cei koi keda ena noda veiwekani kei Koya.

Vakasaqara na Dina

Ni da vakasaqara tiko me da kila na iVakabula, meda kua ni raisivita na dina usutu ni ko cei koi keda ka cava eda tiko kina eke. E vakananumi keda o Amuleki ni “na bula oqo sai koya na gauna . . . me vakarautaki koya me sota kei na Kalou,” na gauna “ka soli mai vei keda me da vakavakarau kina ki na gauna tawamudu” (Alama 34:32–33). Me vaka e vakananumi keda na ivosavosa rogo levu, “Eda sa sega ni tamata vakayago ka vakila tiko vakyalo. Eda sa tamata vakayalo ka vakila tiko vakayago.”³

Na kila ni noda itekitekiu vakalou e bibi ki na noda tubu tawamudu ka rawa ni sereki keda mai na veivakawelei ni bula oqo. E vakatavulica na iVakabula:

“Kevaka dou sa muria tiko ga na noqu vosa, dou sa qai noqu tisaipeli dina;

“Ia dou na kila na ka dina, ia na ka dina ena sereki kemudou” (Joni 8:31–32).

E kacivaka o Peresitedi Joseph F. Smith, “Na isausau levu duadua e rawa ni yacova na kawa tamata ki vuravura oya me ra vakaveikilaitaki ira kei na dina vakalou, vakaimatailalai sara, vakataucoko sara, ka me kakua ni vuki-ci ira tani mai na kila era sa rawata na

ivakaraitaki se ivalavala ni dua ga na ka bula ena vuravura.”⁴

Ena vuravura nikua, na veiba me baleta na dina e sa mauwe katakata, na dui yasana kece era kacivaka tiko na dina me vaka ni vakasama veiwekani ka dola ki na vakavakadewa ni tamata-yadua. Na gone tagane o Josefa Simici ea kunea “na veiqati levu ka veilecayaki vakalevu” e nona bula “sa dredre kina . . . meu vakadeitaka se ko cei e dina kei cei e lasu” (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:8). E yaco “ena loma ni ivalu vosa oqo kei na sosa ni vakasama eso” a saga na veituberi vakalou ena nona vakasaqara na dina (Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:10).

Ena koniferedi ni Epereli, a vakatavulica o Peresitedi Nelson, “Kevaka mena tu na inuinui me rawa ni da vulona na vuqa na domo kei na vuku vakamatata ka valuta tiko na dina, sa dodonu ga meda vulica na ciqoma na ivakatakila.”⁵ E dodonu meda vulica meda vakararavi ki na Yalo ni Dina, ia “ko koya era sa sega ni vakabauta rawa na kai vuravura, ni ra sa sega ni raici koya se kilai koya” (Joni 14:17).

Ni sa toso vakusakusa na vuravura oqo ki na isosomi ni ka dina, e dodonu meda nanuma na vosa i Jekope “ni sa tukuna na ka dina na Yalo ka sega ni dau lasu. O koya, sa tukuna kina na

veika me vaka na kena ituvaki dina, kei na ituvaki dina ni veika ena qai yaco mai; o koya sa vakatakilai vakamatata kina vei keda na veika kece oqo, me vakabulai kina na yaloda” (Jekope 4:13).

Ni da sa tu vakasuka mai na vuravura ka dikeva noda bula, oqo na gauna meda vakasamatata na veisau cava e gadrevi meda vakayacora. E rawa ni da taura na inuinui levu ni da kila ni noda iVakaraitaki, o Jisu Karisito, e sa liu tale tiko ena sala. Ni bera Nona mate kei na Tucaketale, ena nona oca tiko ni vukei ira ka wavoliti Koya me ra kila na Nona ilesilesi vakalou, a vakananumi ira o Koya “mo dou rawata na vakacegu ena vukuqu. Dou na kunea e vuravura na rarawa: ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumalumutaki vuravura” (Joni 16:33). Au wasea noqu ivakadinadina me baleti Koya ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- Russell M. Nelson, “Hope of Israel” (lotu e vuravura raraba ni itabagone, 3 ni June, 2018), HopeofIsrael_lds.org.
- Dallin H. Oaks, “Vinaka, Vinaka Cake, Vinaka Sara,” *Liaona*, Nove. 2007, 107.
- Vosa dau cavuti vakalevu ni nei Pierre Teilhard de Chardin.
- Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith 1998), 42.
- Russell M. Nelson, “iVakatakila ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2018, 96.

Mai vei Elder Gary E. Stevenson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Yalo Vakaivakatawa

Eda sudra yani ena loloma vei ira na tani baleta ni sa vakaroti keda kina na iVakabula meda cakava.

Ena veivosaki kei na dua na noqu itokani wale ga oqo, a tukuna vei au ni se gone, ka lewe ni Lotu papitaiso vou, a vakila vakasauri o koya ni vaka me sa sega ni matau tale ki na nona tabanalevu. O rau na daukaulotu ka a vakatavulici koya esa lesi tani, ka vakila o koya me vaka esa koto ena dua na iyayala. Ni sega tu na itokani ena tabanalevu, a kunei ira na nona itokani makawa o koya ka mani vakaitavi vata kei ira ena so na itaviqaravi ka kauti koya tani mai na vakaitavi ena lotu—ka yaco sara me sa dri tani mai na ivavakoso. Ni tonawana tu na matana, a vakamacalataka na nona vakavinavinaka cecekiha ni a dulaka na liga ni veiqrarvi vua e dua na lewe ni nona tabanalevu ka, mai na sala malumu ka veiciqomi, sureti koya me lesu mai. Ena vica na vula, sa tiko tale o koya ena veikaroni ni vavakoso, ka vaqaqacotaki ira voli na tani me vakataki koya ga. Eda sega li ni vakavinavinaka vua na ivakatawa e Brazil ka vakasaqara na cauravou oqo, o Elder Carlos A. Godoy, ka sa dabe toka oqo e dakuqu vaka lewe ni Mataveiliutaki ni Vitusagavulu?

E sega li ni matalau na kena rawa ni vakavotukana tawamudu na veisaga lahai vakaqoqo? Na dina oqo esa koto ena uto ni sasaga ni veiqrarvi ni Lotu.

Na Tamada Vakalomalagi sa rawa ni taura na noda sasaga matau ni veisiga, ka moici ira ki na ka veivakurabuitaki eso. E se qai ono ga na vula ena nona a cauraka o Peresitedi Russell M. Nelson ni “sa cakava na Turaga eso na veisau bibi ena iwalewale eda veikauwaitaki kina,”¹ ni vakamacalataki, “Eda na vakayacora e dua na imoimoj vou ka bibi cake ena nodra karoni ka qaravi na tani. Eda sa na vakatoka na sasaga oqo me ‘veiqrarvi.’”²

E vakamacalataka talega o Peresitedi Nelson: “E dua na ivakaraitaki ni Lotu dina ka bula voli ni Turaga sai koya na kena tuvalaki vakamatau na nodra qaravi yadudua na luve ni Kalou kei na nodra matavuvale. Baleta ni sa Nona Lotu, eda na qarava e dua o keda sa Nona Italai, me vaka a cakava o Koya. Eda na veiqrarvi ena Yacana, ena Nona kaukauwa kei na lewa, kei na Nona loloma yalovinaka.”³

Mai na kena cauraki oya, esa vakasakiti na nomuni sausaumi! Keitou sa ciqoma na ripote eso ena rawaka levu mai na kena vakayacori na veisau oqo voleka ni iteki taucoko e vuravura a vakarota na noda parofita bula. Me ivakaraitaki, era sa lesi na turaga kei na marama dauveiqrarvi ki na matavuvale, vakaveitokani—oka kina na cauravou kei na goneyalewa—sa mai

tauyavutaki, ka sa yaco tiko na veivakatarogi ni veiqrarvi.

Au sega ni nanuma ni vakacalaka ni se vo tu e ono na vula ki na itukutuku vakatakilai enanoa—“e dua na idusidisi vakatautauvata ka veisemati vou ni kospeli ena itikotiko kei na Lotu”⁴—sa mai soli na itukutuku vakatakilai ni veiqrarvi. Tekivu mai na Janueri, ni musuki na noda sokalou e valenilotu ena dua na auwa, na veika kece eda sa vulica mai na veiqrarvi ena vuksi keda ni veidutaitaka na ka sa yali oya ena dua na ivakaraitaki cecere ka rokovi cake, ni kena tutaki vakamatavuvale kei ira na daulomani na Siga ni Vakacecegu.

Ni sa tudei tu na kena ituvatuva matau, eda na taroga ne, “eda kila vakacava ni da sa veiqrarvi tiko ena ivakarau ni Turaga? Eda sa vuksa tiko li na iVakatawa Vinaka ena ivakarau e gadreva?”

Ena dua na veivosaki walega oqo, a vakacauteaki ira na Yalododunu o Peresitedi Henry B. Eyring ena vakayacori ni veisau kilai tani oqo ka vakaraitaka talega na nona vakanuinui vinaka ni ra vakila na lewenilotu ni sa levu cake mai na “caka vinaka wale tu ga” na veiqrarvi. Oqo e sega ni tukuni kina ni tawayaga na caka vinaka tu ga, ia o ira ka kila vakamatata na yalo dina ni veiqrarvi era vakila ni sa uasivita sara na caka vinaka voli tu ga. Ni caka ena ivakarau ni Turaga, sa rawa ni yawa-kalia na veivakayarayaratataki vinaka ni veiqrarvi e todrava yani na bula tawamudu, me vaka a yaco vei Elder Godoy.

“A vakaraitaka na iVakabula na ibalebale ni ivakaraitaki ni veiqrarvi ena Nona veiqrarvi ena loloma. . . . O Koya a . . . vakavulici, masulaki, vakacegui, ka vakalougtataki ira era tu wavoliti Koya, ka sureta na tamata kecega me ra muri Koya. Ni ra veiqrarvi na lewe ni Lotu [ena ivakarau cecere ka rokovi cake], era sa masuta ni veiqrarvi me vakataki Koya—mera . . . ‘vakatawai ira na lewenilotu ena veigauna kece sara, dauvukei ira ka vakaukauwataki ira,’ ‘dausikova na nodra vale na lewenilotu yadudua,’ ka vuksi ira yadua ni yaco mera tisaipeli dina i Jisu Karisito.”⁵

Eda kila vakamatata ni sa lomani ira na nona sipi na ivakatawa dina, kila na yacadra yadua, ka “sa kauwaitaki ira” saraga.⁶

Na noqu itokani ena vuqa na yabaki a bula tu vakadaususu manumanu, ka cakacaka vakaukauwa ena qaravi ni bulumakau kei na sipi ena Rocky Mountains verevere. A wasea vei au o koya na bolebole kei na dredre eso e salavata kei na susugi ni sipi. A vakamacalataka o koya ena vulaitubutubu, ni sa waicala tu na waicevata ena yasa ni ulunivanua rabailevu, a biuta o koya ena ulunivanua eso na iwiliwili ni sipi ni matavuvale rauta ni 2,000 me baleta na vulaikatakata. Ekea, a wanonovi ira tu na sipi me yacova na gauna veisau, ni ra sa tokitaki mai na yasana katakata ki na dua na yasa batabata ena vanua dravuisiga. A vakamacalataka na dredre ni kena qaravi e dua na qele ni sipi levu, ka gadrevi na mataka lailai kei na bogi levu—yadra tu bera na cila ni siga ka cegu ena bogi levu tutu. A sega ni rawa vua me cakava duadua.

Era veivuke e so kena qaravi na qelena, oka kina na daususu manumanu matau kei ira na kena gone ka ra sa rawaka voli mai na yalomatua ni nodra itokani. A vakararavi talega o koya ki na rua na ose qase, rua na ka gone e tuberi voli, rua na koli ni sipi qase, kei na rua se tolu na luve ni koli ni sipi. Ena gauna ni vulaikatakata, a sotava na noqu itokani kei ira na sipi na cagi kei na ucatataba, mate eso, mavoa, lauqa, kei na veidredre cava ga e rawa ni vakasamataka e dua. So na yabaki era a vakatawa wai ena vulaikatakata taucoko mera bula tikoga kina na sipi. Qai, veiyabaki ena gauna veisau, ni sa dau veivakarerei na vulaililiwa ka ra kautani mai na ulunivanua na sipi ka wiliki, e dau sivia tu na 200 e yali.

Na qele ni 2,000 ka ra biu ena ulunivanua ena itekivu ni vulaitubutubu esa vakalailaitaki ki na 1,800. Era *segā* ni yali e levu na sipi tawamacala ki na tauvimate se mate tudei ia ki na manumanu dauvakasasa vaka na laione se koli kila eso. Era dau raica na dauvakasasa oqo na lami ka dri tani mai na tataqomaki ni qelena, ka yawaki ira mai na veitaqomaki ni

nodra ivakatawa. Rawa li ni o navuca mada na ka au se qai vakamacalataka ga me vakaibalebale vakayalo? O cei na ivakatawa? O cei na qelena? O cei o ira ka vuakea na ivakatawa?

A tukuna vakai-Koya na Turaga o Jisu Karisito, “Oi au nai vakatawa vinaka, ia kau sa kilai ira sa noqu, . . . kau sa solia talega na Noqu bula ena vukudra na sipi.”⁷

A vakatavulica vakakina na parofita o Nifai ni o Jisu “ena vakani ira na nona sipi, ka ra na kunea mai vei koya na veico.”⁸ Au kunea na vakacegu tudei niu kila ni “sa *noqu* ivakatawa ko Jiova”⁹ ka da sa kilai yadua mai vei Koya ena ruku ni Nona veitaqomaki. Ni da sotava na cagi kei na ucatataba, mate eso, mavoa, kei na dravuisiga ni bula, ena qaravi keda—na Turaga—na noda iVakatawa. Ena vakadeitaka o Koya na yaloda.

Ena sala vataga a qaravi ira kina na nona sipi na noqu itokani oya ena veicukeni ni daususu manumanu qase kei na gone, ose, kei na koli ni sipi eso, sa gadрева talega na Turaga na veitokoni ena nodra vukena qele ni *Nona* sipi.

Vaka na luvena na Tamada Vakalomagi dauloloma ka vaka na qele ni *Nona* sipi, eda marautaka na veivakalouga tataki ni mai qaravi vakayadua tu vei Jisu Karisito. Ena sala vataga, sa noda na icolacola meda vakarautaka na veiqaravi veicukeni kivei ira na wavoliti keda tu me vaka eda sa ivakatawa. Eda

tugana na vosa ni Turaga meda “qaravi au ka lako yani ena yacaqu, ka . . . vakasoqoni ira vata na noqu sipi.”¹⁰

O cei sa ivakatawa? Na turaga, marama, kei na gone kecega ena matanitu ni Kalou esa ivakatawa. E sega ni gadrevi na veikacivi. Ena gauna ga eda sa lako cake mai kina ena wai ni veipapitaisotaki, eda sa lesi ki na cakacaka oqo. Eda sudra yani ena loloma vei ira na tani baleta ni sa vakaroti keda kina na iVakabula meda cakava. A cauraka o Alama: “Ena dua li na ivakatawa . . . ka levu na nona sipi qai sega ni dau vakatawani ira, era na sega beka ni curu yani na wolifa me kania na nona qele ni sipi? . . . Ena sega li ni vakasava laivi ko koya?”¹¹ Ena gauna ga sa ra leqa kina na kainoda, vakayago se vaka yalo, da laki vukena sara. Eda colata vata na noda icolacola me mamada kina. Eda rarawa vata kei ira sa rarawa. Eda vakacegui ira era sa gadrevi na veivakacegui.¹² Oqo sa namaka vei keda na Turaga ena yalololoma. Ka na yaco mai na siga ena vaqaqai keda kina o Koya ena veivuke eda cakava ena qaravi ni *Nona* ivavakoso.¹³

A wasea tale na noqu itokani ivakatawa e dua na vu ni ka bibi sara ena nodra wanonovi matua na sipi ena yalava. A vakamacalataka ni ra sa dau vakawalen tu na sipi yali ki na veika rerevaki dauvakasasa eso. Vakaidina, rauta ni 15 na pasede taucoko ni nona

E dua na koli ni sipi e liutaki ira lesu na sipi sa yali vei nodra ivakatawa dauveitaqomaki kei na qeles ni sipi.

gauna kei ira na dodoliga a vagolei ki na nodra qarai na sipi ka yali. Na totolo ga ni nodra kunei na sipi yali, ni bera ni ra dri tani vakayawa mai na qelena, na lailai ni nodra na vakamavoataki. Na rawati tale ni sipi yali sa gadrevi kina na vosota kei na bula vakaivakarau.

Vica na yabaki sa otí, au a kunea e dua na itukutuku ena niusipepa itaukei ka vakarisikete saraga au a maroroya kina. A kainaka na ulu ni tabana eliu, “Determined Dog Won’t Abandon Lost Sheep.”¹⁴ E vakamacalataka na itukutuku e dua na iwiliwili lailai ni sipi ka tukena e dua na ilala sega ni yawa mai na vanua i noqu itokani ka a sa biu tu mai ena nodra yasa katakata. Oti e rua se tolu na vula, era sa mai yasa voli ena ulunivanua todravi waicevata. Ni ra a biu tu mai na sipi, a tiko vata kei ira na koli ni sipi, ka sa nona itavi me vakaraica ka taqomaka na sipi. Ena sega ni vakanadakuya o koya. E toka dei ekea—wavoliti ira voli na sipi yali

tu me vica na vula ena draki batabata ka waicevata, veitaqomaki voli mai na koli kila, laione ni ulunivanua, se dauvakasasa cavaga ena via vakamavoataki na sipi. A toka ekea o koya me yacova ni sa rawa ni muataki se vagolei ira lesu tale na sipi ki na tataqomaki ni ivakatawa kei na qelena. Na ka a tabaki ena tabana eliu ni tukutuku oqo sa vakavuna ki na dua me raica na vatuka ena mata kei na ivalavalna ni koli ni sipi oqo.

Ena Veiyalayalati Vou, eda raica na vosa vakatautauvata kei na idusidusi mai vua na iVakabula e vakarautaka na raiyawa me baleta na noda itavi vaka ivakatawa, dauveiqaravi marama kei na turaga, ni sipi era yali tu:

“Ko cei vei kemudou na tamata, sa dua na drau na nona sipi, kevaka sa vakayalia e dua vei ira, ena sega beka ni biuta laivi tu na ciwasagavulu ka ciwa ena veico, ka laki vakasaqrarai koya sa yali, me kunea mada?

“Ia ni sa kunea, sa viribale ki domona, ka reki.

“Ia ni sa tale ki nona vale, sa kacivi ira vata na wekana kei na lewe ni koro, ka kaya vei ira, Tou mai reki vata, niu sa kunea na noqu sipi ka yali.”¹⁵

Ni da vakalekalekataka na lesoni e vakatavulici ena vosa vakatautauvata, eda raica na ivakasala momona oqo

1. Meda sa vakatakilai ira na sipi yali tu.
2. Meda vaqarai ira me yacova ni ra sa kune.
3. Ni ra sa kune, sa dodonu meda na viribaleti ira ki domoda ka kauti ira mai ki vale.
4. Meda wavoliti ira kei na veitokani ni ra sa lesu mai.

Na taciqu kei na ganequ, ena rairai basika na noda bolebole kei na noda icocovi levu duadua ni da qaravi ira na sipi sa yali tu. O ira na lewe ni Lotu ena iVolá i Momani a “qaravi ira na nodra tamata, ka vakani ira ena veika ni buladodonu.”¹⁶ Sa rawa ni da muria na nodra ivakaraitaki ka nanuma tu na veiqaravi me sa “liutaki ena Yalotabu, . . . veirauti, ka . . . caka me veiganiti kei na lewenilotu yadua.” Esa ka bibi talega meda “qara ka vuakea na tamata yadua kei na matavuvale mera vaka-vakarau ki na nodra cakacaka tabu vakalotu e tarava, maroroya [nodra] veiyalayalati . . . , ka yaco mera bula vakataki ira.”¹⁷

Sa ka talei ena mata i Tamada Vakalomlagi na tamata kece sara. Na Nona veisureti ni veiqaravi vakatamata esa yaga sara ka bibi vakalevu ki Vua, ni sa Nona cakacaka kei na lagilagi. Esa ikoya vakaidina na cakacaka ni bula tawamudu. Sa tiko na sasaga-ka cecere kivei ira yadua na Luvena e Matana. Sa lomani *iko* o Koya ena loloma o sega ni rawa madaga ni kinoca rawa. Me vaka na koli ni sipi yalodina, ena tiko na Turaga ena ulunivanua me taqomaki *iko* mai na cagi, ucatataba, waicevata, ka *levu tale*.

A vakatavulici keda o Peresitedi Russell M. Nelson ena koniferedi sa otí: “Na neitou itukutuku ki vuravura [meu qai vakuria, ‘ki na noda qeles ni veiqaravi’] esa rawarawa ka veidokai: keitou

sa sureta na luve ni Kalou taucoko ena *yasa ruarua ni ilati* mera lako mai vua na nodra iVakabula, ciqoma na veivakalougatataki ni valetabu, reki bulavoli, ka rawata tu na bula tawamudu.¹⁸

Meda sa qai tugana na raivotu vakaparofita oqo me rawa ni da vakauta na yalo ki na valetabu ka cava sara kivua na noda iVakabula, o Jisu Karisito. E sega ni namaka o Koya meda vakayaco cakamana. Sa kerea ga o Koya meda kauti ira mai na tacida kei na ganeda ki Vua, ni sa tu vei *Koya* na kaukauwa me vueta na yalo. Ni da cakava vakakina, sa rawa ni da vakadeitaka na yalayala oqo: “Ia ni na rairai mai nai Vakatawa levu, dou na rawata kina nai sala vakaiukuuku ena sega ni malai rawa.”¹⁹ Au sa vakadinadinataka na ka oqo—ni sa noda iVakabula ka Dauveivueti o Jisu Karisito—ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, “Meda Sa Gu Tiko,” *Liaona*, Me 2018, 118.
2. Russell M. Nelson, “Veigaravi,” *Liaona*, Me 2018, 100.
3. Russell M. Nelson, “Veigaravi ena Kaukauwa kei na Lewa ni Kalou,” *Liaona*, Me 2018, 69.
4. Russell M. Nelson, “iDola ni Vosa,” *Liaona*, Nove. 2018, 8.
5. “Veigaravi ena Veivaqaqacotaki ni Kuoram ni Matabete i Melikiseteki kei na iSoqosoqo ni Veivukei,” biu ena ivola ni Mataveiliutaki Taumada ena tikinisiga 2 ni Epe, 2018, 3, ministering.lds.org; Mosaia 18:9; Vunau kei na Veiyalayalati 20:51, 53; raica talega na Joni 13:35.
6. Raica na James E. Talmage, *Jesus the Christ* 1916), 417.
7. Joni 10:14–15.
8. 1 Nifai 22:25.
9. Same 23:1; vakaikuritaki.
10. Mosaia 26:20.
11. Alama 5:59.
12. Raica na Mosaia 18:8–9.
13. Raica na Maciu 25:31–46.
14. Raica na John Wright, “Safe or Stranded? Determined Dog Won’t Abandon Lost Sheep,” *Logan Herald Journal*, Jan. 10, 2004, hjnews.com.
15. Luke 15:4–6.
16. Mosaia 23:18.
17. “Veigaravi ena Veivaqaqacotaki ni Kuoram ni Matabete i Melikiseteki kei na iSoqosoqo ni Veivukei,” 4, 5, ministering.lds.org.
18. Russell M. Nelson, “Meda Sa Gu Tiko,” 118–19; vakamatatatakai.
19. 1 Pita 5:4.

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson

Meda iVakaraitaki Uasivi ni Yalododonu Edaidai

Oqo na noqu loloma kei na kalougata vei kemuni, mo ni kana magiti ena vosa ni Turaga ka taurivaka na Nona ivakavuvuli ena nomuni dui bula.

Oqo e dua na koniferedi veivaka-uqeti ka itukutuku ni veigauna. Eda rai yani ki liu ena yalo maqusa. Eda sa mai vakauqeti meda *caka* vinaka cake ka ia *meda* vinaka cake. Na itukutuku totoka a cauraki mai na itutu ni vunau oqo mai vei ira na Vakaitutu Raraba kei na Vakailesi-lesi Raraba kei na sere sa uasivi sara! Au veisureti mo ni vulica na itukutuku oqo, tekiu ena macawa oqo.¹ Era tukuna tiko na nanuma kei na lewa ni Turaga baleti ira nona tamata, nikua.

Na veilewenivuli vou tokona na Lotu e kena usutu na vuvale sa rawa me

vakaukauwataka na matavuvale, ni ra muria lako vakayalomatau ena qaqraru-uni me vakavoutaki kina nodra itikotiko me vanua tabu ni vakabauta. Au yalatata ni ko cakacaka vagumatua mo vakatura vou nomuni itikotiko me vale ni vuli kospeli, ena yaco *nomuni* Siga ni Vakacecegu me ka rekitaki vakaidina. *Era* na nanamaki na luvemuni mera vulica ka bulataka na ivakavuvuli ni iVakabula, ka me na yaco na veiuqeti nei vu-ni-meca ena *nomuni* bula kei na *nomuni* itikotiko me malumalumu. Na veisau ena nomu matavuvale ena totoka ka veitokoni.

Ena koniferedi oqo eda sa vaqa-qacotaka noda lewa meda cakava na sasaga bibi me dokai kina na Turaga o Jisu Karisito ena *veigauna* eda tukuna kina na Nona Lotu. Au yalataka ni noda qarauna vinaka noda cavuta dodonu na yaca ni Lotu ni iVakabula kei ira na lewenilotu ena vakavuna me tubu na vakabauta ka ra rawata na kaukauwa vakayalo cecere na lewe ni Nona Lotu.

Meda sa gole sara ki na ulutaga ni valetabu. Eda sa kila tu ni noda gauna e valetabu sa ka bibi ki na noda vakabulai ka vakacererecerei vakakina noda vuuale.

Ni da ciqoma oti noda cakacaka vakalotu ni valetabu ka veiyalayalati tabu kei na Kalou, eda na gadrevi yadua meda vaqaqacotaki tikoga vakayalo kei na vuli e rawa *walega* ena vale ni Turaga. Era sa gadrevi keda na noda qase e liu meda sosomitaki ira.

Meda raica na loloma cecere kei na vinaka ni Kalou, ni se bera ni buli na vuravura oqo, a vakarautaka na sala me solia na kalougata ni valetabu vei ira sa mate era a sega tu ni kila na kospipeli. Na cakacaka tabu ni valetabu oqo sa mai liu sara. Vei au na ka makawa oqo e totoka ka sa ivakadinadina tale ni ra sa ka dina.²

Kemuni na taciqui kei na ganequ lomani, na ravuraru nei vu-ni-meca sa tubu cake tikoga, kaukauwa ka levu.³ Na noda gagadre meda tiko

vakawasoma e valetabu ena kena gauna sa kaukauwa sara nikua. Au kerei kemuni mo ni raica ena masumasu na nomuni vakayagataki gauna. Mo vakayagataka na nomu gauna ena nomu veisiga ni mataka vakakina ena nomu matavuvale. Kevaka o rawa ni yaco vakarawarawa ki valetabu, au kerei iko mo raica na sala mo lokuka vakawasoma kei na Turaga—mo tiko ena Nona vale tabu—ka maroroya na veiloku oqo ena dodonu kei na reki. Au yalataka ni Turaga ena kauta mai na mana e kila o Koya ni ko gadrevi ni ko solibula mo veiqaravi ka sokalou ena Nona valetabu.

Ena gauna oqo sa 159 na valetabu sa vakatabui oti. Na kena qarauni vakamatau kei na vakasavasavataki ni valetabu eso oqo e bibi sara vei keda. Ni toso tiko na gauna, e gadrevi ena veivaletabu na gagadre me vakavoutaki ka vakavinakataki. Mai na veika oqori, e tuvai tiko me na vakavinakataki ka vakavoutaki na Valetabu e Salt Lake kei na veivaletabu ni itabatamata painia. Ena qai wasei yani na mata-lalai ni cakacaka oqo ni toso na kena tauyavutaki.

Sa ka marautaki nikua me kacivaki yani na ituvatuva me tara e 12 na valetabu. Era na tara na veivaletabu oqori ena veivanua oqo: Mendoza, Argentina; Salvador, Brazil; Yuba City, California; Phnom Penh, Cambodia; Praia, Cape

Verde; Yigo, Guam; Puebla, Mexico; Auckland, New Zealand; Lagos, Nigeria; Davao, Philippines; San Juan, Puerto Rico; kei Washington County, Utah.

Na tara kei na vakavinakataki ni valetabu ena sega beka ni veisautaka na nomuni bula, ia na nomu gauna e loma ni valetabu. Kivei kemuni sa dede nomuni yali mai valetabu, au vakauqeti iko mo vakavakarau ka lesu kusarawa mai vakatotolo. Au sureti iko kina mo sokalou e valetabu ka masu mo vakila vakatitobu nona lomani iko tawamudu na iVakabula, ka rawata nomuni ivakadinadina ni sa dusimaka tikoga o Koya na cakacaka tabu tawamudu oqo.⁴

Kemuni na taciqui kei na ganequ, vinaka vakalevu nomuni vakabauta kei na sasaga veitokoni. Oqo na noqu loloma kei na veivakalougatataki vei kemuni, mo ni kana magiti ena vosa ni Turaga ka taurivaka na Nona ivakavuvuli ena nomuni dui bula. Au vakadeitaka ni ivakatakila sa yaco tikoga ena Lotu ka na tomani tiko me yacova “na inaki ni Kalou ena yaco kusarawa, ka kaya o Jiova sa Cecere sa vakayacori na cakacaka.”⁵

Au vakalougatataki kemuni mo ni vakabauti Koya vakalevu cake kei na Nona cakacaka tabu, ena vakabauta kei na vosota ka gutaka nomuni ibolebole ni bula. Au vakalougatataki kemuni mo ivakaraitaki uasivi ni Yalododonu Edaidai. Mo ni kalougata kau vakadinadinataka ni bula tiko na Kalou! Sai Jisu na Karisito! Oqo na Nona Lotu. Eda sa Nona tamata, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na itukutuku ni koniferedi raraba ena initaneti ena LDS.org vakakina ena Gospel Library app. Era na tabaki ena *Ensign* kei na *Liaona*. Na Mekasini ni Lotu, oka kina na *New Era* kei na *Friend*, e vakau ena meli se katoni ena onolaini, sa tiki bibi ni nomuni lewenivuli ni kospipeli e kena usutu na vuuale.

2. Raica, me vakataka na, Lako Yani 28; 29; Na Vunau ni Soro 8.

3. Raica na Mosaia 4:29.

4. Raica na Wilford Woodruff, “The Law of Adoption,” na veituberi ena koniferedi raraba ni Lotu, 8 ni Eper. 8, 1894. A kaya o Peresitedi Woodruff: “E sega ni otu rawa na ivakatakila kivei keda. E sega ni otu rawa na cakacaka ni Kalou kivei keda. . . . E sega ni cava rawa na cakacaka oqo me yacova ni sa uasivi sara” (*Deseret Evening News*, Apr. 14, 1894, 9).

5. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 142.

iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi

Na ituvatuva ni veika a sotavi era wasei ena koniferedi raraba sa rawa ni vakayagataki ena vuli yadua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni draunipepa ni vosa o ya.

Koya e vosa	iTalanoa
Neil L. Andersen	(83) Ni sa kila na iVakabula na nona rarawa, a ubaleta rawa e dua na daukaulotu yalodina na nona rarawa ni oti nona vakamavoataki ena dua na bomu ni batikadi. Ni oti na mate nei luvena yalewa, a vakararavi o Russell M. Nelson ni na vakayagataka o Jisu Karisito na idola ni tucaketale ena vukudra o ira kece sa mate. A vakadinadinataka o Russell M. Nelson vei ira na lewenilotu e Puerto Rico ni "sa rawa meda kune reki ena loma ni noda ituvaki ca duadua."
Brian K. Ashton	(93) Sa yaco me kila vinaka na wati Brian K. Ashton na ivakarau ni Kalou kei na Nona loloma kei na Nona vakavinavinaka vei ira na Luvena.
M. Russell Ballard	(71) Ni sa sotava oti na rarawa bibi ni nodra mate na lewe ni matavuvale kei na milioni era a mate ena ivalu kei na mate veitauvi, a ciqoma o Joseph F. Smith "na raivotu ni nodra vakabulai na mate."
Steven R. Bangerter	(15) Era a buluta na makubui Steven R. Bangerter na vatuhu eso e matataki Jisu Karisito ni sa yavu ni dua na bula marau. E veivakananumi o Peresitedi Russell M. Nelson vei ira na itubutubu baleta na nodra ilesilesi mera vakavulica na luedra. E tu vakarau o luvei Steven R. Bangerter me vuksi rau nona itubutubu me rau vakavakarau ki na kaulotu. A dusimaka lesu mai na Yalo Tabu e dua na turaga me lesu ki Lotu ka taqomaki vakayalo na gauna ni nona se gone kina.
Shayne M. Bowen	(80) Na saumaki mai ni dua na tagane ki na Lotu ena kaukauwa ni iVola i Momani a vakauqeti Shayne M. Bowen sara vakalevu.
M. Joseph Brough	(12) Ena dua na ilakolako ki Alaska, e Amerika, a vulica kina o M. Joseph Brough ni sa sega ni dredre vua na Kalou e dua na ka. A vulica e dua na peresitedi ni iteki ni vakacegu e lako ga mai ena veivosoti ena Veisorovaki i Jisu Karisito. Ni sa gadreva sara me laki kaulotu, a vakavulici M. Joseph Brough o luvena yalewa me cakava na veika dredre.
Matthew L. Carpenter	(101) A vakacavara rawa o luvei Matthew L. Carpenter na nona kaulotu ni oti nona mate ni uto.
D. Todd Christofferson	(30) Dina ga ni sotavi na dredre, era tudei tu e va na lewe ni Lotu ena vakabauta na Karisito ka ciqoma na Nona veitokoni.
Quentin L. Cook	(8) E veivaqaqacotaki na <i>Loko Mai, Mo Muri Au—Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuuale</i> ki na nodratou vakabauta, ivakadinadina, ka kila vinaka na kosipeli e dua na matavuvale mai Brazil.
Bonnie H. Cordon	(74) Rau a veiyaloni e dua na goneyalewa kei na dua na marama qase lewenilotu ka rau a bula kalougata kina. Rau a tauyavutaka o Bonnie H. Cordon kei na nona itokani dauveiqraravi e dua na ivau ni loloma totolo vei koya na marama lewenilotu rau a sikova. A tauyavutaka e dua na baraca dauveiqraravi e dua na yalo ni veivolekati kei na veivakabauti vua e dua na baraca a via kukuna o watina.
Michelle D. Craig	(52) A vakavulica o Camilla Kimball e dua na lewe ni tabanalevu me "kakua vakadua ni vakatikitikitaka e dua na vakasama ni yalololoma."
Dean M. Davies	(34) A raivotutaka o Peresitedi Gordon B. Hinckley na vanua me tara kina na Valetabu e Vancouver British Columbia.
Henry B. Eyring	(58) A kurabui o Henry B. Eyring ena nona kunea rawa o tinana na gauna kei na igu me cakava rawa e dua na mape ni vanua a lakova o Paula na iApositolo. (90) A vulica o Henry B. Eyring na sala me vuksi ira kina na tamata me vaka ga "era sa tiko leqa bibi." A colata voli na iVakabula na wati Henry B. Eyring ena gauna ni nona tiko leqa.
Cristina B. Franco	(55) E vulica o Cristina B. Franco ni loloma kei na solibula sa gacagaca vuni talei ena keke jokeliti nei nona qasenivilu ni Lalai.
Robert C. Gay	(97) A vuksi Robert C. Gay na Yalo Tabu me raici ganena qase me vaka ni raici koya na Kalou. A veiqraravi o James E. Talmage ki na dua na matavuvale e tauvi iratou na mate vuce ni domo.
Jack N. Gerard	(107) Ni sa laurai vei Jack N. Gerard e dua na mate bibi, a raica o koya na bula ena veika tawamudu.
Gerrit W. Gong	(40) Rau a veivosakitaka o Elder Richard G. Scott kei Gerrit W. Gong na vakabauta ni rau droinitaka tiko ena wairoka e dua na bukawaqa ni keba. A veivuke e dua na lewe ni matabete ki na dua na veiwatini luluqa vakalotu me rau lesu ki Lotu.
Jeffrey R. Holland	(77) E dua na vakamamasu vakaveiqraravi maivei iratou na luvena a vuksa e dua na tama me veivosoti ka lesu rawa ki Lotu, ka kauta mai kina na kalougata ki na nona matavuvale.
Joy D. Jones	(50) Rau a tauyavutaka o Joy D. Jones kei watina e dua na veiyaloni qaqa kei na dua na matavuvale luluqa vakalotu ni oti nodrau vulica me rau veiqraravi ni rau lomana tiko na Turaga.
Russell M. Nelson	(6) E taleitaka e dua na tina me ratou lotu ga e nodratou vale baleta ni kena masulaki na sakaramede e nodratou vale ena Siga Tabu yadua e ueqet watina me dau vosa rakorako kina. (68) A vakacakalakatako o Russell M. Nelson nona vakatokai koya ni dua na tina. A vakavinavinaka e dua na cauravou vei tinana ni oti nona dusimaki tinana na Yalo Tabu me veisautaka nona talevoni vuku ki na kena e dolavi. (87) A vakamacalatako o Benjamín De Hoyos ki na dua na dairekita ni parokaramu ni balavu ni yaca ni Lotu a digitaka na iVakabula.
Dallin H. Oaks	(61) A bala i valeniveivesu e dua na cauravou refuji ni oti nona ravuta e dua na itabagone a vakacudrui koya.
Paul B. Pieper	(43) A kaya e dua na goneyalewa a vakarau papaitiso tiko ni taura na yaca i Jisu Karisito e kena ibalebale, "Sa rawa me tiko kei au na Yalo Tabu."
Ronald A. Rasband	(18) Rau a ubaleta na nodrau rere na luvei Ronald A. Rasband yalewa kei na watina ena nodra kau mai ki vuravura na gone.
Gary E. Stevenson	(110) A dodoliga yani e dua na lewe ni tabanalevu me qaravi Carlos A. Godoy ni sa lakose voli. A vakayalia e dua na daususu manumanu e 200 na sipi vei ira na veika kila. A veimuataki e dua na koli ni sipi ki na sipi sa yali me taqomaki.

E Liutaka na iLakolako o Peresitedi Nelson

Sa vakasalataki keda yadua o Peresitedi Russell M. Nelson meda lomavinaka cake, bula va-Karisito, ka bula vakayalo ni da qaravi ira na tamata, ka sa tura tiko e dua na ivakaraitaki ni kena ibalebale ena sala sa veiqravni tiko mai kina tekivu mai na koniferedi raraba sa otia.

Ni otia tokia ga vakalailai na koniferedi raraba ni Epereli 2018, a gole o Peresitedi Nelson ena nona ilakolako vata kei watina, o Wendy, kei Elder Jeffrey R. Holland ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru kei na watina, o Patricia, ki Igiladi, Isireli, Kenya, Zimbabwe, Idia, Thailand, Jaina, kei Hawaii, mai Amerika.

Ena ilakolako tale eso, a sotava kina o Peresitedi Nelson na lewenilotu, daukau-lotu, iliuli, kei na itokani ena Lotu ena wasewase e ra, e loma, kei na tokalau kei Kenada; Seattle, Washington, e Amerika; kei na Dominican Republic—ka vakamacala sara vakavinaka ena vosa vaka-Sipeni, ka imatai ni gauna ki na dua na Peresitedi ni Lotu me veituberi vakabalavu ena dua na vosa vou ka sega ena Vakavalagi.

Ena soqoni kei na yasanibuka, a vakavu-lica kina o Peresitedi Nelson na ka e baleta na yaca donu ni Lotu; wasei ni kospeli vei ira na tamata; karoni tiko ni iVolai Momani;

na bulataki ni kospeli ena vinaka kina na bula; na sala i Karisito sa sala ni reki kei na marau, nikua kei na veigauna tawamudu; na masu; kena buli na itikotiko me nodra vanua taqomaki ni gonelalai; ena kena vakaya-gataki na galala ni digidigi me valuta na veitemaki ka muria na iVakabula; kauwaitaki ni tamata; ka vakavakarau ka ciqoma na kalougata mai na valetabu.

Rau a vosa talega o Peresitedi kei Sister Nelson ena dua na lotu e vuravura raraba ni itabagone enai ka 3 ni June, 2018, ka a kaya kina o Peresitedi Nelson ni o ira na itabagone era sa lewena na “mataivalu ni Turaga” ka vuakea nodra vakasokumi na Isireli era sa “tiki ni dua na ka levu, e cecere sara, ka lagilagil!” A uqeti ira na itabagone meralako tamai na vakaogai tu ena initaneti, solia nodra gauna vua na Turaga, vakadeuca nodra bula vata kei na Turaga, masu e veisiga me rawa vei ira kece na luve ni Kalou mera ciqoma na kospeli, ka mera sa rarama kei vuravura. ■

Me baleta na ikuri ni iwakamacala baleta na cakacaka vakalotu nei Peresitedi Russell M. Nelson, gole ki na prophets.lds.org. Sarava na tauoko ni kakaburaki ni itabagone ena [HopeofIsrael.lds.org](https://hopeofisrael.lds.org).

iTukutuku ni Na Valetabu

Sa tuvanaka tu na Lotu me tara se 12 na valetabu vou, ni sa mai vakaraitaka raraba oqo o Peresitedi Russell M. Nelson ena itinitini ni nona vosa ena koniferedi raraba (raica na tabana 113). A vakaraitaka talega kina na ituvatuva ni kena vakavoutaki na Valetabu e Salt Lake kei ira na valetabu “ni itabatamata painia,” ka kuria ni na qai vakamatata-taki yani vakamalua.

Era na tara na veivaletabu oqori ena veivanua oqo: Mendoza, Argentina; Salvador, Brazil; Yuba City, California; Phnom Penh, Cambodia; Praia, Cape Verde; Yigo, Guam; Puebla, Mexico; Auckland, New Zealand; Lagos, Nigeria; Davao, Philippines; San Juan, Puerto Rico; kei Washington County, Utah.

E va na valetabu era sa na vaka-räu vakatabui tiko: na Valetabu e Concepción Chile ena 28 ni Okotova; na Valetabu e Barranquilla Colombia ena 9 ni Tiseba; na Vale-tabu e Rome Italy na macawa ni 10 ni Maji ki na 17 ni Maji, 2019; kei na Valetabu e Kinshasa Democratic Republic o Congo ena 14 ni Epereli, 2019.

E rua na valetabu rau se qai vakatabui tale oti tokia ga oqo: na Valetabu e Houston Texas a vakatabui tale ena 22 ni Epereli, 2018, kei na Valetabu e Jordan River Utah a vakatabui tale ena 20 ni Me, 2018. ■

Vulica eso tale ena temples.lds.org.

Na Veisau e Vukea na Kena Soli Vakatautauvata na Vakasala ni Kosipeli ena iTikotiko kei na Lotu

Me tiki ni sasagataki tikoga mera vukei na Yalododonu Edaidai mera “vulica na vunau, vaqa-qacotaki na vakabauta, ka gutaki na sokalou ni tamata yadua,” sa vakaraitaka raraba kina o Peresitedi Russell M. Nelson na veisau vou me vukea na vakatauvatataki ka semati na sala cecere ka bibi ni nodra sokalou na lewenilotu mera vulica ka bulataka na kosipeli ni iVakabula ena lotu vakakina ena itikotiko.

Era sa vakaraitaka na iliuli ni Lotu na kena sa veisau na gauna ni soqoni ena Siga Tabu, vakatekivu ena Janueri ni 2019, me sema ki na kena tavoci e dua na lewenivuli vou tokona na Lotu

e kena usutu na vuvale. Na veisau oqo kei na so tale era sa yavutaki ena vica na ituatuva taumada ni Lotu sa cakava tiko mai ena veiyabaki sa oti, mera vukei na lewenilotu mera vakatabakiduataka nodra bula vua na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito ka titobu nodra vakabauti Rau. Na ituatuva oqo era oka kina me raicimatum me vakaibalebale cake na vuli kosipeli ena itikotiko, rokova na Turaga ena kena vakatabui na Siga ni Vakacecegu, ka veikaroni vakai keda me vakataka na iVakabula ena veidusimaki ni Yalo.

E kena inaki mera vakarautaki na tamata ni Turaga ki na Nona lesu mai, ni sa tuvai na veisau oqo me titobu na

saumaki ni tamata yadua, a vakamaca-lataka o Elder Quentin L. Cook ena Kuoramni iApisitolo Le Tinikarua, na veisau oqo ena soqoni ena mataka ni Vakarauwai ni koniferedi raraba.

“Eda kila na igu vakayalo kei na saumaki titobu tudei ena rawa mai vale . . . ,” a kaya. “Noda inaki me da vakatauvatana na veika e sotavi ena Lotu kei na vuvale ena ivakarau me vakalevutaki cake kina na vakabauta, na bula vakayalo, ka vakatitobutaka na saumaki vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito.”

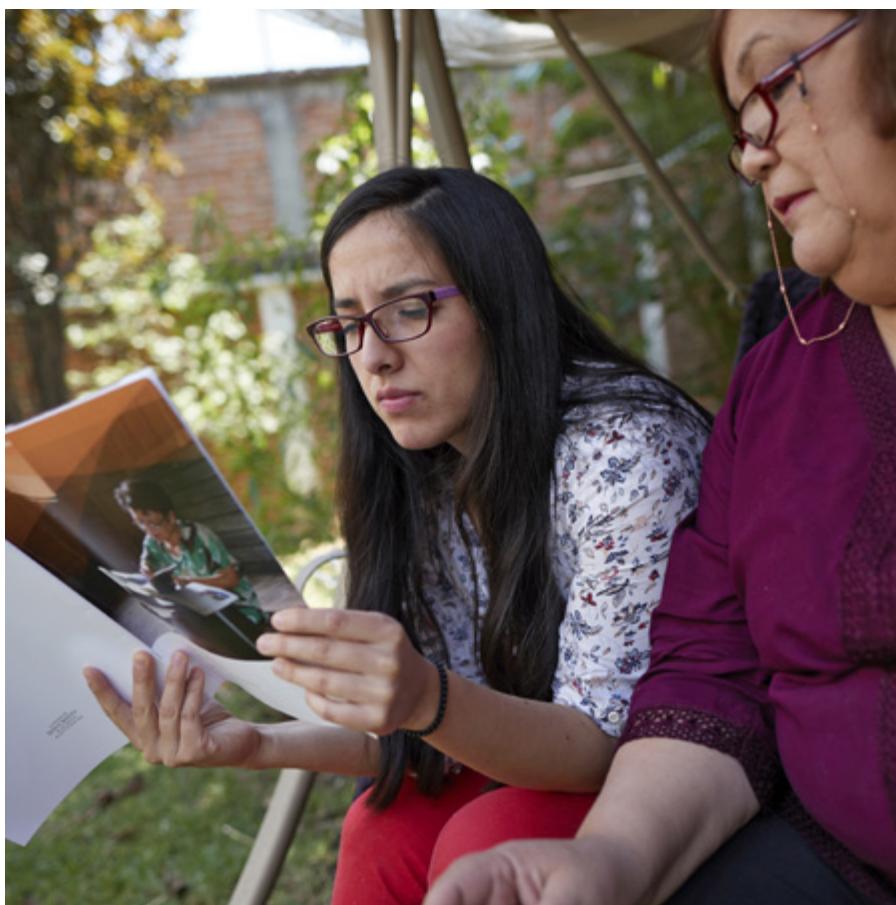
Na Veisau ena iTikotiko

Era sa veisureti tiko na iliuli ni Lotu me raicimatum me vakalevutaki na vakaiteavi ni tamata yadua kei na matavuvale ena cakacaka ni lotu ena itikotiko, oka kina na vuli kosipeli ena itikotiko ena Siga Tabu kei na loma ni macawa ka vakatudonutaki na lotu vakamatavuvale.

Me sa rumu ni kalasi kei na veivakadeuci, na itikotiko sa vanua bibi me vulici kina na kosipeli ka me bulataki. Na vulici ni kosipeli ena tamata yadua kei na matavuvale ena itikotiko ena Siga Tabu kei na loma ni macawa sa vakarautaka na madigi me kunei na kaukauwa vakayalo ena veisiga ka yaco kina na galala cecere ni vuli kei na ivakatakila ki na tamata yadua. Na vakararavi vakatabakidu ka na gauna yalani e valenilotu baleta na vakasala ni kosipeli e vakavurea me sega ni rawati vakatautauvata me titobu ka tawamudu na saumaki vou.

“Sa noda itavi yadua na tubu ni noda dui bula vakayalo,” a kaya o Peresitedi Nelson. “Na ivolanikalou e vakamatata-taka ni itubutubu sa nodra itavi tauma-da mera vakavulica na vunau vei ira na luedra.”

Na veisau oqo e oka kina na kena tavoci e dua na ivurevure vou ni vuli kosipeli baleta na tamata yadua kei na vuvale ena itikotiko. Sa rawa mera

vakayagataka na tamata yadua kei na matavuvale na *Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuvale*, kera gadreva, me na dusimaka nodra madigi ni vuli kospeli ena taudaku ni valenilotu. Ena cakacaka vata na ivurevure vou vata kei na ivurevure veitokani baleti ira na qasenivuli ni Matawilivola ni Siga Tabu kei na Lalai me salavata na lesoni ni Siga Tabu vata kei na vuli ivolanikalou ena itikotiko kei na vakatutu ki na lotu vakamatavuvale.

Me ikuri ni kena ueeti na vuli kospeli, era sa veisureti vou tiko na iliuliu ni Lotu meda vakaitavi kece ena siga ni Vakacecegu—ena loma ni macawa—na bose vakamatavuvale, lotu vakamatavuvale, tuva kawa kei na cakacaka ni valetabu, veiqravi, sokalou yadua, kei na gauna rekitaki ni matavuvale.

Na lewenivuli sa soli vei ira na lewenilotu kei na iliuliu e vakamacalataka mera na veiuqeti na iliuliu ni Lotu vei ira na lewenilotu mera cakava dua nodra lotu vakaitikotiko kei na vuli kospeli ena Siga ni Vakacecegu—se dua tale na gauna era digitaka na tamata yadua se matavuvale. E rawa ni vakayacori e dua na bogi ni itaviqravi ena Moniti se dua tale na gauna. Ena kena oqo, e dodonu me ra dau vagalalataka tikoga kina na iliuliu na bogi ni Moniti mai na veisoqoni kei na itaviqravi ni Lotu. Ia, na gauna e vakayagataka ena vuli kospeli ni itikotiko kei na itaviqravi ni matavuvale kei na tamata yadua e tuvai me ganita na ituvaki ni tamata yadua kei na matavuvale.

Na sokalou vua na Kalou e valenilotu, na vakaitavi ena cakacaka tabu e kea, ka soqoni vata mai me ia na veivakavulici vata, veivaqaqacotaki ka veiqravi vei keda yadua sa gacagaca bibi ni kena vakatitobutaki na vakabauta kei na sau-maki vou tiko ni tamata yadua. Na vaka-lailaitaki ni gauna e valenilotu ena rawa me yaga sara vakavo ga kera sa lomadra dina na tamata yadua kei na matavuvale mera vaqaqacotaka na nodra itikotiko.

E vakavulica o Peresitedi Nelson: “Vei keda na Yalododonu Edaidai, sa matau meda nanuma ni ‘lotu’ sai koya na ka e yaco e noda valenilotu, ka tokoni ena ka e yaco ena noda itikotiko. Sa dodonu me veisautaki na ivakarau oqo. Sa gauna oqo na *Lotu me kena usutu na vuuale*, tokoni ena ka e yaco ena noda tabana, tabanalevu, kei na iteki.”

Na Veisau ena Lotu

Na sotavi ni veisau oqo ena Lotu sa kena inaki me tokoni me tubucake na vuli kei na bulataki na kospeli ena itikotiko. Na veisau oqo e oka kina na kena moici na gauna ni lotu ena Siga Tabu e oka kina oqo:

- Dua na 60 na miniti ni soqoni ni sakaramede,
- Dua na 10 na miniti ni veisau ki na kalasi,
- Kei na dua na 50 na miniti ni kalasi, me vaka sa tuvai toka oqo e ra:

OQO NA GAUNA NI LOTU ENA SIGA TABU VAKATEKIVU ENA JANUERI 2019	
60 na miniti	Soqoni ni sakaramede
10 na miniti	Veisau ki na kalasi
50 na miniti	Kalasi ni qase; kalasi ni itabagone; Lalai

Na 50 na miniti ni gauna ni kalasi ena oka kina na Lalai ni veimacawa baleti ira na gonelalai kei na nodra gauna na itabagone kei na qase ena veimacawa ena kena oqo:

- iMatai kei na ikatolu ni Sigatabu: Matawilivola ni Sigatabu.
- iKarua kei na ikava ni Sigatabu: kuoram ni Matabete, Soqosoqo ni Veivukei, kei na Goneyalewa.
- iKalima ni Sigatabu: era na soqoni na itabagone kei na uabula ena veidusimaki nei bisopi.

Kevaka era lewe levu na Lalai sa rawa ni ra wasei ki na Lalai gone kei na Lalai qase, ka rawa vei ira na iliuliu mera veisautaka na ituvatuva oqo ki na veimama ni gone ka qai veiveisau me vaka e gadrevi.

ITUUVATUVA NI SOQONI NI LALAI TEKIVU ENA JANUERI 2019

25 na miniti	Na masu, na ivo-lanikalou se na yavu ni vakabauta, vosa (5 na miniti) Gauna ni lagasere: Na sere e tokona na ivolanikalou e vulici ena kalasi (20 na miniti)
5 na miniti	Veisau ki na vei kalasi
20 na miniti	Na Vei Kalasi: lesoni mai na <i>Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Lalai</i>

Veisau ni Lewenivuli

Na veisau oqo ni gauna ni soqoni e cakacaka vata kei na lewenivuli vou ni Lotu na *Lako Mai, Mo Muri Au*. Vakatekvu ena Janueri, na lewenivuli vou oqo e tokona na Lotu e kena usutu na vuuale ena sala vata kei na veika era vulica tiko na qase, itabagone, kei ira na gonelalai ena kalasi ni Matawilivola ni Siga Tabu kei na Lalai, sa na rawarawa kina ki na matavuvale mera vuli vata e vale ena loma ni macawa.

Sa rawa mera laurai na ivakasala, ituvatuva ni lesoni, kei na ivurevure ena:

- *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleta na Kuoram ni iTalatala Qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei* (e tiko ena ilavelave ni Noveba 2018 ni *Ensign kei na Liaona*)
- *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleta na Kuoram ni Matabete i Eroni*
- *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleti Ira na Goneyalewa*
- *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleta*

na Matawilivola ni Siga Tabu

- *Lako Mai, Mo Muri Au—Me Baleti Ira na Lalai*

Sikova na [comefollowme.lds.org](https://www.comefollowme.lds.org)
me baleta na ikuri ni ivakamacala.

Na veisau bibi tale eso era oka
kina oqo:

- Na soqoni ni matabose ni qasenivuli sa na vakayacori ena veiyavulatolu ka sega ni veivula.
- Na gauna ni lesioni ni kuoramni ni italatala qase kei na iSoqosoqo ni Veivukei sa na sega tale ni okati kina na soqoni ni matabose ena imatai ni Siga Tabu se na ulutaga digitaki ena ikava ni Siga Tabu. Na lesioni ena vakatabakidua mai na itukutuku ni koniferedi raraba.
- Na gauna ni lagasere ni Lalai sa na sosomitaka na gauna ni veiwasei. Sa na tagutuvi na *iTuvaluva ni Gauna ni Veiwasei*.
- Sa na tagutuvi na vuli ni iVakavuvuli ni Kosipeli. Era sa sureti na leweniloto kei na itokani taucoko mera tiko ena nodra dui kalasi ni qase se Matawilivola ni Siga Tabu.
- Na vuli tale eso—me vaka na veivakaqaqacotaki ni vakamau kei na matavuvale, vakavakarau ki na valatabu, na vakavakarau ki na kaulotu, kei na tuva kawa—era na sega ni vakayacori ena gauna ni kalasi ena Siga Tabu. Sa rawa mera vakavulici na vuli oqo ena so tale na gauna me baleta na tamata yadua, matavuvale, se ilawalawa mena vakatau tiko ki na kena gadrevi raraba ena lewa nei bisopi.

Na iNaki ni Veisau Oqo

Era sa saga tiko na iliuli ni Lotu mera bulia e dua na vakatautauvata vou kei na isema cecere me kaukauwa sara na itikotiko kei na veika e sotavi ena Lotu ena vakasama e vakainaki.

“Ia e vuqa tale na ka me baleta na

veisau oqo mai na kena vakalekalekataki walega na ituvatuva ni soqoni ni Sigatabu . . . ,” e kaya o Elder Cook. “Na inaki kei na veivakalougatataki e veiwekani kei na veisau oqo kei na veisau eso sa yaco oti e oka kina na veika oqo:

- “Vakatitobutaki na saumaki vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito ka vaqaqacotaki na vakabauta vei Rau.
- “Vaqaqacotaki na tamata yadua kei na matavuvale ena lewenivuli e tokona na Lotu e kena usutu na vuvale ka cau ena bulataki kospeli ena marau.
- “Rokova na siga ni Vakacecegu, ena vakananata ki na cakacaka vakalotu ni sakaramede.
- “Vukei ira na luvrena taucocko na Tamada Vakalomalagi ena yasa

ruarua ni ilati ena cakacaka ni kaulotu ka ciqoma na cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati kei na veivakalougatataki ni valetabu.”

Me baleta na vakaraitaki raraba ni veisau oqo, raica na Russell M. Nelson, “*iDola ni Vosa*,” ena tabana e 6 ni mekasini oqo; Quentin L. Cook, “*Na Saumaki e Titobu ka Tawayalani vua na Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito*,” ena tabana e 8. Me baleta na ikuri ni ivakamacala me baleta na veisau oqo, sikova na [sabbath.lds.org](https://www.sabbath.lds.org) me raici kina na nodratou ivola na Mataveiliutaki Taumada, na isau ni taro e tarogi vakawasoma, kei na ikuri ni ivurevure e rawa ni vukea na tamata yadua kei na matavuvale me rokova na Siga ni Vakacecegu. ■

Mo Vakaitavi ena iVola ni Serenilotu Vou

Sa vakarautaka tiko na Lotu na kena vakavoutaki ruarua na Serenilotu kei na Nodra Sere na Lalai ka sa vinakati nodra vakatutu kei na cau na lewe ni Lotu mai na veivanua kece sara.

Ena SereVou.Ids.org, sa rawa mo:

Vakatututaka mai kina—na serenilotu se nodra sere na lalai vakayagataki tiko nikua o taleitaka, na serenilotu ni Yalododonu Edaidai se sega se nodra sere na lalai me na okati, na serenilotu se sere vakayagataki tiko nikua me sa kua ni okati, na dredre ni ivola ni sere e vakayagataki tiko nikua, kei na vakatutu tale eso.

Vakauta na ilavelave taumada—ni serenilotu, itukutuku ni sere, nodra sere na lalai, se qaqani nodra sere na lalai. Sa gadrevi ena serenilotu oqo me veiganiti donu ki na soqoni ni sokalou. Na vosa kece sara kei na kena ivakarau vakavanua ena raici mena okati talega. Sa rawa vei ira na yabaki 18 lako sobu mera solia nodra cau ke ra vakadonuya o nodra itubutubu se dauniveusu. Me na vakau yani na vakatutu ni bera na 1 ni Julai, 2019. ■

Elder Brook P. Hales

Vitusagavulu Vakaitutu Raraba

Na gauna se qai yabaki walu se ciwa tiko kina o Elder Brook P. Hales, a tiko ena dua na soqoni ni lolo kei na ivakadinadina ka a kena bisopi tiko kina o tamana. A sureta na ivavakoso o tamana mera solia ivakadinadina, ka voleka ni ira kece era a soli ivakadinadina. “E rairai a imatai ni gauna au a vakila kina na Yalo me vakadinatinataka vei au ni sa dina na kospeli,” a nanuma lesu o Elder Hales.

Sa vakatekivu mai kina me vakila vakavuqa oqo, vakabibi nona sa veiqraravi vaka-sekeriteri ki na Mataveiliutaki Taumada mai na 2008. Ena gauna sa tokoni kina o Peresitedi Thomas S. Monson me parofita ka Peresitedi ni Lotu, ka vakakina nona tokoni o Peresitedi Russell M. Nelson, a vakadinatinataka “ni sa lutu na ilesilesi ni parofita vei rau yadua na turaga oqo, kau kila ka sega na vakatitiqa ni rau sa digitaki ka kacivi me rau Peresitedi ni Lotu ena nodrau gauna.”

A kacivi o Elder Hales me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu ena ika 17 ni Me, 2018, ka tokoni ena 6 ni Okotova, 2018. Ena tomana tiko me sekeriteri ki na Mataveiliutaki Taumada.

A sucu mai Ogden, Utah, USA, enai ka 7 ni Epereli, 1956, kivei Klea kei Glenn Phillip Hales, ka a taura o Elder Hales na nona diqiri ni baqe kei na veika vakailavo mai na Weber State College (sa Weber State University tiko nikua) ena 1980. Ni otu nona queretueti, a laki cakacaka ena dua na baqe ni bisinisi vakakina ena Tabana ni Veika Vakailavo kei na iTukutuku ni Lotu. A vakamautaki Denise Imlay ena 1981, ka rau itubutubu ni va na gone. A laki kaulotu tudei o Elder Hales ki na Tabana ni Kaulotu o France Paris, a daunivakasala ena matabisopi, iliuli ni ilawalawa ni bete levu, bisopi, peresitedi ni iteki, daunioqani ni matabete, qasenivuli ni Matawilivola ni Siga Tabu, ka dauveivauci e valetabu.

Ena siga o ya ni se cauravou lailai, a sega ni cavuta o Elder Hales na nona ivakadinadina. Ia sa kaukauwa cake tikoga mai na gauna o ya. “Na kospeli i Jisu Karisito sa vakalesuimai vei Parofita Josefa Simici, ka sa dina na iVola i Momani, ka sa lomani keda vakauasivi na Kalou ka sa lomana me vakalougatataki keda, o Jisu sa noda iVakabula, ka da sa kalougata ni sa noda itokani na Yalo Tabu ni da sa kilikili kina,” a kaya. ■

LAKO MAI, MO MURI AU

Me Baleta na
Kuoramu ni Talatala
Qase kei na
Soqosoqo ni Veivukei

Okotova 2018

*Vakasaqara na ivurevure eso oqo ena
app ni Valenivila ni Kosipeli vakakina ena
comefollowme.lds.org.*

Na Cava na Vuna Me Caka Tiko Kina

na Soqoni ni
Kuoramu kei
na Soqosoqo ni
Veivukei?

Ena iotioti ni gauna edaidai, e sa vakalesuia mai na Kalou na mata-bete ka tuva na veikuoramu vakamatabete kei na Soqosoqo ni Veivukei me vukea na vakayacori ni Nona cakacaka ni veivakabulai. Ena vuku ni ka oqo, ena vei Siga Tabu ni da sota vata mai ena soqoni ni kuoramu ni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei, eda na veivosakitaka ka tuvanaka na ka meda cakava me vukea na cakacaka ni Kalou Me mana kina, sa gadrevi ena veisoqoni oqo me uasivi cake mai na kalasi. Oqori e madigi talega meda veivakaslataki kina me baleta na cakacaka ni veivakabulai, vuli vata mai na nodra ivakavuvuli na iliiliu ni Lotu me baleta na cakacaka oqo, ka tuvatuva kina me rawa ni rawati.

iTuvatuva ni Okotova-Tiseba 2018

Ena 2018, na soqoni ena Sigatabu ni kuoramu ni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei me muri vakavula na ituvatuva oqo:

Matai ni Sigatabu: Veitalanoataki na itavi, veimadigi, kei na ibolebole ka tuvatuva me cakacakataki ena nomu vanua ni veiqraravi.

Karua kei na Katolu ni Sigatabu: Vulica na itukutuku ni koniferedi raraba era digitaki na mataveiliutaki se, vakavudua, mai vei bisopi se peresitedi ni iteki.

Kava ni Sigatabu: Veitalanoataka e dua na ulutaga talei e digitaki mai na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Apositolo Le Tinikarua. Mai na Okotova ki na Tiseba 2018, na ulutaga na kena vulici vakayadua kei vakamatavuvale na ivolanikalou.

Kalima ni Sigatabu: Ena veiqraravi ena nodratou veidusimaki na matabisopi.

*"Keimami nuitaka
mo ni dau veivosa-
ki ka vakasaqara
na ivakatakila ena
vakayagataki ni
veisau oqo. . . (Na
ituvatuva vou ni
Sigatabu) ena basika
kina na veivakalou-
gatataki cecere vei
ira era ciqoma na
veisau ka vakasa-
qara na veituberi
ni Yalo Tabu. Eda
na voleka cake vei
Tamada Vakalo-
malagi kei na noda
Turaga ka iVakabula,
o Jisu Karisito."*

Elder Quentin L. Cook
Quorum of the Twelve Apostles

Na iTuvatuva Vou ni 2019

Me tekivu ena Janueri 2019, na soqoni ni kuoramu ni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei ena vakayacori walega ena ikarua kei na ikava ni Sigatabu ni veivula yadua. Na soqoni oqo e vakanamata kina na itukutuku mai na koniferedi raraba sa qai oti ga. Na itukutuku vakaturi me vakavulici ena soqoni oqo e kunei tiko e na ilavelave ni Me kei na Noveba ni konife-reddi raraba ena *Ensign* kei na *Liaona* kei na app ni Valenivola.

Tekivu ena 2019 na veisau eso e oka kina na veika oqo:

- Sa na tagutuvi na soqoni ni matabose ni matai ni Sigatabu. Ia, kevaka e gadrevi, kuoramu ni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei mera vakayagataka na tiki ni dua na soqoni ni iKarua- se ena ikava ni-Sigatabu me ra vakasalataki me baleta e dua na ulutaga bibi.
- Ena sega ni vakayacori na dolavi ni soqoni, ni sota vata na kuoramu ni Matabete i Eroni kei na Matabete i Melikiseteki se Soqosoqo ni Veivukei kei ira na goneyalewa.
- Na soqoni ni kuoramu ni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei ena sega ni tekivu ena dua na sere idola se masu ia ena qai dua ga na masu ni suka.

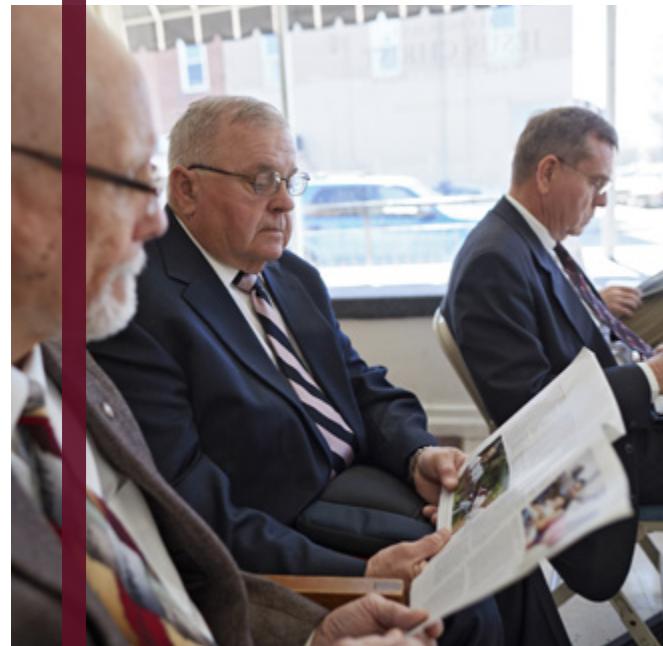

Vulica na itukutuku mai na Koniferedi Raraba

(2018 kei 2019)

Na nodra ivakavuvuli na parofita bua, daurairai ka dauvakatakila e rawa ni vakarautaka na veituberi me baleta na cakacaka ni kuoramni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei. Na macawa ni vulici ni itukutuku ni koniferedi, na kuoramni talatala qase se mataveiliutaki ni Soqosoqo ni Veivukei erau na digitaka e dua na itukutuku ni koniferedi me vakayagataki, yavutaki ena nodra gagadre na lewenilotu. Ena so na gauna, na bisopi se peresitedi ni iteki e rawa talega ni vakatura e dua na itukutuku. Me na vulici vakalevu na nodra itukutuku na lewe ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni Apositolo Le Tinikarua. Ia, o ira na lewe ni mataveiliutaki me digitaka e dua na itukutuku mai na koniferedi wale tikoga oqo, ka yavutaki ena nodra gagadre na noda yalododonu kei na veivakauqeti mai vua na Yalo Tabu.

O ira na iliuli kei na qasenivuli e dodonu me kunea na sala me vakayaloqaqataki ira na lewenilotu me ra wilika taumada na itukutuku digitaki. Era na vakayaloqaqataki na lewenilotu me ra lako mai ni ra vakavakarautu ki na soqoni me ra wasea na dina ni kospeli era sa vulica kei na nodra nanuma me baleta na iwalewale me ra cakacakataka na dina o ya. Na itaviqaravi ni vuli e vakaturi tiko e ra, era yavutaki ena ivakavuvuli ni *Veivakavulici ena Sala ni iVakabula*, me vuksi ira na lewenilotu me ra vuli mai na itukutuku ni koniferedi raraba.

Kalou"? Sureti ira na lewe ni lotu me ra wasea na sala era sa vulica me vakadruka na nodra rere ka bua ena vakabauta.

David A. Bednar, "Soqona Vata na Ka Kecega me Duabau vei Karisito"
Vakasamataka me kau mai e dua na dali kei na jekelisi me ivakaraitaki. Sureta na lewe ni lotu mera veivosakitaka na kedrau duidui na kena saravi na dina ni kospeli kei na vei parokaramu ni Lotu me vaka e dua na dali kei saravi ira me vaka e dua na jekelisi ni ulutaga yadua kei na itavi. Vakayaloqaqataki ira na lewenilotu me ra vakaraica na vei vakasama eso mai na ivakaraitaki ena itukutuku nei Elder Bednar. Na cava na kena ibalebale me "soqona vata na ka kecega vei Karisito"? (raica na Efeso 1:10). Na cava e rawa ni da cakava meda ciqoma na yalayala e tiko ena itinitini ni itukutuku nei Elder Bednar?

Dallin H. Oaks, "Na Dina kei na iTuvatuva"
E vuksi keda vakacava na noda kila na "vakalesui mai ni dina ni kospeli" ena gauna eda sotava kina na veisaqasaqa ki na noda vakabauta kei na ivakarau? Me saumi na taro oqo, na lewe ni lotu e rawa ni railesuva na ivakaraitaki ni yavu ni dina ena iwasewase II ni itukutuku nei Peresitedi Oaks. Era rawa talega ni o railesuva na ivakaraitaki eso ni

Quentin L. Cook, "Saumaki e Titobu ka Tudei vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito"

Oira na lewe ni lotu era gadreva me ra veirogocitaka na nodra dui nanuma taumada ena gauna era rogoca na veisau e vakamacalataki tiko ena itukutuku nei Elder Cook. Kevaka e dua na itokani ni dua tale na matalotu me tarogi ira na cava sa yaco tiko kina na Lotu na veisau vakaoqo, na cava era na kaya? Vakayaloqaqataki ira me ra vaqara na kena isau ena itukutuku nei Elder Cook. Na cava e rawa ni da cakava vaka tamata yadua kei na matavuvale, kei na kuoramni se Soqosoqo ni Veivukei, me vakadeitaki ka vakayacori na veisau e vinakata na Turaga? Me tiki ni veivosaki oqo, sa rawa talega mo wasea na vei

vakasama eso mai na itukutuku mai vei Peresitedi Nelson e Na iDola ni Vosa e vakauqeti ira kina na lewenilotu mera "yalovakanuinui" ena veisau oqo.

Ronald A. Rasband, "Dou Kakua ni Rere"
Na nona itukutuku o Elder Rasband e vakatakilakilatako eso na tikina mai na ivolanikalou e rawa ni vuksi keda me kauta laivi na rere e tiko vei keda me baleta na veigauna dredre eda bua tiko kina. Kerei ira na lewenilotu me ra vakasaqara na vei tiko ni ivolanikalou oqo me ivakasala e ra rawa ni wasea vei dua e rerevaka tiko na veisiga ni mataka. Na cava soti tale e rawa ni ra wasea mai na itukutuku nei Elder Rasband? Na rere e "[yalana] vakacava na ituvaluva matau vei ira na luve ni

veidina sa bulataki (raica na iwasewase III). E rawa ni veivuke vei ira na lewenilotu me ra dramataka ka vakayagataka na veidina oqo me sauma vei ira dau saqata na vakavuvuli ni Lotu se na vakatovotovo.

D. Todd Christofferson, "Kaukauwa ka Tudei ena Vakabauti Karisito"

E rawa mo tekivuna na veivosaki me baleta na itukutuku oqo ena nomu droinitaka e dua na laini ena vava ni volavola ena *Vakauqeti Vakaitikotiko* ena dua na yasana ka *Dina va-Karisito* ki na dua tale. Sureti ira mera wilika na parakaravu e tekivu tiko "E vuqa vei keda e kunea ena gauna oqo ena dua na ivakatagedegede . . ." ka vakasamataka na ka era vakila ni ra yacova na ivakatagedegede. Na cava eda vulica mai na nona ivakaraitaki ena itukutuku nei Elder Christofferson e vakauqeti keda me da tudei ka yalodina ena gauna ni rarawa? (raica talega na Alama 36:27–28). Vakayaloqataki ira na lewenilotu me ra wasea na ivakaraitaki eso na tamata era kila era sa vakaraitaka tiko na dina va-Karisito ki na kospeli, ena gauna mada ga e sotava tiko na rarawa.

Ulisses Soares, "Duabau ga vei Karisito"

Me vaka e tukuna o Elder Soares, na uciwai levu na Amazon e matataki ira vakacava na lewe ni Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito? Na cava e vakavulica vei keda na veivakatauvanti oqo me baleta na veivakauqeti ni lewenilotu vou e rawa ni vakayarayaratataki kina na Lotu? Na cava eda cakava va kuoram se Soqosogo ni Veivukei me muri na vakasala nei Elder Soares me vakauqeta, tokona, ka lomani ira na lewenilotu vou? (raica na Moronai 6:4–5). Ena rawa ni wasea eso na lewe ni lotu eso na bolebole era a sotava ni ra lewe

ni Lotu vou kei na nodra vukei ira na lewe ni lotu tale eso. E rawa talega mo veivosakitaka na sala e vaqaqacotaka na nomu tabanalevu se tabana na lewe ni lotu vou.

Gerrit W. Gong, "Na Noda Bukawaqa ni Keba ena Vakabauta"

Mo vakaraitaka na iyaloyalo ni dua na bukawaqa ni keba ka sureti e dua me wasea na ka e a sotava se vakavinavina vakalevu ni sa dua na soqo ena yasanibuka. Kerei ira na lewe ni lotu me ra veivosakitaka na cava a vakaibalebaletaka o Elder Gong ni a veitalanoataka na "yasanibuka ni vakabauta." Mo qai wasewasei ira na lewe ni lotu ka sureta na ilawalawa yadua me ra railesuva ka wasea e dua vei ira na lima na sala ka a vakatura tiko o Elder Gong "yasanibuka ni vakabauta" ena rawa ni vakauqeti keda. Solia vei ira na lewe ni lotu yadua na gauna mera vakasamataka vagumatu na cava era na vaqaqacotaka kina na nodra vakabauta se na nona vakabauta e dua era kila.

Dieter F. Uchtdorf, "Vakabauta, Loloma, Kitaka"

E rawa mo tekivuna na veivosaki me baleta na itukutuku oqo ka vola ena vava ni volavola na *lomabibi* kei na *bula marau*. Sureti ira mera vakasaqara na itukutuku me baleta na ivakarau ni bula kei na nodra vakabauta e muataki ki na lomabibi kei na marau ka tuvai ira ena vava ni volavola. Sureti ira mera wasea na sala eso era a sotava na marau e kauta mai na vakabauta, loloma, ka kitaka, me vaka e vakavuvulitaka o Elder Uchtdorf. Vakayaloqataki ira na lewenilotu me ra raica e dua na vosacavuti veivakauqeti mai na itukutuku oqo me ra vakaraitaka ena nodra vuvale se wasea vei dua na itokani.

Joy D. Jones, "E na Vukuna"

Sa rawa mo wasea na italianoa ena itekivu ni itukutuku nei Sisita Jones ka kerei na lewe ni lotu me ra vakasamataka na gauna ni nodra veiqaravi kei na nodra sasaga ni veiqaravi e vaka me "sega ni kilai se . . . e sega ni ciqomi, se sega ni vinakati sara." Ni oti na kena veivosakitaki na italianoa, vakasamataka mo vola ena vava ni volavola *Na cava beka me da veiqaravi kina?* Sureti ira na lewe ni lotu me ra sauma na taro oqo nodra raica lesu na vo ni itukutuku nei Sisita Jones, ka qaqla na vaka-sama eso (raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 59: 5). E rawa vakacava ni veisautaka na sala eda qaravi ka veiqaravi vei ira vakataki ira mai na ivakasala nei Sisita Jones?

Michelle D. Craig, "Na Tawamama Vakalou"

E vosa o Sisita Craig na kena maliwa ni evei kei o cei o keda, kei evei kei o cei eda vinakata me da ucuya. Sala cava e gadreva na Kalou meda vakila na maliwa oqo? E vinakata vaka-cava o Setani meda vakila vakacava? E rawa ni ra vakasaqara yadua na lewe ni lotu na toluna iwasewase ena itukutuku nei Sister Craig ka vakaraica na isau ki na veitaro oqo. Na cava e rawa ni da cakava me vakadeitaka ni sega ni yaco me noda "loma ocaoca vakalou", a "dada ni yalolailai"?

Cristina B. Franco, "Na Marau ni Veiqaravi Yalosavu"

E wasea o Sister Franco ni "loloma e vakata-bui ena solibula", e rua na italianoa—e dua me baleti Victoria kei na dua baleta e dua na yada. E rawa ni o sureta e rua na lewenilotu mera vakavakarau mera mai wasea na veika era sa vulica me baleta na loloma kei na solibula mai na italianoa oqo. Na veika cava tale eso e rawa me wasei ka vakavulica na ivakavuvuli vata ga? Na vakaraitaki ni dua na vidio ka vakatakarakara ni iVakabula me qaravi ira na tani (me vakata "Vakararamataki Vuravura—Muria na iVakaraitaki i Jisu Karisito" ena LDS.org) rawa ni yaco me dua na veivosaki ni noda muria vakacava na Nona ivakaraitaki ni "veiqaravi vata kei na loloma kei na solibula."

Henry B. Eyring, "Marama kei na Vulici ni Kospeli e Vale"

Na veimalanivosa ni ivolanikalou kei na vosa cavuti mai na "Na Matavuvala: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba" e vakayagataka o Peresitedi

Eyring ena nona itukutuku e vakarautaka na vakasama eso me baleta na bibi ni veivakayarayataki ni marama ena noda itikotiko. E rawa ni cakacaka vata na lewe ni lotu me ra raica kina na veimalanivosa oqo kei na vosacavuti ka veivosakitaka na veika era sa vulica. Na veisureti cava e solia o Peresitedi Eyring? Na vosa ni yalayala cava e a cakavatiko? E rawa vakacava na lagasere se na wiliki ni dua na serenilotu me baleta na vuuale, me vakataka "Home Can Be a Heaven on Earth" (sere ni *Lotu*, naba 298), me vakavinakataka cake na veivosaki.

Dallin H. Oaks, "Nai Tubutubu kei na Gonelalai"

Ni ko vakavakarau mo veivakavulici, vakasamataka na iwasewase ni itukutuku nei Peresitedi Oaks ka veiganiti vinaka vei ira na tamata ena nomu kuoram se Soqosoqo ni Veivukei. Oqo e rawa kina eso na taro o na rawa ni taroga me vakaugeta na veivosaki me baleta na nona itukutuku: Cakacaka vakacava mai na ituvaluva nei Tamada Vakalomalagi na ivakarau vou e iwasewase I tukuni ena itukutuku nei Peresitedi Oaks ena? Na ivakaraitaki cava ni marama yalodina e rawa meda wasea vakavotukanataki na itukutuku me baleta na marama ena iwasewase II? Eda na vakayaloqaqataki ira vakacava na goneyalewa mera muria kina na ivakasala bibi nei Peresitedi Oaks vei ira ena iwasewase III?

Russell M. Nelson, "Nodra Vakaitavi na Marama ena Vakasokumuni i Isireli"

Kevaka o vakatavulica tiko na Soqosoqo ni Veivukei, vakasamataka me wasei o ira na marama ki na va na ilawalawa, ka kerea na

ilawalawa yadua mera wilika e dua vei ira na va na veisureti ena itukutuku nei Peresitedi Nelson. Na ilawalawa e rawa me veivosakitaka na cava e vakurabuitaki ira me baleta na veisureti, na veika era a vakayacora kina, kei na veivakasama me baleta na ivakarau me ra cakacaka kina ena veisiga ni mataka. Sa na qai rawa ni wasea vei ira kece na ilawalawa yadua era veitalanoataka tiko. Kevaka o vakavulici ira na lewe ni matabete, o na taroga ira beka mera raica na itukutuku ena itukutuku nei Peresitedi Nelson e tukuna tiko na loma ni Tamada Vakalomalagi me baleta na luvema yalewa. Na cava e rawa ni da cakava me ra tokona ka vakayaloqaqataki ira na marama ena nodra vakaitavi ena Vakasokumuni o Isireli?

M. Russell Ballard, "Na Raivotu ni Nodra Vueti na Mate"

Sa rawa mo sureta na lewe ni lotu me ra ciqoma na veisureti nei Peresitedi Ballard ka wilika na Vunau kei na Veiyalayalati 138 ni bera nomuni veivosaki. Kerei ira na lewenilotu mera wasea na veika era sotava kei na vakasama eso mai na wasewase oqo ena gauna ni bose. Na taro vaka oqo me vuakea na lewe ni lotu me kila na bibi ni ivakatakila oqo: Ena kauta vakacava mai vei keda na ivakatakila oqo na vakacegu? kei Na dina cava e tiko e na ivakatakila oqo e rawa me tara na 'na ivakarau ni noda bula ena veisiga?

Bonnie H. Cordon, "Mo Dua na iVakatawa"

Me vuakei ira na lewe ni lotu mera vakasamataka na sala eso e rawa ni vakavinakataka kina na nodra sasaga ni veiqravi, sa rawa ni

o wasei ira ki na tolu na ilawalawa ka kerea na ilawalawa yadua mera wilika e dua vei ira na tolu na iwasewase ka vakatokai na itukutuku nei Sisita Cordon. Sureti ira me ra wasea na ivakavuvuli ni veiqravi era sa vulica. Ena vuakei keda vakacava noda segata me muri na veivakavuvuli oqo "yaco mo ni ivakatawa ni sipi e gadreva vei keda na Turaga"? Sureti ira mera wasea na veigauna eso a veiqravi vua edua tale na tamata ni vuakei ira mera vakila ka lomani mai vua na iVakabula.

Jeffrey R. Holland, "Na Veiqravi ni Veivakaduavatataki"

E rawa mo tekivuna e dua na veivosaki me baleta na itukutuku nei Elder Holland ena nona veisureti vei ira na lewe ni lotu mera vakasamataka e dua na isema ki na nodra bula e gadrevi kina na nodra vakabulai se na veivakacokotaki. Me ra qai vakaraica na itukutuku nei Elder Holland, ka vakasaqara na veika erau vakayacora o Brad kei Pam Bowen me rawa ni rau veivuke me vakabulai tamadrau. Na veivakalougaatataki cava e lako mai na sasaga oqo? Na veivakararamataki cava era rawata na lewe ni lotu me veivukei ena nodra vakabulai na nodra veiwekani?

Neil L. Andersen, "Mavoa"

Mo vakamacalataka taumada na itukutuku nei Elder Andersen, sa rawa ni o wilika vata na Luke 10:30-35 se sarava na vidio "Parable of the Good Samaritan" (LDS.org). Eda sa tau-tauvata vakacava kei na tamata sa sikabotea na daubutako eso? Me vaka e tukuna o Elder Andersen, sa "noda Kai Samaria Dauloloma" vakacava o Jisu Karisito? E rawa vakacava ni da ciqoma na Nona vei vakabulai? E rairai e rawa ni o sureta na lewe ni lotu mera wasea na sala e vakabula na iVakabula na nodra mavoa se na mavoa ni noda daulomani. Era rawa talega ni ra vakasaqara na vosa nei Elder Andersen me ra kunea e dua na itukutuku veivakauqeti e rawa ni ra wasea vata kei na dua era sa mavoa.

Russell M. Nelson, "Na Yaca Donu ni Lotu"

O Jisu Karisito sa vakarota me vakatokai na Lotu ena yacana. E rawa ni vakalevutaka cake na nodra gadreva na lewe ni lotu me ra muria na veidusimaki oqo ena nomu sureti ira mera vakasaqara na itukutuku nei Peresitedi Nelson, ka vakasaqara na vuna "na yaca ni Lotu e sega tale ni veivosakitaki." Ka, sureti ira

me ra vakasaqara ena icavacava ni itukutuku nei Peresitedi Nelson na vosa ni yalayala e kaya o koya ena yaco mai ni da cakacaka me "vakalesuya na yaca dodonu ni Lotu ni Turaga." Na cava e rawa ni da cakava meda vukea na sasaga vakaoqo?

Henry B. Eyring, "Tovolea, Tovolea, Tovolea"

"Rua na taro bibi e vakatura o Peresitedi Eyring": "Na cava meu cakava tiko me rawa ni taura na yaca [ni Vakabula] vei au?" kei "Au na kila vakacava ni sa toso tiko na sasaga?" E rairai o rawa ni vola na taro oqo ena vava ni volavola ka sureti ira mera wasea na veivakaramataki era rawata me baleta na taro oqo mai na itukutuku nei Peresitedi Eyring kei na ivakaraitaki nei Sisita Eyring. Peresitedi Eyring sa vakaibalebaletaki tale tikoga ki na sere "Meu Na Muri Jisu Tu" (*iVolanisere ni Gonelalai*, 40). Na cava era sa vakuria na qaqani sere oqo ki na veivosaki?

Dale G. Renlund, "Mo ni Digitaki Koya Edaidai"

Na lewe ni lotu e rawa ni vakasamataka e dua era vinakata me ra vakayaloqaqtaki ira me ra muria na ituvatuvu nei Tamada Vakalomalagi, me vaka e dua na lewe ni matavuvale se dua vei ira era veiqraravi. Ia sa rawa mera rai-ca lesu na itukutuku nei Elder Renlund mera kila na veika e vakila na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito me baleti keda. Era vukey keda vakacava meda digia na talairawarawa? Na cava e vakatura na nodra ivakaraitaki me baleta na sala e rawa ni da vakavinakataka na noda sasaga ena noda matavuvale kei na noda veiqraravi?

Gary E. Stevenson, "Yalo Vakaivakatawa"

O ira o vakatavulica e rawa ni tiko e dua na taro me vaka na kena oqo mai na itukutuku nei Elder Stevenson: "Eda kila vakacava ni da veiqraravi tiko ena sala ni Turaga?" Era rairai yaga me mai veivosakitaka eso na isau ni taro oqo ka ra na kunea ena itukutuku oqo. Dua tale, e rawa ni kau mai e dua na iyalovalo ni iVakabula me vaka e dua na ivakatawa (raica na *Gospel Art Book* [2009], naba 64) ka sureti ira na lewenilotu me ra wasea e dua na dina mai na itukutuku nei Elder Stevenson e matataka na iyalovalo. Na lewe ni lotu e rawa ni ra qai wasea na veika era sa vakauqeti kina mera cakava ena vuku ni nodra veivosaki.

Soqoni ni Kava ni Sigatabu (Okotova – Tiseba 2018)

NA VULICA YADUA KEI NA VAKAMATAUVALE NI IVOLANIKALOU

Ena ikava ni Sigatabu ena 2018, era na veivosakitaka na kuoramni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei na vuli yadua kei na vuli ivolanikalou vakamatavuvale. Sa rawa vei ira na iliuli se qasenivuli mera liutaka na veivosakitaka ni dua na ivakavuvuli oqo.

Vulici Yadua na iVolanikalou

Me vukey na nodra vakauqeti na lewe ni lotu me ra vulica na ivolanikalou ena veigauna, e rawa mo sureti ira mera digitaka e dua vei ira na wase oqo me ra wilika yadua na lewena: Josua 1:8; 2 Timoci 3:15–17; 1 Nifai 15:23–25; 2 Nifai 32: 3; Vunau kei na Veiyalayalati 11:22–23; 33: 16–18. Ni sa oti na gauna me ra wilika ka vakasamataka vakatitobu, e rawa mera veiwaseitaka vua e dua tale ena loma ni rumu na cava era vulica ena nodra tikina me baleta na vulici ni ivolanikalou.

Sa rawa talega mo sureti ira na lewe ni lotu me ra wasea na nodra ivakadinadina me baleta na veivakalougatataki era ciqoma ni ra vulica tiko na ivolanikalou. Ena yaga vei ira na lewe ni lotu nodra veirogo-

rogoci vakai ira ka wasea na veika era sa cakava me vakaibalebale na vulici yadua na ivolanikalou (raica eso na ivakaraitaki ena "Vakasama me Vakatorocaketaka na Nomu Torocake ena Vulici ni iVolanikalou," ena *Lako Mai, Mo Muri Au—Baleta na Tamata Yadua kei na Matavuvale*). Sa rawa talega mo wasea vei ira na lewe ni lotu na cava e vakavuvilitaka o Elder Quentin L. Cook me baleta "na inaki kei na veivakalougatataki e salavata kei [na veisau ena ituvatuvu ni Sigatabu] kei na so tale na veisau wale tikoga oqo" (raica na "Saumaki e Titobu ka Tudei vei Tamada Vakalomalagi kei na Turaga o Jisu Karisito," *Liaona*, Nove. 2018). Me ra veivosakitaka na lewenilotu na noda sasaga me da vakavinakataka cake na noda vulica na ivolanikalou ena

rawa ni rawati kina na inaki oqo. Na vidio oqo ena LDS.org e rawa talega ni vakauqeti ira na lewenilotu: "Words with Friends," "The Blessings of Scripture," "Daily Bread: iVakarau", kei na "What Scriptures Mean to Me."

Gumatua ena Vulici ni Kospipeli

E vakatautauvatakata o Elder David A. Bednar na vulici ni ivolanikalou vakamatavuvale kei na so tale na itovo dodonu me vaka na vei barasi ni iboro lailai ka vakatubura e dua na droini totoka. Me ra vupei na lewe ni lotu me ra kila na veika e vakatavulica o Elder Bednar, ena rawa ni o vakaraitaka e dua na droini ka sa vakaimawe tu na barasi ni boroboro o dauniboroboro. E rawa ni ra qai wilika na lewenilotu na veivakatautavani nei Elder Bednar, e kune ena "Vakavulici Ira Vakavinaka na Nomu Vuvalle Me Ra Gugumatua" (*Liaona*, Nove. 2009, 19–20), ka veivosakitaka na iboro ena drauni oqo me vaka na vulici ni ivolanikalou. Na cava sa vupei keda meda qaqaa mai na veivakataotaki vakaivakarau me vulici ni kospipeli, kevaka eda sa vulica vaka yadua se vakamatavuvale? Na cava e yalataka o Peresiti Russell M. Nelson vei ira era sa "cakacaka vagumatua me veisau na [nodra vale] me vanua ni vulici ni kospipeli"? (raica na "Me Da iVakaraitaki Vinaka Yalododonu Edaidai," *Liaona*, Nove. 2018). Solia na gauna vei ira na lewenilotu me ra vakasamataka vakatitobu ka wasea na veika era sa vakauqeti mera cakava ena vuku ni veika era sa vulica nikua.

Veivosakitaki na Kospipeli e Vale kei na Lotu

E dua na sala me vupei ira na lewenilotu me ra kila na bibi ni kena veivosakitaki na kospipeli e vale kei na Lotu me sureti e dua na gone kei na dua na itubutubu me rau lagata "Tuberi Au ena Loloma" (*Serenilotu*, naba 183). Na cava e vakavulica vei keda na nodra veimaliwai na gone kei na itubutubu e na qaqani sere oqo me baleta na vulici ni kospipeli? Rairai eso na lewenilotu era tu vakarau me wasea na nodra vakasama ena sala me veivosakitaki ni kospipeli me dua na tiki tudei ka itovo ni bula ni matavuvale. Na veitiki ni ivolanikalou me vakarautaka na veivakaramatakai: Nai Vakarua 11:18–20; 1 Pita 3:15; Mosaiha 18:9; Moronai 6:4–5, 9; Vunau kei na Veiyayalayati 88:122. E rawa vakacava ni vakavolekataki keda na noda veivosaki e vale vakakina e valenilotu kivua na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito?

NA VAKASAMA ME BAETA NA KENA TOKONI NA VULICI NI IVOLANIKALOU E VALE ENA 2019

Ena 2019, na lewe ni tabanalevu kece ena vulica na Veiyayalayati Vou—e vale kei na Matawilivola ni Sigatabu kei na Lalai. Ena soqoni ni kuoramuk kei na Soqosoqo ni Veivukei, na ililiu kei na qasenivuli me ra vakananuma vei ira na lewe ni lotu me baleta na ituatuva ni ivolanikalou sa tuvai tu me baleta na macawa ka tarava Mo Lako Mai, Mo Muri Au—Vei Ira na Tamata Yadua kei na Matavuvale me rawa ni ra vulica mai vale. Oqo na ivakananumi rawarawa e rawa ni wasei ena volavola, vosa, se ruarua.

E rawa ni ra veivakauqeti na mataveiliutaki kei na qasenivuli ni Kuoramuk ni talatala qase kei na ililiu ni Soqosoqo ni Veivukei me baleta na vulici ni ivolanikalou ena nodra vakasaqara na madigi eso me ra kauta mai na vei vakasama ni Veiyayalayati Vou ki na kuoramuk ni talatala qase kei na Soqosoqo ni Veivukei. Me ivakaraitaki, e rawa ni ra vakayacora na veika oqo na veiliutaki kei na qasenivuli:

- Vakaraica me vakayagataki na italiano se ivakavuvuli mai na nodra vulica na ivolanikalou yadua ki na dua na kuoramuk ni talatala qase se leseni ni Soqosoqo ni Veivukei. Era rawa ni ra na wasea na ililiu kei na qasenivuli ena dua na soqoni ni Sigatabu.
- Wasea vei ira na lewenilotu era vakayagataki vakacava na italiano se ivakavuvuli mai na Veiyayalayati Vou ki na nodra itavi ena Kuoramuk ni talatala qase se Soqosoqo ni Veivukei.
- Wasea vei ira na lewe ni lotu na veivakauqeti era sa sotava ena kena vulici na Veiyayalayati Vou e vale ka vakayaloqaqataki ira na lewenilotu me ra wasea talega na veika oqo.

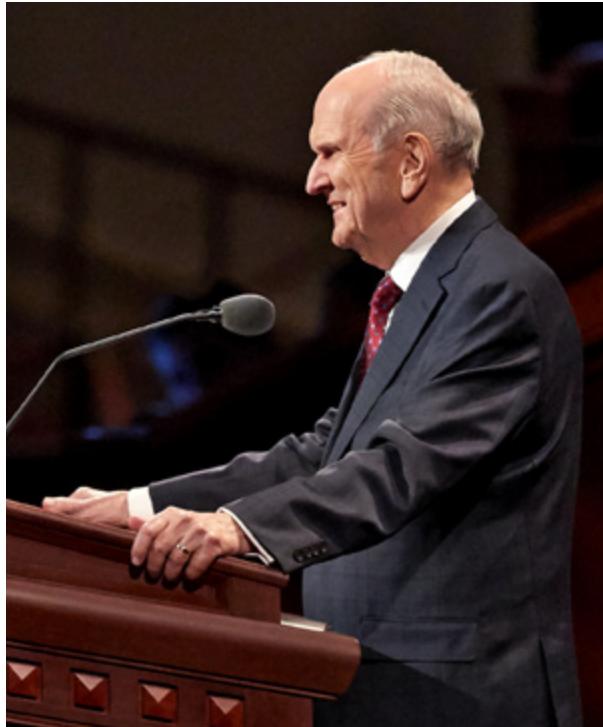

"Na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, mai na isolisol tawacakacakataki rawa ni Nona Veisorovaki, e sega walega ni vakabulai keda mai na mate ka solia vei keda, mai na veivutuni, vosoti ni noda ivalavala ca, ia sa tuvakarau talega o Koya me vakabulai keda mai na rarawa kei na mosi ni yaloda sa mavoat tu.

"Sa noda Kai Samaria Dauloloma na iVakabula, talai mai "me vakabulai ira sa ramusu na yalodra" [Luke 4:18]. Sa lako mai vei keda o Koya ni ra lako siviti keda na kena vo. Ena yaloloma, sa taqara o Koya na Nona ilumu veivakabulai ena noda mavoat ka vadretitaka. Sa tuberi keda o Koya. Sa kauwaitatika keda o Koya. Sa vakamasuti keda o Koya, 'Lako mai vei au . . . kau na vakabulai [iko]'" [3 Nifai 18:32]."

A kaya o Elder Neil L. Andersen ena Kuoramni iApositolo Le Tinikarua, "o koya sa Mavoa," 84–85.

Na Kai Samaria Dauloloma,
mai vei Annie Henrie Nader

E kaya o Peresitedi Nelson "Na lewenivuli vou e iusutu ni vuvale, ka tokona na Lotu e tiko kina na nuidei ka solia na kaukauwa ki na matavuuale yadua, ena nodra vakamuria vakavinaka ka vakamatau me veisautaka vakamalua na nomuni vale ki na vanua tabu ni vakabauta," ena iotioti ni soqoni ni 188 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu. "Au yalataka ni ko cakacaka vagumatua mo vakatura vou nomuni itikotiko me vale ni vuli kospeli, ena yaco *nomuni* Siga ni Vakacecegu ka rekitaki vakaidina. *Era* na nanamaki na luvemuni mera vulica ka bulataka na ivakavuvuli ni iVakabula, Na vakamalumalumu taki na veiuqeti nei vu-ni-meca ena *nomuni* bula kei na *nomuni* itikotiko. Na veisau ena nomu matavuuale ena vakalevutaki ka veitokoni."